Vol. 16 & 17   No. 16 &17   July 2021 to June 2022   ISSN No. 2348-8298

chanakya

ಚಾಣಕ್ಯ

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE

Felicitation Volume

Prof. Harish Ramaswamy

Department of Political Science
A Refereed, Bi Annual, Bi Lingual, Peer Reviewed, Journal of Chanakya Alumni Association,
Department of Political Science,
Karnatak University, Pavate Nagar,
Dharwad-580003

THE POLITICAL SCIENCE ASSOCIATION AND CHANAKYA ALUMNI ASSOCIATION

For supporting Curricular and Co- Curricular activities of the Department (Estd. 1959) the Political Science Association was established in 1975. Today the Association is able to carry out most of the activities of the Department. During the past 55 years, thousands of students have passed out of the Department and are well placed in the society. The Alumni established in 2005, under the nomenclature "The Chanakya Alumni Association" is supporting the Department in terms of infrastructure development and academic activities including support to this Journal.

Call for Articles

Chanakya is a refereed bi annual, bi lingual, Peer reviewed journal published from the Department of Political Science to provide a forum for discussion/ dialogue/debate and for exchange of ideas on issues of contemporary relevance. The journal welcomes original, theoretical and insightful writings. It is also open for empirical research articles and case studies etc. Book reviews are encouraged.

However, it must be noted that the journal does not in any way take the responsibility for the opinions expressed by authors through their writings and it will be the sole responsibility of the authors to defend their writings.

There is also a column for readers interaction on issues raised in the articles. All such letters/ dialogues/ debates / must be addressed to the executive editor or the e mail given.

The journal has no barrier of disciplines. Articles of all disciplines are welcome but should be of general interest.

Note : All articles/letters/ dialogues / debates will be subject to evaluation by Editorial Board Referees confidentially chosen by editorial board. The decision of the editorial board is final in all these matters.

Editorial Board

Department of Political Science,

Karnatak University, Pavate Nagar, Dharwad-580 003

© 2013. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or copied in any form by any means without prior written permission of the publisher.

The views expressed in this publication are purely the personal judgments of the authors and do not in any way reflect the views of the department or of the editorial board or the executive editor or publisher of the Journal.

All efforts are made to ensure that the published information is correct. The journal or department or the editorial board or the executive editor or publisher is not responsible for any errors caused due to oversight or otherwise.

Published by:	Department of Political Science, Karnatak University,Pavate Nagar, Dharwad-580 003, Karnataka, India
Place of Public ation:	Department of Political Science, Karnatak University, Pavate Nagar, Dharwad-580 003, Karnataka, India
Printed at:	Cetra

Note : Constitution of the Editorial Board shall be the sole privilege of the Chanakya Alumni Association. In case of difference of opinion, in the Editorial Board, majority view shall prevail.

For Membership of Chanakya Alumni Association and Application Forms Contact

Secretary, Chanakya Alumni Association Department of Political Science

Karantak University, Pavate Nagar, Dharwad-580 003 Kamataka, India

OR

Download it from website: chanakyaalumni.org

OR

Can be taken from the end of the Journal where an application form is attached

Contents

ENGLISH

Sl. No.	Title of the Article	Name of Author(s)	Page No.
1	Political Leadership and Regional Development	Dr. B. M. Ratnakar Dr. Ratna Mareppagoudra	1
2	Still a Long Way to Go, For Women in Karnataka; Reflections on Post-2018 Elections	Dr. S. Y. Surendra Kumar	10
3	Relevance of New Education Policy-2020	Dr. Ashokkumar V. Paled Shri. Siddaiah S.V.	20
4	Salt Satyagraha of Ankola	Dr. S .V. Vastrad	31
5	Self Help Groups and Women Empowerment	Dr. Ratna Mareppagoudra	36
6	Development Politics in Karnataka	Dr. Maralihalli Y.Y.	41
7	Border Disputes between Karnataka and Maharashtra	Smt. Bharati H. Mannur	44
8	The History of backward Classes Movement in Karnataka	Dr. Sandeep G. Tiwari	49
9	Role of NGO's in Good Governance in Karnataka	Dr. Mahadevagouda	59

10	Critical Apprehension of Over Backward Class Movement in Karnataka	Dr. Manohar H. Shirahatti	67
11	A Study on Women Empowerment and Participation in Panchayatraj Institution	Ms. Asha B. N. Dr. B. M. Ratnakar	73
12	A comparative analysis of Mysuru and Davanagere City Corporations in Solid Waste Management in Karnataka	Mr. Rakesh Rajendrakumar Deskar Ms. Dhanuja V	80
13	Gender Equality and Women Empowerment: An Analysis	Ms. Geeta Kumar Naik	88
14	Women Empowerment in India: Schemes/Programmes and its Importance	Mr. Dundappa Y Badlakkanavar Dr. Saneetha R. Mane	95

KANNADA

Sl. No.	Title of the Article	Name of Author(s)	Page No.
15	ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ	ಡಾ. ಅಶೋಕ್‌ಕುಮಾರ್‌ವೀ. ಪಾಳೇದ ಹೈದರಾಲಿ ಎಂ.	109
16	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ	ಶ್ರೀ. ಸಂಪತ್ತ ಶಾನಪ್ಪ ಲಮಾಣಿ ಡಾ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ	114
17	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ	ಕು. ಆಫ್ರೀನಬಾನು ಗೌಡಗೇರಿ ಡಾ. ಎಂ. ಯರಿಸ್ವಾಮಿ	126
18	ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು	ಡಾ. ಮಹದೇವಪ್ಪ ಹರಿಜನ	133
19	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಅಂತರಸಂಬಂಧ	ಶ್ರೀ. ವಿನಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಡಾ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ	140
20	ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ	ಡಾ. ಮಂಜುಳಾ ಹೆಚ್. ಪೂಜಾರ	151
21	ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರ	ಶ್ರೀ. ಸಂಗಮೇಶ. ಪಾಟೀಲ ಡಾ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ	161
22	ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಕುಮಾರ ಎಸ್.	167
23	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು	ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹೇ ಕೊಪ್ಪಳ	175
24	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು	ಶ್ರೀ. ದಿಲಾವರ ಕುದರಿ ಡಾ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ	180
25	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ	ಶ್ರೀ. ನಿಂಗಪ್ಪ ಕಮತಿ	194

26	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ	ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ಮಲ್ಲಾಪೂರ ಡಾ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ	198
27	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನದಿ ನೀರು (ಜಲ) ಮತ್ತು ಗಡಿ ವಿವಾದ	ಶ್ರೀ. ನಾರಾಯಣ ರಾಯಚೂರ	206
28	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು	ಡಾ. ರಮೇಶ ವಾಯ್. ಮಾಳಗಿ	219
29	ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪಾತ್ರ	ಶ್ರೀಮತಿ ಅಶ್ವಿನಿ ಹೆಗಡೆ	224
30	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತುಶಿಕ್ಷಣ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ	ಶ್ರೀಮತಿ ಸುರೇಖಾ ಕ. ಕಾಂಬಳೆ	233
31	ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ	ಡಾ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಬಿದ್ನಾಳ	240
32	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳೂವಳಿ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ	ಶ್ರೀ ಮಾರುತಿ ಕೆ. ಡಂಬಳ	245

From the Editor's desk ....

Dear colleagues,

As the dawn approaches everything comes to an end to begin a new day. Chanakya Journal was started as a humble attempt to recognize and provide an opportunity for the scholars, students, professionals and others to express themselves in the vernacular as well as in English language. The journal has seen many ups and downs and this currently in India is getting recognition by the UGC. From its quality of printing to content and the selection of blind referring this journal has maintained highest standard of ethical and editorial values. The panel of editors as you see, seems to represent those superannuated as yet, this is so because we could not hold the alumni general body meeting given the various professional and other challenges. However we will soon convene the same.

Under the circumstances it was felt unethical to replace the present editorial board unilaterally and hence, as Chairman of the department, I have taken the responsibility of retaining previous editorial board and writing this new editorial, seeking consent from the alumni. These journals Vol. No. 16 & 17 coming out in honour of the superannuation of Professor Harish Ramaswamy, who served the department of Political Science for 29 years and is now serving as the founder Vice Chancellor of Raichur University, Raichur. The articles here cover the spectrum of political science contributed by the scholars to honour the academic credibility of superannuating Professor Harish Ramaswamy. It would be a feast for scholars to read and retain these journals. As an editor- in charge of the two journals, I am thankful to all the contributors and look forward for their continuous support. I also thank the superannuated and the superannuating in the editorial board for their support and service to department and to the journal and unveil the new horizon from the next addition for this Chanakya Journal.

We are indeed in the department grateful to Hon'ble Vice Chancellor and other administrative officials both teaching and non-teaching staff of Karnatak

University, Dharwad and ARTEC for all the support extended for the support extended to the publication of the journal.

Looking forward to working with new editorial board. I stress for the need for quality and begin a new day. Thanking you

Dr. B.M. Ratnakar

Chairman

Department of Political Science,
Karnatak University, Dharwad

POLITICAL LEADERSHIP AND REGIONAL DEVELOPMENT

Dr. B. M. Ratnakar
Department of Political Science Karnatak University, Dharwad.
&
Dr. Ratna Mareppagoudra
Teaching Assistant,
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Abstract:

The issue of regional disparity has attracted the academic scholars worldwide. Regional disparity problem is a universal one. Even the developed countries like USA, UK and the under developed nations or the third world countries like Pakistan (East & West), Indonesia (Java & other islands) have faced this problem. Thus glaring differences exist between the levels of development and standards of living. Feelings of sub nationalism, injustice lead to regional imbalances and India is not an exceptional. The issue of Regional Disparities in India have gained social, political, economic, cultural, attitudinal over tones and have implications on various policy decisions of the governments. Due to uneven economic development, regional disparities emerge and persist. In India, regional feelings have created considerable impact on the political system.

Key Words: *Regional Disparity, Political Leadership, Development, Karnataka, Smart City*

Introduction:

Williamson (1965) as a part of his international study also briefly investigated the pattern of regional inequalities in India during 1950's and observed variations in development index by this one can notice the fact that India experienced regional imbalance right from pre independence as Britishers developed a few regions to suit their convenience instead of overall development.

After independence, India lacked a balanced economic growth of all parts and regions. Political leadership and the policy measures concentrated their attention towards the development of some regions. In a democracy, in the process of development, political elite being a decision-maker has an important role to play in bringing about changes in the realm of economic development. It is observed that the leadership plays a decisive role in bringing about visible development in the region. G. Thimmaiah has made a pioneering work on Political leadership and economic development in Karnataka.

In this paper, we are looking at the role of Political leadership in regional development. Most of International scholars have opined that there is a close relation between political leadership and economic development. Social scientists have advanced several theories of political leadership. Of them four theories are considered relevant.

In the backdrop of the above we have tried to examine the role of and the contribution of political leadership in Regional Development. Though Karnataka is a progressive and accommodative state the development is not uniform throughout the state. Various popular governments ruled this state but were unable to provide the suitable mechanism to address the regional disparity issue. One may find significant differences in the levels of development attained at various regions within the state. A comparative study of development within the state of Karnataka's will give an idea of backwardness. The indicators of development certainly show significant disparities in the levels of development.

Though there is a feeling of injustice, negligence prevails in North Karnataka region, no concrete action is initiated either. At the same time this neglected area sent a number of political leaders like Mr. B.D. Jatti, Mr.Veeredra Patil, Mr.Ramkrishna Hegde, Mr.S.R.Bommai, Mr.K.H..Patil, Mr.N.DharamSingh, Mr. Mallikarjun Kharge, Malikayya Guttedar, Mr. Bhimmanna Khandre, Kamrul Islam, Vaijanath Patil etc are the important politicians of North Karnataka who have been in the forefront of state politics and had held important political positions at the state level. But during their period, they have initiated no significant developmental activities for the development of their own region. Mr.B.D.Jatti, Mr.Ramkrishna Hegde and Mr.S.R.Bommai are the Chief Ministers who represented the Bombay-Karnataka region, while Mr. Veeredra Patil and Mr.N.Dharam Singh represent the Hyderabad-Kamataka region. One of the reason cited was they could not get the proper support of the bureaucracy due to their capital centric development syndrome.

One can find the inter district disparities in terms of development variables such as Industries, Education, Health, Transport and Irrigation facilities etc. The continuous lopsided concentration of economic activities has further widened the degree of imbalances. After nearly four decades of unification the people of North Karnataka sensed the slow pace of development which was much slower and lower than the southern parts.

By mid 80's the regional imbalance in development had become a major issue. Discontent in northern parts began to be expressed openly. By late 90's the shrill voices for separate state began. In 1999, responding to the cry of continued negligence of the governments towards northern parts of Karnataka Shri. S. M. Krishna took some steps to look into the regional imbalance and constituted a committee under the chairmanship of Dr. Y .K. Alagh former Union Minister and the member of Rajya Sabha and Planning commission the situation remained unchanged.

Looking to seriousness of the problem the then Chief minister Shri S. M. Krishna appointed a High Power Committee on Redressal of Regional Imbalance (HPCRRI) under the chairmanship of late Dr. D.M. Nanjundappa. The issue of regional disparity therefore is kept alive as a political agenda. Shri. H.D. Kumarswamy government has made attempts to deal with the issue by holding a full pledged assembly session and laying foundation stone to construct second Vidhan soudha i.e. the Suvarna Soudha in Belgaum.

Later, Shri. B.S. Yediyurappa, Shri. Sadanand Gowda, Jagadish Shettar, Shri. Siddaramaiah who came to power also stressed on Dr. Nanjundappa committee report to address the regional disparity issues.

Right from the beginning i.e. since unification there was feeling of injustice caused to North Karnataka. North Karnataka comprised both Hyderabad Karnataka and Mumbai Karnataka which was comparatively large area. Initially the people of North Karnataka comprising the Hyderabad Karnataka and Bombay Karnataka were together in demanding the justice with regard to regional imbalance. But over a period of time Hyderabad Karnataka people began a separate agitation claiming for separate state. The agitators went to the extent of hoisting separate state flag and the agitation took place for several months claiming for special status. They pressurized both State and Union Governments. Shri Mallikarjun Khage was a popular, influential leader in Karnataka in general and Hyderabad Karnataka area in specific, who held several important positions in the state and union government. People of Hyderabad Karnataka were successful in convincing their leader and he

responded positively as soon as he became the union minister and consolidated the support across the party line and was successful. The local aspirations were well represented. The result was the Special Status to Hyderabad Karnataka. i.e. Article 371(J).

A three-decade struggle to seek special status for six Karnataka districts ended when Lok Sabha passed the Constitution (118th Amendment) Bill, 2012.A special status was granted to "the Karnataka-Hyderabad region comprising Bidar, Bellary, Gulbarga, Koppal, Raichur, Koppal and Yadgir districts. The seven districts in the north-east region of the state were part of the erstwhile Hyderabad state under the Nizams till 1948 and were subsequently merged with the then Mysore state in 1956 under the reorganization of states on linguistic basis.

This development created a sort of unhappiness among the Bombay Karnataka People and thereby they began the protests for correcting the injustice. As a matter of fact, Bombay Karnataka was neglected by the then British Rulers later by the subsequent popular governments which ruled from time to time irrespective of the political parties. The special status to Hyderabad Karnataka made the leaders of Bombay Karnataka to bring development activities to this neglected area.

In the meanwhile a noted political leader of Bombay Karnataka Shri Umesh Katti a former minister of late J.H. Patel and B.S. Yediyurappa cabinet demanded separate state for Bombay Karnataka for the first time at the end of the joint legislature session held at the newly constructed Suvarna Vidhana Soudha, the second seat of the Karnataka Secretariat here in October 2012. This created vibrations in the Socio, Political, Cultural circle

This statement was not well received and was criticized by the various sections of the society. During this time Shri.Prahlad Joshi a popular M.P. from Dharwad Lok Sabha constituency was the Karnataka State BJP president. The state unit of the BJP firmly directed former Minister and senior BJP Leader Umesh Katti not to make such statement demanding a separate statehood for North Karnataka since the demand was not in consonance with the party's policy and programmes. President of the state unit of BJP, Prahlad Joshi told that " The BJP is not for the disintegration of the state…The same was endorsed by the congress and JD(S) parties too. In fact no political party was in favour of dividing the state.

In the backdrop of the above it is attempted to understand the role of Political Leadership in achieving regional development. With the announcement of

special Status to Hyderabad Karnataka, the Mumbai Karnataka BJP leaders got alert and began to work for the development of Mumbai Karnataka which was an integral part of North Karnataka. Till 2012, there was a feeling of injustice and underdevelopment but this scenario was changed due to the efforts of prominent political leaders of Mumbai Karnataka.

We have taken Dharwad loksabha parliamentary Constituency and the Hubli central assembly constituency. These two constituencies are held by dynamic leaders viz. Shri Prahlad Joshi a Central Minister and Shri. Jagadeesh Shettar a former Chief Minister (2012) later who served the state as Cabinet minister in B.S. Yadiyurappa's cabinet respectively. These two leaders are the model leaders in Karnataka who showcased north Karnataka and tried their best in bringing about visible changes in North Karnataka. Both of these are most prominent leaders in Karnataka in general and North Karnataka in Specific. Both have tried their best to cater to the needs of North Kannadigas. Both are in the forefront when it comes to the development of North Karnataka. Both of them have set an example for the rest by working together following Narendra Modiji's popular slogan "Double Engine Government". This is an example of Cooperative federalism. Where both the leaders are functioning with greater understanding and cooperation as to develop this neglected region. Dharwad District is home district for both of them.

Shri. Prahlad Joshi, a three time Member of Parliament was elected to 14th Lok Sabha in 2004 for the first time and was Member, Standing Committee on Chemicals & Fertilizers Member, Joint Parliamentary Committee on Wakf, GOI, Member, Standing Committee on Transport, Tourism & Culture.

He was re-elected to 15th Lok Sabha (2nd term) in 2009 and this time he was made as Member, Standing Committee on Railways GOI, In 2013 he became President of Karnataka State BJP, and in May, 2014, Re-elected to 16th Lok Sabha (3rd term) and became Member, Consultative Committee, Ministry of Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation from 1 Sep. 2014 - 25 May 2019.In May, 2019 and occupied the position of Chairperson, Standing Committee on Petroleum and Natural Gas.

He was re-elected to 17th Lok Sabha (4th term) and from 30 May 2019 onwards he became central minister as Shri Narendra Modi recognized Prahlad Joshi's development works in Dharwad parliamentary Constituency and made him as Union Cabinet Minister, Parliamentary Affairs; Coal; and Mines.

The very purpose of presenting a brief profile of Shri. Prahlad Joshi is to make the readers as how he utilized the positions to bring about visible changes in the

constituency and set an example to others. If one moves in Dharwad Loksabha Constituency one find visible changes in physical infrastructure. He took all the members of legislative assembly of his parliamentary constituencies and worked with them setting aside the party affiliations. Dharwad Lok Sabha constituency in specific and the state in general. Dharwad Lok Sabha constituency comprises Hubli, Dharwad, Navalgund, Kalaghatagi, Kundgol, Shiggaon talukas Hubli is considered as Commercial hub is in real sense a commercial gateway of Karnataka. Dharwad is educational center.

He brought many more high profile infrastructure facilities to North Karnataka. He took keen interest in developing Hubli Airport as an International airport. The railway station was upgraded to international level. He took initiative in bringing IIT to Dharwad which was considered as a mega boost for the regional development. In order to translate Hubli into a Green City as a part of Prime Minister's vision of Green India, he brought the GAS In Project to Hubli.

Shri. Prahlad Joshi has an excellent skill of convincing the people at the top and has kept good rapport with the central power corridors and thus is successful in bringing about various development projects for the regional development. He was also instrumental in bringing the SMART CITY project to Hubli Dharwad. The very intention of mentioning Prahlad Joshi's, development activities is to make others to follow this gentleman in bringing about development activities. His friendly nature, his teamwork skills and above all his convincing nature is responsible for bringing development in the area. This being the success story of Shri Prahlad Joshi, we have another prominent State leader Shri, Jagadeesh Shettar. He is a senior leader of Bhartiya Janata Party stands in the forefront when it comes to the development of the State in general and North Karnataka in Specific. Let us look at the profile.

Shri. Jagadeesh Shettar began his political journey much earlier to Shri. Prahlad Joshi in 1990's. He was elected to the Karnataka Legislative Assembly for the first time in 1994 and has been reelected as Member of the Legislative Assembly from Hubli-Dharwad central constituency for four successive terms.

In 1996, he became the BJP State Secretary and in 1999, he was chosen as the Leader of Opposition in the Assembly. Shree Jagadeesh Shettar was the Leader of Opposition when S.M. Krishna was the Chief Minister and effectively discharged his duties. During this time he pleaded for North Karnataka Development. Due to opposition party leader's effective performance the government was compelled to set up a High Power committee on redressal of regional imbalance under the chairmanship of Dr. D. M. Nanjundappa.

In 2004, he got elected to state assembly for the third time. In 2005, he was appointed as the Karnataka State President of the Bharatiya Janata Party. In 2006 he was appointed as the Minister of Revenue in Karnataka State Government as the first JDS-BJP alliance government came into power in the state.

In 2008, following the BJP victory in Karnataka assembly elections, Shettar was unanimously elected as the Speaker of the Karnataka legislative assembly. However, he resigned from this post in 2009. Later in 2009 he was inducted into the cabinet of Shri. B.S. Yeddyurappa, as Minister for Rural Development and Panchayat Raj. In 2011, following the resignation of B.S. Yeddyurappa, Shettar emerged as a major contender to the post of Chief Minister. However, he was defeated by D.V. Sadananda Gowda in the election to select the Leader of the BJP Legislature party. He continued to be a minister in the State government.

In 2012, Sworn in as Karnataka Chief Minister on 12 July 2012. He remained in the office until 8 May, 2013, During 2013-14announced creation of 43 new taluks and allocated Rs 86 crore funds for creating infrastructure in them. He had assured of developing north Karnataka by implementing the recommendations of the Nanjundappa Committee.

Again in 2013 Shettar again registered victory from Hubli Dharwad Central constituency as a BJP MLA and served as leader of opposition. As a opposition leader he had demanded a white paper on development works in North Karnataka. Citing non-utilization of allocated funds to the development of the region during successive years, he had termed it as "injustice". Targeting government over its "apathy" towards state transport system in the northern region, he demanded that government give tax exemption to North Western Karnataka Road Transport Corporation (NWKRTC) and North Eastern Karnataka Road Transport Corporation, so as to allow them to function efficiently in the days to come.

In 2018, Elected to Karnataka Legislative assembly for the record 6th time in a row. In, 2019, he was appointed as the Minister of Large and Medium Scale industries excluding Sugar in Government of Karnataka on 26 August 2019.

As one of the most influential leaders of North Karnataka region, he has fought for the Khalasa Banduri project, construction of Suvarna Vidhana soudha in Belgaum, establishment of South western railways headquarters in Hubli Dharwad etc. Fought for development of neglected North Karnataka, responsible for holding Legislative Sessions at Belgaum and has initiated

construction of Suvarna Vidhana Soudha. Initiated establishment of Tata Motors Company at Dharwad.

Once the media had reported as ….. There has been a public outcry that north Karnataka is grossly neglected by all successive governments. Lack of political will and absence of a strong politician representing the region are cited for the present sorry state of north Karnataka.

But is disproved by these two prominent leaders and have contributed much more for the development of Dharwad Lok Sabha Constituency joining hands together. If one visits the Hubli Dharwad City and the surrounding talukas of Dharwad Loksabha Constituency one may find drastic changes in terms of infrastructure and economic development. Both the leaders have a vision and have acute love for region and have brought maximum funds from central and state governments and the development works are monitored closely. The review meetings are held regularly.

Conclusion:

These two leaders have changed the earlier atmosphere of backwardness. Up gradation of Hubli Airport, Hubli Railway Station, establishment of IIT and IIIT, Establishment of several central government offices at Hubli and the expansion of road networks, improvisation of health sector have boosted the economy in Hubli Loksabha Parliamentary constituency, which is a representative of Mumbai Karnataka. The recent investors meet in Hubli has attracted several crores investment. Both these leaders have organized several useful programmes to showcase North Karnataka. Today people are looking at Hubli Dharwad for investment and peaceful stay due to excellent transport connectivity. Both these leaders have shown their abilities of working together in order to achieve regional development. These leaders have really adopted Narendra Modiji's Double Engine Government in true sense. The leaders must mix with people and must understand their demands then only development can be realized. Such kind of leadership must develop to bring about the changes over a period of time.

References:

1. K.R.G. Nair (ed), Regional Disparities in India, Agricole Publishing Academy, 1981.
2. Hemalatha Rao, Regional Disparity and Development in India, New Delhi, Ashish Publishing House, 1984.
3. R.K. Sapru, Development Administration, New Delhi, Sterling Publishers, 1996,
4. P. C. Sarker, Regional Disparities in India Issue and Measurement, Mumbai, Himalaya Publishing House, 1999
5. Ajitkumar, Singh, Patterns of Regional Development, New Delhi, Sterling Publishers Pvt. Ltd., 1981.
6. Baster, N., Development Indicators: An Introduction, Journal of Development Studies, 1972, Vol. 8, No. 3.

STILL A LONG WAY TO GO, FOR WOMEN IN KARNATAKA; REFLECTIONS ON POST-2018 ELECTIONS

Dr. S. Y. Surendra Kumar
Associate Professor, Department of Political Science
Bangalore University, Bengaluru

In any Indian election, women experience three challenges: getting tickets to run from a dominant political party, winning the election, and obtaining a key ministerial position. Although, the same holds for men, but women strike rates are lower than men, and they are often assigned softministerial berths such as the Ministry of Women and Child Development, Textiles, Statistics, and so on. As a result, women in politics continue to be underrepresented. The proportion of tickets given to women candidates by the three major political parties - BJP, Congress, and JD(S), in the Karnataka Assembly elections (May 2018) was also not woman-centric. The Congress allotted 15 tickets to women, whereas the BJP and JD(S) each gave only 8 ticketsto women. Despite the fact that major parties failed to provide more tickets to women candidates, but many women contested as Independent candidates and many others got the chance to contest from other national/regional/smaller parties like AAP, BSP, JD(U), CPI(M), and All India Mahila Empowerment Party and also as

Although, women voters make for approximately 49 per cent of the entire electorate (as of 2018), however, all dominant parties made it plain that female candidates are not their top priority, as they were likely influenced by the 'winnability factor.' In a patriarchal society, politics remains male- dominated, and voters' preference for male candidates over female candidates continues to undermine women's political aspirations. In this regard, Karnataka is no exception, and the trend is set to continue in near future.

Legislative Assembly Elections, May 2018

AssemblySeats	Total contesting Candidates	No. of Women Candidates contested	Women Winners
224	2655	219	08

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2018*

Although men outnumbered women candidates among those contesting the assembly elections, but 219 women candidates was a slight improvement over the 175 women who contested in the 2013 Assembly elections.[i] From the Congress party it was former ministers Umashree and Motamma, Lakshmi Hebbalkar, KPCC women's wing President, G. Padmavati, former Bangalore Mayor, Sharda Mohan Shetty, and Shakunthala Shetty, former MLAs, were among the prominent women candidates, who had an advantage in the elections due to their political experience and popularity. Candidates like Geetha Mahadev Prasad, Kirtana Rudra Gowda, and K. Fatima, on the other hand, were handed tickets in order to capitalise on their husbands' legacies.[ii]

Former Minister Ramalinga Reddy's daughter Soumya Reddy and former Union Minister KH Muniyappa's daughter Roopa Sridhar both secured party seats, due to their political background. Roopa Sridhar, who contested forthe KGF (SC) seat, faced a daunting task in winning because the Congress had never won there in decades. Along with Soumya Reddy, G. Padmavathi and Susham Rajgopal Reddy, who run in Bangalore constituencies, had to overcomethe odds, as no other woman candidate had won on this turf in the previous decade, with the exception of Shoba Karandlaje (a BJP leader). Apart from wooing voters to elect them over men, all of these candidates had to overcome the anti-incumbency of the Siddaramiah government, which was a huge task.

The BJP handed tickets to incumbent MLA Shashikala Jolle, former civic corporator Roopali Naik, and Women's Wing Secretary Poornima Srinivasbased on their political experience. Unfortunately, Nandini Gowda and Lilavathihad to pray for a miracle to win, since they were up against all-time Congress stalwarts D K Shivkumar of Kanakapura and HD Kumaraswamy ofRamanagara. As former MLA Sampangi was facing major corruption charges, his daughter Ashwini was given the ticket in the hopes of wooing voters for herfather's performance. Susheela Devraj had to face incumbent MLA Akhanda Srinivasmurthy in Pulakeshi Nagar, while Shwetha Gopal had to face incumbent MLA in old Mysore, which is a stronghold of the JD(S).[iii] As a result, it was an big challenge for the BJP's women candidates. Aside from that, the BJP's list of

40 celebrity campaigners included only eight women, three of whom were from the state - Shoba Karandlaje, Tara Anuradha, and Shruthi. Given that the printmedia campaign commercial featured Narendra Modi, Amit Shah, and B S Yediyurappa, this conveyed the idea that the party is highly reliant on central leadership. Women in positions of power in the party (within Karnataka) were rarely seen Former Prime Minister Deve Gowda and former Chief Minister Kumaraswamy continues to be crucial for the survival JD (S) as party. On their official website, they highlighted eight leaders, all of them were men. Furthermore, few women, such as actress Pooja Gandhi, Rachita Ram, and Amulya, were among the celebrity campaigners for the party, while the rest of them were from Deve Gowda family. Women played a limited influence in shaping the party's future in this regard. As a result, only eight of the 201 candidates from JD (S) were female, with four of them coming from reserved constituencies. This clearly indicated that the party was guided by the belief that reserved constituencies had a better likelihood of electing women candidates than general ones. Even in reserved seats, however, these women had tocompete against male candidates from the BJP and Congress party, which not easy. Nevertheless, women candidates from JD(s) have always had a poor success rate.

Overall, of the 219 women candidates, just eight women, which is less than 4 per cent of total elected representatives, made it to the Assembly - Lakshmi Hebbalkar, Sowmya Reddy, Roopakala, K.Fatima, and Anjali Nimbalkar from the Congress, and Shashikala Annasaheb, K Poornima, and Roopali Naik from the BJP. This was not surprising given that 175 women ran in the 2013 Assembly elections, with 153 forfeiting their deposits, according tothe State Election Commission.[iv]

Legislative Assembly (Bye-elections), November 2019

The election season in Karnataka did not end in May 2018, since bye- elections were held at regular intervals due to the death of sitting MLAs and resignations of incumbent MLAs as part of the BJP-led government's 'operationlotus,' which aimed to ensuring political stability of the B S Yediyurappa led government.

No of Assembly Seats	No. of Women Candidatescontested	Women Winners
17	02	Nil

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2019*

Bye-elections for 17 seats were held in November 2019, that was vacatedby dissident candidates from both the JD(S) and the Congress - Yellapura, K RPete, Hirekerur, Kagwad, Athani, Chikkaballapura, Mahalakshmi Layout, Vijayanagara, Gokak, Ranebennur, Yeshwanthpura, Hoskote, Hunasuru, Shivajinagar, and K R Puram. Due to the litigation in the Supreme Court, the two seats Muski (Raichur district) and R.R. Nagar (Bengaluru Southwest) were postponed.

This was comparable to the Assembly elections in 2018, in which fewerwomen were given tickets. Although, the Congress was competing for 15 seatsand the JD(S) was contesting for 10 seats, both parties allocated only one seat each to women, Smt.Padamavati (Hoskote) from the Congress and Chaitra Gowda (Yellapur) from the JD(S). Women candidates did not make it to the BJP's final list of candidates, which is ironic. Despite running for the Congressparty, Smt. Padamavati's chances of winning were slim, as her opponents Sharath Bachegowda, the son of sitting BJP MP Bacche Gowda and backed bythe JD(S), had an advantage. MTB Nagaraj, the BJP's candidate, had won the Hoskote constituency in May 2018 and had more political experience than Smt. Padamavati. As a result, Sharath Bachegowda received 41.43 percent of the vote, MTB Nagaraj received 35.61 percent, and Padamavati received 21.03 percent of all votes cast (1,97,104).[v] Chaitra Gowda, on the other hand, was fighting in Yellapur, where there was a clear fight between the Congress and BJP candidates. As a result, she received only 1235 (0.92 percent) of the total votes cast, while her opponent Arabail Hebbar Shivaram received 60.22 percent and defeated Congress candidate Bhimanna Naik who managed to secure 36.71 percent of votes. [vi]

Nonetheless, men won all the 15 seats, including the runner-up, with theBJP winning 12 seats, the Congress two, and one seat going to independent candidate Sharath Bachegowda from the Hoskote constituency.[vii] Overall, the B S Yediyurappa led regime received a significant boost, but women candidates were once again overlooked by the parties and voters.

Legislative Assembly (Bye-elections), November 2020

AssemblySeats	Total contesting Candidates	No. of Women Candidates contested	Women Winners
02	31	5	Nil

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2020*

Bye-elections for the remaining two constituencies, Sira and Rajarajeshwarinagar, were held in November 2020. In comparison to Rajarajeshwarinagar, Sira showed some promise in terms of female candidates, as three of the 15 contesting candidates were women: Thimmakka (Raita Bharat Party), Premakka (Republican Sena), and M Kambanna (Independent). Despite the fact that three women ran for office, expectations were modest because the election was a triangle contest between the BJP, the Congress, and the JD (S). Moreover, two women candidates, contesting from a smaller party and the other an independent, were unlikely to cause a stir among the major parties. As a result, the three candidates together received only 461 votes out of a total of 1,81,596 votes cast, which was lower than voters' preference for NOTA (643 votes).[viii]

There was just one woman candidate in the Rajarajeshwarinagar (R R Nagar) constituency, Smt. Kusuma of the Congress, who received 67,877 votesout of the total votes cast and lost to Mr. Munirathna by 58,113 votes.[ix] Despitebeing the wife of late DK Ravi (IAS officer) and running on a Congress platform, Smt. Kusuma had a difficult time from the start. She was up against two-time MLA Munirathna, who possessed a financial advantage, was well connoted with his voters, had prior political experience, as a former BBMP councillor and a Minister, and had previously won from the same constituency on a Congress ticket. Furthermore, taking on Munirathna was an uphill task forSmt. Kusuma, who was an outsider and, as usual, the JD (S) candidate took away some of the Congress votes. As a result, Munirathna received 60 per centof the total votes cast and won, but sabotaging the chances of women candidatesbeing elected to the Vidhan Soudha.

Legislative Assembly (Bye-elections), April 2021

AssemblySeats	Total contesting Candidates	No. of Women Candidates contested	Women Winners
02	20	03	Nil

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2021*

The bye-elections in Maski and Basavkalyan constituencies in April 2021 kicked off another round of political battles between the ruling party BJP and the opposition party Congress. Smt. Deepika was the lone woman candidate among the eight candidates for the Maski constituency, and as an Independent candidate, she had little chance of upsetting the big parties, since once again it was a clear battle between the Congress and the BJP. As a result, the Congress

candidate Basanagouda Turvihal won with 86,222 votes (59.27 percent) to overcome the BJP's Prathapogouda Patil (38.26 percent) by a margin of 30,606 votes. All of the other candidates managed less than one per cent of the total votes. Hence Smt. Deepika secured only 180 votes, which was less than NOTA

- 1,075 votes.[x]

In the Basavkalyan constituency, two women candidates, Mala B Narayanrao of the Congress and Farzana Begum of the Akhil Bharatiya Muslim League (Secular), were among the 12 contesting candidates. Smt. Mala B Narayanrao, the wife of Congress MLA Narayan Rao, who died of Cofid-19 andwas elected to the same seat in 2018 with a vote share 42 percent. As a result, Smt. Mala B Narayanrao wanted to take advantage of the sympathy wave and her husband's commitment to the constituency's progress. Nevertheless, BJP candidates Sharanu Salagar and Mala B Narayanrao received 38,999 votes (48.17 percent) and 27,406 votes (34.17 percent), respectively, while Farzana Begum received only 297 votes, which was fewer than the NOTA (889 votes).[xi]

Legislative Assembly (Bye-elections), November 2021

AssemblySeats	Total contesting Candidates	No. of Women Candidates contested	Women Winners
02	19	02	Nil

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2021*

Sindgi (Vijapura District) and Hangal (Havri district) were the two constituencies that went to the polls in November 2021. The death of JD (S) MLA M C Managuli resulted in an election in Sindgi. In the Sindgi constituency, two women candidates were contesting, one from the JD (S) Angadi Naziya with BE and M.Tech qualifications and Deepika.S, an independent candidate. Women candidates had limited possibility of making an effect in this race, which was seen as a two-horse race between the BJP and the Congress, but it was also hoped that the JD (S), which had held the seat consistently since 2017, would keep it. However, Smt. Naziya, on the other hand, forfeited her deposit and received only 4353 votes, whereas Deepika.S received 415 votes out of a total of 1,62,751 votes, and NOTA received 1031 votes. Ramesh Bhusnur of the BJP (93,380 votes) defeated the Congress candidate by 30,000 votes (62,292 votes).[xii] Women candidates winning remained a distant dream, with the BJP and Congress capturing 95 percent of the vote share.

Despite the fact that 13 candidates contested in the Hangal bye-elections, no woman was given tickeet. The death of BJP Chief Minister Udasi triggered an election in Hangal. Again, the BJP and Congress candidates, Shivaraj S Sajjanar and Mane Srinivas, received 80,117 and 87,490 votes, respectively, accounting for about 95 percent of the total vote cast.[xiii]

Elections for Legislative Council (December 2021)

AssemblySeats	Total contesting Candidates	No. of Women Candidates contested	Women Winners
25	90	01	Nil

Source: *Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka, 2021*

In December 2021, elections were held for the 25 Member of LegislativeCouncil (MLC) seats from the 20 local authorities constituencies, and only onewoman was contesting, Gayathri V Shanthegowda on a Congress ticket, out of 90 contesting candidates, 33 of whom were independent candidates. Unlike the Assembly elections, only 4 to 5 candidates in each constituency contested, with Dharward (10 candidates) having the most and Kodagu having the least (2 candidates).[xiv] Despite being the only woman candidate, Gayathri V Shanthegowda put up a good fight, receiving 1,182 votes out of 2371 total votes cast and losing by only 6 votes to the BJP's Pranesh M K. (1188 votes).[xv] Because of JD(S) backing, she was able to garner a sizable amount of votes. Parties did not prioritise women candidates because the electorate for these elections consisted of elected members of urban and rural local governments. Hence, the BJP and Congress each won 11 seats, the JD (S) only two, and one independent candidate Lakhan Jarkiholi. The primary reasons for the candidates' success revealed that more than a dozen of the victorious candidates had a political background/had family members who were either sitting or former MLAs/MLCs or MPs. As a result, women's prospects of getting party ticket or winning were slim to none.

In a nutshell, the results of the Karnataka elections after 2018 demonstrate the following reasons for women not being elected to the VidhanaSabha: (a) The three major parties, the BJP, the Congress, and the JD(S), have failed to provide more tickets to women candidates. Even if they do give ticketsto women, it is usually for woman who are the wife or daughter of male politicians in the party. However, a greater number of women candidates have managed to run from smaller parties or as independents, despite the fact that they have little chance of winning because they are competing against dominantparties with vast money

and muscle power, and adequate vote share. (b) In general, successive elections have showed that the Congress and BJP share morethan 75-85 percent of the total polled votes, with the JD (S) party coming in third. As a result, women running contesting from smaller parties or as independents have a slim possibility of receiving more than 5000 votes in any election. (c) In addition to parties ignoring women candidates, voters (includingwomen voters) prefer to vote for one of three main parties, regardless of gender,or prefer NOTA over women candidates from smallr parties or independents. As a result, women candidates' hopes of at least putting up a good fight are dashed. (d) Ironically, there is neither an internal reservation (affirmative action)for women candidates in parties, nor the women leaders within the parties are successful in persuading there high command/top brass to award more tickets towomen,, thus the party high command is primarily led by the 'win ability' factor rather than giving women candidates an opportunity.

Despite the impediments in the way of female candidates, 18 women were elected to the Vidhana Sabha in the 1962 assembly elections. Less than ten women have been elected to the Vidhana Sabha in the post-1999 successive Assembly elections. Nonetheless, the Assembly elections of 2023 have offered hope that more women would be able to run, since JD(S) leader Kumarswamy has already promised that his party will allocate 30-35 seats for women in the upcoming Assembly elections.[xvi] In the Uttar Pradesh Assembly elections of 2022, Congress leader Priyanka Gandhi Vadra successfully pushed for giving 40 percent of the tickets to women candidates (of 225 candidates, 103 were women), and it is hoped that a similar trend will continue in Karnataka during the assembly elections of 2023.[xvii] However, there are no indicators that the BJP will follow the Congress or the JD(S) in giving more tickets to women candidates. As a result, it looks that creating history as a woman is still a long way off in the current context, and so the reservation of seats is the only option to increase women's representation in politics. Until then, women would remain marginalised in politics, which is not in Karnataka's best interests.

End Notes

---

* *Associate Professor, Department of Political Science, Bangalore University, Bengaluru*

i "Karnataka elections: only 8% women candidates in 2018, a record", *The Time ofIndia*, 11 May 2018 [online].Available at https://timesofindia.indiatimes.com/india/karnataka-elections-only-8-

women- nominees-in-2018-a-record/articleshow/64119195.cms

ii Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2018) "List of Contesting Candidates" [online]. Available at https://www.ceokarnataka.kar.nic.in/GenELC_2018-Details.aspx

iii Ibid.,

iv Indulekha Aravind (2018), "Karnataka polls: Only seven women make it to thehouse", *The Economic Times*, 16 May [online]. Availableat https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/karnataka-polls-only-seven-women-make-it-to-the-house/articleshow/64184962.cms?from=mdr

v "Hoskote Constituency bypoll results" 09 December 2019]online]https://www.indiatvnews.com/elections/news-hosakote-constituency-result- karnataka-assembly-byelection-569747

vi "Yellapur bypoll results" *The Indian Express*, 9 December 2019, [online]. Availableat https://indianexpress.com/article/india/yellapur-karnataka-assembly-by- election-bypolls-results-2019-counting-live-winner-runner-up-6156878/

vii "Karnataka assembly bypoll results 2019", *The Indian Express*, 10 December 2019[online]. Available athttps://indianexpress.com/article/india/karnataka-assembly-bye-elections-results-2019-live-updates-yediyurappa-bjp-congress-jds-6157433/

viii Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2020),"Results" [online]. Available at https://www.ceokarnataka.kar.nic.in/Ass-ByeElection2020.aspx

ix Akshatha (2020), "Karnataka bypolls: BJP breaks into Fort Sira, sweeps R R Nagar",*The Economic Times*, [online] Availed at https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/bjp-breaks- into-fort-sira-sweeps-rr-nagar-reward-for-good-governance-karnataka-cm- yediyurappa/articleshow/79164599.cms?from=mdr

x Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2021), "Results" [online]. Available athttps://www.ceokarnataka.kar.nic.in/MP-MLA-ByeElection2021.aspx

xi Ibid.,

xii Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2021),“Results” [online]. Availableat https://www.ceokarnataka.kar.nic.in/ACBYElc2021.aspx

xiii “Karnataka bypolls: BJP wins Sindgi, Congres wins in Hangal”, *The Hindu*, 2November 2021, p.1

xiv Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2021), “List of Contesting Candidates” [online]. Available at https://www.ceokarnataka.kar.nic.in/DistrictMLC7b.aspx

xv Office of the Chief Electoral Officer, Karnataka (2021), “Results” [online]. Available at https://www.ceokarnataka.kar.nic.in/DistrictMLCResult23b.aspx

xvi “JD (S) promises to filed over 30 women in Assembly polls”, *The Hindu* 29 September 2021, p.4

xvii “UP elections 2022: Congress announces candidates”, *DNA*, 26 January 2022[online]. Available at https://www.dnaindia.com/india/report-up-elections-2022-congress-announces-candidates-for-89-more-seats-sticks-to-40-percent-women- commitment-2930481

Relevance of New Education Policy-2020

Dr. Ashokkumar V. Paled
Assistant Professor & Research Guide
Department of Studies in Political Science
Davangere University, Shivagagothri, Davangere.
&
Shri. Siddaiah S.V.
Research Scholar
Department of Studies in Political Science
Davangere University, Shivagangothri, Davangere.

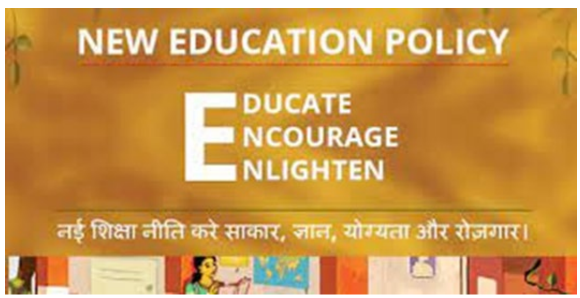

Abstract:

This paper aims to identify the concerns and focus of NEP 2020. The year 2020 has been an exceptional year for countries across the globe. In India, apart from Covid19, one of the important changes that took place was the development of the New Education Policy (NEP) 2020. Time by time, various committees have recommended to increase the allocation of the budget for education to 6% of the GDP, this has lead to the interests of researchers. The authors have utilized qualitative data analysis techniques to understand critical areas of focus of policy documents and computer-assisted qualitative data analysis software to address the issues. The research also uses data from Twitter. The data (policy documents) was downloaded from the Ministry of Human Resource Development (MHRD) website. For a better understanding of the collected data, is presented in the paper. The paper identifies three crucial aspects of the policy – course, language, and students, for the higher education sector. This paper also discusses the sentiment analysis, related to NEP 2020. It was found that most of people consider the policy as a positive and welcoming step.

Keywords: *Built on the foundational pillars of Access, Equity, Quality, Affordability and Accountability, New Education Policy (NEP-2020), India, Qualitative Analysis, Thematic Analysis.*

Introduction:

The Union Cabinet chaired by the Prime Minister recently approved the new National Education Policy 2020, making way for large scale, transformational reforms in both school and higher education sectors. This is the first education policy of the 21st century and replaces the 34-year-old National Policy on Education (NPE), 1986.

Built on the foundational pillars of **Access, Equity, Quality, Affordability and Accountability**, this policy is aligned to the 2030 Agenda for Sustainable Development and aims to transform India into a vibrant knowledge society and global knowledge super power by making both school and college education more holistic, flexible, multidisciplinary, suited to 21st century needs and aimed at bringing out the unique capabilities of each student**.**

Countries plan their education systems to progress further. To promote education at all economic classes and for the inclusion of common people in the mainstream the Government of India has formulated the National Policy on Education (NPE-1986).

This policy has broader coverage, starting from elementary school education (literacy level) to colleges for higher education (focusing specialization) in both the settings, rural and urban. The first NPE was proposed and disseminated in 1968 by the Government of India, the second policy was in 1986, and the third major reformative policy was in 2020, by the incumbent Prime Minister of India Narendra Modi (Govt. of India, 2020).

Historical Evolution of Education Policies of India.

After independence in 1947, the Government of India faced many challenges like illiteracy. For solving the problems of illiteracy, the Government of India floated and sponsored different types of programs, policies, and regulations. The first Education Minister of India, Maulana Abul Kalam Azad, envisaged the uniform education system through robust central government control over the education system and policies.

The Union Government has founded the University Education Commission (1948-1949), the Secondary Education Commission (1952-1953), Kothari

Commission (1964-1966), and the University Grants Commission (1956); to prepare the proposals to modernize the education systems of India. Jawaharlal Nehru, India's first Prime Minister, accepted the Science Policy Resolution to promote the education of sciences. The Nehru government has funded superior education institutions (for promoting engineering and science) such as the Indian Institute of Technology. The Union Government formed the National Council for Educational Research and Training (NCERT) in 1961 as an autonomous body. The objective of this mechanism is to advise the governments on the formulation and implementation of policies related to education.

1.The First National Policy on Education, 1968.

Based on the report and recommendations of the Kothari Commission (1964–1966), the then Prime Minister Indira Gandhi's government declared the first NPE in 1968. The policy was considered with "radical reform" and recommending equal opportunities (for both rural and urban sectors) of education to achieve national integration and more excellent cultural and economic development. However, the decision to adopt Hindi as a national language proved controversial. The policy called for the use and learning of Hindi to promote a common language throughout India.

This specific policy also encouraged the teaching of the ancient Sanskrit language, which was considered to be an integral part of India's culture and heritage. This policy was also aligned to promote physical education to promote sports and games culture. The NPE of 1968 called for expenditure on education to rise to 6% of the national income (Govt. of India, 1968).

2.Second National Policy on Education, 1986.

In 1986, Rajiv Gandhi, the former Prime Minister, launched a new National Policy for promoting education at all economic levels. The adopted policy is known for "Special Emphasis on the Elimination of Inequalities and to Sequalise the Educational Opportunity", irrespective of the cast (scheduled caste, scheduled tribes), gender (predominantly for females), and economic status.

The policy called for the expansion of scholarships, subsidies, allowances, adult education, and various other methods to promote social integration. This NPE is known for the "Child-Centered Approach" especially for primary education, and, thus, initiated a very popular educational reform "Operation Blackboard." The objective was to develop primary schools across the country.

The policy extended the open and distance university system with the Indira Gandhi National Open University (IGNOU) founded in 1985. This policy has

followed the philosophy of Mahatma Gandhi to promote development (both economic, political and social) at the bottom level in rural India.

- **Revisions in Second National Policy on Education in1992 and 2005**

In 1992, the former Prime Minister PV Narasimha Rao revised the NPE. This education policy is known for the adoption of the Common Entrance Examination (CEE). The former Prime Minister of India, Dr.Manmohan Singh, introduced a revised "Common Minimum Program" policy. The Program of Action (PoA) 1992, under the NPE, 1986, planned a common entrance examination for all India-based vocational and technical training admissions.

3.Third National Policy on Education, 2020

In 2019, the Ministry of Human Resource Development (MHRD) released a Draft on NEP 2019, which was trailed by several ideas and consultations offered by the stakeholders and public. The Draft NEP discusses reducing curriculum content to enhance essential learning and critical thinking. The objective is to promote holistic experiential, discussion-based, and analysis-based learning. It also talks about a revision of the curriculum for the first time. The significant change is in pedagogical structure from a 10 + 2 + 3 system to a 5 + 3 + 3 + 4 system. The is an effort to optimizes learning based on the cognitive development of children. On July 29, 2020, the cabinet approved a NEP intending to introduce numerous changes to the prevailing education system of India. Appropriate and liberal, the NEP 2020 scripts a significant advance in our education system.

- **Related Policies**

There are several concurrent policies and documents which will help the NEP 2020. Table 1 attempts to specify these policies and documents:

Table 1: Relevant Policies and Concurrent Documents to NEP 2020

Sl. No.	Policy	Description
1	Right to Education (RTE)	To offer free and compulsory education to all children
2	National Programme for Education of Girls at Elementary Level (NPEGEL)	The objective was to reach the girls, where resources are “hardest to reach.”

3	Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan (RMSA)	To develop secondary education at the grassroots level
4	Saakshar Bharat/Adult Education	To create a literate society and the target is non-literate and neo-literate of 15 years and older
5	RashtriyaUchchatar Shiksha Abhiyan (RUSA)	For multi-facet improvements in the system of higher education and related procedure
6	Samagra Shiksha Abhiyan (SSA)	Predominant program for the school education to safeguard equitable learning
7	Inclusive Education for the Disabled at Secondary Stage (IEDSS)	To get higher enrolments from disabled/differently abled students in secondary or higher education
8	District Primary Education Program (DPEP)	The main initiative is to revitalize primary education and uniformalisation of education at the primary level
9	Draft National Policy on Education 2019 ◊ New Education Policy 2020	For cognitive development and enable reflective procedural development of children

It was essential to understand which government or a political party has tried to foster a better education for developing the Indian education system. This paper attempts to collect the information based on different timelines, prime ministers of India, and major educational reforms (Table 2).

- **Methodology** Computer-Assisted Qualitative Data Analysis

Table 2: Timeline, Prime Ministers, and Significant Educational Reforms at Policy Level

Education Policy Timeline	Prime Ministers	Education Policy Reforms

1968	Indira Gandhi	Promoting higher education among rural and urban
1992	PV Narasimha Rao	Common entrance examination for professional and technical education
2005	Manmohan Singh	Common minimum program
2016	Narendra Modi	Addressing the gender discrimination, formation of the educational tribunal, the common curriculum for Science, Mathematics, Environmental Studies, and English
2020	Narendra Modi	Reimagining vocational education Catalyzing quality academic research in all fields by introducing the regulatory mechanism Curbing commercialization of education Effective governance and leadership for higher education Internationalization of professional education Promotion of Indian languages, arts, and culture

- **Data Analysis**

To allow rigor and efficiency to the findings of the research, NVivo software was extensively used throughout the data analysis process. The data set (higher education policy and UGC downloaded from Twitter) revealed that the GOI has well-analyzed the requirements from higher education. The data indicated that public opinion was also considered and the international education system is also well-taken care of by making this policy.

- **Discussions And Implications**

The National Education Policy 2020 is meant to rebuild school curricula and teaching method in another 5 + 3 + 3 + 4 plan so that school can be made applicable to the necessities and interests of students at various formative stages, a "Foundational Stage" (5 years), a "Preparatory Stage" (3 years), a "Middle Stage" (3 years) and the "High Stage" (4 years, covering grades IX, X, XI, and XII). The focus of NEP is to achieve "universal foundational literacy and numeracy" among students in primary schools by 2025. To ensure this government will be assessing and accrediting the schools on different criteria. The primary aim of the policy is to increase the gross enrolment ratio. From the study, it is clear that the objective of NEP 2020 is to create a conducive environment and institutions which support research in the higher education institutes and strengthen the foundation of education in India by reinforcing holistic development by offering vocational training to students at the elementary and primary education level too. The result also indicated that the central concern of the government is to evolve the current education system.

Along with developing institutions that are focused on research, it was thus enabling logical thinking and research aptitude among the students. The primary focus of the Indian government by introducing NEP 2020 is to develop the systems to ensure that quality education is imparted at both schools as well as university level. It also focuses on improving the quality of education and imparting integrity among the students as well as the academicians all across the country.

One of the great additions made in the NEP 2020 is to accredit the school education to ensure imparting quality learning to the student. The policy document focuses on various sub-themes. It addresses the concerns arising among the higher education institutes, which primarily are the development of courses, curriculum, and students. It also focuses on embedding languages for the students so that students from the most remote corners of the country can also be part of the mainstream. As far as the development of course and curriculum is concerned, it has been categorized into three major parts.

The examination reveals that the policy document focuses on the development of introductory courses, professional courses, and vocational courses for the students. The objective of developing courses is to develop a student's attitude and aptitude. It also focuses on creating industry-ready and entrepreneurial orientation among the students. The NEP aims to increase the use of technology in education. There is a provision in the policy, technology or e-learning is the

need of the hour (Kaurav, Rajput, & Baber, 2019). The policy also mentions that a National Education Technology Forum needs to be formed so that it could act as a podium where there can be the exchange of ideas on the use and development of technology. Previously, the education policies were offering exposure to the students which, in turn, would help the student to evolve. The current education policy focuses on a student exchange program that provides students with multiple exit points. It is visible from the examination in this study that the effort has been made to evolve the Indian education system and offer students international level pedagogy. Dr Bijaya Kumar Sahoo, Founder, SAI International Education Group; Advisor (Rank of Minister of State), Govt. of Odisha, correctly stated in one of the inter5view by India Today:

“With the flexibility for the choice of the subject across streams, this move in the National Education Policy is aimed at building skills in the students’ subjects of interest.”

It is expected that it would help students to select the subject and career of their choice. One of the most severe issues faced by students in India is the language. Many bright students are not able to come to their full potential as they do not have the option of studying in their regional language. Under the NEP, various multiple exit points will be offered to undergraduate students. India is a country where the language and dialect change every 20 miles. Furthermore, because of its enormous size, it becomes challenging for the government to ensure that every student gets an opportunity. The great initiative taken by the government is to introduce languages for studying in school education so that there is no break in the education of the student, considering language as a barrier. The policy also focuses on the use of local language as an instruction medium till grade V. However, if accepted, it could well go till grade VIII or beyond. The student will have an option of regional languages as well as the third language, which would be acting as a bridging language. It is visible from the patterns made through the Word Cloud base examination, Tree Map, Project Map, and Mind Map of the content in NEP 2020.

This paper has also examined both the positive and negative tweets on Twitter for supporting NEP 2020. The NEP 2020 is futuristic and focuses on the development of an age-old education system based on Macaulayism and tries to infuse new two methods for upgrading and empowering students for their holistic development. It also focuses on the development of the educational institutions both at school and higher education levels so that the country can leap forward and can become a world power in the future. The NEP 2020 will focus on offering the crucial skills to students that are required in the current

scenario. The best thing about NEP 2020 is that there is extreme flexibility in the subject choices available to the student. Subjects offered are Arts, Humanities, Science, Sports, and various vocational subjects. The government's focus is to start vocational education from grade VI only. The policy also includes various internship opportunities.

Conclusion:

The essence of this policy is the introduction of the multi-disciplinary, inter-disciplinary, and trans-disciplinary approaches to humanise the education with an emphasis on humanitiesrelated subjects. Now, even a student taking a professional degree can learn some subjects of humanities, this freedom was not available in earlier policies. Besides, this policy has got an emphasis on vocational skills to meet the growing employment needs as also the focus on employability through skilling.

The present policy is considering the training of teachers as an important ingredient. The NEP 2020 offers an elaborative framework so that there can be development in the educational system of a country. Generally, it takes decades to replace the policy. The current policy is third in sequence and replaces the NEP 1986. The NEP 2020 provides a concrete path to education in the country. However, it is also not mandatory to follow. Under NEP 2020, the top universities across the world will be able to start their campuses in the country. Under the NEP 2020, there is an extensive focus on reshaping the curriculum.

The board examinations will be reformed and there is much emphasis on the development of critical thinking among the students and offering experiential learning to them. The most important thing is that there will be an emphasis on teaching students all the subjects in their native language. The NEP 2020 addresses the need to create professionals in fields ranging from agriculture to artificial intelligence. India should be prepared for what's to come.

The flexibility is offered in the present policy, in education which would take care of high dropout levels through transferable credit banks. The emphasis is given to the mother tongue/ local language at the primary level, would surely minimize the dropouts level and improvise the learning capacities of students at primary level.

The most important part of this new policy is the focus on Indianisation, which will lead to developing better citizens for the country. Furthermore, the NEP 2020 makes ready ahead for some youthful, hopeful understudies to be furnished with the privilege skill set. It's appropriate execution will be the way into its

prosperity. It will be carried out till grade V. With NEP 2020, it is expected to revolutionize the education scenario in the coming future and this will certainly push India's claim towards becoming a superpower in the future.

References:

- Birt, L., Scott, S., Cavers, D., Campbell, C., & Walter, F. (2016). Member checking: a tool to enhance trustworthiness or merely a nod to validation? Qualitative Health Research, 26(13), 1802-1811.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77-101.
- Chima, J. S. (2020). Are participants in ethnonationalist movements rationalchoosers, socially-embedded actors, or psychologically-instinctive beings?: motivations and worldviews of Sikh separatists from India. Studies in Conflict and Terrorism, 0(0), 1–22. https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.17 11604
- Alhojailan, M. I. (2012). Thematic analysis : a critical review of its process and evaluation. West East Journal of Social Sciences, 1(1), 8– 21.
- Govt. of India (1986). National Education Policy, 1986. https://web.archive.org/web/ 20090619075631/http://education.nic.in/cd50years/g/T/49/0T490401.htm
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. Qualitative
- Research Journal, 9(2), 27-40. https://doi:10.3316/QRJ0902027
- Govt. of India (1968). National Education Policy, 1968. https://web.archive.org/web/ 20090731002808/http://www.education.nic.in/policy/npe-1968.pdf
- Govt. of India (2020). National Education Policy 2020. https://www.mhrd.gov.in/sites/ upload_files/mhrd/files/NEP_Final_English_0.pdf
- Holloway, I., & Galvin, K. (2016). Qualitative Research in Nursing and Healthcare. John Wiley & Sons.
- IGNOU (1985). The Indira Gandhi National Open University Act 1985 (No. 50 of 1985).http://www.ignou.ac.in/userfiles/IGNOU_ACT(Amended%20till%2024_09_19).pdf
- Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: striving to meet the trustworthiness criteria.

International Journal of Qualitative Methods, 16(1), 1–13. https://doi.org/10.1177/1609406917733847

- O'Leary, Z. (2014). The Essential Guide to Doing Your Research Project (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Percy, W. H., Kostere, K., &Kostere, S. (2015). The qualitative report generic qualitative research in psychology recommended APA citation generic qualitative research in psychology. The Qualitative Report, 20(2), 76–85.
- Rizvi, F., & Lingard, B. (2009). Globalising Education Policy. Routledge.
- Silova, I., Rappleye, J., & Auld, E. (2020). Beyond the western horizon: rethinking education, values, and policy transfer. In Handbook of Education Policy Studies (pp. 3-29). Springer, Singapore.

Special Article on the eve of 'Azadi ka Amrut Mahotsav'
Salt Satyagraha of Ankola

Dr. S .V .Vastrad
Associate Professor, Dept. of Political Science
G.C. College, Ankola – 581314
Email: vastrad.pv@gmail.com
Mobile No: 8971930563

''Next to air and water, salt is perhaps the greatest necessary of life"
Mahatma Gandhi

Abstract:

Lahore session of the National congress (31st December 1929) resolved that India must attain complete independence (Poorna Swaraj) by 26th January 1930. Congress working committee gave authority to Mahatma Ganadhi to make the strategies to transform the 'Poorna Swaraj' resolution into reality,

Key Words: Styagraha, Gandhi, Ankola, Bardoli, Congress

Introduction:

When Mahatma Gandhi Called for salt satyagraha, as part of civil disobedience movement the sleepy town of Ankola in Uttar Kannada district successfully followed the trail. In this article I would like to brings an account of Ankola salt satyagraha, Which gave momentum to many more such movements in the district as well as in the state.

Significance of salt satyagraha

The salt tax involved 8.2 % of British Raj revenue, which hurt the poorest Indians. The salt act of 1882 gave a monopoly over the production of salt to the British. Hence Gandhi tactfully had chosen this law for breaking as a mark of civil disobedience. Congress working committee meet was held at Sabarmati Ashram on 14th February 1930 to chalk out the plan for the salt satyagraha.

Gandhi started salt satyagraha through the historically significant event of Dandi March. Entire country was under the influence of this movement. Uttar

Kannada district also played a vital role in the salt satyagraha. Especially Ankola which was known as the 'Bardoli' of Karnataka, proved the spirit of Nationalism by organizing salt satyagraha successfully on 13th April 1930. It was the first major movement in the district.

Leaders of Karnataka such as Gangadhar Rao Deshpande, Dr. N.S. Hardikar also participated in the meeting held at Sabarmati and brought the message of Mahatma that salt satyagraha should be conducted in the state in a systematic manner.

Karnataka Pradesh Congress Committe also met at Ballari on 23rd February 1930, and State Level Salt satyagrah committee was formed. R.R Diwakar, Kaujalagi Hanumantaraya, Karnad Sadashivaraya, Dr. Hardikar were the key members of the committe. Finally in the congress working committe meet which was held at Dharwar on 16th March 1930, it was decided that Ankola was the appropriate place for the salt satyagraha.

Why Ankola?

on 13th April 1919 Salt satyagraha committee member Sri Ranganath Diwakar mentioned in his report that people of Karnataka are highly motivated and have enthusiasm regarding the civil disobedience movement Especially Ankola of Uttar Kannada district is more convenient place, which is on sea shore to prepare the salt and to break the law. Peace loving people of this place can easily comprehend the message of Mahatmam moreover they are staunch followers of Mahatma Gandhi. Hence Ankola was chosen.

Kaujalgi Hanumantaraya and T.S. Nayak were appointed as leaders for organizing the salt satyagraha T. Subramanya from Ballari, Shankarrao Gulwadi of Siddapur were also incorporated in the Salt Satyagraha committee. A subcommittee for raising the fund was also formed. Preparations started in a hurried manner. Kaujalagi Hanumantaraya went to Ankola well in advance to meet the freedom fighter. He visited the interior villages and met the prominent leaders. T.S. Nayak, M.P. Nadakarni, Basgod Rama Nayak Swami Vidyanand, Shankar Gulwadi, Anant Mahale had already prepared the ground for the final battle in Ankola, none other than salt satyagraha.

Importance of 13th April

For the remembrance of the unarmed martyrs who laid down their lives in Jalianwala Bagh tragedy on 13th April 1919, it was decided to organize Satyagrah on 13th April.

Volunteers from all over Karnataka headed towards Ankola by Padayatra. At the same time, British Government was also making hectic preparation to curb the movement. Police forcers gathered in and around the Ankola headed by the DYSP rank officer, revenue and custom officers were also engaged in making strategies to nullify the civil disobedience movement. District magistrate also camped at Belekeri Inspection Bungalow.

A huge house belonging to Dattabai Narvekar was converted as a camp for all satyagrahis. Freedom fighter Shymarao Shenvi of Ankola also gave his house to shelter the volunteers of various districts who came for the movement. Jogi Nayak of Shetgeri, Bommayya Krishna Nayak of Bole were campaigning along with the state leaders across the districts to spread the message of Mahatma Gandhi.

Dr. N.S. Hardikar of Hindustan Sevadal was chosen as the leader of Salt Satyagraha of Ankola. But on 13th April 1930 Hardikar failed to reach the Ankola as he was prevented by the police at Kalaghatg. Hence under the leadership of M.P. Nadakarni, nine satyagrahis were identified to lead the movement. As per the schedule, Satyagrahis were preparing to hold the mass procession. Meanwhile government issued an order to vacate the Dattabai building. In contravention of this order some prominent leaders who remained in the building were later arrested.

On 13th April 1930, thousands of people started a peaceful procession to Poojgere, a village near Ankola town where a small rivulet flows with backwater of the sea which was necessary to prepare salt. Satyagrahis and volunteers moved with courage by chanting the slogans like "Bharat mata ki Jai", "Mahatma Gandhiji ki Jai" etc.

The numerical strength and spirit of the masses, made the police and other authorities remain as mute spectators. Procession rushed towards Poojgere rivulet. People collected the salty water in the earthen pots and prepared salt in Ankola town in front of Tahasildar office.

The prepared salt was auctioned. Revu Honnappa Nayak purchased the first packet of the salt for Rs.30/-. Bujale of Karwar, Srinivas Shetti and Harihar Shetti of Davangere also purchased the salt packets in the auction.

Swami Vidyanand addressed the gathering and said that India is surely moving towards the freedom through the freedom through the civil disobedience movement. M.P. Nadkarni, Swami Vidyanad, Shyam Shenvi, Hanumant Rao

Kaujalgi, K.K. Karkhanis, Timmappaa Nayak and others were arrested subsequently. Salt satyagraha created the vibrant environment in the district. It continued for more than six months across the countryside villages and proved that the salt law was utterly failed.

Women of this region also participated along with their small kids in the Salt Satyagraha. Sitabai Saraf, Anandibai Hanumattekar led the women in this agitation.

But British were reluctant to admit their failure. Swami Vidyanand and Veerabhadrappa Shivashimpi and many more brave freedom fighters were awarded rigorous punishment and sent to Karwar prison.

Impact of salt satyagraha

The success story of Salt Satyagraha of Ankola and hardships of the people who participated in this movement made headlines in the newspapers. Prominent news paper "Mumbai Chronicle" published the details of the movement and salt satyagraha of Ankola, drew the attention of the entire Nation.

On 26th April 1930 British authority handed over the satyagraha camp to the Dr. N.S. Hardikar. This successful movement paved the way for further agitations against the British.

Salt Satygraha was thus continued at Ankola for over six weeks, along with the local people, thousands of volunteers came from various districts and princely state of Mysore toiled for the success of this movement.

Especially the highly motivated peasants of Nadavar community demonstrated great enthusiasm. On 20th April, 1930, special market was created for selling the salt prepared by the freedom fighters. The salt laws appeared to be non-existing.

Conclusion

Same kind of the salt Satyagraha was also organized in other parts of the district. Particularly places like Karwar, Kumta, Honnavar witnessed this kind of movements. Further on 1st June of 1930, hundreds of peop;e led by Sridhar Balgi and others conducted raid on Government salt depots at Sanikatta and looted salt bags. People of Karwar and Majali entered Goa and brought salt from there without paying duty to Karwar. Krishna Narayan Nayak of Karwar and Shyam Rao Gaytonde of Halga were arrested and convicted for this action.

Conclusion:

In the district, seeds of struggle were sown by Salt Satyagraha which led to the further civil disobedience movements. Jungle (Forest) Satygraha, Hullubanni Satyagraha, picketing of liquor shops and cutting down of Toddy trees were some of the innovative struggles organized by the freedom fighters of the district. No tax campaign was also successfully organized in Ankola taluk. Thus it is very clear that Salt Satyagraha became the mother of all the further struggles toward the freedom of the Nation.

References:

1. Alladi Vaidehi : 1857 and after, Epic Struggle for Freedom in India Hyderbad, 1985
2. Allan Campbell – Johnson, Mission with Mountbatten, Robert Hale, London, 1953
3. Azad Abul Kalam, India Wins freedom, Bombay , 1959
4. Chatterji, A.C . India's Struggle for Freedom , Calcutta, 1947
5. Diwakar Ranganath Karanirakarneya Veera Kathe, Hubli, 1965
6. Kamat Suryanath , (Ed) Swatantrya Sangramaeda Smritigalu, Vol- I to III Mysore, 1974 – 1980

Self Help Groups and Women Empowerment

Dr. Ratna Mareppagoudra
Teaching Assistant,
Department of Political Science,
Karnatak University, Dharwad.

Abstract:

Women empowerment has drawn the attention of the world community, especially in the mid of 70's.The United Nations has declared 1975 -1985 and 1985 - 1995 as the two decades for the women development and empowerment. The first ever world conference on women was held in Mexico in 1975 to address the issues of gender inequality. It was followed by a second world conference on women at Copenhagen in 1980 and third in Nairobi in 1985. At the U.N. Conference on Environment and Development in Rio(1992),world leaders accepted women's vital role in achieving sustainable development. At the international conference at Cairo(1994).women empowerment was recognized as a corner stone for effective development.

Key Words: Women Empowerment, NABARD, Self Help Groups, Karnataka, Political Power

Introduction:

Concept of Empowerment – During 1970's there was global awakening on the issues of women and a number of initiatives were taken against discrimination of women in the name of empowerment. The concept originated from various debates on education in Latin America in 1970's, especially on the works of Paulo Freire. The term Empowerment is often used to describe a process where the powerless gain greater share of control over resources and decision making. Many works have been carried out by various scholars and they suggest the empowerment is the master key to solve the problems of women. The world over women are struggling to break the shackles that bind them and challenging the unequal distribution of power in the society. Transforming the existing inegalitarian pattern of gender relationships necessitates leadership in the state, markets and civil society the key centers of power in the present globalizing economy. It is therefore imperative for women to be in the corridors of power

and have the power to negotiate a better deal for them. Women's Empowerment in all spheres is crucial for the advancement and the foundation of a gender equal society.

Women's empowerment is not only for equity consideration. It was also essential precondition for sustainable socio economic development. Involvement of women in the political arena and in decision making roles is a significant tool for empowerment as well as monitoring standards of political performances says Jakarta declaration. The term empowerment denotes power, authority, capacity, self reliance, participation etc. According to Webster's dictionary empowerment means to give official authority, to delegate legal power, to give facilities, to give abilities. Empowerment is thus a process which enables women to realize their identity and power in different spheres of life. The process of empowerment is both individual and collective. It is individual because, through empowerment women can gain respect, self dignity, manage the responsibilities and can act as able representatives of people. Empowerment is collective in the sense that through involvement in groups' women are able to organize in groups and can bring about changes in the society.

Women Empowerment is essential:

i) As to develop their knowledge, sense of dignity and respect.

ii) To bring them out of the fear and inferiority complex

iii) To develop self motivation, creative and innovative ideas

iv) To make them mentally socially, physically and economically independent

Proper representation and participation of women in politics are the major devices or means of women empowerment. Empowerment also means nurturing, liberating, energizing the uneffluent and unpowerful people. Women empowerment is commonly associated with women's struggles for attaining equality. Empowerment means emancipation of women in harmonious coexistence with men in the society. Power provides social recognition, dignity, prosperity, value and security hence empowerment has acquired a considerable aura of responsibility.

Empowerment is a process which generates changes in ones ideas and perceptions and create awareness about rights and opportunities. Women's Economic Empowerment is considered as a means for achieving overall empowerment and this is possible only by creating the groups of women, which can develop local

leadership, especially women as leaders. With the world wide acceptance of the participative philosophy in development, Planners and Policy makers were giving equal importance to women participation in the development process. As to bridge the gap between the financial institutions and the people, NABARD has made smooth provisions in the rural economy and generated self finance, self sufficiency and self Help which in turn have given scope for the creation of Self Help Groups and have worked wonders and is considered as the instrument in the process of participatory development and women empowerment.

The Idea of Self Help Groups is basically a cooperative activity as in earlier days the financial institutions could not able to reach the rural areas and as such the cooperative mechanism began and later it led to the emergence of present Self Help Groups concept. The basic idea is to establish linkage with economy as to strengthen democratic set up. This idea formally originated in Bangladesh as a part of helping women for empowerment. The origin of Self Help Groups may be claimed as the brainchild of rural banking concept at micro level. The Self Help Groups are basically informal groups voluntarily organized to promote savings. They are self managed groups of poor women which primarily came into existence to mobilize financial resources through their own savings and lend the same amongst themselves to meet the credit needs of their members. Self Help Groups are engaged in rural development and they offer credit to their members. Group approach, mutual trust, organization of small and manageable groups, group cohesiveness, spirit of thrift, demand based lending, collateral free, women friendly loan, skill training capacity building and empowerment are considered as the essential features of Self Help Groups.

Self Help Group movement has emerged as a powerful and vibrant movement spread over the world, nation and Karnataka is not an exceptional in this. Self Help Groups help women to build confidence. It is a forum in which women understand their conditions and devise collective strategy to face the challenges. Self Help Groups Provide an occasion for the promotion of better activities and economic self reliance for better living. Self Help Groups have helped to establish gender equality in the society and also to develop social status in the family and society at large. They are instrumental in establishing links with financial institutions for socio economic development. They offer much more space for participation. As a matter of Fact if economic empowerment is assured or achieved then it leads to participation in public affairs with lot of confidence. Once women are economically and socially recognized then they opt for political power. Thus Self Help Groups are referred as the credit managers and Karnataka too NABARD is responsible in bringing about changes and it

launched the Self Help Group and bank linkage programme by early 1990's.Today Karnataka is a leading state with enormous Self Help Groups around 1,95,400.

Broadly there are three categories of institutions promoting Self Help Groups: the government, financial institutions and NGOs. The promoting institutions play an important role in the functioning and development of Self Help Groups. The stree shakthi programme anchored by the Department of Women and Child Development attempts to focus the attention of members on curbing domestic violence against women, promoting girl child education, preventing child marriages etc. Thus Self Help Groups have been working towards the Women's Empowerment through savings and micro credit. This has brought about social awareness among the public. This programme being popularized and the governments have come forward to extend support and to utilize the groups services for the implementation of the large scale welfare activities. Self Help Groups as originally believed are not mere those groups which promote economic prosperity but also provide an occasion to develop a vision or mission as to maintain and develop organizational and financial and management system and also to grow confidence and skills and manage their lives and promote their interest in private and public domains, as to establish the linkages which are essential to function effectively and sustainably and also support its members to become the agents of social change.

Conclusion:

Self Help Groups have emerged as the most significant means in the process of Participatory development and women empowerment at large. Self Help Groups are viable alternatives to achieve the objectives of rural development and to get community participation in all rural development programmes. Thus, Self Help Groups are a viable organized set up to disburse micro credit to the rural people for the purpose of making them enterprising women and encouraging them to enter into the entrepreneurial activities. With the emergence of Self Help Groups it is found that empowerment opportunities have enhanced and thereby women are taking active role in contributing to the family income and this in turn has led to social development.

References:

1. Acharya and Basu, *"Role of SHGs in Women Empowerment" Kurukshetra,* 1995.
2. Ahmed,M.A.,'Womew *Empowerment through SHGs",Kurukshetra,* 1999.
3. Ariz Ahmed, M. (1999), " Women Empowerment: Self Help Groups:, Kurukshetra, April, 47, 7: 19,20 & 49
4. Lalitha N. and B.S. Nagarajan, "Self Help Groups in Rural Development" Dominant Publishers and Distributors. New Delhi:2002
5. Rathakrishnan, L., *Women's Empowerment through Entrepreneurship,* Gyan Publishing House, Delhi, 2008
6. Sahu and Tripathy (2005), *Self-Help Groups and WomenEmpowerment*, Anmol Publications Pvt. Ltd., New Delhi.

"DEVELOPMENT POLITICS IN KARNATAKA"

Dr. Maralihalli Y.Y.
Assistant Professor
Department of Political Science
Priyadarshini First Grade College, Rattihalli.
Email – yymaralihalli@gmail.com.

Abstract:

Regional inequality in Development has persisted despite the fact that the state of Karnataka has advanced many cognitive and policy making programmer in the direction of development. It is evident that development is not inherent in people's lives. It appears that many problems with development do not arise. Recently however, there has been a situation in which regional inequality has undermined the aggressive nature, threatening the unity and unity of Karnataka. Two distinct forms of movement to overcome such territorial inequality have begun to address

Key Words: Regional, Development, Politics, Karnataka,

Introduction:

The issue of "territorial inequality". Together it was intended to divide Karnataka state into two separate states, in the east the state torn apart in 1956 in the Mysore state and the smaller state under British rule. Next the movement begaun.It is a matter of regret that the movement to unite such territories today is going to make individual states. The integration of such separatist sentiment lasted for many days in 1997 was exposed. The then chief minister who opposed this feeling of regional inequality, J.H.patel this movement against Patel led to the process of making a separate map of Northern Karnataka and launching a new state flag. Such a process of movement lost its impending doom. Later the second movement aimed at forming a separate state with its own motive and leaving the Bombay-Karnataka region and incorporating the districts of Hyderabad-Karnataka. Recognizing the consequences of such a two sectarian movement, the state government has studied the problems of regional inequality and sought to find ways to solve it. A high level committee was appointed in December.2000 under the chairman ship of Dr.D.M.Nanjundappa.Against this

backdrop many developmental theories have been take up for discussion in the present study to identify the sensitive and complex problems of the North-Karnataka –south- Karnataka gap in the state of Karnataka and to identify the nature and magnitude of the development gap in the state.

Common sense development means progress and prosperity. Development form of social change, is a continuous process. This is not to say that all kinds of social transitions develop. Some of the social change is seen as downward spiral of society and a loss of values. Only progressive change is called development.

The concept of “urban development” often refers to the overall development of cities Urban developmentisan attempt to aviate the problems of poverty begging, prostitution, literacy, customs, ignorance, laconism and to make the lives of the people of the district a more fulfilling and satisfying way of life.”Development” is is the welfare activity of a society. This has identified the economic, political, cultural and institutional aspects of the society.

Conclusion:

Development politics is helpful in providing the people with basic amenities such as food, water, housing, health care, education. Such a development allowed the people to participate in governance directly or indirectly in the political system. With this vision the panchayat Raj system was implemented in the state in 1957.Although the system has been in effect for 35 years, it has failed to eliminate illiteracy conventionalism.co-operation ignorance and idiocy. Realizing its situation, the Nijalingappa government realized that if such a system of governance was concentrated within the government, there would be many difficulties in the administration, the then janata party former minister Ramakrishna Hedge Government has decentralized and made the administration more efficient.

References:-

1. Lucian pai 'aspects of political development an analytical study' NewDelhi.1972 p-45
2. Laxman.B.K.and B.K.Naryan'Rural development in India' NewDelhi1984 p-65
3. Gunnar mirdal 'economic theory and underdeveloped regions'Herold prakashan'1967 p-356
4. Dr.m.chandrapoojari and T.R.chandrashekar 'Development study kannada university Hampi' 2002. P- 34
5. N.T.somashekar.' economic Development "Himalaya publishing house New Delhi.2003 p- 15

BORDER DISPUTES BETWEEN KARNATAKA AND MAHARASHTRA

Smt. Bharati H. Mannur
Assistant Professor Department of Political Science
Shri R N Desphande Govt. First Grade College
Mulagund- 582117 Gadag

Abstract:

The decades-old dispute between Karnataka and Maharashtra over the Belagavi or as Maharashtra likes to call it the Belgaum district, is back in the headlines. Belgaum or Belagavi is currently part of Karnataka but is claimed by Maharashtra. The oldest border dispute is the border dispute between Maharashtra and Karnataka. Some areas on the edge of the Maharashtra border in the Belgaum district of Karnataka are constantly facing this issue.

The matter has caused further conflict between the two states due to the statement that Marathi-speaking areas of Belgaum will be annexed to the state of Maharashtra. Recently, Maharashtra CM released a book titled ***Maharashtra-Karnataka Boundary Dispute: Struggle and Pledge.*** *The book is a collection of articles, news, and other material on the demand that Marathi-speaking areas in Karnataka should be integrated into Maharashtra. Since the reorganization of states had been done on linguistic grounds, Maharashtra has been persistently claiming the regions which have majority Marathi speakers and were part of the erstwhile Bombay Presidency. Maharashtra demands the "correction" of the wrong step of including these areas into Karnataka - the neighboring state. Belgaum, Karwar and Nippani are the key disputed areas. Maharashtra Ekikaran Samiti, a regional organization fighting for the merger of Belgaum and some other border areas with Maharashtra, observes January 17 as the 'martyrs' day' for those who laid down their lives for the cause in 1956. In 1957, slighted by the implementation of the States Reorganisation Act, 1956, Maharashtra demanded readjustment of its border with Karnataka. In terms of this issue. An analysis of the causes, background and current status of the border dispute between these states is provided.*

Keywords: Border, Dispute, conflict, , demand, reorganization, linguistic, persistently, Presidency, implementation Ekikaran, Samiti, readjustment issue background

INTRODUCTION

The oldest border dispute is the border dispute between Maharashtra and Karnataka. Some areas on the edge of the Maharashtra border in the Belgaum district of Karnataka are constantly facing this issue.

Maharashtra invoked Section 21 (2) (b) of the Act and submitted a memorandum to the Ministry of Home Affairs stating its objection to Marathi- speaking areas being added to Karnataka. It claimed an area of 2,806 square miles that involved 814 villages, and three urban settlements of Belagavi, Karwar and Nippani with a total population of about 6.7 lakh, all part of the Mumbai Presidency before independence.

The villages are spread across Belagavi and Uttar Kannada in north-western Karnataka, and Bidar and Gulbarga districts in north-eastern Karnataka — all bordering Maharashtra. Later, when a four-member committee was formed by both States, Maharashtra expressed willingness to transfer predominantly Kannada-speaking 260 villages with a population of about 3.25 lakh and total area of 1,160 square miles. This was in lieu of accepting its demand for 814 villages and three urban settlements, which was turned down by Karnataka

ORIGIN OF THE PROBLEM

Multi-lingual Population in border district: Belgaum, which was later renamed Belagavi, is located in the northern part of today's Karnataka and shares a border with Maharashtra's Kohlapur district. Belgavi district has both Kannada and Marathi speakers.

Colonial Times: During the British Raj, the Belgaum region was part of the Bombay Presidency, which included Karnataka districts such as Vijayapura, Belagavi, Dharwad and Uttara-Kannada.

1881 Census data: As per 1881 census, Belgaum had 864,014 people of which 556,397 were Kannada-speaking (64.39%), while 225,008 were Marathi-speaking (26.04%). However, in 1948, the Belgaum Municipality that was dominated by Marathi speaking politicians requested the Centre that the district be incorporated into the proposed Maharashtra state.

Post-Independence Reorganisation: The States Reorganisation Act of 1956 made Belgaum and 10 talukas of Bombay State a part of the then Mysore State (which was renamed Karnataka in 1973). While demarcating borders, the

Reorganisation of States Commission sought to include talukas with a Kannada-speaking population of more than 50 per cent in Mysore.

Objection Raised by Maharashtra: Maharashtra objected to this by claiming that that in 1956, Marathi-speakers outnumbered Kannada-speakers in those areas. It submitted a memorandum to the Ministry of Home Affairs, demanding 7,000 sq km that included 814 villages, and three urban settlements of Belagavi, Karwar and Nippani (all were part of Bombay Presidency in British Raj), to be added to Maharashtra.

Demands by Karnataka: On the other hand, Karnataka has sought areas in Kolhapur, Sholapur and Sangli districts from Maharashtra, and Kasargod from Kerala to be included in its state.

TALKS TO RESOLVE THE DISPUTE (FOUR MEMBER COMMITTEE)

Formation: As the dispute was raging on, both states decided to resolve the matter through talks. In 1960, both states decided to set up a four-member committee with two members from each state, to study and submit a report.

Offer to exchange of areas: During this process, Maharashtra offered to transfer 260 Kannada-speaking villages in return for its demand for 814 villages and three urban settlements.

THE MAHAJAN COMMISSION

Commission Formed by Union Government: Following the protest from Maharashtra government, in 1966, the central government formed Commission under former chief justice Mehr Chand Mahajan to look into the issue. It was also asked to look into Karnataka's demand for integration of Kannada-speaking areas in Kasargod in Kerala. Commission submitted report to the Union government in 1967 and was placed in Parliament in 1972.

Recommendation of Commission: The commission rejected Maharashtra's claim over Belagavi city while recommending the transfer of about 260 villages in the border to Maharashtra and about 250 villages in Maharashtra to Karnataka

Lack of Consensus: However, both states could not come to any consensus following the findings of the committee. In the years that followed, several talks were held between the two governments, which ended without a resolution

KASARGOD ISSUE

The Mahajan Commission also upheld Mysore's claims for the areas in Kerala and recommended the transfer of the entire Kasargod taluk in Kerala, minus eight villages lying south of the Chandragiri river to Mysore.

RESPONSE TO MAHAJAN COMMISSION REPORT

Maharashtra: The Maharashtra government rejected the repot and termed the findings of the reports as biased and self-contradictory because the "formula" applied for Kasaragod was not applied for Belgaum. Maharashtra Government insisted that the report is against the "wish of people" of Belgaum.

Kerala: The Kerala government refuted the recommendations of the report and refused to hand over Kasaragod to Karnataka.

Karnataka: The Karnataka government welcomed the report and continued to press for the implementation of the report or maintaining status quo.

Centre: Despite demands from Karnataka, the Centre never implemented the recommendations of the report. Rather it has been non-committal on resolving the border dispute.

CASE IN SUPREME COURT

In 2004, the Maharashtra government moved the Supreme Court under Article 131(b) of the Constitution.In its petition, the Maharashtra government claimed that the Marathi-speaking population in Karnataka was being sidelined and that there was a feeling of *'insecurity among them.'*Maharashtra asked that 814 villages in Belgaum, Karwar, Bidar and Gulbarga districts in Karnataka be moved under their jurisdiction since it had a majority of Marathi-speaking people. That case is still being heard by the Supreme Court.

MAHARASHTRA'S ARGUMENT:

Maharashtra's claim to seek the readjustment of its border was on the basis of contiguity, relative linguistic majority and wishes of the people. If the claim over Belagavi and surrounding areas was based on Marathi-speaking people and linguistic homogeneity, it laid its claim over Karwar and Supa where Konkani is spoken by citing Konkani as a dialect of Marathi. Its argument was based on the theory of village being the unit for calculation and enumerated linguistic population in each village. Maharashtra also points out the historical fact that the revenue records in these Marathi-speaking areas are also kept in Marathi.

KARNATAKA'S ARGUMENT:

Karnataka points out that when Congress, which redrew its circles on linguistic basis in 1920, included Belagavi in the Karnataka Provincial Congress Committee. Besides, the States Reorganisation Commission vested Belagavi with Karnataka.Karnataka holds the view that the settlement of boundaries as per the States Reorganisation Act is final. It has argued that the boundary of the State was neither tentative nor flexible. The State argues that the issue would reopen border issues that have not been contemplated under the Act, and that such a demand should not be permitted.

CONCLUSION:

As the legal battle continues, Karnataka declared Belagavi as its second capital, changed the name of Belgaum to Belagavi and also holds its winter session at the newly constructed Vidhan Soudha in Belagavi.

REFERENCES:

1 https://kannada.oneindia.com/news/karnataka/what-is-maharashtra-karnataka-border- dispute-over-belagavi-all-about-explained-in-kannada-213056

2. Explained: What is Belagavi border dispute between Karnataka and Maharashtra". The Times of India. 28 January 2021. Retrieved 8 January 2022.
3. The Dynasties of the Kanarese Districts of the Bombay Presidency"(1894) J.F.Fleet, Gazetteer of the Bombay Presidency (Vol-1, Part-II, Book-III) ISBN 81-206-0277-3

4. Girish Kuber (28 November 2005). "District's always been bone of contention". The Economic Times. Archived from the original on 13 September 2016. Retrieved 1 November 2006

5. Deccan Herald. 9 May 2006. Archived from the original on 24 February 2007. Retrieved 29 August 2006.

6. *"Mahajan recommends transfer of Kasargod". The Hindu. 6 October 2017. ISSN 0971-751X. Retrieved 26 January2020.*

The History of backward Classes Movement in Karnataka

Dr. Sandeep G. Tiwari
Assistant Professor
Department of Political Science
Government First Grade College, Manhalli
Tq&Dt Bidar-585447

Abstract

The concept and determinant factors to determine the backwardness of a particular community in Karnataka is quite vague. Now a day the politically, economically and educationally forwarded classes in Karnataka trying to claim the backward class status. The ironic of Karnataka politics is to be only 9.8% population which occupied the more than 50% of seats of State Assembly.While the Backward classes population in Karnataka constitute more than 60% of its share in state population while their share in politics is less than the 9.8% population community. When came to their educational position their literacy rate is still lagging behind the Brahmin and other backward classes population, it just fluctuated around 50 % at Primary and Higher Primary Level, while in higher education the share of backward classes students just stood around 37% averagely in every state. The economic status in terms of their land ownership, own house, share in government jobs including general category and their share in establishment of industries or as entrepreneurship lagging behind the Brahmin, Lingayat and Vokkaliga Community. The physical and Psychological strength of backward classes population reduced to labour class. The backward classes in Karnataka present also depends on their traditional occupations Such as Uppars, Madivalas, Mali, Lohar, Kumbar etc.., to sustain their economic needs

Key Words: Backward Class, Community, Vokkaliga, Lingayata, Prajapratinidi Sabhe

Introduction:

The unfortunate thingsare to be these backward classes population still not aware about their rights at common platform irrespective of party and caste line.

The backward classes population still not ready to comes under one banner therefore some dominant caste still enjoying the political and economic power over their resultant of their ignorance of rights.

The Karnataka government to realise the real social economic and population of backward classes it ordered for social and educational survey in 2014. When the congress in power under chief ministership of Siddaramaiah. To decides decide the quota of reservation in the OBC category as per the 127th Constitutional Amendment Bill. It was conducted in 2015 from April to May, by 1.6 lakh personnel by visiting 1.3 cr households with cost of 169 cr in Karnataka.Conducive factors of Backwardclasses movement in Karnataka. The report yet to be submitted as per stated by H. Kantharaj chairman Backward Class Commission. When a chief minister belongs to backward class than this effort is made to make public but when a chief minister belongs to dominant class its obviously undermined. In 2021 in the May in Assembly session many MLCs put the demand to make it public. Under political pressure by dominant castes the government is hesitate to make it public and to get status in backward class status still it is controlled social economic dominant classes. In Siddaramaian leader of opposition party in Vidhan Sabha he also put the demand to make public data s of backward class survey in 2021 on occasion of Backward Class Federation Conference in Bangalore. The movement of backward class in 1980s decade itself move from dominant castes to real backward classes.

These are the following factors which are responsible and extends their support to backwards to fight for their rights and opportunities.

The legacy of British rule:

The British rule in Karnataka is the boon for educational reform which allowed many Christian missionaries to open the schools to educate all common people irrespective of caste. This made backwards people to aware of their rights. In another hand British rule taught the people how to organise against the injustice since first war of independence (1857). The Miller committee which appointed during British period it also emphasis backward classes development through education. Before British rule education itself the exclusive sphere Brahmin community.

Social reform movements: Social reforms across the country under various social luminaries more particularly by Dr. Amebedkar, JotibaPhule, Reriyar, Ranade etc., these social movements inspire the backward classes movement in Karnataka which instil the morality to stood against the authority which is

pervasively controlled by Brahmin community, and put the demand for their rights and opportunities in form of reservation in education and employment.

Conflict between Madras and Mysore Brahmins: The conflict between Mysore and Madra Brahamins in commissonerate rule from 1881-1910, the Madras Brahmins had assumed high positions relative to Mysore Brahmins. C.Rngacharlu and K. sheshadriIyer both assume supreme position but it provokes the Mysore Bramins. They initiate the revolution against Madras Brahmins. In spite of having English education and ardent follower British rule Mysore Brahamin's failed to influence the British because C. Rancharlu and K.SheshadriIyer both are successes to brought their Madras relatives to public services thus they started the revolution against the dominance of Madras Brahmins. After the fall down of Madras Brahmins influence in Mysore state under British rule the awareness about their share in education, employment and politics steadily increased among backward classes.

Mumbai Karnataka ruled by Britishdirectly which allowed other backward classes and Dalit people to pursue education in Christian missionary schools and opportunities in public services since 1850, it becomes the reference to initiate backward classes movement in different parts of then karanataka state.

The liberal attitude of Nalvadi Krishna Raj Odeyar adopted liberal approach towards all backwards classes during this period Some dominant community with in the backward classes such as Vokkaliga, Lingayat and Muslims got the opportunity in education and employment.

Era of castebase association:

The backward classes movement culminated in establishment of caste base associations in 1930s decade. In 1904 Veer Shaiv Maha Sabha came into being, followed by Veer Shaiv Maha Sabha in 1906 Vokkaliga Maha Sabha came into being under patronage of K.H.Ramaiah followed by these Muslim Association, Bhant, Kuruba, Idiga, Balija various Backward classes established their associations to achieve economic and education empowerment to their respective caste population.

Efforts of M.Basvayya and M. Subbaya

M. Basavayya and M.Subbayya both are the leading figure in backward Classes Movement of Karnataka. Both leader put the demand before Maharaja of Mysore in 1916 in Prjapratinidhi Sabha for reservation in local administrative institution and public services controlled by state and Scholarships for backward

classes students. They gathered the information how the public employment sector dominated by single community that is Brahmin.

The First Backward Classes Conference:

In 1917 the first backward classes conference was held on 18th November at Banglore under chairmanship of Anna Swami Modaliyar, in this conference more than 3000 delegates from Vokkaliga, Lingayat and Muslim community were participated. This conference laid down the foundation of caste politics in Karnataka state.

The establishment of political party

To organise backward classes people under political banner they establish Praja Pratinidi Mandali Political party in 1917. The Sahukar Channayya became the first president of this party and M. Subbayya as Secretaty. The Ligayats, vokkaliga and Muslims of Mysore princely state had started to realise there, socio-economic and education conditions which is relatively deprived as against Brahmins. In 1917 these three groups formed the alliance named as Prajamitra Mindal. This Mandali in 1918 put the demand for reservation in legislatures, job in government sectors and in educational institutions to make their representation in these institutions.

In response to Prjamitra Mandal demands, Maharaja of Mysore constitute the six non-official member's committee under chairmanship of Sir Leslie Miller. This Miller committee eventually recommended to the King Maharaja to accept the demands of Prjamitra Mandal.

In the princely state of Mysore in 1930 decade the seeds of movement against Brahmin or non – Brahmin movement was sown. This movement 1940s took shape as Backward Classes movement. It is the desire of the unprivileged people to enhance their socio-economic and educational potentiality to emerge as considerable political group in decision making process.

Efforts of Sahukar Channayya:

In 1918 under the chairmanship Sahukar Channayya the leaders of all Backward Classes met the Maharaj of Mysore to convey their concern for more reservation with scholarship facilities to all students of backward classes. In response to this Maharaj appoints Justice Millar Committee to study the feasibility to make provisions of reservation. Maharaj during this period provide an opportunity to

enter government and added educational institutions with hostel specialities to the students of Backward classes.

The appointment of Kanta Raj Urs as Diwan:

Before Kanta Raj Urs Sir. M. Vishveshwarayya was the Diwan of Mysore owing to allegation he had step down from the office of Diwan. He appoints six assistant commissioner they all belongs to Brahmin community. This action of Diwan, raged the leader of backward classes against the Maharaj of Mysore. They all blamed Vishveshwarayya's policy Brahmin favoutism, he made statement that, reservation spoils the efficiency of administration. His state paved the way for backward classes movement for Diwan and Assistant Commissioner positions. After his resignation Kanta Raj Urs became Diwan.

Submission of Millar Committee Report:

This event took place in July 1919. This was constituted in 1918 under pressure of Praja Mitra Mandali Party under the leadership Sahukar Channayya. This six-member committee after analysing the socio-economic conditions of backward classes it made the following suggestion to implement for the betterment of Backward classes.

1. Take the steps to consider those caste populations literacy rate is below than the 5% according 1911 Census as backward classes.
2. Take the all necessary steps to provide 50% share in higher position public service and 2/3 share in lower position of public employment within the 7years of its implementation.
3. Free of cost education to all scheduled caste student up to completion of highschool education.
4. Reserve the up to 2 lakhs for well- fare of backward classes students.
5. Admission and free supply of text books to all Panchamas.
6. Cancelation of such private and aided Schools who rejects the admission of Backward classes student on demand of donation.
7. Financial support to pursue technical education Back ward classes students.

Brahmin's demonstration against the Millar Committee Recommendations:

But these s recommendations are thoroughly opposed by the Brahmin community, all Brahmin community members of Prajpratinidi Sabha were render the resignation to their membership. They urged to Maharaj to denounce

the Miller committee recommendations and reservation Brahmin too also. The Nalvadi Krishna Raj Odeyar rejected the Brahmin demands politely by saying Backwards are also citizens of state thus it becomes the obligation of state to empower them with liberalistic attitude.

Implementation of Millar committee Recommendation:

In the 1921 Then Diwan of Mysore Kant Raj Urs implemented the suggestions made by Millar committee. This led decrease in domination of Brahmin community in civil services and education. Diwan Kant Raj Urs takes steps to construct schools and hostels to all backward classes in Mysore state. Due to this vokkaligas, Lingayats and Muslims got the opportunities in education, legislative bodies and in public employment at all level.

The Backward Classes Movement After Independence:

After independence central and state governments have taken lot of initiatives towards the response of backward classes movement. To follow the ethos of Article 340 of the Constitution, the backward classes Commission was set up by presidential order in 1953 on 29th January under the chairmanship of Kaka Kelkar. In this way Devaraj Urs also for the first time appointed, first Backward Class Commission under the chairmanship of L.G. Havnur in 1975 in Karnataka state to study and submits its report on socio-economic, political and educational conditions of Backward class population for inclusion and exclusion of population such category to the Backward classes status. This committee submits its report in 1975 on 19th November.The percentage of students of different castes who passed in the S.S.L.C examination in 1975 was taken as the criterion for determining the backwardness of those castes along with this Havnur commission used following exhaustive criterion in order to determine backwardness.

1. The place of habitation (barrenness)
2. Financial inability to acquire land and property.
3. Profession, trade or occupation with disproportionate return to for the labour expenditure.
4. Difficulty in establishing favourable relations with other communities owing to social discrimination.
5. Difficulty in access to places of cultural, religious or artistic significance.
6. Inaccessibility to certain amenities by virtue of traditions and customs.
7. In ability to pick up training for business, industries or public.

The Venkataswami Commission on Backward classes: It also known as second Backward class Commission in Karnataka it was appointed in 1983 under Janata government led by RamKrishanaHegede. Due to political pressure its report was not accepted by then government.

Justice O Chanappa Reddy Commission:

It also called as the third Backward Class Commission, this committee published its report in 1990 with aims at social justice and equality. Though it is progressive in its nature because it recommended reservation based on educational backwardness and economic handicap. Government rejected it to consider by saying that, the committee didn't follow the guidelines offered by supreme court relating to Venkatswami committee and matter of accuracy of data gather by committee. T committee his had drawn the list of 72 castes, communities, tribes, and occupational groups and sub groups of people and has recommended that they be classified into socially and educationally Backward to avail benefit of the article 15(4) and 16(4) of constitution.

Emergence of Backward stalwart leadership:

After independence more particularly in 1970s decade state saw the many backward stalwart following leaders.

Devraj Urs:

He made sincere effort and contribution to upliftment and political empowerment of backward classes throughout the life. He identified such minority groups within backward classes. He vehemently achieved the success in political mobilisation all minor population of caste with backward classes. He assigns the party ticket to context in all forms of elections, in his government portfolios he gave due prominence share to backward classes leaders. He takes the steps to open new hostels and schools in every taluks of state. He also takes sincere efforts to implement the recommendations of L.G. Havanur.

Veerappa Moily and Bangarappa:

In 1980s and 90s decade both Bangarappa and VeerappaMoily emerged as backward caste leaders Bangarappa belongs backward Idiga community he was appointed as Chief Minister in 1990 but he was replaced by VeerappaMoily belongs to Devadiga community, on 19th November 1992 and remained in office till the December 11,1994. Both leaders trying to upliftment of Backward

classes through different development schemes these leaders follows the path of DevarajUrs in development of Backwards.

N. Dharmsingh:

He also the one of the member among six members of L.G. Havnur and also assume the chief Minister position of state in 2004. In his forty years'successful political life he also followed the line of Urs to moblise the backward classes people more particularly in Hyderabad Karnataka Region. He successed to establish the Hyderabad Karnatakta Development Board during Dinesh GunduRao regime to develop this region and people under recommendation of Nanjundappa Committee with Mallikarjun Kharge.

Siddaramaiah:

In the present context Siddaramaiah is the stalwart leader of Backward classes. He initiates the 'Ahind Movement' to mobilize people from backward, Minorities and Dalits in 2004. He also assumed the position of Chief Ministership of state. To empower backward classes educationally and economically he introduces new scholarship. One cannot be ignoring the role of this stalwart leader in awakening of OBC leadership in Karnataka.

Muslim Movement for Backward class status:

Muslims also got the status of backward classes in 1921 under the recommendation of justice Millar commission. R. Nagana Gowda Commission which submitted its report in 1961 and brought them under backward classes category. It identifies 10 inner sections within Muslims as most backward. But it was challenged in court in 1962. This demands of Muslims again got the life when non-Lingayat and non-Vokkaliga community became the Chief Minister in form of Devraj Urs. In 1977 Urs passed the order to provide reservation to Muslims in education and employment. This action Urs also questioned in High Court it was upheld by High court but it was once again questioned in Supreme Court in 1983 then court directs the Urs Government to set up another commission to review the list of backward classes.

In response to supreme court direction in 1984 VenkataSwamy Commission was set up. It recommended for exclusion of Vokkaliga and some section of Lingayat from Backward classes status but it recommend for the continuation of reservation forMuslim community. In 990 O Chanappa Reddy Committee also favoured for the Muslim reservation under IIB.

The critical apprehensions:

The backward classes movement in Karnataka is failed to provide sufficient opportunities to this class people. The Dominant caste population with the Backward classes still enjoy the specialities. But the fate of micro minority castes with in the backward classes still they are not position to avail the specialities which are design to them due to the lack of political support. Certain economic and political forward groups trying to snatches the reservation quota of those minority caste which yet to be far away from development. But on the cult of population these forward castes pressurise the governments for 2A status or 15% reservation. If the government accept the proposals of these dominant class definitely it will be the dark age once again for backward classes.

Conclusion:

The history of backward classes movement in Karnataka reveals that it is the anti –Brahmin movement in initial stage or before independence. These movement represents by only three dominant communities such as Vokkliga, Lingayat and Muslims. The influence of these movement spreads with in the region of old Mysore. These movements are failed to mobilize lower caste or minor population castes such like, Lohar, Kumbar, Badigas, Idigas, Kuchantigas, Madiwala, Mali(Hoogar), Malgar, Kalal, Kurubas. These population organised politically in the regime of Devraj Urs.

References

1. Kuppuswamy, *‘Backward Class movement in Karnataka’* Pub: Banglore University, 1978.
2. G. Thimmaiah, ‘*Power Politics and Social Justice: Back ward castes in Karnataka’* Pub: Sage, New Delhi. 1993
3. Akram Mohammed, *‘wary Karnataka government all set to scrap caste census’*.DHNSDce,14,2019.
4. Shruti H M Sastry, ‘*The worms called caste census’*, DHNS, Oct 24,2020.
5. ‘Report of the Second Backward Classes Commission’ Volume II, Pub:Government of Karnataka, Banglore .1986.
6. *‘The Saga of OBC reservation for Muslims in Karnataka’* The Hindu,16th November 2021.
7. Harish Ram Swamy, S.S Patgundi, S.H. Patil, *‘Karnataka Government and Politics’,* (edited) Pub: Concept Publishing Company, New Delhi, 2007.
8. ArshedQuazi Ali. *‘Karnataka Muslims and Electoral Politics’*Pub:BookwareBanglore, 2012.
9. Nair Janaki, ‘*Subverting Reservation in Karnataka’,* The India Forum (A Journal Magazine on Contemporary issues) May 27, 2021.

"Role of NGO's in Good Governance in Karnataka"

Dr. Mahadevagouda
Assistant Professor, Department of Political Science
ShriVijaya Mahantesh Arts, Science and Commerce College, Ilkal
Email ID- mgoudar.goudar@gmail.com Mob No**:** 9164262102

Abstract

In this article I would like to concentrate on connections between the values of good governance and the activities of non-governmental organizations, how these two entities interact with each other. First of all, I went through the definition, what does the term good governance mean and how it is understood in different environments. Why it is so important for many societies to implement the values of good governance in all sectors of public and privet life, besides that they have different meaning in almost every culture. Secondly, I analyzed the role of NGOs in promoting value of good governance and how this role is understood at the international fora.

All over the world, nongovernmental organizations (NGOs) operate in different spheres of life. In some countries, they are as powerful (if not more powerful than) as national governments like United Nations, European Union, African Union, other multinational organizations and powerful governments. the international agencies, are saints. They do no evil; they are not corrupt; they are for the poor; and above all are the 'third eye'. In the recent times, developments have brought these perceptions to query. Many now ask whether NGOs are actually progressive partners in the quest for sustainable development. It is the growing popularity of this question that forms the major issue in this paper. The paper strives to find out whether NGOs can effectively aid development, reduce poverty and stand against recent threats to health, environmental degradation and social deformities in most of the world societies,

Key words: public understanding, good governance, indigenous philanthropy, accountability, economic governance and political governance.

Introduction

The relevance of these organizations cannot however be over-emphasized, especially in those needy societies. They have helped to facilitate achievements

in basic human development as measured by the United Nations Human Development Index (HDI) (UNDP, 2000). Their key functions have been in the area of: contribution of valuable information and ideas; advocating effectively for positive change; providing essential operational capacity in emergencies and development efforts; and generally helping to increase the accountability and legitimacy of the global governance process (Global Policy Forum, 1999). They have also been in the front lines in the fight for human rights, equality, freedom, and social justice, as well as the campaign against AIDS/HIV. Through relentless campaigning, Amnesty International, Human Rights Watch and the Ford Foundation, alongside thousands of much smaller organizations, have succeeded in gaining immense power in placing human rights issues - as they interpret them - high on governmental agendas (Steinberg, 2003)

Prevalent in such claim is that NGOs in most developing countries are used to advance political/personal interest; and are today run not within the framework of the World Bank definition given above – with inbuilt characteristic of non-profit-non-governmental – but like profit making, capitalistic, business-like set of organizations. This clearly explains the views of "The Economist" Magazine, when it argued that:

As they get larger, NGOs are also looking more and more like businesses themselves. In the past, such groups sought no profits, paid low wages or none at all and employed idealists. Now a whole class of them, even if not directly backed by businesses, has taken on corporate trappings. Known collectively as BINGOs, these groups manage funds and employ staff which a medium-sized company would envy. Like corporations, they attend conferences endlessly. Fund-raisers and senior staff at such NGOs earn wages comparable to the private sector. Some bodies, once registered as charities, now choose to become non-profit companies or charitable trusts for tax reasons and so that they can control their spending and programmes more easily.

Many big charities have trading arms, registered as companies. One manufacturing company, Tetra Pak, has even considered sponsoring emergency food delivery as a way to advertise itself. Any neat division between the corporate and the NGO worlds is long gone. Many NGOs operate as competitors seeking contracts in the aid market, raising funds with polished media campaigns and lobbying governments as hard as any other business. Governments and UN bodies could now, in theory, ask for tenders from businesses and NGOs to carry out their programmes. It seems only a matter of

time before this happens. If NGOs are cheap and good at delivering food or health care in tough areas, they should win the contracts easily.

Governance and Poverty for NGO District Networks in Uganda

1. The quest for good governance in Uganda: The role of NGO district networks' traces the history of decentralisation in Uganda, the concept of governance, and of the NGO district network. It is argued that there are a number of governance issues that this network should take up: voluntarism, poverty, literacy, civic education, gender, lobbying, income generation, agriculture, human rights and accountability.
2. 'Decentralisation and the question of gender' introduces gender analysis in relation to local governance institutions, provisions and practices, and suggests some strategies for NGOs to follow.
3. 'Decentralisation and Poverty Reduction: The role of NGO district networks' and
4. 'The Local Governments Act, 1997: Issues for NGOs' detail the legal provisions, opportunities and challenges for NGOs vis-Ó-vis local governance in Uganda.

Good governance and the Non-Governmental Organizations

Before getting into a discussion on the role of Non-Governmental Organizations in today's world, it is worth defining the term non-governmental organizations (NGOs) and goodgovernance. Non-governmental organizations (NGOs) are legally constituted corporations created by natural or legal people that operate independently from any form of government. Theterm originated from the United Nations, and normally refers to organizations that are not a partof a government and are not conventional for-profit businesses.

There is no single and exhaustive definition of "good governance," nor is there a delimitation of its scope, that commands universal acceptance. The term is used with great flexibility; this is an advantage, but also a source of some difficulty at the operational level66. Very often the term "good governance" is connected to the public affairs and way to manage public resources. Governance is a decision making process and their way of implementation. It's not only about making "correct" decisions, but about the best possible process for making those decisions. In practice good governance is used in many sectors and areas of activities and to describe interactions between different groups of society.

Promoting an accountable humanitarian response

1. Assisting in the identification of accountability gaps at system, agency, and community levels and advocacy to address gaps
2. Ensuring adequate information and communication with affected populations
3. Ensuring feedback and complaints mechanisms are integrated into coordination structures, including clusters, particularly at field level
4. Facilitating the enrolment, organisation, and implementation of accountability-related trainings, e.g. Sphere, HAP
5. Making accountability materials and tools available and facilitating discussions on adapting these tools to local contexts

Ensuring Accountable NGO Practice Examples

1. Developing NGO Codes of Conduct specific to a given emergency (building on existing Codes)
2. Developing means for enforcing the Code of Conduct (Ombudsperson)
3. Criteria for membership
4. NGO registrars/registration
5. NGO accreditation
6. Peer-reviews and participation in monitoring and evaluation
7. Making public evaluations and learning exercise particularly through websites and other free media

The Role of NGOs in Modern Societies

Increasingly, the existence of NGOs is proving to be a necessity rather than a luxury in societies throughout the modern world. I believe that the history of the 20th century persuasively demonstrated the inability of the welfare state and free enterprise to create just and sustainable societies. Prompted by the inadequacies of the state and the market, citizens across the globe have developed organizations of civil society – NGOs – to help address a wide variety of social needs.

I believe that NGOs have three primary roles in advancing modern societies. First, NGOs provide opportunity for the self-organization of society. NGOs enable citizens to work together voluntarily to promote social values and civic goals which are important to them. They promote local initiative and problem-solving. Through their work in a broad array of fields – environment, health, poverty alleviation, culture & the arts, education, etc. – NGOs reflect the diversity of society itself. They are established and sustained by individuals working collectively in their communities. By empowering citizens and promoting change at the "grass roots", NGOs both represent and advance the pluralism and diversity that are characteristic of vibrant and successful modern societies.

Second, NGOs preserve a unique and essential space between the for-profit sector and government. Clearly private enterprise is efficient at producing goods and private wealth. Government is best when it focuses on providing and managing public goods. The nonprofit, nongovernmental sector helps fulfill the common good.A vibrant third sector provides a fulcrum for balancing the state and the free market. This middle ground is an essential arena for promoting additional checks and balances in society. Only independent organizations can serve as watchdogs of both government and business. At the same time, NGOs can build creative and productive partnerships across and among the three sectors – partnerships that draw on the unique strengths of each to advance the common good.

Finally, NGOs enable experimentation and social change by taking on challenges that that the public and private sectors simply can't or won't. Civil society organizations are able to take risks that are economically unacceptable to business and politically unacceptable to government. In modern societies across the globe, countless innovations pioneered by NGOs have subsequently been adopted as government policy. Numerous models of service delivery that are considered "best practice" today were devised, tested, and improved over many years of experimentation by NGOs. In addition, NGO advocacy campaigns induce reluctant governments to adopt policy reforms and force improvements in business practices.

As modernizing economies increasingly shift to free markets and private enterprise, they often experience a decline in social cohesion and an increase in economic and social inequity. In these circumstances the nongovernmental sector has proven to be an essential mitigating force that helps create a healthier balance between the potential excesses of capitalism and the inefficiencies and

limited resources of the state. This has certainly been the case in my own country.

Role of NGOs in increasingly interdependent world

We live in an age of growing global interdependence. There have been many clear benefits – in economic terms, in the spread of information and knowledge, and in the deeper connections of what has been called "planetary society". But we also now face a set of profound global threats to human security and prosperity; and to the sustainability of our planet – from the spread of deadly weapons to the spread of deadly disease; from global warming, to the persistence of pernicious poverty. These problems are not contained by national borders and even the largest and most powerful countries increasingly find they are unable to address these challenges without the help of what we now call "the international community."

Examples of the impact of global civil society abound -

1. The international ban on the use of landmines was ushered in by a dedicated group of international NGOs
2. Much of the progress made on combating the spread of HIV/AIDS can be attributed to civil society.
3. And, if we are to save our planet from global warming, I am certain NGOs will help lead the way.

As globalization proceeds and the world becomes increasingly interdependent, the decisions of global civil society groups have increasing significance in our daily lives. They give expression to citizen concerns, hold governments and multi-national corporations accountable, promote community, address unmet needs, and improve the quality of life. In doing so, they promote both political stability and economic prosperity.Global civil society is making globalization more equitable, inclusive, and sustainable.

Conclusion

NGOs are indispensable in the current economic dispensation in most African countries of the world.Rising level of poverty, diseases (especially HIV/AIDS and other endemic diseases), political conflict,environmental degradation and so on have challenged the old tradition of allowing government andcorporations in-charge of economic and social affairs. Today, independent nongovernmental not-forprofitorganizations have risen to fill the development gaps that have been

created by the currenttrend. But these organizations have neither contributed much in tackling the key issues ofdevelopment, nor in creating sincere and objective governance structure. Since 1982 when the WorldBank initiated its official relationship with NGOs, for instance, no meaningful impact has beenrecorded either in alleviating hunger or achieving environmental sustainability. This points out clearlyto the fact that something is wrong with the present structure and operational procedures of theseorganizations, especially within the Sub-Saharan African region where economic and social issueshave remained persistently repressive.

There is therefore an urgent need to reexamine the way NGOs generally work all over the world, tomake them regain appropriate institutions for sustainable and equitable development. Clearly, asargued by the World Bank (2003:37), empowering NGOs and making them more effective will createa forum where people work with each other to plan a future for themselves, their families, and theirlarger communities. Four points agenda suggested here include mending the relationship between NGOs withdevelopment partners like the home governments, other local non-for-profit organizations,international NGOs, international governments and their development agencies, and the privatesector; developing regulatory practices that objectively and concisely respect the independence.feature of NGOs; evolving necessary financial practices that support and facilitate aid delivery to thepoor, without bureaucratic and fraudulent hindrances; and ensuring the effective inclusion andcoverage of NGOs in formulating and implementing economic policies. Nongovernmental organisations can indeed serve as effective agents of good governance and sustainabledevelopment. But that is only is they are given the necessary structure and operational focus.

References

1. N. Al-Rodhan, Sustainable History and the Dignity of Man: A Philosophy of History andCivilisational Triumph, 2009.
2. A. E. Ezeoha, Can NGOs Aid Good Governance and Sustainable Development in Africa? Some Theoretical Insights, http://www.jsdafrica.com/Jsda/Fall2006/PDF/Arc_Can%20%20NGOs%20Aid%20Good%20Governane.pdf
3. D. Lewis, Development NGOs and the Challenge of Partnership: Changing Relationsbetween North and South, 2002
4. J.A.Paul, Global Policy Forum,
5. http://www.globalpolicy.org/component/content/article/177/31611.html; 8.01.2014
6. L. Prakash, Good Governance: As If People Matter, accessed from http://www.jesuit.ie/ijnd/goodgovernance.pdf on May 9th 2008.
7. http://www.ohchr.org/en/Issues/Development/GoodGovernance/Pages/GoodGovernanceIndex.aspx, 7.01.14

Critical Apprehension of Over Backward Class Movement in Karnataka

Dr. Manohar H. Shirahatti
Assistant Professor,
Department of Political Science
STC Arts and Commerce College
Banahatti – 587311

Abstract:

The history of backward classes movement in Karnataka reveals that it is the anti –Brahmin movement in initial stage or before independence. These movement represents by only three dominant communities such as Vokkliga, Lingayat and Muslims. The influence of these movement spreads within the region of old Mysore. These movements are failed to mobilize lower caste or minor population castes such like, Lohar, Kumbar, Badigas, Idigas, Kuchantigas, Madiwala, Mali(Hoogar), Malgar, Kalal, Kurubas. These population organised politically in the regime of DevrajUrs.

Key Words: Movement, Millar Committee, Reservation, Karnataka, Apprehension

Introduction

The British rule in Karnataka is the boon for educational reform which allowed many Christian missionaries to open the schools to educate all common people irrespective of caste. This made backwards people to aware of their rights. In another hand British rule taught the people how to organise against the injustice since first war of independence (1857). The Miller committee which appointed during British period it also emphasis backward classes development through education. Before British rule education itself the exclusive sphere Brahmin community.

The conflict between Mysore and Madra Brahamins in commissonerate rule from 1881-1910, the Madras Brahmins had assumed high positions relative to Mysore Brahmins. C.Rngacharlu and K. Sheshadri Iyer both assume supreme position but it provokes the Mysore Brahmins. They initiate the revolution against Madras Brahmins. In spite of having English education and ardent

follower British rule Mysore Brahamin's failed to influence the British because C. Rancharlu and K.Sheshadri Iyer both are successed to brought their Madras relatives to public services thus they started the revolution against the dominance of Madras Brahmins. After the fall down of Madras Brahmins influence in Mysore state under British rule the awareness about their share in education, employment and politics steadily increased among backward classes.

Muslim Movement for Backward class status:

Muslims also got the status of backward classes in 1921 under the recommendation of justice Millar commission. R. Nagana Gowda Commission which submitted its report in 1961 and brought them under backward classes category. It identifies 10 inner sections within Muslims as most backward. But it was challenged in court in 1962. This demands of Muslims again got the life when non-Lingayat and non-Vokkaliga community became the Chief Minister in form of DevrajUrs. In 1977 Urs passed the order to provide reservation to Muslims in education and employment. This action Urs also questioned in High Court it was upheld by High court but it was once again questioned in supreme court in 1983 then court directs the Urs Government to set up another commission to review the list of backward classes.

In response to Supreme Court direction in 1984 VenkataSwamy Commission was set up. It recommended for exclusion of Vokkaliga and some section of Lingayat from Backward classes status but it recommend for the continuation of reservation for Muslim community. In 990 O Chanappa Reddy Committee also favoured for the Muslim reservation under IIB.

Submission of Millar Committee Report:

This event took place in July 1919. This was constituted in 1918 under pressure of Praja Mitra Mandali Party under the leadership Sahukar Channayya. This six-member committee after analysing the socio-economic conditions of backward classes it made the following suggestion to implement for the betterment of Backward classes.

- Take the steps to consider those caste populations literacy rate is below than the 5% according 1911 Census as backward classes.
- Take the all necessary steps to provide 50% share in higher position public service and 2/3 share in lower position of public employment within the 7years of its implementation.

- Free of cost education to all scheduled caste student up to completion of high school education.
- Reserve the up to 2 lakhs for well- fare of backward classes students.
- Admission and free supply of text books to all Panchamas.
- Cancelation of such private and aided Schools who rejects the admission of Backward classes student on demand of donation.
- Financial support to pursue technical education Back ward classes students.

Brahmin's demonstration against the Millar Committee

Recommendations:

But these s recommendations are thoroughly opposed by the Brahmin community, all Brahmin community members of Prajpratinidi Sabha were render the resignation to their membership. They urged to Maharaj to denounce the Miller committee recommendations and reservation Brahmin too also. The Nalvadi Krishna Raj Odeyar rejected the Brahmin demands politely by saying Backwards are also citizens of state thus it becomes the obligation of state to empower them with liberalistic attitude.

Implementation of Millar committee Recommendation:

In the 1921 Then Diwan of Mysore Kant Raj Urs implemented the suggestions made by Millar committee. This led decrease in domination of Brahmin community in civil services and education. Diwan Kant Raj Urs takes steps to construct schools and hostels to all backward classes in Mysore state. Due to this vokkaligas, Lingayats and Muslims got the opportunities in education, legislative bodies and in public employment at all level.

The Backward Classes Movement after Independence:

After independence central and state governments have taken lot of initiatives towards the response of backward classes movement. To follow the ethos of Article 340 of the Constitution, the Backward class Classes Commission was set up by presidential order in 1953 on 29th January under the chairmanship of Kaka Kelkar. In this way DevarajUrs also for the first time appointed, first Backward Class Commission under the chairmanship of L.G. Havnur in 1975 in Karnataka state to study and submits its report on socio-economic, political and educational conditions of Backward class population for inclusion and exclusion of population such category to the Backward classes status. This

committee submits its report in 1975 on 19th November. The percentage of students of different castes who passed in the S.S.L.C examination in 1975 was taken as the criterion for determining the backwardness of those castes along with this Havnur commission used following exhaustive criterion in order to determine backwardness.

- The place of habitation (barrenness)
- Financial inability to acquire land and property.
- Profession, trade or occupation with disproportionate return to for the labour expenditure.
- Difficulty in establishing favourable relations with other communities owing to social discrimination.
- Difficulty in access to places of cultural, religious or artistic significance.
- Inaccessibility to certain amenities by virtue of traditions and customs.
- In ability to pick up training for business, industries or public.

After independence more particularly in 1970s decade state saw the many backward stalwart following leaders.

Devraj Urs:

He made sincere effort and contribution to upliftment and political empowerment of backward classes throughout the life. He identified such minority groups within backward classes. He vehemently achieved the success in political mobilisation all minor population of caste with backward classes. He assigns the party ticket to context in all forms of elections, in his government portfolios he gave due prominence share to backward classes leaders. He takes the steps to open new hostels and schools in every taluks of state. He also takes sincere efforts to implement the recommendations of L.G. Havanur.

Veerappa Moily and Bangarappa:

In 1980s and 90s decade both Bangarappa and VeerappaMoily emerged as backward caste leaders Bangarappa belongs backward Idiga community he was appointed as Chief Minister in 1990 but he was replaced by VeerappaMoily belongs to Devadiga community, on 19th November 1992 and remained in office till the December 11,1994. Both leaders trying to upliftment of Backward classes through different development schemes these leaders follows the path of DevarajUrs in development of Backwards.

N. Dharmsingh:

He also the one of the member among six members of L.G. Havnur and also assume the chief Minister position of state in 2004. In his forty years' successful political life he also followed the line of Urs to moblise the backward classes people more particularly in Hyderabad Karnataka Region. He successed to establish the Hyderabad Karnatakta Development Board during Dinesh GunduRao regime to develop this region and people under recommendation of Nanjundappa Committee with Mallikarjun Kharge.

Siddaramaiah:

In the present context Siddaramaiah is the stalwart leader of Backward classes. He initiates the 'Ahind Movement' to mobilize people from backward, Minorities and Dalits in 2004. He also assumed the position of Chief Ministership of state. To empower backward classes educationally and economically he introduces new

The Venkataswami Commission on Backward classes:

It also known as second Backward class Commission in Karnataka it was appointed in 1983 under Janata government led by Ram Krishana Hegede. Due to political pressure its report was not accepted by then government.

Justice O Chanappa Reddy Commission:

It also called as the third Backward Class Commission, this committee published its report in 1990 with aims at social justice and equality. Though it is progressive in its nature because it recommended reservation based on educational backwardness and economic handicap. Government rejected it to consider by saying that, the committee didn't follow the guidelines offered by supreme court relating to Venkatswami committee and matter of accuracy of data gather by committee. T committee his had drawn the list of 72 castes, communities, tribes, and occupational groups and sub groups of people and has recommended that they be classified into socially and educationally Backward to avail benefit of the article 15(4) and 16(4) of constitution.

Conclusion

The backward classes movement in Karnataka is failed to provide sufficient opportunities to this class people. The Dominant caste population with the Backward classes still enjoy the specialities. But the fate of micro minority castes within the backward classes still they are not position to avail the

specialities which are design to them due to the lack of political support. Certain economic and political forward groups trying to snatches the reservation quota of those minority caste which yet to be far away from development. But on the cult of population these forward castes pressurise the governments for 2A status or 15% reservation. If the government accept the proposals of these dominant class definitely it will be the dark age once again for backward classes.

References

- Kuppuswamy, *'Backward Class movement in Karnataka'* Pub: Banglore University, 1978.
- G. Thimmaiah, '*Power Politics and Social Justice: Back ward castes in Karnataka'* Pub: Sage, New Delhi. 1993
- Akram Mohammed, *'wary Karnataka government all set to scrap caste census'.* DHNS Dce,14,2019.
- Shruti H M Sastry, '*The worms called caste census'*, DHNS, Oct 24,2020.
- 'report of the Second Backward Classes Commission' Volume II, Pub:Government of Karnataka, Banglore .1986.
- *'The Saga of OBC reservation for Muslims in Karnataka'* The Hindu,16th November 2021.
- Harish Ram Swamy, S.S Patgundi, S.H. Patil, *'Karnataka Government and Politics',* (edited) Pub: Concept Publishing Company, New Delhi, 2007.
- ArshedQuazi Ali. *'Karnataka Muslims and Electoral Politics'*Pub:BookwareBanglore, 2012.
- Nair Janaki, '*Subverting Reservation in Karnataka',* The India Forum (A Journal Magazine on Contemporary issues) May 27, 2021.

A STUDY ON WOMEN EMPOWERMENT AND PARTICIPATION IN PANCHAYATRAJ INSTITUTION

Asha B. N.
Research Scholar
Department of Political Science,
Karnatak University, Dharwad.
&
Dr. B. M. Ratnakar
Professor
Department of Political Science,
Karnatak University, Dharwad.

ABSTRACT:

The study focuses on the efficiency and the role of panchayatraj institutions, this study compares the empowerment status of the women in panchayatraj institutions. Panchayatraj institutions are an effective for peoples participation in administration, planning and democratic process. Women's empowerment is a process of awareness and capacity building leading to better participation, more decision making power and greater control to initiate actions. Panchayatraj institutions have given priority for women empowerment andreservation played a significant role in the process of women empowerment. Further panchayatraj through efficient and effective governance have introduced reservation plans for women, and this effects on participation of women in panchayatraj. The primary objective of the panchayatraj institutions is effectively and efficiently functioning fundamental needs of the citizens and aims for the welfare and upliftment of the weaker sections and women. Hence panchayatraj institutions aim to empower women. The study aims to identify the necessary methods and means for effective participation of women.

Keywords: Women empowerment, Panchayat Raj, Gender equality

Introduction:

Women empowerment is the most used and discussed term in today. The empowerment of women is becoming very popular term in human rights and

developmental discourses. Women play significant role in all walks of life. Empowerment of women is a necessary basic condition for socio-economic development of society. Although women constitute one half of the population, they continue to be subjected unequal in socioeconomic and political status. Women have been struggling for self respect and autonomy Since mid 1980's owing to questioning by women themselves about their oppressed status and plight through varied women's movements the issue of 'women empowerment' came into focus.

Many of the research studies reveal that Indian women have had little representation in institutional politics since independence. Looking to this situation steps were initiated to in the last decades towards increasing women's participation in political institutions thereby leading to empowerment. Many development goals were set up by India to bring about empowerment of women and gender equality. To achieve this goal, it is expected that women participate fully and actively in all walks of life. This can be achieved if there is adequate representation of women especially indecision making institutions namely panchayatraj institutions.

This paper looks at the panchayatraj institutions as the tools to ensure gender equality and empowerment of women.

Gender inequality is a global phenomenon. If we look back to our society one can observe very few women took active participation in local politics due to the limitations of being a women in a patriarchal society. Women did not raise their voice in the family and found it difficult to speak with courage in front of their male colleagues. Participation of women in the politics was very low before the 73rd and 74th constitutional amendment act. These acts are landmark legislations for women in the history of local government. Since the enactment of the law, a number of rural and urban women have willingly or unwillingly entered local bodies. Local bodies are at the entry level of political participation where women can enter political activities as the cost of election campaigns are very low and it provides an opportunity for the women to participate in political activities, with some help and support from their families and friends.

Women In Panchayatraj Institution:

Empowerment of Women in all spheres of society and in Particular the political sphere is crucial for their advancement and for the foundation of gender equal society. It is central to the goal of equality, development and peace, the Indian democracy which is more than half a century old has entered the next century.

But a large mass of women are kept out of political arena still they are not actively participating in politics. There can be no true democracy, or no people's participation in governance and development without equal participation of men and women at different levels of decision making. Participation of women in political life is integral to the Development and advancement of women.

Since the passing of the 73rd constitution Amendment Act, the major change that took place in context of women functionaries of PRIs was political representation of women through reservation. About one million women entered in the first election of Panchayats after 73rd Constitutional Amendment Act. About 40% of the elected women represented the marginalized section. However, about 70% women representative were illiterate and most of them had no previous political experience. But the apprehension that they will be manipulated by me has been largely disapproved. The entry of women has deep impact on gender equity. We can say that women have to go a long way to make an impact on the rural power structure, but they have certainly made their presence in the power struggles once dominated by men.

The Experience of Women in the PRIs has been so varied, across the three levels of the PRIs and the different states that except for some 'tautological' statements little can be said.

We need to distinguish between women who hail from families with political background and those who can be termed 'first generation political aspirants' – Women who drifted into PRIs due to the 73rd Amendment. Even though the amendment made the 'Space' for both these to enter the PRIs, the alacrity with which they take to the new role will vary.

The point to be noted is that hitherto, space for women to participate in institution like PRIs, which are in the 'Public Sphere', were negligible. Consequently, the early entrants have had women in a double ways and when they do that they cease representing women's theorists.

From everywhere, an often-heard comment is that many of these women would not like to contest in the next round of elections. Why is that so? Is it a pointer to their 'unsuitability' to assume leadership? Or an inability to cope with multiple and conflicting role demands? Or is it time to ask ourselves what is it about PRIs that makes it unpalatable to half of humanity, even when it can determine the quality of life.

Added to this is the fact that the women who have come under reservation have come in with their social and economic disadvantages- mostly non-literate, with little productive assets, largely dependent on wage labour and into a rural society that has fixed places for various castes and gender. These cannot be changed by a wave of the constitutional amendment want.

Experience has taught people to go slow to approach their goal indirectly. They have to decide if attending panchayat meetings is sometimes worth missing their daily wage. This is even more so in the case of women, who have to worry about crying babies and hungry husband, thus, as of now, it is unreality to expect much in terms of their response. It has first to be demonstrated that the system is indeed here to stay.

The new system co-exists with traditional institutions. The elders wield power in a way the constitution may not have foreseen. If the PRIs are to mucked may not have foreseen. If the PRIs are to succeed in their main goals, then they must work in harmony with these traditional institutions, not confront them head-on. This is easier said them done.

The traditional institutions have not given space for women. Many of the factors that hindered women in the earlier system continue the exist and operate in rural areas. In fact, gender as a phenomenon hardly ever appears in a pure form. It is almost always alloyed with caste, class and religious factors. In matters where there is a clash between gender and caste or class, it is impossible to expect women to align themselves with other women, going against their caste or class loyalties. Some women have developed political ambitions too, especially when it is seen as a quick means for upward mobility. And political survival will be difficult if they betray class and caste interests, the problem is in society, not in the panchayat that only reflects social reality.

The women functionaries of PRIs are not only showing their active presence in the grassroots politics but have also played a significant role to fulfil the requirement of women. Nevertheless, women functionaries of PRIs face different kinds of problems in carrying out their duties and discharging their responsibilities in the panchayats. During the last years of panchayati Raj, there has been a strong argument to mobilise, train, inform and equip women in leadership skills and strengthen their understanding of the processes that enhance their abilities to claim their due share of power and resources. Given the foregoing, the Rajiv Gandhi Foundation launched a project ‘Strengthening the role of women in grassroots democracy’. The overall aim of the project was

to address the political and social learning needs of women in panchayatraj institution.

Importance of the study:

The present study is of importance because the study explains how the panchayatraj institutions have played a prominent role in empowering women. The study emphasizes on the extent of functioning of women elected representatives in meeting the fundamental needs of the women as women's political participation has been considered a major measure of women's empowerment.

Women's participation in political processes is important for strengthening democracy and for the struggle against marginalization, Women's participation is considered extremely pivotal in the process of change in the rural areas. Women's participation in panchayats has provided them opportunities in the decision making process. It has proved to be the most effective instrument in bringing about change in their life, their entry into panchayat raj institutions both as members as well as head of panchayats has pushed them into the policy making and implementation process in a big way. Women are coming forward in the local politics and their participation in the decision making and governance of development programmes and schemes is gradually increasing. However their problems are manifold which include proxy attendance in meetings, role conflicts as they face grievances of family, society and governments, social barriers, male dominance in decision making ,lack of knowledge, information and educational backwardness etc, thus it is important to study the opportunities and challenges of women.

Objectives of the study:

1. To study how panchayatraj institutions can serve the cause of women's empowerment.
2. To examine the women empowerment and participation in the political system.

Research method:

The present study is an empirical study. The data will be collected from secondary sources for this study. The secondary data will be collected from panchayats, i.e. panchayat records, statistics and further information were

collected through census records, research thesis and government orders, circulars, articles, newspapers and books.

Conclusion:

It has to be considered that the inclusion of the well qualified women in village panchayat at the initial state of the interlocution of panchayati Raj institution in rural areas would be an important instrumental measure in planning for improving social status and empowering women. This group of women, if provided representation at village panchayat level can strongly rise in the issues related to the betterment of women, can play dominant role in decision making process and make suitable recommendation for improving the status of women inthe meeting. It creates opportunities for women to exercise more control over design and provisions of services and the management of resources it may benefit. Good number of women competing with men in local politics, forwarding gender related agendas in looked as a way towards gender equity.

Bibliography:

1. Shekher.T.V, (2000) Empowerment of Grassroots Leadership in Health and Population: A Training Experiment in Karnataka, http://www.isec.ac.in/Empowerment_of_grassroots_leadership.
2. Syamala Devi D and Lakshmi.G (2005) Political Empowerment of Women in Indian Legislature : A Study. The Indian Journal of Political Science,Vol. 66, No. 1 (Jan.-March, 2005), pp. 75-92.
3. Dr. Chandrashekhar, Dr. Ravindranath N. Kadam (2012) A Study on the Grama Panchayat Women members' Participation in Developmental Initiatives: With Special Reference to Shivamogga District. International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences, Vol. 1 ;No. 3 ; September 2012.
4. Pandey.T.K (2013), Women Empowerment: Participation in Panchayatraj Institution, The Challenge Vol. 22 No. 1 Jan – June 2013.
5. Keshri Nandan Mishra (2017) Women empowerment their participation in Panchayat Raj Institutions, National Journal of Multidisciplinary Research and Development ISSN: 2455-9040; Volume 2; Issue 2; May 2017; Page No. 168-171.
6. Geeta Sanjay Mishra (2017), IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS) Volume 22, Issue 9, Ver. 15 (September. 2017) PP 07-13.

7. Srivalli.K (2018) Empowerment to Women through Political Participation: A Study of Panchayat Raj Institutions in India International Journal of Research in Social Sciences. Vol. 8 Issue 5, May 2018, ISSN: 2249-2496.
8. Dr. Gayatri.N(2012). Mahila misalati mattu lingarajakaran, Ladayi publication page no 1-19.

A comparative analysis of Mysuru and Davanagere City Corporations in Solid Waste Management in Karnataka

Mr. Rakesh Rajendrakumar Deskar
Research Scholar, DOS in Political Science
University of Mysore
dhanuvcpd@gmail.com

Ms. Dhanuja V
Research Scholar DOS in Political Science
University of Mysore
rakesh.deskar01@gmail.com

Abstract:

India is considered as one of the biggest democratic country in the world. It is equally important to study about the present status of waste management in India. The Solid Waste Management is handled by Urban Local Bodies in India. Since independence India got several schemes, projects, programmes have been initiated by the Government. India generates over 1,50,000 tonnes of municipal solid waste (MSW) per day. Yet, only 83 percent of waste is collected and less than 30 percent is treated. According to the World bank, Indi's daily waste generation will reach 3,77,000 tonnes by 2025. About 40 percent of all MSW is not collected in the city/town and finds its way to nearby drains and water bodies, causing choking as well as pollution of surface waste in India. The quantity of urban solid wastes in developing countries like India is known to vary seasonally. During festival seasons, the amount of increase of wastes is also high in nature. Even during monsoon season, tree and hedge cutting have been recorded to be increased. Similarly, the quantity of waste generated during winter and summer also vary. The average waste collection in Indian cities is 72 percent and only 70 percent of cities have adequate waste transport facilities. There is a lot of littering at collection centres and also during transportation. Unscientific disposal practices leave waste unattended at the disposal site and this attracts birds, animals and micro-organisms which create a health hazard. Hence, by all these problems, we need to get awareness of proper disposal of waste generated every day.

Keywords: Democratic country, Waste Management, Municipal Solid Waste, Pollution, Waste collection, Collection centres, Unscientific disposal practices, Micro-organisms, Health hazards.

Introduction:

About Solid Waste Management: Solid Waste Management has a wider scope. This terminology mainly concerned with the management of unwanted and unnecessary materials. At the global level, the issue became debatable when environment got threaten. Notably, Solid Waste Management is an integral part of Environmental Governance which includes the issues and management systems of issues pertaining to our environment. Since the origin of human being, environmental resources got damaged because of the greed of people. Here, Solid Waste Management is crucial because, effective management of daily generated waste by living being on earth is a big task for the system. Solid Waste Management is the collecting, treating, and disposing of solid material that is discarded because it has served its purpose or is no longer useful. Improper disposal of municipal solid waste can create unsanitary conditions, and these conditions in turn can lead to pollution of the environment and to outbreaks of vector-borne disease—that is, diseases spread by rodents and insects. The tasks of solid-waste management present complex technical challenges. They also pose a wide variety of administrative, economic, and social problems that must be managed and solved. Solid Wastes are generated from households as well as other sources. Managed everyday generated waste is an essential service either by Governmental Agencies or Non-Governmental Agencies.

The concept of Solid Waste Management is a combination of three words such as Solid, Waste and Management. All the three words have their own background and scope. Here, three different words tell us about different meanings but similar in final objective. Solid means – a state of matter in which there is a three-dimensional regularity of structure, resulting from the proximity of the component atoms, ions, or molecules and the strength of the forces between them. True solids are crystalline. If a crystalline solid is heated, the kinetic energy of the components increases. At a specific temperature called the melting point the forces between the components become unable to contain them within the crystal structure. At this temperature, the lattice breaks down and the solid becomes a liquid. Waste means – any material (liquid, solid or gaseous) that is produced by domestic households and commercial, institutional,

municipal or industrial organizations and which cannot be collected and recycled in any way for further use. For solid wastes, the term may describe materials that currently go to landfills, even though some of the material is potentially recyclable. Management means – it is an exercise in harmonising men, money, machinery, materials and methods towards fulfilling of set objectives leading to human development, excellent performance, social benefit and global welfare. However, this brief explanation about Solid Waste Management finally determines the exploration about how people have to manage solid wastes generated by them which are highly risk for the environmental structure.

Thus, solid waste management has involved all kinds of wastes i.e., Municipal solid waste, Industrial waste, Hazardous waste, Medical waste, Electrical waste etc.

About Municipal Solid Waste Management

Municipal solid waste is made up of discarded solid materials from residents, businesses, and city buildings. In United States, this kind of source is makes up small percentage of waste, only a little more than of one percent of the total. Because, as everybody knows United States has achieved success in well-established industries and all the cities in USA are made up with cleanliness. Municipal wastes consists of materials from plastics to food scraps. The most common waste product is paper (about 60 of the total). Other common components of this category are: yard waste (green waste), plastics, metals, wood, and glass and food waste.

“The different types of Municipal Solid Wastes generated and the time taken for them to degenerate is illustrated in the given below table;

Table 1: Domestic wastes and their degeneration time

Common domestic wastes	Appropriate time taken for degeneration
Organic kitchen waste vegetables, fruits	1-2 weeks
Paper, cardboard paper	15 days-1 month
Cotton clothes	2-5 months
Woollen clothes	About a year
Metal cans, tin, aluminium	100-500 years
Plastics	1 million years

Source: (https://www.yourarticlelibrary.com/solid-waste/6-main-types-of-solid-waste-management/30162)

The quantity of Municipal Solid Waste generated depends upon a number of factors such as food habits, standard of living and degree of commercial and industrial activities. Municipal Solid Waste includes wastes generated in residential and commercial areas, whereas wastes from industrial and agricultural operations are separately considered. Commercial establishments generate different categories of wastes depending upon the type of activity. Shops and other establishments generate wastes containing large quantity of paper, straw and cardboard packing cases, which are generally non-decomposable. The wastes from streets are also part of the municipal solid wastes.

The comprehensive Municipal Solid Waste Management (MSWM) system includes some or all of the following;

- Setting policies,
- Developing and enforcing regulations,
- Planning and evaluating MSWM activities by system designers, users and other stakeholders,
- Using waste characterisation studies to adjust systems to the types of waste generated,
- Physically handling waste and recoverable materials, including separation, collection, composting, incineration and land filling,
- Marketing recovered materials to brokers or to end-users for industrial, commercial or small-scale manufacturing purposes,
- Establishing training programs for MSWM workers,
- Carrying out public information and education programs,
- Identifying financial mechanisms and cost recovery systems,
- Establishing prices for services and creating incentives,
- Managing public sector administrative and operations units, and
- Incorporating private sector businesses, including informal sector collectors, processors and entrepreneurs.

The generation of Municipal waste is different from region to region and country to country then season to season. All kinds of food waste and dry waste are generally called as Garbage and this garbage produced mainly through human activity. The present work is focused on Municipal Solid waste management

which is managed by Urban Local Bodies especially by City Corporations in Karnataka.

Role of City Corporation in Solid Waste Management

The city corporations in Karnataka in respect of effective handling of Municipal Solid Waste have been incorporated under 74th constitutional amendment act and Municipal solid waste rules 2000. They are mentioned below. The Rules and regulations associated with SWM in India under the 74th Constitutional amendment act of 1994, disposal and management of municipal solid waste are;

- Bio-Medical waste (Management and Handling) Rules, 1998.
- Municipal Solid Waste (Management and Handling) Rules, 2000.
- Plastic waste (Management and Handling) Rules, 2011.
- E-waste (Management and Handling) Rules, 2011.
- Solid Waste Management Rules, 2016.

The commonly practiced technologies for SWM in India can be grouped into three major categories, such as, Bio-processing, Thermal processing and sanitary landfill. The bio-processing method includes aerobic and anaerobic composting. Thermal methods are incineration and pyrolysis. Sanitary landfill is generally used to dispose off the final rejects coming out of the biological and thermal waste processing units.

Responsible authority in India to manage Solid Waste is falling under the purview of the Union Ministry of Environment, Forests and Climate Change (MoEF&CC). This responsive authority introduced Solid Waste Management Rules in 2016 and it was then replaced by Municipal Solid Waste Management Rules in 2000. Now India has proper rules for Solid Waste Management which is applicable to all Urban Local Bodies to manage solid waste properly.

Besides that, the Central Pollution Control Board is managed the environmental pollution due to improper solid waste management in Indian Cities. It is an autonomous body of the Ministry set up in September, 1974, under the provisions of the Water (Prevention and Control of Pollution) Act of 1974. It co-ordinates the activities of the State Pollution Control Boards (SPCBs) and Pollution Control Committees (PCCs), and also advices the Central Government on all matters concerning the prevention and control of environmental pollution. The CPCB, SPCBs and PCCs are responsible for implementing the legislation relating to prevention and control of pollution; they also develop rules and regulations which prescribe the standards for emissions and effluents of air and

water pollutants and noise levels. The CPCB also provides technical services to the Ministry for implementing the provisions of the Environment (Protection) Act, 1986. This body has gain special thrust in nation-wide pollution prevention plan, particularly with reference to combating vehicular pollution, pollution control in 17 categories of highly polluting industries, implementation of action plans for restoration of environmental quality in critically polluted areas, noise pollution control, municipal solid waste and hazardous waste.

A Comparative analysis of Mysuru and Davanagere City Corporations in Solid Waste Management

Basically, Karnataka has 10 City Corporations with one Bruhat Bengaluru Mahanagara Palike (BBMP). The present work is based on the role of Mysuru and Davanagere City Corporations in solid waste management is very crucial here. Why because, when compare with the geographical patterns of both cities, Mysuru has more population than Davanagere. The below table shows the real picture of solid waste management handled by all city corporations in Karnataka;

Table 2: List of Municipal Corporations in Karnataka regards with the status of Municipal Solid Waste Management

SL. No	Name of City Corporation	Population	No. of Houses Hold	No. of Wards	Waste Generated (TPD)	Waste Collected (TPD)	Wet Waste Processed (Composting, Vermi-composting, bio-methanation) (TPD)	Disposed at Dumpsite (TPD)
1	Mangaluru	4,89,488	1,12,444	60	330	304	252	52
2	Mysuru	9,20,550	2,15,061	65	450	414	250	164
3	Davanagere	4,34,971	94,456	45	170	156	40	116
4	Tumakuru	3,74,165	89,240	35	140	129	120	9
5	Shivamogga	3,22,650	-	35	169	-	130	-
6	Vijayapura	3,76,542	82,336	35	137	121	45	76
7	Hubli-Dharwad	9,47,880	2,18,645	67	400	368	120	248
8	Kalburgi	5,49,000	1,15,696	55	247	228	110	118
9	Belagavi	5,50,000	1,26,721	58	250	230	240	-10
10	Bellary	4,76,020	91,185	35	180	166	21	145

Source: Annual Report on Solid Waste Management Rules 2016, prepared by Karnataka State Pollution Control Board 2020-21.

Mysuru city has the population of more than 9 lakh according to 2011 census; similarly, Davanagere city covered with the population of less than 5 lakh according to the same census. Both the cities have lot of difference in terms of the size of the population and both are generated the daily waste in different TPD. As usual, the big populated city generated nearly 452 TPD of waste; Davanagere city has generated 170 TDP of waste every day. This shows the big gap between both cities in generation of waste. Mysuru City Corporation has managed the solid waste system in two methods namely, centralized system of disposal plant and decentralized system of disposal plant. Again, here, Mysuru has followed scientific disposal of solid waste and for this purpose the city has further divided the waste management plants into 7 zero waste management plants. Presently, there are 7 Zero Waste Management (ZWM) plants in Mysuru City, namely, Vidyaranyapuram, J.P.Nagar Graveyard, Kumbarkoppal, Jodi Tengina Mara Bannimantap (2 plants), Kesare (2 plants). These are decentralized plants in Mysuru city. The other centralized plant is located in Vidyaranyapuram This is the best concept has taken and practiced in Mysuru city. Whereas, Davanagere City Corporation has stick on to only one disposal plant which is located in Avaragolla village. There is no complete scientific disposal method of solid waste management in Davanagere city. Even though Davanagere is recently developed city, it has to adopt complete scientific techniques to segregate the solid wastes into wet waste and dry waste. Both the cities have ruled by Karnataka Municipal Corporation Act 1976 and also both are managed solid waste under Municipal Solid Waste (Handling and Management) Rules 2000. According to the rules mentioned with the same are applied to each and every city corporations in India. Likewise, the city corporations have to work based on the systematic method mentioned in those particular rules.

Conclusion

Hence, improper solid waste management is leads to major issues to environment. Every people have to work towards the segregation of waste generated by them. The nature cannot stop the generation of waste at all. But the people concentrate more on environmental threats started by them. It is big losing for the whole system. In that way, governmental organizations and non-governmental organizations combine work to proper management of daily generated waste.

References

- Dr. Ritambhara Richharia, Dictionary of Environmental Sciences, Ramesh Publishing House, and 6th Edition (revised), 2009.
- Edith Sortore, Environmental Science, Apple Academics Publishers, 2010
- Prof. S.A. Sherlekar, Management (value-oriented holistic approach, Himalaya Publishing House, 1997.
- Dr. Raghavan Nambiar. K, Textbook of Environmental Studies, Second Edition, SCITECH Publications (India) Pvt, Ltd, 2008.
- Prasad P.N, Amarnath T.R, Encyclopaedia of Environmental Pollution, waste pollution and its control, Volume-10, Crescent Publishing Corporation, New Delhi, 2009.
- https://kspcb.karnataka.gov.in/

Gender Equality and Women Empowerment: An Analysis

Geeta Kumar Naik
Research Scholar
Department of Political Science
Karnatak University, Dharwad-03

Abstract:

Gender equality is a human right that entitles all persons to live with dignity and freedom, irrespective of their gender. Gender equality is also a precondition for all-round development and reducing poverty. Empowered women make an invaluable contribution to improving health conditions and educational status and productivity of whole families and communities, which in turn improve prospects for the next generation. The Millennium Development Goal also emphasizes gender equality and the empowerment of women. It is now widely accepted that gender equality and women empowerment are fundamental cornerstones for achieving development results. Keeping the status of women empowerment and its determinants in India, in this paper, an attempt is made to present some of the key determinants of inequalities in our country to have an idea about to what extent women are empowered.

***Keywords*:** Empowerment, Gender Equality, Educational Status, Psychology, Inequality, Poverty)

Introduction:

Gender equality will be achieved only when women and men enjoy the same opportunities, rights and obligations in all spheres of life. This means sharing equally, power and influence and having equal opportunities in economic and social spheres. Equal claim on education and career prospects will enable women to realize their personal ambitions. Gender equality demands women's empowerment, with a focus on identifying and redressing power imbalances and giving women more autonomy to manage their own lives. When women are empowered, the whole family benefit, thus benefiting the society as a whole and these benefits often have a ripple effect on future generations. Empowerment of women is essentially the process of upliftment of women's economic, social,

and political status, the traditionally underprivileged ones, in society. It is the process of guarding them against all forms of violence. Women empowerment involves the building up of a society, a political environment wherein women can breathe without the fear of oppression, exploitation, apprehension, discrimination and the general feeling of persecution that goes with being a woman in a traditionally male-dominated structure. Women constitute almost 50% of the world's population, but India has shown a disproportionate sex ratio whereby the female population has been comparatively lower than males. As far as their social status is concerned, they are not treated as equal to men in all the places. In Western societies, women have equal rights and status with men in all walks of life. But gender disabilities and discrimination are found in India even today. The paradoxical situation has such that she was sometimes concerned as Goddess and at other times merely as slave.

Status of Women in India

Traditionally, an Indian woman had four-fold status. These were daughter, wife, homemaker and mother. The woman's status was fixed in society. But in modern times, women status is changing. They are actively participating in social, economic and political activities. They received higher education, employment, and higher salary and achieved higher status. Several social, economic and cultural factors are associated with the women's contribution to the development of the health and education sectors. The progressive social movements, government policies and a historically conducive climate are some of the key factors responsible for the success of women. The reduction in gender disparities during economic growth happens due to the variables such as female literacy and labour force participation rates that are closely aligned to women's empowerment. These require supplementation by public action in education, women's ownership and political participation. Access to education played a crucial role in providing job opportunities to women or it even empowered the unemployed homemakers.

Forms of women empowerment

Women empowerment means women gained more power and control over their own lives. The empowerment of women and the improvement of their political, social, economic, and health status are highly important. In addition, it is essential for the achievement of sustainable development. If it is to be elucidated beyond the two self-explanatory words, 'Women Empowerment' refers to the complete emancipation of women from socio-economic shackles of dependency and deprivations. Women empowerment needs to take a high speed in this

country to equalize the value of both genders. To bring empowerment, every woman needs to be aware of her rights from her own end. There are different types of women empowerment. These are given below – Economic empowerment:- Economic empowerment increases women's access to economic resources and opportunities, including jobs, financial services, property and other productive assets, skills development and market information. Women's economic empowerment is a prerequisite for sustainable development.

Political empowerment: Establishing mechanisms for women's equal participation and equitable represent action at all levels of the political process and public life in each community and society and enabling women to articulate their concerns and needs and ensure the full and equal participation of women in the decision-making process in all spheres of life. Women's Reservation Bill or the Constitution (108th Amendment) Bill, is a pending Bill in India which propose to reserve 33% of all seats in the LokSabha, the Lower House of Parliament of India, and state legislative assemblies. This Bill has been passed by the RajyaSabha, the Upper House of the Parliament in March 2010. It needs to be passed by the LokSabha and at least 50% of all state legislative assemblies, before it is put before the president of India for his approval. In India, reform movements before and after independence has helped women to gain some power in politics also. They were among the foremost to take active part in politics.

Educational empowerment: Education is considered one of the most important means to empower women with the knowledge, skills and self-confidence necessary to participate fully in development process. Education is a key factor for women empowerment prosperity, development and welfare. Women education in India plays a very important role in the overall development of the country. Education is a potent tool in the emancipation and empowerment of women. Education is considered as a milestone for women empowerment because it enables them to respond to the challenges, to confront their traditional role and change their lives.

Social empowerment: Social empowerment it is a process to change the distribution of power in interpersonal relations among different people, cultures, and activities of the society. Social empowerment refers to the enabling force that strengthens women's social relations and their position in social structures. Social empowerment addresses the social discriminations existing in the society based on disability, race, ethnicity, religion or gender.

Health empowerment: Women’s health and safety is another important area. The empowerment of women begins with a guarantee of their health and safety. Women's health concerns are paramount for the well-being of a country and are important factors in gauging the empowerment of women in a country. The government of India is aware of the health status of women in the country. The National Health policy 2002 pays scant attention to the health of women, which is considered the ambit of the National Population Policy 2000. Maintaining and expanding education for women and girls will play a critical role in driving continued improvement in female health outcomes. HIV/AIDS is the leading killer of women of reproductive age in many poor countries. Better educated women and girls are more likely to use contraception, which helps them avoid diseases and delay childbirth. However there are alarming concerns where maternal health care is concerned.

Psychological empowerment: On the other hand, the psychological component would include the development of feelings that women can act upon to improve their condition. This means forming the belief that they can succeed in change efforts.

In the future women empowerment should be there from all dimensions. If there is no woman empowerment, national development is never possible. Therefore, women's empowerment is essential for the development of family, society and above all nation.

Forms of Gender Inequalities

- Women Works Longer than Men
- Inequality in Employment and Earnings.
- Ownership Inequality
- Survival Inequality
- Gender Bias in the Distribution of Education and Health.
- Gender Inequality in Freedom of Speech and Expression.

Obstacles to be tackled for women empowerment and gender equality.

The above discussion shows that in India women are discriminated and marginalized at every level of the society whether it is social participation, economic opportunity and economic participation, political participation, access to education or access to resources etc. Majority of Women in India are poor, uneducated and insufficiently trained. They often end up in the daily struggle of

managing an ill-equipped family and are not in a position to propel out themselves of the oppressive and regressive socio-economic conditions. Although lots of things are happening and large amount of resources are being spent in the name of women empowerment in India, the actual situation, however, just remains the same and in many instances, worsens further. Deep-rooted systemic challenges still remain to be addressed. The following are some of the important issues to be tackled for women's empowerment and gender equality in India.

- Eliminating gender differences in access to education and educational attainment are key elements on the path to attaining gender equality and reducing the disempowerment of women. Education, particularly higher education of women, is a key enabler of demographic change, family welfare, and better health and nutrition of women and their families. Special measures should be taken to create a gender-sensitive educational system, increase enrollment and retention rates of girls and improve the quality of education to facilitate lifelong learning as well as the development of occupation/ vocation/ technical skills by women.
- Child marriage, which is still prevalent in our society, must be stopped. This is because an early age at marriage of women is an indicator of the low status of women in society and also curtails women's access to education.
- A woman needs to be physically healthy so that she is able to take on challenges of equality. Women must have access to comprehensive, affordable and quality health care.
- The programmes for training women in agriculture and other allied occupations should be expanded to benefit women workers in the agriculture sector.
- Employment, particularly for cash and in the formal sector, can empower women by providing financial independence. Women should be provided with proper wages and work at par with men so as to elevate their status in the society.
- Violence against women must be eradicated from the society. Apart from strict laws and legislations, the violence against women can only be tackled through a change in attitude that needs to take place in the family, society, and female members of society. Gender sensitization and gender training programmes are also important.
- Women's political participation has been considered a major measure of women's empowerment. Women's representation in the legislature is very poor in India. Hence, necessary measures should be taken to increase

women's representation in LokSabha, RajyaSabha, State Assemblies and State Councils.

- Moreover, women's empowerment cannot take place unless women come together and decide to self-empower themselves. Women should come together as a unifying force and initiate self empowering actions at the ground level.

Conclusion:

As women constitute almost one-half of India's population, rapid economic progress is out of the question without their engagement and empowerment. Women empowerment is of utmost value for economic growth to be really inclusive. It is crucial for achieving sustainable economic development of our country and even beyond. Still, many women do not have sufficient autonomy regarding the value choices for their own life. The data also revealed a necessity to look beyond economic resources or material prosperity and into cultural and social influences, which play a significant role in shaping women's autonomy and empowerment. Along with government, civil society organisations and all other stakeholders must come forward and be involved in the women empowerment process, which is the need of the hour.

References:

1. Anderson, S., and J. Baland (2002), “The Economics of Roscas and Intrahousehold Resource Allocation,” Quarterly Journal of Economics 117(3): 963-995.

2. Babcok, Linda and Sara Laschever (2003), Women Don’t Ask: Negotiations and Gender Divide. Princeton: Princeton University Press.

3. Beaman, L., Chattopadhyay, R., Duflo, E., Pande, R., and P. Topalova (2009), “Powerful Women: Does Exposure Reduce Bias?” Quarterly Journal of Economics 124(4): 1497-1540.

4. Beaman, L., Chattopadhyay, R., Duflo, E., Pande, R., and P. Topalova (2011), “Female Leadership Raises Aspirations and Educational Attainment for Girls: A Policy Experiment in India,” MIMEO, MIT.

5. Becker, S. (1999), “Measuring unmet need: Wives, husbands or couples?” International Family Planning Perspectives 25(172).

6. Berniell, M. and C. Sanchez-Paramo (2011), “Overview of Time Use Data Used for the Analysis of Gender Differences in Time Use Patterns,” Background paper for the WDR 2012.

7. Chattopadhyay, R. and E. Duflo (2004), “Women as Policy Makers: Evidence from a Randomized Policy Experiment in India,” Econometrica 72(5): 1409-1443.

8. Dr. DasaratiBhuyan “ Empowerment of Indian Women: A challenge of 21st Century” Orissa Review, 2006

9. Vinze, MedhaDubashi (1987) “Women Empowerment of Indian : A Socio Economic study of Delhi” Mittal Publications, Delhi..

10. DhrubaHazarika “Women Empowerment in India : a Brief Discussion” International Journal of Educational Planning & Administration. Volume 1, Number 3 (2011)

11. Pankaj Kumar Baro1 &RahulSarania “Employment and Educational Status: Challenges of Women Empowerment in India” , A Peer-Reviewed Indexed International Journal of Humanities & Social Science. 12. http://www.slideshare.net/puneetsharma5688/women-empowermentpuneet-sharma

Women Empowerment in India: Schemes/Programmes and its Importance

Mr. Dundappa Y Badlakkanavar
Research Scholar,
P.G Department of Social Work, Karnatak University, Dharwad.

Dr. Saneetha R. Mane
Professor and Chairperson,
P.G Department of Social Work,
Karnatak University, Dharwad.

Abstract:

The present paper is an attempt to analyze the status of women empowerment in India using various indicators based on data from secondary sources. The study reveals that women of India are relatively disempowered and they enjoy somewhat lower status than that of men in spite of many efforts undertaken by government. Women's empowerment is the most effective weapon for growth in India, since women all over the world are actively working as leaders and exceeding others in many sectors of life these days. While the whole globe holds its breath and prays every day for an unbelievable escape from the COVID-19 Pandemic, it is the woman governors and nations led by these remarkable women who are shouldering the burden and going ahead alone in the struggle wherever it is needed. Women's empowerment in India is heavily influenced by a variety of factors, including geographical location (urban/rural), social standing (caste and class), educational attainment, and age. Women's empowerment initiatives may be found at the state, local (Panchayat), and national levels. Women, on the other hand, face discrimination in most areas, including education, economic prospects, health and medical support, and political engagement, demonstrating that there are significant gaps between strategy developments and community-level implementation.

Key Words: *Women, Empowerment, Schemes, Importance.*

Introduction:

The word "women empowerment" refers to the power bestowed on women who share equal rights. The concept alludes to women's freedom from

socioeconomic dependency constraints. Women account for almost half of the country's population, and the majority of them remain economically reliant on one another in the absence of work. In the age of feminism, a tiny number of women in India have gained the freedom to use their free will and carve out their life as they see fit. However, there is a significant divide among women in this country who seek positive encouragement. Women are still denied basic education in most Indian villages and semi-urban towns, and they are never allowed to continue their education after gaining the necessary knowledge.

Objectives of the Study

1. To know the available schemes for women empowerment in India
2. To study the necessity of women empowerment
3. To study the status of women and efforts made in present

Brief History of Women Empowerment

Articles 14 through 16 of the Indian constitution, which went into force on January 26, 1950, provide equal rights for men and women. Discrimination on the basis of gender is banned. During India's independence in 1947, women were awarded universal suffrage, decades before women in numerous Western countries were allowed the right to vote. After another South Asian state, Sri Lanka, chose Sirimavo Bandaranaike in 1960, India became the second country in modern history to have a female leader, Indira Gandhi, in 1966.

New Delhi has also made a deliberate effort to ratify important international accords aimed at ending gender discrimination. It is a founding member of the International Labour Organization (ILO), with 47 agreements and one protocol approved. It ratified the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) in 1993 with minor reservations after signing it in 1980. The Optional Protocol to the CEDAW and the National Action Plan on Women, Peace, and Security have yet to be ratified. The Dowry Prohibition Act of 1961 and the Protection of Women from Domestic Abuse Act of 2005 were both passed in the country to make dowry and domestic violence illegal. The government also increased maternity leave from 12 weeks to 26 weeks under the Maternity Benefit Act in 2017 for the private sector.

The Women’s Reservation Bill gives 33 per cent reservation for women seats in all levels of Indian politics. This is an attempt to increase female political participation. The bill was first introduced on 12 September 1996 by the Deve Gowda government. Successive governments tried to push for the bill but it took

14 years to get it passed in the Rajya Sabha (Upper House of Parliament). The bill has yet to be passed in the Lok Sabha (Lower House of Parliament) and in all state legislative assemblies. The introduction of the bill was a historic attempt to alter gender demographics in the Indian polity. Proponents of the quota system argue that it is a necessary step to increase women's effective and meaningful participation in the political system. It could help to expedite a process that usually takes generations by incorporating women's voices in governance. In contrast, sceptics think that the bill would only benefit elite women. While a 33 per cent female reservation is a bold step, the Trinamool Congress, one of the ardent supporters of the bill, went a step further by reserving 40 per cent seats for women to contest in the 2019 Lok Sabha elections.

Status of Women in India

An Indian woman had a four-fold status in the past. These were the roles of daughter, wife, housewife, and mother. In society, a woman's rank was set. However, women's standing is evolving in current times. They take an active role in social, economic, and political affairs. They earned more schooling, job, and a greater wage, as well as a higher social position. Women's contribution to the growth of the health and education sectors is linked to a number of social, economic, and cultural variables. Progressive social movements, government policies, and a historically favorable atmosphere are all important elements in women's success. Gender gaps are narrowing as a result of factors like female literacy and labor force participation rates, which are directly linked to women's economic status. These require supplementation by public action in education, women's ownership and political participation. Access to education played a crucial role in providing job opportunities to women or it even empowered the unemployed housewives.

National Policy for the Empowerment of Women (2001)

In the Indian Constitution's Preamble, Fundamental Rights, Fundamental Duties, and Directive Principles, the idea of gender equality is incorporated. The Constitution not only guarantees women's equality, but also authorises the government to take affirmative discrimination measures in their favour. Our laws, development strategies, plans, and programmes have all attempted to progress women in many domains within the framework of a democratic democracy. There has been a noticeable shift in the approach to women's concerns from welfare to development since the Fifth Five Year Plan (1974-78). In recent years, women's empowerment has been acknowledged as a critical

factor in defining their position. The National Commission for Women was established in 1990 by an Act of Parliament to protect women's rights and legal entitlements. The 73rd and 74th Amendments (1993) to the Constitution of India have provided for reservation of seats in the local bodies of Panchayats and Municipalities for women, laying a strong foundation for their participation in decision making at the local levels.

Goal and Objectives

The goal of this Policy is to bring about the advancement, development and empowerment of women. The Policy will be widely disseminated so as to encourage active participation of all stakeholders for achieving its goals. Specifically, the objectives of this Policy include:

- The de-jure and de-facto enjoyment of all human rights and fundamental freedom by women on equal basis with men in all spheres – political, economic, social, cultural and civil
- Equal access to participation and decision making of women in social, political and economic life of the nation
- Equal access to women to health care, quality education at all levels, career and vocational guidance, employment, equal remuneration, occupational health and safety, social security and public office etc.
- Strengthening legal systems aimed at elimination of all forms of discrimination against women
- Changing societal attitudes and community practices by active participation and involvement of both men and women.
- Mainstreaming a gender perspective in the development process.
- Elimination of discrimination and all forms of violence against women and the girl child; and
- Building and strengthening partnerships with civil society, particularly women’s organizations.

Women Empowerment Schemes

Over the last several years, the Indian government has implemented a number of initiatives aimed at ensuring women's social dignity and providing them with means of income. Given India's history of gender inequality, the government has taken steps to promote gender equality at all levels, empower women, and

improve child education. The list of women empowerment programmes in India that follows will provide you with a thorough grasp of the numerous active schemes.

- Beti Bachao Beti Padhao Scheme
- One Stop Centre Scheme
- Women Helpline Scheme
- UJJAWALA : A Comprehensive Scheme for Prevention of trafficking and Rescue, Rehabilitation and Re-integration of Victims of Trafficking and Commercial Sexual Exploitation
- Working Women Hostel
- Ministry approves new projects under Ujjawala Scheme and continues existing projects
- SWADHAR Greh (A Scheme for Women in Difficult Circumstances)
- NARI SHAKTI PURASKAR
- Awardees of Stree Shakti Puruskar, 2014 & Awardees of Nari Shakti Puruskar
- Awardees of Rajya Mahila Samman & Zila Mahila Samman
- NIRBHAYA
- Mahila police Volunteers
- Mahila Shakti Kendras (MSK)

1. Beti Bachao Beti Padhao Scheme

The Beti Bachao Beti Padhao Scheme, which was launched in Haryana on January 22, 2015 by India's Prime Minister, assures the survival, protection, and education of female children. The initiative intends to solve concerns such as the diminishing sex ratio in recent years, raise social awareness, and improve the effectiveness of girls' welfare services.

2. Working Women Hostel

The 'Working Women Hostel Scheme' was established by the Indian government to provide secure housing and an atmosphere for working

women, as well as childcare services for their children. The government grants grant-in-aid for the construction of new hostel buildings and the enlargement of an existing building in rented premises under this women empowerment initiative.

3. **One Stop Centre Scheme**

The One Stop Centre Initiative is the next scheme on India's list of women empowerment programmes. It is a government-sponsored programme that is supported by the Nirbhaya fund. State governments get 100 percent federal funding to safeguard women in public and private settings from gender-based violence (such as acid assaults, rape, and sexual harassment). This programme brings together emergency (medical), legal help, and counselling services, as well as non-emergency services, to address all types of violence against women.

4. **Women Helpline Scheme**

The Women Helpline Scheme is one of the government's women empowerment initiatives, with the goal of providing emergency assistance to women who have been victims of violence in private or public settings 24 hours a day, seven days a week. Women's helpline lines have been made universal in every state and union territory through a single toll-free number (181) that gives quick assistance to women across the country. In addition, this programme raises awareness regarding women's empowerment initiatives and projects.

5. **Mahila E-Haat**

The Ministry of Women and Child Development created the Mahila E-Haat project. It is one of India's women empowerment programmes that allow female entrepreneurs to use technology to exhibit their products (made/manufactured/sold) on an internet platform.

6. **Mahila Police Volunteers**

The Mahila Police Volunteers initiative was established in all States and Union Territories by the Ministry of Women and Child Development and the Ministry of Home Affairs. This federally funded programme attempts to establish a relationship between law enforcement and local communities in order to ensure police outreach in criminal cases. This programme aims to provide a secure atmosphere for women and encourages them to join the police force.

7. **STEP (Support to Training and Employment Program for Women)**

   STEP is one of India's most effective women's empowerment programmes (Support to Training and Employment Program for Women). It was established to give skill development training and to ensure women's employment. This government-sponsored initiative provides subsidies to institutions and organisations in order to carry out the training programme.

8. **SWADHAR Greh**

   SWADHAR Greh, one of India's government-sponsored programmes for women's empowerment, strives to offer housing, food, clothes, as well as social, economic, and health security. This programme gives legal support to women and encourages them to take the initiative to reintegrate into society.

9. **Mahila Shakti Kendras (MSK)**

   Mahila Shakti Kendra is another renowned women empowerment programme in India. Its goal is to give women with one-stop convergent support services to help them build skills, find work, and improve their digital literacy. This plan is implemented at several levels, including the national, state, and district levels. The government plans to create 920 Mahila Shakti Kendras in the 115 most backward districts.

10. **Rajiv Gandhi National Creche Scheme**

    For the children of working mothers, the government has established the National Creche Scheme. This programme offers children with childcare services and ensures that their health and nutrition are improved. Furthermore, this women empowerment yojana encourages children's physical, social, and holistic development while also educating parents on how to improve childcare procedures and practises.

Benefits of Women Empowerment Schemes in India

The introduction of various women empowerment schemes in India has benefited women in multiple ways. These are -

- Women have been able to receive social security, as well as advanced training in areas such as skill development and other fields, which has increased their earning potential.
- Women may talk to the government or local authorities about their problems more openly and immediately.

- Working women may now ensure that their children are properly cared for by enrolling them in childcare facilities. As a result, they do not have to give up their occupations or careers to care for their families.
- They can provide a respectable living environment away from home (in government hostels).
- Now that you're aware of the many government-sponsored women empowerment initiatives in India and their advantages, you may apply for any of them (depending on your needs) and establish yourself as a well-educated and empowered member of society.

Importance of Women Empowerment

In recent years, everyone has focused on women's empowerment. Women's empowerment has, without a doubt, become a requirement of our day. Women must have the freedom, trust, and self-worth to choose their own wants and desires. By looking at the rise of women over the previous few decades, discrimination based on gender is pointless and worthless. Women in households are paid less and regarded as cooks and slaves, and their true ability is not recognised. Women's empowerment in India is necessary to overcome such difficulties and equip them with a self-sufficient position in Indian society. Women's empowerment is an essential right. Economically, they should have proportional rights to contribute to society. They are approved to gain higher education and receive a similar treatment as men are receiving.

- A large number of women around the world are unemployed. The world economy suffers a lot because of unequal opportunity for women at work places.
- Women are equally competent
- Women are as talented as men
- Women empowerment helps to develop the society
- Women empowerment helps women to stand on their own legs become independent
- It leads to decrease in domestic violence
- It helps women to get educated
- It helps women to know their rights and duties and it can stop corruption

- It helps to reduce poverty
- Women are increasingly participating the national development process
  - **Holistic Development of Society**

    In India, women's empowerment is one of the most important phrases for the country's overall growth. There is nothing wrong with contributing to the advancement of civilization. Women work in a variety of fields in the business sector, including medical, engineering, and other fields. They are actively involved in security services such as the police, navy, and military, in addition to participating in the field of technology. All of the aforementioned services are elevating the community to new heights.
  - **Determine their Intelligence Level**

    There has been a consistent rise in women's empowerment during the last decades. Women must have self-esteem, self-assurance, and the ability to select their own demands and requirements. People should not be classified based on their gender, and it has no value. Women are still paid less, are expected to cook, and are controlled by their families. Women's empowerment is required to overcome these difficulties and play an autonomous role in society. Women's fundamental right is to be empowered. They may engage equally in education, society, economy, and politics. They are permitted to pursue further education and are considered as men. You will learn about the importance of women's empowerment in this article. So take a break and read this page.
  - **Solve Unemployment**

    Unemployment is one of the most prevalent challenges in emerging societies. According to the study, women make up half of the population. Women's unemployment and uneven possibilities at work in India may be eliminated with the support of women's empowerment. When women are faced with unemployment, their whole potential is squandered. Women must be given equal opportunity in order to fully utilise their power and potential. You may encourage them by giving them wonderful presents. Women's Day is the finest day to recognise women. Women's Day presents are a great way to show your appreciation.

- **Know about their intelligence**

  It is impossible to comprehend and assess women's lifestyles simply looking at them. You can predict their intelligence level by watching how they approach challenges and seek solutions. In today's world, women are well-versed in resolving technological issues. In these circumstances, women's empowerment is critical. You won't be able to determine and grasp women's intellect in India unless women are empowered. As a result, making a living at work is extremely necessary and useful. You can offer them any gift to show your appreciation for their efforts.

- **Capable Enough to Solve the Issues of Unemployment**

  Unemployment is one of the most pervasive issues that can be seen in emerging cultures. According to the report, women account for almost half of the population. Women's unemployment and unequal possibilities in the workplace can be abolished in India with the help of women empowerment. When women are faced with unemployment challenges, their real potential is overlooked. Women's boldness and capacity should be harnessed by providing them with an equal amount of chances.

- **To Wrap Up**

  Hindrise Foundation, a women's empowerment NGO in India, has been implementing programmes and campaigns focused on women's empowerment via education and other important rights. Our goal is around empowering every single girl kid so that when they reach adulthood, they will be capable spirits. Our social welfare organisation, Hindrise Foundation, is developing techniques for girl child education so that the rest of their lives would be smooth sailing. Hindrise Foundation, an NGO dedicated to women's empowerment in India, works to increase the availability of nutritious, disease-free food in rural regions, ensuring that girl children receive the nourishment they need to live a healthy life.

Conclusions:

Women's empowerment is more than a phrase; it is a must for the best growth of a family, society, nation, and a sustainable planet. The article has explored a wide range of affirmative laws, strategies, and programmes implemented by the government, NGOs, and corporate sector through their Corporate Social

Responsibility, ranging from the Indian constitution to recent development. It has been reflected in improvements in reaching gender parity in educational attainment, as well as improved political engagement but a worsening trend in economic participation and opportunity, as well as health and survival.

References:

- Empowerment of Women for Social Development (A Case Study of Shri Mahila Griha Udyog Lijjat Papad, Hyderabad District) Shaik Shafeequr Rahman, Director, Hyderabad, AP, India. Nikhat Sultana, Associate Professor, Samatha Colony Tolichowki Hyderabad, AP, India
- Women Empowerment in India: A Brief Discussion, Dhruba Hazarika Duliajan College, Dept. of Sociology, Assam, India, International Journal of Educational Planning & Administration, ISSN 2249 – 3093 Volume 1, Number 3 (2011), pp. 199 – 202.
- Tomar N. and Singh S. (2018), "How sensitive is the Indian Government Towards Women Empowerment in India" International Journal of Management, IT and Engineering, 08 (07), pp 66-83.
- Ujjawala (2016) Scheme Guidelines, Government of India, pg 1-31it is not detail Universalisation of Women Helpline (2015) Implementation Guidelines for State and Union Territories Administration, pg 1- 68
- Wieringa, S. (1994) Women"s Interests and Empowerment: Gender Planning Reconsidered, Development and Change, 25(4), pg 829-848
- Yount, K., Cheong, Y., Maxwell, L., Heckert, J., Martinez, E. And Seymour, G (2019) Measurement properties of the project level Women Empowerment in Agriculture Index, World Development, Vol. 124, pg. 1-19

Websites:

- https://hindrise.org/resources/women-empowerment-in-india-and-its-importance/
- https://www.isas.nus.edu.
- https://wcd.nic.in/womendevelopment/national-policy-women-empowerment

- https://graduatewomen.org/wp-content/uploads/2020/08/Article-written-by-Seema-Singh-BRPID-project-findings.pdf
- https://in.one.un.org/unibf/gender-equality/
- https://www.humanandhopeassociation.org/2018/02/02/womens-empowerment-important/
- http://www.shanlaxjournals.in/pdf/COM/V4N4/COM_V4_N4_007.pdf

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ

ಡಾ. ಅಶೋಕ್‌ಕುಮಾರ್‌ವೀ. ಪಾಳೇದ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಶಿವಗಂಗೋತ್ರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ.

ಹೈದರಾಲಿ ಎಂ.
ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಶಿವಗಂಗೋತ್ರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಕನ್ನಡನಾಡು ಚಿನ್ನದ ನಾಡು. ಅದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಭಿಮಾನದ ಪ್ರತೀಕದ ಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಆರ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡ ಮೊದಲ ನಾಡಿಗಿದೆ. ಉತ್ತರಾದಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಗಳು ಸಂಗಮಗೊಂಡು ವೇಸರ ಶೈಲಿ ಎಂಬ ವಿನೂತನ ಕಲಾಶೈಲಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವು ಕರ್ನಾಟಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಧನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳ ಜನಾಂಗಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾದ ಇಲ್ಲಿ ಮತೀಯ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಸ್ಥಾಪನೆ. ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಸ್ತುತ 31 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ರಾಜಕಾರಣ, ಶಾಸಕಾಂಗ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಪದದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪದದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು **"**ಕರುನಾಡು**"** ಎಂಬ ದ್ರಾವಿಡ ಪದದಿಂದ ಕರೆಯಲಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕರುನಾಡು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣಿನ ನಾಡು, ಕರುನಾಡು ಅಥವಾ ಎತ್ತರದ ನಾಡು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

- ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯಗಳಾದ ತೋಳ್ಕಾಪಿಯಂ, ಶಿಲಪ್ಪಾದಿಕಾರಂ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯದೊರೆ ಶಡಯ್ಯಸ್‌ಪರಾಂತನ ವೇಳಕುಡಿ ಶಾಸನಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ.770) ಈ ನಾಡಿನ ನೆಲ ಜನರನ್ನು 'ಕರುನಾಡರ್',ಕರುನಾಡಗನ್', 'ಕರ್ಣನಾಡಿಗರ್' ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಕರೆದಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಷ್ಮಪರ್ವವು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು 'ಉನ್ನತ್ನಕ'(ಎತ್ತರದ ನೆಲ) ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಕ್ರಿ.ಶ. 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿತು. ಕದಂಬರ ಕಾಲಕ್ಕೆ

ಸೇರಿದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ರಚಿತಶಾಸನ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿ ಅಮೋಘವರ್ಷನ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವು ಕನ್ನಡ ನೆಲ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. "ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿ ವರ ಮಿರ್ಪನಾಡ್ನದಾ ಕನ್ನಡದೋಳ್" ಎಂದು ಅದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

1947ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಂಡು ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದ ಒಂದು ಅಂಗರಾಜ್ಯವಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷಅಕ್ಟೋಬರ್ 24 ರಂದು ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜ ಎಂಬ ಪದವಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜ ಪ್ರಮುಖ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ರಾಜ ಪ್ರಮುಖ (ರಾಜ್ಯಪಾಲ)ರಾದರು 1949 ರಲ್ಲಿ ದಿವಾನ ಹುದ್ದೆ ರದ್ದಾಯಿತು. 1956 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡನಾ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಏಕೀಕೃತ ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಎಂಬ 3 ಸರ್ಕಾರಿ ಅಂಗಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯವು ಕೇವಲ ಪೋಲೀಸ್ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ಲೇಟೋ ಅವರು ಆದರ್ಶರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 5040 ಇರಬೇಕೆಂದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವು ತಾತ್ವಿಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಇದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಉಗಮವಾದುದು 1648 ವೆಸ್ಟ್‌ಫೀಲೀಯಾ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಾಗಿ ಇದರ ಪ್ರಕಾರರಾಜ್ಯ ಎಂದರೆ ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂ–ಪ್ರದೇಶ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಸರ್ಕಾರ, ಪರಮಾಧಿಕಾರ, ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲಾಂಶಗಳು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ 3 ಮತ್ತು 4ನೇ ಶತಮನಾದಲ್ಲಿ ಕೌಟಿಲ್ಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜರುಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಯಾರಲ್ಲಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತುರಾಜಕಾರಣ:

ಹೇಗಲ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯವು ಮಾನವನನ್ನು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಎಂದೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸರ್ವಶಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆ ಟಿ.ಹೆಚ್. ಗ್ರೀನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ರಾಜ್ಯದ ಆಧಾರ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಹೊರತು ಬಲತ್ಕಾರವಲ್ಲ'. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯವು ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಶಕ್ತಿಸೌಧ ವಿಧಾನಸೌಧ, ವಿಧಾನಸಭೆಯ

ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತುವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಉಪಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು. ಕಾರ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು, ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ 30 ಸಚಿವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಏಕೆಂದರೆ ಕೋವಿಡ್ ಅಲೆ ಇಂದಾಗಿ 2 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಪೆಟ್ಟಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನೆಡೆಯುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಥಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಚಳುವಳಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಾಯಕರಾದ ಕ್ಯಾಸಂಬಿಳ್ಳಿ ಚಂಗಲರಾಯರೆಡ್ಡಿಯಿಂದ ಈಗಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬಸವರಾಜ್ ಬೊಮ್ಮಾಯಿವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಧಾನಸೌಧವನ್ನು 2 ಕೋಟಿರೂ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಏಕೀಕೃತಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಥಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ದೇವರಾಜ್‌ಅರಸು ಇವರ ಜನ್ಮದಿನವಾದ ಆಗಸ್ಟ್ 20ನ್ನು 'ಹಿಂದುಳಿದವರ ದಿನವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಜನತಾದಳ ಕಟ್ಟಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದರು ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ, ವೀರಪ್ಪಮೊಯಿಲಿ, ಹೆಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ, ಎಸ್.ಎಂ.ಕೃಷ್ಣ, ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ, ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ, ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಬಸವರಾಜ್ ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಅವರು, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಬಂದು 2022ಕ್ಕೆ 75 ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಅಮೃತ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜ್ಯಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬಲಪಂಥ ಮತ್ತು ಎಡಪಂಥದವರಿಂದ ಏನೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಗುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವು ಇಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚುಬಾರಿ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಏರಿದೆ. ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. ಮತ್ತು ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್. ಪಕ್ಷಗಳು ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ 2018ರ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಈ ಮೂರು ಪಕ್ಷಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ.104, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್- 79, ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್. – 38 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿತ್ತು.ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಘಟ್ ಬಂದ್'ನಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಗಳು ಸೇರಿ 38 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಏರಿಸಿತು ಇವರ ಮುಖ್ಯಉದ್ದೇಶ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ.ಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ದಿನಕಳೆದಂತೆ 2019ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ .ಆಪರೇಶನ್ ಕಮಲದ ಮೂಲಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ 17 ಶಾಸಕರನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸಕರು ಪುನಃ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗೆದ್ದರು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತದಾರನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮತದಾರ ಇಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾರಹಿತವಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಣಬಲ, ತೋಳ್ಬಲ, ಜಾತಿ, ಸ್ವಜನಪಕ್ಷಪಾತ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಇಂದು ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ರೀತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲು ಆಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ.

ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಕಂಡ ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಕನಸನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಮತದಾರರಾದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಬೇಕು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ರಥದ ಗಾಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅವುಗಳು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿದರೆ ತುಂಬಾ ದುಖಃವಾಗುತ್ತೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಮತದಾರ ಯಾರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಹುಮತ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರ ಎಣೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (horse trading) ಭಾರತವು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆವೀಡು ಆದರೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಾಡಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸರ್ವಜನಾಂಗದ ಶಾಂತಿಯತೋಟ ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಂಶಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಇಂದು 6 ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಠದಿಂದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಅದನ್ನು ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ತಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಲು ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷವು ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಮಾಡುವುದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆಯಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಬೀಜ ಬಿತ್ತುವಂತಾಯಿತು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತಾಳ್ಮೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಾವಲು ನಾಯಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅದು ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭ, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ವಿರೋಧ ಮಾಡುವುದೆ ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಭಾರತದ ಮೂಲ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಎಂಬ ಪದ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ 1976ರಲ್ಲಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಇದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಪದೇ ಪದೇ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವೆಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಗಮವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವಾಗಲಿ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸ ಬಾರದು ಇದು ಭಾರತದಂತ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಧ್ಯೇಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ ಧೋರಣೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಜನರ ದುಃಖ–ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಬಡವರ, ನೊಂದವರ, ದಲಿತರ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ, ಹಿಂದುಳಿದವರ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದೊಂದು ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಭಾರತವು ಒಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇದು ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತವರೂರು ಆದರೂ ಇದು ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಜ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನಾವು ಭಾರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ನಿಜ ಆದರೆ ಇವರನ್ನು ನಾವು

ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಅದರ ಮುಖೇನ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕು 70 ವರ್ಷ ಕಳೆದಿದೆ ಆದರು ಭಾರತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಯಾವರೀತಿಯ ಕಂದಕ ಸೃಷ್ಠಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಭಾರತದ ಅಖಂಡತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾಡ್ ಷಾ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ **"ರಾಜಕೀಯವು ಕುತಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯ ತಂಗುದಾಣವಾಗಿದೆ"** ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಿಗೆ ನಿಜವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಲಕ್ಷ್ಮಿಕಾಂತ್ ಎಂ. 2018 ಇಂಡಿಯನ್ ಪೈಲಿಟಿ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಎಂ.ಸಿ. ಗ್ರಹೀಲ್ಎಜುಕೇಶನ್(ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್).
2. ಕೆ.ಎನ್. ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ಪ, 2015, ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ, ಅವಿನ್ಯೂರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಸುಭಾಷ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್.
3. ಕೆ.ಎನ್. ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ಪ, 2016, ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ, ಅವಿನ್ಯೂರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಸುಭಾಷ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್.
4. ಕೆ.ಟಿ. ಮೇರುನಂದನ್, 2015, ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೆರುಗು ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ಹರೀಶ್ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್.ಎಸ್. ಪಟಗುಂಡಿ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಪಾಟೀಲ್,2007, ಕರ್ನಾಟಕಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ಆಂಡ್ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ, ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಕಂಪನಿ.
6. ಪ್ರೊಫೆಸರ್ಎನ್.ಹಾಲಪ್ಪ, 2019, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಉನ್ನತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
7. karnatakagovernment.com
8. www.shodhaganga.com
9. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಾಹಿತಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ

ಸಂಪತ್ತ ಶಾನಪ್ಪ ಲಮಾಣಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ,ಕರ್ನಾಟಕ
ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕಲಾದಗಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಪ್ರೊ. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಗ. ತಡಸದ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (I/C), ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ,ಕರ್ನಾಟಕ

ಸಾರಾಂಶ:

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಬಿಮಾರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದರೆ, ಕೇರಳ,ಗೋವಾ, ಪಂಜಾಬ್ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಅಗಾಧವಾದ ಅಂತರವಿರುವದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ, ಬಿಮಾರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕರ್ನಾಟಕ,

ಪೀಠಿಕೆ:

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಏಳು ದಶಕಗಳು ಗತಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆಂಬ ಮನೋಭಾವನೆಯು, ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಭವಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಸರಕಾರಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕವೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ನಾಯಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವೆ, ಒಂದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ನಡುವೆ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಅಸಮತೋಲನಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಸಮತೋನವು ಬೆಳೆಯುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವೆಂದರೆ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳ ತಲಾದಾಯ, ಸಾಕ್ಷರತಾಮಟ್ಟ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೇವೆಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಾನದಂಡಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅಸಮತೋಲನವೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವಾಗಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಹೂಡಿಕೆ, ತಲಾದಾಯ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನಗರೀಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಆರೋಗ್ಯಮಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವರೂಪ:

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.ಅವುಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಿವರ ಇಲ್ಲಿದೆ.

- ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ : ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಕೋಲಾರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ,ರಾಮನಗರ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು (9)
- ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗ : ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ,ಮಂಡ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಸನ (8)
- ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗ : ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಗದಗ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ(7) ಈ ವಿಭಾಗವು ಬ್ರೀಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನವೆಂಬರ್ 1, 2021 ರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಬೊಮ್ಮಾಯಿರವರು ಈ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬದಲಾಗಿ ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗ : ಬೀದರ್, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕಲಬುರಗಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು,ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ(7) ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ "ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ"ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ 18, 2019ರಂದು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗಗಳು ಸೇರಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶವಾದರೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ವಿಭಾಗಗಳು ಸೇರಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಪರಿಭಾವನೆ:

ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕವು 1956 ನವೆಂಬರ್ 1 ರಂದು ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕಾರಣಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕೀಕರಣವಾಯಿತು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕೀಕರಣವಾಗಿದೆಯೆ? ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆಯೆ? ರಾಜ್ಯದ ಸುಮಾರು 6 ಕೋಟಿ ಜನರನ್ನು

ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡೆದಿದೆಯೆ? ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕಿತ್ತೂರ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು 'ನಮ್ಮದು' ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೆ? ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹುಡುಕಿದಾಗ ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಭಾವನೆಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾದ ಕಲಬುರಗಿ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗಗಳ ಕೇವಲ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ "ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ"ಮತ್ತು"ಕಿತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ" ಎಂದು ಬದಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಏಳು ದಶಕಗಳು ಬೇಕಾದವು ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಶಕಗಳು ಕಾಯಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಪೀಠಗಳಿರಲಿ, ಸುವರ್ಣ ಸೌಧವಿರಲಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳಿರಲಿ, ಅನುದಾನಗಳಿರಲಿ, ಅಧಿಕಾರವಿರಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಯೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಂಧಿಗ್ಧತೆಗೆ ಸಿಲುಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಕೂಗುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಲವು ಅಂಶಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರಬೇಕು. ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕಿರುವ ಪಾಲಿನಲ್ಲೂ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 1ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ

ಕ್ರ. ಸಂ	ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸದನ	ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ	ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ	ಒಟ್ಟು
1	ಲೋಕಸಭೆ	16	12	**28**
2	ರಾಜ್ಯಸಭೆ (ಒಂದು ಹುದ್ದೆ ಖಾಲಿ)	9	2	**12**
3	ವಿಧಾನ ಸಭೆ	128	96	**224**
4	ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್			
	ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಚುನಾಯಿತ	18	7	**25**
	ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತ	14	11	**25**
	ಪದವಿಧರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತ	4	3	**7**
	ಶಿಕ್ಷಕರ ಮತಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತ	4	3	**7**
	ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಂದ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ	7	4	**11**
		47	**28**	**75**

ಮೂಲ:https://en.m.wikipedia.org ,31/03/2021,7.23 pm

ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದೇನೆಂದರೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಸಭೆ ಮತ್ತು ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಸೂಚಕಗಳು:

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಹಲವು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಲಾ ಆದಾಯ, ಕೈಗಾರಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಕ್ಷರತೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಸಾರಿಗೆ–ಸಂಪರ್ಕವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ನಗರೀಕರಣ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ತಲಾ ಅನುಭೋಗ ಮುಂತಾದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1. **ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾದಾಯ**:

ಜಿಲ್ಲಾದಾಯ ಮತ್ತು ತಲಾದಾಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ತಲಾದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಜನರ ಉಳಿತಾಯ, ಜೀವನಮಟ್ಟ, ಸಾಕ್ಷರತಾ ಮಟ್ಟ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತವೆ. 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಟ್ಟು 9,38,33,840 ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪಾಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ 1,13,48,769 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಆದಾಯ ಹರಿದು ಬಂದರೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಜಿಲ್ಲಾಆದಾಯವು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ 3,19,993 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಇನ್ನೂ ತಲಾ ವರಮಾನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು 1,03,147 ರೂ.ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ 18,042 ತಲಾ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ತಲಾದಾಯವು 40,699 ಆಗಿತ್ತು. ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಲಾದಾಯವು ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ತಲಾದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಇಪ್ಪತ್ತೆರೆಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ– 2021 ರ ಜಿಡಿಡಿಪಿ(ಗ್ರಾಸ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಡೊಮೆಸ್ಟಿಕ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಟ್) ನ್ನ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ:22019–20 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಜಿಡಿಡಿಪಿ (ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬಡತನ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು		ಮಧ್ಯಮ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು		ಶ್ರೀಮಂತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	
	ಜಿಲ್ಲೆ	ತಲಾ ಜಿಡಿಡಿಪಿ	ಜಿಲ್ಲೆ	ತಲಾ ಜಿಡಿಡಿಪಿ	ಜಿಲ್ಲೆ	ತಲಾ ಜಿಡಿಡಿಪಿ
1	ಕಲಬುರಗಿ	116088	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	151275	ಮಂಡ್ಯ	203364
2	ಕೊಪ್ಪಳ	126766	ಗದಗ	154901	ತುಮಕೂರು	208555
3	ಬೀದರ	127306	ಕೋಲಾರ	163207	ಕೊಡಗು	214024
4	ಯಾದಗಿರಿ	12900 6	ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	169553	ರಾಮನಗರ	219336
5	ವಿಜಯಪುರ	131750	ಮೈಸೂರು	174396	ಬೆಂ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ	229663
6	ಹಾವೇರಿ	132178	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	186067	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	240674
7	ರಾಯಚೂರು	133197	ಹಾಸನ	192656	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	315373
8	ಬೆಳಗಾವಿ	133314	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	193804	ಉಡುಪಿ	326175
9	ದಾವಣಗೆರೆ	145107	ಬಳ್ಳಾರಿ	197022	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	408496
10	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	149929	ಧಾರವಾಡ	197418	ಬೆಂಗಳೂರು	572786
	ಸರಾಸರಿ	132189		180875		394858

ಮೂಲ:ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ 2021–22,ಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಾರ್ಚ 2022

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೂ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಹೊಂದಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವು ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಡುವಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಸಾಕ್ಷರತೆ:

ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ದೇಶದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ಸೂಚ್ಯಂಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊದು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಪ್ರಮುಖ ಮಾನದಂಡ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಆಗಿದೆ.

2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 75.36 ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 82.47 ಪುರುಷರಿದ್ದರೆ, 68.8 ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರಸ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಲು ಭಾಗ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು (83.91%) ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯು (49.54%) ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದುಳಿದಿವೆ. ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾದಾಯ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಜೀವನಮಟ್ಟ, ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ನಿರಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತವೆ.

3. ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಾಧವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ, ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು (13433 ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು (2196 ಚ.ಕಿ.ಮೀ) ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಕೊಡಗುಗಳಿಗಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕೇವಲ ಗಾತ್ರ ಮತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಭರಿತ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದು ಇದರಿಂದ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ:

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದಂತೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಸೃಷ್ಠಿ, ತಲಾದಾಯ, ಜೀವನಮಟ್ಟ, ನಗರೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಗೋವಾ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾನವ ವಲಸೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವು ಋತುಮಾನಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಉದ್ಯೋಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅರಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

5. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು:

ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇತರೆ ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಸ್ತೆ, ರೈಲು, ವಾಯು ಸಾರಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಅಷ್ಟೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಸಾರಿಗೆ ಸಾಧನಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಗಳ ಸೃಷ್ಠಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿಕಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 100 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದ 84 ಕಿ. ಮೀ.ಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 53 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಾರಿಗೆ ಸಾಧನಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿದ್ದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿವೆ. ವಿದ್ಯುದೀಕರಣಗೊಂಡ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು, ಜೋಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು:

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆ– ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕಾಮತ್ತು ಕೃಷಿನೀತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಬಾಂಬೆ, ಮದ್ರಾಸ್, ಕಲ್ಕತ್ತದಂತಹ ಕೆಲವೇ ನಗರಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಾದ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ರೈತರುಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದುನಗರಗಳತ್ತ ವಲಸೆಹೋದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳೆಂಬ ಅಸಮತೋಲನ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು.

ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು–ಭಾರತ ದೇಶವು ಒಂದೇ ತೆರನಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರದೇ ಹತ್ತುಹಲವು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದು ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಭೂತವಾದವು. ಅಲ್ಲದೇ ನೀರು, ಖನಿಜ, ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವು. ಮಳೆಯ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗದೇ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗದೇ ಹಿಂದುಳಿಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳು–ಭಾರತಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ತೆರನಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಕೃಷಿನೀತಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದವು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳು– ಅನಕ್ಷರತೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳೂ ಸಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರವಾದ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು, ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಂಡವಾಳದ ಹೂಡಿಕೆಯ ನಂತರವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು– ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು, ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿದರೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತವೆ. ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನವು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಕೂಗು ಆರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡದಿಂದ. ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು "ಕರ್ನಾಟಕ ಗತವೈಭವ" ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ 1912 ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ದುರಂತವೆಂದರೆ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಬೇರುಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ 1956ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಕಲ್ಲೂರ (1956) ಎನ್ನುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು 1956ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಒಂದು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೊರಗೆ ಭಾಷಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿ ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಕೂಗಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಒಂದಾಗಿರುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳದೇ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವೆಂತಲೂ, ಭಾಷೆ ಒಂದಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತಲೂ, ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಗುರಿ ಎಂದು ಬಗೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಹಲವು ಭಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಅರಿವು 1956ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಉದಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ದಿವಾನರುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರವಾದ ಅರಸರಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿತು. ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳು ದೊರೆತವು. ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಾರಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವು ಕಂಡವು.ಆದರೆ ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಬೀದರ್, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾದವು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವು ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದಪ್ರದೇಶ–ಮುಂದುವರಿದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು 1956 ರಲ್ಲೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ, ಜನಾನುರಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶವು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ 1956ರಿಂದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಹೈದರಾಬಾದ್–ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪಾಳೆಗಾರಿಕೆಯ ಕಬಂಧ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಕಲತೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಹೈದರಾಬಾದ್–ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಂದಿಗೂ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಕುಂಟುತ್ತಾ ನಡೆದಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅರಸರು ಜನರೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆರೆತು ಅವರ ಪರವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಅಭಿವೃಧಿಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ದೇಶಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮುಂಬೈಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವ ಆಳುವ ವರ್ಗದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾದ ಜಮೀನುದಾರರು, ಕುಲಕರ್ಣಿಗಳು, ದೇಸಾಯಿಯಂತವರೂ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ವಿನಹಃ ಪ್ರಗತಿಯ ಫಲಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೂ ನಿಜಾಮರ ಹುಕಮತ್ತಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತವು. ಅದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಮುಂದುವರೆದು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬಹುತೇಕ ನಿಜಾಮಶಾಹಿಯ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿ ಹೋದರು.ಇಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆಗಾರರ ಆದೇಶ, ದೌಲತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬವಣೆಗಳಲ್ಲ. ಈ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಳುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಗುಣವನ್ನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯನು ತನ್ನ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್" ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನುಡಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸುತ್ತಲಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕ್ರಮಗಳು:

- ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ. (ಈಗ ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ನಡೆದಿದೆ.)

- ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ ಪೀಠ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ–ಮುಂಬೈ ವಿಮಾನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತ.
- ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಪಾರ್ಕ್, ಹೈಕೋರ್ಟಪೀಠ, ಕೇಂದ್ರಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ, ಫುಡ್‌ಪಾರ್ಕ್, ಬೀದರ–ಕಲಬುರಗಿ ರೈಲುಮಾರ್ಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಮುಕ್ತ.
- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ನೈಋತ್ಯ ರೈಲ್ವೇ ವಲಯದ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಬೀದರನಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಂಡಳಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ ಮತ್ತು ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು.
- ಕಾಗಿನೆಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕ್ರಮ.
- ಬೀದರ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕ್ರಮ.
- ಡಾ. ಡಿ. ಎಂ. ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ 39 ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿಕಾಸ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಜಾರಿ.
- ಸೊಲ್ಲಾಪುರ– ಗದಗ ರೈಲುಮಾರ್ಗದ ಗೇಜ್‌ಪರಿವರ್ತನಾ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿ.
- ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸುವರ್ಣಸೌಧ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮತ್ತು ಬೀದರನಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಎಲ್ಲ 39 ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಬಾ ಗಾಂಧಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ.
- ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 98 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು 371–ಜೆ ವಿಧಿಯ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಕ್ರಮ.
- ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ(ಐಐಟಿ) ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ (ಐಐಐಟಿ) ಸ್ಥಾಪನೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭಿವೃದ್ದಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ

ಆಶಾದಾಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡುವದಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನಾಟಕದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನದಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಎಟಕುವಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣವಾಗುವ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಚೇರಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಈಡೇರಬೇಕು. ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಆರಂಭವಾಗದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು, ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು, ಉನ್ನತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೇರಳವಾದ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ದೇಶಗಳು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮನೋಭಾವನೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಋಣ:

1. ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, "ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಸ್ ಫ್ರೀಡಂ", ಆಕ್ಸಫರ್ಡ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನವದೆಹಲಿ, 1999.

2. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ. "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ", ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2005

3. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, "ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ ನಿವಾರಣಾ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರದ ಸಮಿತಿ: ಅಂತಿಮ ವರದಿ", ಬೆಂಗಳೂರು, 2002.

4. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಕಲ್ಲೂರ, "ಕನ್ನಡನಾಡು: ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ" (ಸಂ.ಟಿ.ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ) ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ:ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. 1956.

5. ಗುನ್ನಾರ ಮಿರ್ಡಾಲ್, "ಇಕನಾಮಿಕ್ ಥಿಯರಿ ಮತ್ತು ಅಂಡರ್ ಡೆವೆಲಪಡ್ ರೀಜನ್ಸ್", ಮಿಥಿಯುನ್ ಆಂಡ ಕಂಪನಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಲಂಡನ್, 1963.

6. ಜೀನ ಡ್ರೇಜ್ ಮತ್ತು ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್, "ಇಂಡಿಯಾ: ಡೆವಲಪಮೆಂಟ್ ಆಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಶಿಪೇಶನ್", ಆಕ್ಸಫರ್ಡ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನವದೆಹಲಿ, 2002

7. ಮೆಹಬೂಬ್ ಉಲ್ ಹಕ್ ,"ರಿಫ್ಲೆಕ್ಷನ್ ಆಫ ಹ್ಯುಮನ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್", ಆಕ್ಸಫರ್ಡ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್, 1995.

8. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, "ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ –2020–21", ಯೋಜನಾ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂಖಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2021

9. ಅರವಿಂದ ಅಮಲಝುರಿ, "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮತೋಲನ –ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ", ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, 2018

10. ರೋನಗಿಲಿ ಬಿಸ್ವಾಸ್, "ಪವರ್, ಡೆಮೊಕ್ರಸಿ ಆಂಡ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್ : ಎ ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಇಂಟರ್–ರೀಜನಲ್ ಡಿಸ್ಪಾರಿಟಿ ಇನ್ ದಿ ಪೊಸ್ಟ ಇಂಡೆಪೆಂಡೆನ್ಸ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಜಾಧವಪುರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, 2002

11. ಪಿ. ಶಿವಶಂಕರ್, ಜಿ.ಎಸ್.ಗಣೇಶ ಪ್ರಸಾದ, "ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ– ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ 2015",ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರಸಾಬ್ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂಖಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015

12. ನಾಗೇಂದ್ರ ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ, "ರೀಜನಲ್ ಇಂಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಸೊಶಿಯಲ್ ಡೆವೆಲಪಮೆಂಟ್ – ಎ ಕೇಸ್‌ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್‌ನಾರ್ಥ್ ಕರ್ನಾಟಕ", ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ನವದೆಹಲಿ, 2006

13. ಹೆಚ್. ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಮತ್ತುಹೆಚ್.ಸಿ.ವೀರಪ್ಪಗೌಡ, "ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ", ಸಪ್ನಾಬುಕ್‌ಹೌಸ್ (ಪ್ರೈ) ಲಿಮಿಟೆಡ್,ಬೆಂಗಳೂರು, 2021

14. ಹೆಚ್. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, "ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ", ಸಪ್ನಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ (ಪ್ರೈ) ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2021

15. ಡಾ. ಎಚ್.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಗೌಡ,"ಪ್ರೌಢ ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ", ಮೈಸೂರು ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 2019

16. ತಳವಾರ ಸಾಬಣ್ಣ, "ಇಂಟರ–ರೀಜನಲ್ ಡಿಸ್ಪ್ಯಾರಿಟಿಸ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಗ್ಲೋಬಲ್ ರೀಸರ್ಚ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ನವದೆಹಲಿ,2012

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ

ಆಫ್ರೀನಬಾನು ಗೌಡಗೇರಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಡಾ. ಎಂ. ಯರಿಸ್ವಾಮಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ಸಾರಾಂಶ:

ಒಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇದು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕತ್ವ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಜಾಗತೀಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಅರ್ಥ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಪಾತ್ರ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಮಾನತೆ, ಶಾಸಕಾಂಗ, ಚುನಾವಣೆ, ಮೀಸಲಾತಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರತ್ವವು ತನ್ನ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಸಮಾನ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತಿಯ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಅವಕಾಶ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಉದ್ದೇಶ ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು

ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರರಾಗಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಪಿತಮಹ ಮಹತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರು "ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಬರುತ್ತದೆ" ಎಂಬುವ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾಕಾರರು ಹಲವಾರು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲ್ಪಸಿದರು. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಚುನಾಯಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಮತದಾರರಲ್ಲಿ 50% ದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಸಮರ್ಪಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮಹಿಳಾ ಶಾಸಕರು ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಅದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿ ರಚನೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ ಇನಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನಿನ (ಎನ್.ಡಿ.ಐ) ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮೆಡಲೀನ ಅಬ್ರೈಟ್‌ರವರು "ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಇತರರು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಲೂ, ಇತರರು ವಿರೋಧಿಸುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಇತರರು ಸ್ವಿಕರಿಸುವ ನಿಂದನೆಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಹುಡಕಲೂ" ಸಹಾಯಕಾರಿ ಎಂದು ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಇರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೊಲಿಸಿದರೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ 15% ಇನ್ನೂ ಮೀರಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕೇಂದ್ರ ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಪ್ರಮಾಣ 5% ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವು ಸಹ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೇಳಗಿನಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ತನ್ನದೆಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾಡು. ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಟ್ಟು 61,130,703 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು 50% ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 50,307,182 ಮತದಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 2,54,55,976 ಪುರುಷ ಮತದಾರರು ಮತ್ತು 2,48,46,488 ಮಹಿಳಾ ಮತದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಆಗುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ–1: 2009 ರಿಂದ 2019ರ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರಂ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳು	ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳಯರು
01	2009–2014	27	01
02	2014–2019	28	01
03	2019–	28	02

Sourse: http://www.election.in

ಕಳೆದ ಮೂರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಂಕಿ–ಸಂಖೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ 2009ರ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು 28 ಲೋಕಸಭಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ 27 ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದರೆ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರೆ, 2014 ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 28 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 01 ಮಹಿಳೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಇನ್ನು 2019ರ 17ನೇ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಅಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ–2: 2008 ರಿಂದ 2018ರವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರಂ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರ್ಷ	ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳು	ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳಯರು
01	2008–2013	224	05
02	2013–2018	224	06
03	2018–	224	10

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಕಳೆದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, 2008 ರ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 224 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 5 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮರು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಗಿದ್ದಾರೆ. 2013 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು 224 ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 113 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ 175 ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ 6 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. 2018ರ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೇವಲ 8% ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ 200 ರಲ್ಲಿ ಏಳು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಟ್ಟು 10 ಜನ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ 224 ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬೆರೆಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು

ಮಹಿಳೆಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರಮುಖ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ–3 ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ 2008 ರಿಂದ 2018 ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯರು

ಕ್ರಂ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಹೆಸರು	ಪಕ್ಷ	ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ
01	ಸೀಮಾ ಅಶೋಕ ಮಸೂತಿ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಧಾರವಾಡ
02	ಶೋಭಾ ಕರಂದ್ಲಾಜೆ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಯಶವಂತಪುರ
03	ಮಲ್ಲಿಕಾ ಪ್ರಸಾದ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಪುತ್ತೂರ
04	ಅನೀತಾ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ	ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್	ಮಧುಗಿರಿ
05	ಶಶಿಕಲಾ ಅನ್ನಾ ಸಾಹೆಬ ಜೊಲ್ಲೆ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ನಿಪ್ಪಾಣಿ
06	ಉಮಾಶ್ರೀ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ತೆರೆದಾಳ
07	ಶಾರದಾ ಮೊಹನ ಶೆಟ್ಟಿ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಕುಮಟಾ
08	ಶಾರದಾ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ನಾಯ್ಕ	ಜೆ.ಡಿ(ಎಸ್)	ಶಿವಮೊಗ್ಗ
09	ರಾಮಕ್ಕಾ. ವೈ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಕೋಲಾರ ಗೋಲ್ಡ ಫಿಲ್ಡ್
10	ಶಕುಂತಲಾ ಶೇಟ್ಟಿ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಪುತ್ತೂರ
11	ಗೀತಾ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಗುಂಡಲಪೇಟೆ (ಮರು)
12	ಶಶಿಕಲಾ ಅನ್ನಾಸಾಹೆಬ ಜೊಲ್ಲೆ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ನಿಪ್ಪಾಣಿ
13	ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹೆಬ್ಬಾಳ್ಕರ	ಕಾಂಗ್ರೇಸ್	ಬೆಳಗಾವಿ(ಗ್ರಾಮೀಣ)
14	ಡಾ.ಅಂಜಲಿ ಹೆಮಂತ ನಿಂಬಾಳ್ಕರ	ಕಾಂಗ್ರೇಸ್	ಖಾನಾಪುರ
15	ರೂಪಾಲಿ ಸಂತೋಶ ನಾಯ್ಕ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಕಾರವಾರ
16	ಕೆ.ಪೂರ್ಣಿಮಾ	ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	ಹಿರಿಯೂರ
17	ರೂಪಕಲಾ.ಎಮ್	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಕೋಲಾರ ಗೋಲ್ಡ ಫಿಲ್ಡ್
18	ಸೌಮ್ಯಾ ರೆಡ್ಡಿ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಜಯನಗರ
19	ಕನೀಜ ಫಾತೀಮಾ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ
20	ಕುಸುಮಾವತಿ.ಸಿ.ಶಿವಳ್ಳಿ	ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	ಕುಂದಗೋಳ
21	ವಿನೀಶಾ ನಿರೋ	ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ	ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ ಸಮುದಾಯ

Sourse: http://www.election.in

ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ :

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಶಾಸಕರು ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಅಗತ್ಯ. ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯು ಮಹಿಳಾ ಶಾಸಕರು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತರುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಶಾಸಕರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಪ್ರಬಲ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಸಮಾನತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು (ಸಂವಿಧಾನಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ) ಅಥವಾ ಹಕ್ಕು (ಆಸ್ತಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪ್ರವೇಶ) ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸಿದಾನ ಮಾತ್ರ ಇದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಲೇಖನವು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

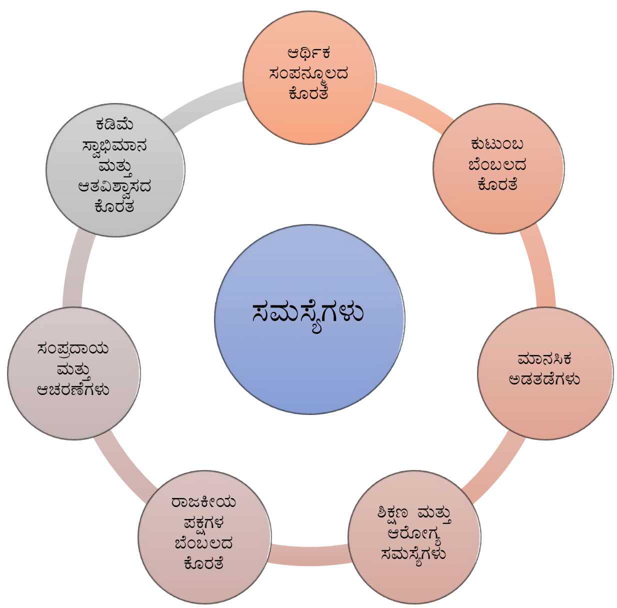

ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ತತ್ವವನ್ನು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮತದಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ, ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ದುರಾದೃಷ್ಟಕರ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ

ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಂತಹ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಯಾವುದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ ಇರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಸರಿ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸತ್ತು ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೂಕ್ತ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲು ಇದು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳು ನಾಯಕತ್ವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರ ಅರ್ಹತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಟೀಕೆಟ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕೆಳಹಂತದಿಂದ ಮೇಲಿನ ಹಂತದವರೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕುಟುಂಬದ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಇರುವ ನಿಜವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ, ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಅಗತ್ಯ. ಕೇವಲ ಅವರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಚದುರಂಗದಾಟದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಳುಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಾರತದ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೀಮಿತ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗೆಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ. ಇದೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರ ಮನೋಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು, ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸತ್ತಿನ ಹಂತಕ್ಕೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕು ಅಂದಾಗಮಾತ್ರ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನುಭವುಸುತ್ತಿರು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುವುದು ನನ್ನ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಸುಧೀರ್ ವರ್ಮಾ, ವಿಮೆನ್ ಸ್ಟ್ರಗಲ್ ಫಾರ್ ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸ್ಪೇಸ್, ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, 1997, ಜೈಪೂರ್.
2. ಹರೀಶ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಎಸ್.ಎಸ್.ಪಟಗುಂಡಿ, ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಪಾಟೀಲ, **"ಕರ್ನಾಟಕ ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಅಂಡ್ ಪೋಲಿಟಿಕ್ಸ್"**, ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ, 2007.
3. ಸಿರಿಸ್ಕರ್.ವಿ.ಎಮ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಅವೆರನೆಸ್ ಅಂಡ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆಫ್ ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಡಿ.ಎಸ್ ಒಕೆಷನಲ್ ಪೇಪರ್, 2000.
4. ಹನ್ನಾ ನಿಚಲ್ ಪಿಟ್ಕಿನ್, ದಿ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಆಫ್ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೇಶನ್, ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಕ್ಯಾಲಿಪೋರ್ನಿಯಾ ಪ್ರೆಸ್, 1967, ಲಂಡನ್.
5. ಡಾ.ಡಿ. ಮೀನಾಕ್ಷಿ, ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 2010.
6. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ, ಸದಸ್ಯರ ಪರಿಚಯ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸಚಿವಾಲಯ, ಕೊಠಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ;128, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಅನುರಾಧಾ ಚಾಧ, **"ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಷನ್ ಆಫ್ ವುಮೆನ್: ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ"**, 2014.
8. https://eci.gov.in, April- 2-2022, 6 pm.
9. Election Statistics, General Election Karnataka Legislative Assembly, Chief Electoral Officer, August 18, 2008, Bangalore, Karnataka.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು

ಡಾ. ಮಹದೇವಪ್ಪ ಹರಿಜನ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಎಸ್.ಜೆ.ಎಂ.ವಿ.ಎಸ್. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಸಾರಾಂಶ :

ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಇತಿಹಾಸ ನೋಡಿದರೆ, ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಾವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಚುನಾವಣೆ ಕುರೊತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಚೋಳರ ದೊರೆ 1ನೇ ಪರಾಂತಕ ಬರೆಸಿದ ಉತ್ತರ ಮೇರೂರು ಶಾಸನವೇ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಚುನಾವಣಾ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನುನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರೋತ್ತರವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಗಳು 1952, 1957, & 1967ರಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು, ಆದರೆ 7ನೇ ಲೋಕಸಭಾ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಯು ಅಂತ್ಯಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಿ ಜೆ ಪಿ [ಎನ್ ಡಿ ಎ] ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರಾದ ಪ್ರಣಬ್ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಜಿ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಕಾರಣ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದರೆ ಮಾನವ ಶ್ರಮ, ಸಮಯ ಮತ್ತು ಹಣ ಉಳಿತಾಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಪದೆ–ಪದೆ ಚುನಾವಣಾ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಜಾರಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಕುಂಠಿತವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ 1983ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಮಿತವ್ಯಯ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು : ಚುನಾವಣೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ, ಸಂವಿಧಾನ

ಪಿಠೀಕೆ:

ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಚುನಾವಣಾ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ, ಚುನಾವಣಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ. ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆ, **ಸಂವಿಧಾನ** & ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು.

ಏನಿದು ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ?: ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ದತಿಯೇ **"**ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ**"**. ಈ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ ನಂತರ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗುವ

'ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ' ಇಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಚುನಾವಣೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಯ ಹೋಗುತ್ತದೆ.! ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ಪದ್ದತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಚುನಾವಣೆ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿದೆ.

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ?: ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ, ಉಳಿದಂತೆ **ಸ್ವಿಡನ್, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಸ್ಪೇನ್, ಹಂಗೇರಿ, ಬೆಲ್‌ಜಿಯಂ** ಮೊದಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಅನೂಕೂಲಗಳು ಇವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಯ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಉಳಿತಾಯ ಆಗಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ ಆದರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರ ಸುಗಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯಎನ್ನಬಹುದು.

ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಯಾವುವು?: ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಲೋಕಸಭೆ, ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳು, ಪಂಚಾಯತ್ಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಚಕ್ರವನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಸಿಂಕ್ರೊನೈಸ್ ಆಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಎರಡರ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದೊಳಗೆ ನಡೆಸಬಹುದು.

ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಯ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಅಂಶಗಳು

ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ: ಈ ನಡೆ ಸಂವಿಧಾನ ಅನುಚ್ಛೇದ 83(2) ಮತ್ತು 172 ರ ಆಶಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಮನವೊಲಿಸುವಿಕೆ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ಏಕಕಾಲ ಚುನಾವಣೆ ಕುರಿತು ಭಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಮನವೊಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು.

ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು: ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನುರಿತ ತಜ್ಞರಿಂದ ಸಲಹೆ: ನುರಿತ ಚುನಾವಣಾ ತಜ್ಞರಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರಿಂದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜರುಗುವುದು.

ಒಂದು ದೇಶ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥೈಸುವುದು: ಒಂದು ದೇಶ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥೈಸುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ

ಮಾಡುವುದು.& ಮತಯಂತ್ರಗಳ ದುರ್ಬಳಕೆ ಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು /ಅನುಕೂಲಗಳು

1) **ಅಧಿಕ ಹಣದ ಉಳಿತಾಯ :**ಇದು ಚುನಾವಣಾ ವೆಚ್ಚಗಳು, ಪಕ್ಷದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದು, ಇದನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು.

2) **ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ:** ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಳುವ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಕಠಿಣ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

3) **ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆ:** ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸೆಟಪ್ ಮತ್ತು ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ – ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳ ಸಕಾಲಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

4) **ಚುನಾವಣೆಯ ತಯಾರಿಗೆ ಸಮಯ:** ಸಮಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಗೆ ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ (ECI), ಅರೆಸೇನಾ ಪಡೆಗಳು, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆಯ ತಯಾರಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

5) **ಕಪ್ಪು ಹಣದ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆ:** ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮತದಾರರ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಹಣದ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

6) **ಚುನಾವಣಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ:** ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಮತದಾರನಿಗೆ ಒಂದೇ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗಾಗುವ ವೆಚ್ಚವು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೋಟಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಾಂದಿಹಾಡುತ್ತದೆ.

7) **ಅಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆ ನಿವಾರಣೆ:** ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದರೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ನಾಯಕರ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ ಗುಜರಾತ್ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಚಳಿಗಾಲದ ಅಧಿವೇಶನದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಜರುಗಿದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬಹುದು.

8) ವಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮತದಾರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ: ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದರೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮತದಾರರು ಚುನಾವಣಾ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು.

9) ಚುನಾವಣಾ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ: ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಾಗುವ ವಿವಿಧ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು.

10) ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವದ ಬಳಕೆ: ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದರೆ ನುರಿತ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬಹುದು ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲದು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳು/ ಅಡೆತಡೆಗಳು

ಭಾರತದಂತಹ ಒಂದು ಒಕ್ಕೂಟ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ. ಅಂತಹ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಳಮನೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗುವಿಕೆ: ಸರ್ಕಾರವು ಕೆಳಮನೆಗೆ ಅಂದರೆ ಲೋಕಸಭಾ/ ವಿಧಾನಸಭಾಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಪೂರ್ಣ ಅವಧಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಮೊದಲು ಸರ್ಕಾರವು ಪತನಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ: ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ ಹಾಕುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಇದು ಗಾಢವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಲೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರದಂತಹ ಪರಸ್ಥಿತಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯ-ಸಾಧ್ಯೇತೆ ಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವದು ಕಷ್ಟಕರವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಸಮ್ಮತಿ: ಏಕಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ , ಒಮ್ಮತ ತರುವ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವೆನ್ನಬಹುದು.

ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ವೆಚ್ಚ: ಇಂದು ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವೋಟಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ಗಳು (ಇವಿಎಂಗಳು) ಮತ್ತು ವೋಟರ್ ವೆರಿಫೈಡ್ ಪೇಪರ್ ಆಡಿಟ್ ಟ್ರೇಲ್ಗಳ (ವಿವಿಪಿಎಟಿ) ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇಸಿಐ ಎರಡು ಸೆಟ್ಗಳನ್ನು (ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಲೋಕಸಭೆಗೆ) ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಇದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯದಿರುವುದು: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾದರಿ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಇಂದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಏಕಾಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣಾ ಕಲ್ಪನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕಿದೆ, ಹಾಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಅನಿವಾರ್ಯವಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆ: ಸಂವಿಧಾನ ಅನುಚ್ಛೇದ 83(2) ಲೋಕಸಭೆಯ ಮತ್ತು ಅನುಚ್ಛೇದ 12 ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಹಾಗೂ ಅವಧಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಸದನಗಳನ್ನು ಸರ್ಜಿಸುವ ನಿರ್ಬಂಧ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಎರಡೂ 33(2)&172] ಅನುಚ್ಛೇದದ ಪ್ರಕಾರ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ 5 ವರ್ಷಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ. **ಉದಾಹರಣೆ :–** 2019 ರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ಮತ್ತು 13 ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣಾ ನಂತರ 2021 ರಲ್ಲಿ 16 ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣಾ ನಡೆಯಲಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಳಿಸಿ ಚುನಾಣೆಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಅಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಆಡಳಿತ: ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಲೋಕಸಭೆಗೂ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 1952, 1957 ಮತ್ತು 1962 ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿರುವ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು ಇದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ: ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಮತಯಂತ್ರ (EVM) ಗಳ ಬಳಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ, ಒಂದು ಮತಯಂತ್ರದ ಬೆಲೆ 33,200 ರೂ ಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ರೂ.4555 ಕೋಟಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಕಾನೂನು ಆಯೋಗ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಕಗಳ ಅಳಿವು: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೇ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳು ನಷ್ಟದ ಜೊತೆಗೆ ಅವನತಿಯತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಚುನಾವಣಾ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಕೊರತೆ: ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರದ ಅರೆಸೇನಾಪಡೆ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಡೆ: ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲದೇ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹೊಸ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಡೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, **"ಚುನಾವಣೆಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳಾಗಬೇಕೆ ಹೊರತು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಸಂತೆಗಳಾಗಬಾರದು".** ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ "ಅಜ್ಜ ಹಚ್ಚಿದ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬೀಳುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ನವ ಪಿಳಿಗೆಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತಹ ಚುನಾವಣಾ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" – "ಒಂದು ಭಾಷೆ – ಒಂದು ಧರ್ಮ' ಎನ್ನುವುದೇ ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಶಾಸನವಲ್ಲ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ನಮ್ಮನ್ನೇ ಅಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯಾನಾ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ **"One Nation One Election"** ಸಾಧಕ ಬಾಧಕಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನ–ಮಂತನ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಚುಣಾವನಾ ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳು ಚರ್ಚೆನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಗಳ ಕುರಿತು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲ್ಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. https://economictimes.indiatimes.com
2. www.thehindubusinessline.com
3. https://indiaexpress.com
4. https://www.drusthias.com
5. https://byjus.com
6. ಎಚ್.ಎಮ್. ರಾಜಶೇಖರವರ "ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ" ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು–2015
7. ಕೆ. ಜಿ. ಸುರೇಶ್: "ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು" ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು–2017
8. ಟಿ. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ: "ಸಂಸದೀಯ ಸರ್ಕಾರ" ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಚಂದನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು – 2017
9. ಮೇರು ನಂದನ: "ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನ" ಮುದ್ರಣ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆವೃತ್ತಿ–6, ಬೆಂಗಳೂರು, 2019
10. ಎಮ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ: "ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್" ಆವೃತ್ತಿ–5, ಆಶಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನವದೆಹಲಿ–2019.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಅಂತರಸಂಬಂಧ

*** ವಿನಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ**
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ,ಕರ್ನಾಟಕ.
ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ನೆಸರಗಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ

**** ಪ್ರೊ.. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ.ಗ.ತಡಸದ**
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (I/C) ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಸಾರಾಂಶ:

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಒಂದು ಚಲನಶೀಲವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸತ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ, ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ.ಈಗಾಗಲೇ ಒಂದುಕಡೆ ಸ್ಥಿರವಾದ, ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸತ್ಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಲಘಟ್ಟ, ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರುನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.ಅದು ನಿರಂತರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಮರುನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ರಾಜಕಾರಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ

ಪೀಠಿಕೆ:–

ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು, ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ?ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ; ಸಿಗುವ ಉತ್ತರ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅಥವಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಂತಹ ವೇದಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಜಾಂಶ. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಂತಹ ವೇದಿಕೆಗಳು ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಂತಹ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ, ನೀತಿ–ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತಹ ವೇದಿಕೆಗಳಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿವೆಯೆ? ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ವಿಷಯ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲವು ಯಾವ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ? ಇದರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಅಥವಾ ನಾಗರಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವಂತಹ ವೇದಿಕೆಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮೆಲಕುಹಾಕಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಈ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುಂತವಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಇದರ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನೀತಿ–ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ದೋಷಮುಕ್ತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಜನರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವಂತಹ ಅಧಿಕಾರ ಅದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೂ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸವಾಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಶಸ್ಸು ಕೇವಲ ಮತಚಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕು–ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವೇಕಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ವೇದಿಕೆಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿವೆ? ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಅಂದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾರತ :

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಸ್ನ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಗ್ರೀಕರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮೂಡುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಕುರಿತು ಅಂದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುವಂತಹ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತಾದ ಭಾರತೀಯ ಅನುಭವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ.

ದಿ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್ ಯುನಿಟ್‌ನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 46ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ:–

ದಿ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್ ಯುನಿಟ್ ಪ್ರಕಾರ, 2021 ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಜಾಗತಿಕ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 46ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.9.75 ರ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸ್ಕೋರ್‌ನೊಂದಿಗೆ, ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್

ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2021 ರಲ್ಲಿ ನಾರ್ವೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ 10, 2022 ರಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತವು 6.91 ಸ್ಕೋರ್ ಗಳಿಸಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 46 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು 104 ನೇ ಶ್ರೇಯಾಂಕದೊಂದಿಗೆ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟುಕೆಳಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ–1

Countries	**Over all Score**	**Rank**	**1.Electoral Process and Pluralism**	**2.Functioning of government**	**3.Political Participation**	**4.Political Culture**	**5.Civil liberties**
Full Democracy (ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ)							
Norway	9.75	1	10.00	9.64	10.00	10.00	9.12
New Zealand	9.37	2	10.00	8.93	9.44	8.75	9.71
Finland	9.27	3	10.00	9.29	8.89	8.75	9.41
Sweden	9.26	4	9.58	9.29	8.33	10.00	9.12
Iceland	9.18	5	10.00	8.21	8.89	9.38	9.41
Denmark	9.09	6	10.00	8.93	8.33	9.38	8.82
Ireland	9.00	7	10.00	7.86	8.33	9.38	8.82
Taiwan	8.99	8	10.00	9.64	7.78	8.13	9.41
Australia	8.90	9	10.00	8.57	7.78	8.75	9.41
Switzerland	8.90	10	9.58	8.93	7.78	9.38	8.82
Netherlands	8.88	11	9.58	8.93	8.33	8.75	8.82
Canada	8.87	12	10.00	8.21	8.89	8.13	9.12
Uruguay	8.85	13	10.00	8.57	7.22	8.75	9.71
Luxembourg	8.68	14	10.00	8.57	6.67	8.75	9.41
Germany	8.67	15	9.58	8.21	8.33	8.13	9.12

South Korea	8.16	16	9.58	8.57	7.22	7.50	7.94
Japan	8.15	17	9.17	8.57	6.67	8.13	8.24
United Kingdom	8.10	18	9.58	7.50	8.33	6.25	8.82
Mauritius	8.08	19	9.17	7.86	6.11	8.75	8.53
Austria	8.07	20	9.58	6.79	8.89	6.88	8.24
Costa Rica	8.07	21	9.58	6.43	7.78	6.88	9.71
Flawed Democracy (ದೋಷಪೂರಿತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ)							
France	7.99	22	9.58	7.50	7.78	6.88	8.24
Israel	7.97	23	9.58	7.50	10.00	6.88	5.88
Spain	7.94	24	9.58	7.14	7.22	7.50	8.24
Chile	7.92	25	9.58	7.86	5.56	7.50	9.12
United States of America	7.85	26	9.17	6.43	8.89	6.25	8.53
Estonia	7.84	27	9.58	7.86	6.67	6.88	8.24
Portugal	7.82	28	9.58	7.14	6.67	6.88	8.82
Czech Republic	7.74	29	9.58	6.43	6.67	7.50	8.53
Botswana	7.73	30	9.17	6.79	6.67	7.50	8.53
Italy	7.68	31	9.58	6.43	7.22	7.50	7.65
Cabo Verde	7.65	32	9.17	7.00	6.67	6.88	8.53
Malta	7.57	33	9.17	6.79	5.56	8.13	8.24
Greece	7.56	34	9.58	6.07	6.11	7.50	8.53
Slovenia	7.54	35	9.58	6.43	7.22	6.25	8.24
Belgium	7.51	36	9.58	7.86	5.00	6.88	8.24
Cyprus	7.43	37	9.17	5.36	7.22	6.88	8.53

Latvia	7.31	38	9.58	6.07	6.11	6.25	8.53
Malaysia	7.24	39	9.58	7.86	7.22	6.25	5.29
Lithuania	7.18	40	9.58	6.07	6.11	5.63	8.53
Trinidad and Tobago	7.16	41	9.58	7.14	6.11	5.63	7.35
Jamaica	7.13	42	8.75	7.14	5.00	6.25	8.53
Timor-Leste	7.06	43	9.58	5.93	5.56	6.88	7.35
South Africa	7.05	44	7.42	7.14	8.33	5.00	7.35
Slovakia	7.03	45	9.58	6.43	5.56	5.63	7.94
India	6.91	46	8.67	7.50	7.22	5.00	6.18

Source: The Economist Intelligence Unit Report – Democracy Index Report- 2021

ದಿ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್ ಯುನಿಟ್ ಪ್ರಕಾರ, 2021 ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಜಾಗತಿಕ ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 46 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವರದಿಯನ್ನು; 1.ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲುರಲಿಸಂ (Political Process and Pluralism), 2.ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ (Functioning of Government), 3.ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ (Political Participation),4. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Political Culture) ಹಾಗೂ 5. ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ (Civil Liberties) ಎಂಬ ಐದು ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿನ ಸೂಚಕಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೇಲೆ ಅದರ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ,ನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ: "ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ", (FullDemocracy), "ದೋಷಪೂರಿತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ" (Flawed Democracy), "ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಆಡಳಿತ"(Hybrid regime) ಅಥವಾ "ಅಧಿಕಾರ ಆಡಳಿತ" (Authoritarian regime).

ದಿ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್ ಯುನಿಟ್–2021 ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತವು 6.91 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು "ದೋಷಪೂರಿತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ" (Flawed Democracy) ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಲಾದ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸೂಚಕವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿ 10 ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ 5 ಅಂಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಿವೆ, ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಸೂಚಕವಾದ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂಚಕಕ್ಕೆ 6.18 ಅಂಕಗಳು ಲಬಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಸೂಚಿಸುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಳುವವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಳುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊರತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇರೀತಿ

ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಕೂಡ 10 ಅಂಕಗಳಿಗೆ 6.18 ಅಂಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸಿದ್ದು, ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದರೂ, ಜನರಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಅಭಾವ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಫ್ರೀಡಂ ಆಫ್ ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್ 2022 ವರದಿ: ಭಾರತಕ್ಕೆ 'ಭಾಗಶಃ ಮುಕ್ತ' ಸ್ಥಾನ

(Freedom of the World 2022 report: India ranked 'partly free')

ಫ್ರೀಡಂ ಆಫ್ ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್ 2022 ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸತತ ಎರಡನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಭಾಗಶಃ ಮುಕ್ತ' ದೇಶ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. "ಫ್ರೀಡಮ್ ಇನ್‌ದಿವರ್ಲ್ಡ್ 2022 – ದಿ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪಾನ್ಶನ್ ಆಫ್ ಅಥಾರಿಟೇರಿಯನ್ ರೂಲ್" ಎಂಬಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ವರದಿಯು ಯುಎಸ್–ಆಧಾರಿತ ಎನ್‌ಜಿಒ 'ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು 2022 ರಲ್ಲಿ 100 ಅಂಕಗಳಿಗೆ 66 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿತು.2021 ರಲ್ಲಿ ದೇಶವು 67 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿತ್ತು. 2020ರ ತನಕ ಭಾರತವು 71 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿತ್ತು. ವರದಿಯು 25 ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದೆ, ದೇಶ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶವು ಉಚಿತ, ಭಾಗಶಃ ಉಚಿತ ಅಥವಾ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳ ಸರಣಿಯ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು 1973 ರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಬುತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾರತ:–

ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸದೇಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮತೆ (Constitutionalism), ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸರ್ಕಾರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು–ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ, ಆಳುವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಭಾರತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡಿದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಜಾಗೃತರಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಖಚಿತ ನಿಲುವಾಗಿದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿ:–

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇಂದ್ರಸರಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸರಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ, ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನ, ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದ್ವಿಸದನ ಶಾಸಕಾಂಗ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು

ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತವು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ 7ನೇ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರಕಾರ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರಪಟ್ಟಿಯು ಮೂಲತಃ 97 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ 100 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಅದೇ ರೀತಿ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿಯು ಮೂಲತಃ 61 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ 66 ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಸರಕಾರವು ಯಾವರೀತಿ ಸ್ಟೇಕ್ಹೋಲ್ಡರ್ಸ್ ಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ:–

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಇಚ್ಛೆಯು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಬಿಡಿ ಭಾಗದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳ ವೇದಿಕೆಯ ಸರಣಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ **“ಸಾರ್ವಜನಿಕ”** ಎಂಬ ಪದವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಂಸದೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಜರುಗುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸದೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿಪೂರಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಂಸದರ ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರತಿ ಸಂಸದ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರವಾಗಿ ಸಂಸತ್ತು ಅಥವಾ ವಿಧಾನ ಸಭೆ/ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು. ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ, ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪಾರದರ್ಶಕವಾದ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಸಂಶೋಧಕನ ಖಚಿತ ನಿಲುವು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕೀಯ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಇತರರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕೇವಲ ವೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತವಾಗುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ ವಿಷಯ ಹೌದೊ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲವೋ ಅದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಅದರ ಭಾಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ

ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವು (ಸರ್ಕಾರ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸರಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳು, ನೀತಿ–ಧೋರಣೆಗಳು, ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಗುಣಾತ್ಮವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಸರಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ಭಾಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಮ್ಯಾನುವೆಲ್ ಕ್ಯಾಂಟ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ; ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಎನ್ಲೈಟ್ನ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತತೆ:–

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ನೀತಿ–ಧೋರಣೆಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಭಾರತ್ ಬಂದ್, ರಾಸ್ತಾ ರೋಕೊ, ಮುಂತಾದ ಅಹಿತಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರಕಾರದ ನೀತಿಗಳ, ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಧಕ–ಬಾಧಕ ಅಂಶಗಳಾವುವು ಎಂದು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ವ್ಯವಧಾನವನ್ನು ವಿರೋಧಪಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಾಗಲಿ ತೋರದಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆ 2020:–

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು, ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರಕಾರವು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಉತ್ತಮ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು, ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಲಾಬಿ ಅಥವಾ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಾದರೆ 2020ರ ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆ (Indian Agricultural Act). ಈ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ಕೆಳಕಂಡ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, 2020ರ ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಳಿಸಿತು.

1. Farmers Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Act, 2020
2. The Farmers Empowerment and Protection Agreement on Price Assurance and Farm Services At 2020
3. The Essential commodities (Amendment) Act, 2020.

ಸಪ್ಟಂಬರ್ 17, 2020 ರಂದು ಲೋಕಸಭೆಯು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿತು, ಸಪ್ಟಂಬರ್ 20, 2020 ರಂದು ರಾಜ್ಯಸಭೆಯು ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದು, ನಂತರ ದಿನಾಂಕ: 20.09.2020 ರಂದು ಸದರಿ ಮಸೂದೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡು, ಕಾಯ್ದೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಗಲಿವೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಲಾದ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಹಲವಾರು ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಿರಂತರ ವಿರೋಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನವರಿ 12, 2021 ರಂದು ಘನ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿನ ಮೂರು ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸದಿರಲು ಆದೇಶಿಸಿತು. ಮುಂದುವರೆದು, ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆ ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಂದ ರೈತರಿಗಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನ ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲು, ಆ ಕುರಿತು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ನೀಡುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ಕಿಸಾನ್ ಯುನಿಯನ್ ಹಾಗೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರೈತ ಸಹಯೋಗ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಭೂಪೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಮಾನ್ ರವರೂ ಕೂಡ ಓರ್ವ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು ಆದರೆ ನಂತರ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. ಉಳಿದಂತೆ ಶ್ರೀ ಅನಿಲ್ ಘಾನವಾಟ್, ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಗುಲಾಟಿ, ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ದರಗಳು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪ್ರಮೋದ ಜ್ಯೋಷಿ, ಕೃಷಿ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಈ ಮೂವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಿತಿಯು 85 ವಿವಿಧ ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಿತು. ನಂತರ ಸದರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೀ ಅನಿಲ್ ಘನವಟ್ ರವರು ಖಚಿತಪಡಿಸಿರುವಂತೆ; ಮಾರ್ಚ್ 19, 2021 ರಂದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು.

ವರದಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

ಸಮಿತಿಯು ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 266 ವಿವಿಧ ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲು ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಲಾಯಿತು. 266 ಸಂಘಟನೆಗಳ ಪೈಕಿ ಸಮಿತಿಯು 73 ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ನೀರವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಚರ್ಚಿಸಿತು, ಇದರಲ್ಲಿ 61 ಸಂಘಟನೆಗಳು (85.7%) ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದವು, 4 ಸಂಘಟನೆಗಳು (13.3%) ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದವು, ಉಳಿದ 7 ಸಂಘಟನೆಗಳು (1%) ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದವು ಎಂದು ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೃಷಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ರಚಿತವಾದ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯು ಸಹಮತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

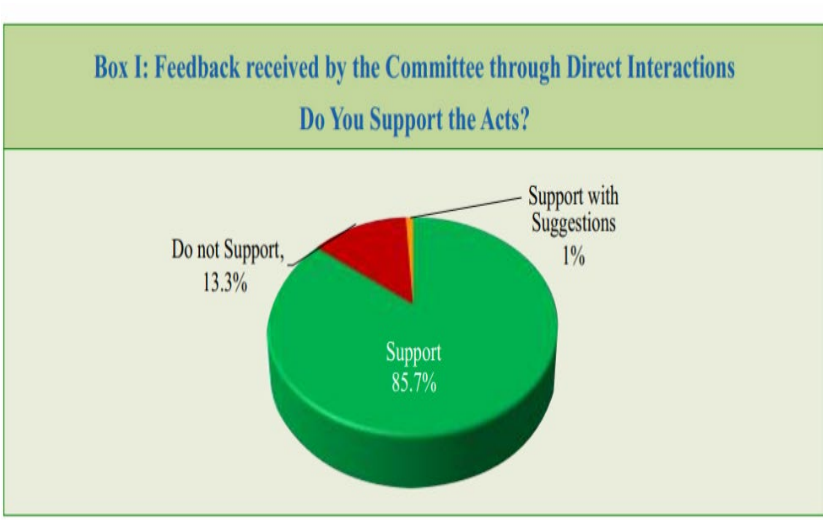

Source:https://thewire.in/agriculture/farm-laws-supreme-court-committee-report-released21/03/2022,4pm

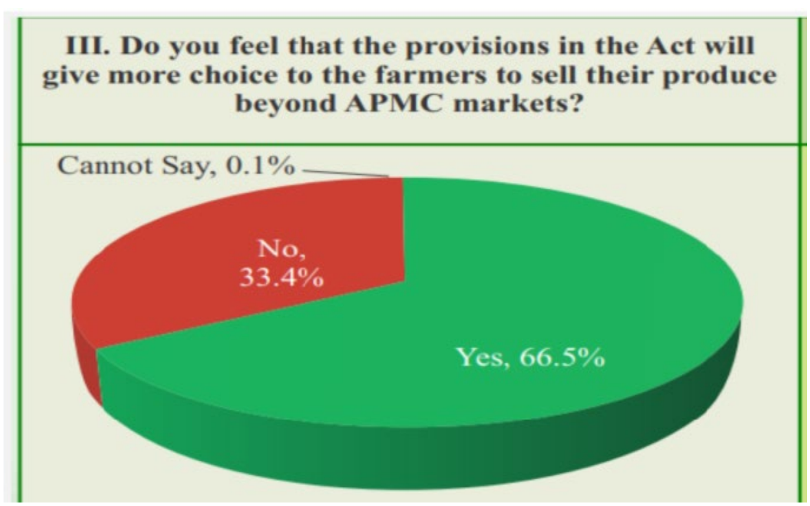

Source:https://thewire.in/agriculture/farm-laws-supreme-court-committee-report-released21/03/2022, 3pm

ಹಲವುಬಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ–ಧೋರಣೆಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಜನಪರವಾಗಿರದೇ ಕೇವಲ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರುತ್ತವೆ

ಅಂತಹುಗಳ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಜನರು ನೇರವಾಗಿ ನೀತಿ–ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೀತಿಗಳನ್ನು, ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ, ಪಾರದರ್ಶಕ, ಜನಪರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು "ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ"ದ ಮೂಲಕ, ಚರ್ಚಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಕ ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಗ್ರಂಥಋಣ:–

1. ಆಮಿ ಗೌತಮ ಆಂಡ್ ಡೆನಿಸ್ ಥಾಮ್ಸನ್ **"**ವೈ ಡೆಲಿಬರೇಟಿವ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ?**"** ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಟನ್ – 2004
2. ಫಿಷ್ಕಿನ್ ಜೇಮ್ಸ್, **"**ವೆನ್ ದಿ ಪೀಪಲ್ ಸ್ಪೀಕ್: ಡೆಲಿಬರೇಟಿವ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಆಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಕನ್ಸಲ್ಟೇಷನ್**"** ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ – 2011
3. ಜೇಮ್ಸ್ ಬೋಹಮನ್ **"**ಪಬ್ಲಿಕ್ ಡೆಲಿಬರೇಷನ್ – ಪ್ಲುರಲಿಸಂ, ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸಿಟಿ ಆಂಡ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ**"** ದಿ ಎಮ್.ಐ.ಟಿ. ಪ್ರೆಸ್, ಕೇಂಬ್ರಿಜ್, ಲಂಡನ್ – 2000
4. ಸುನೆ ರೇಹಾನ್ **"**ದಿ ಇಂಪಾರ್ಟೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಡಿಬೇಟ್ ಇನ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರೆಜಿಮ್ಸ್**"** ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೈಂಟಿಫಿಕ್ ಜರ್ನಲ್– 20–05–2012
5. ಎಕಾನಾಮಿಸ್ಟ್ ಇಂಟೆಲಿಜನ್ಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್– ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ ರಿಪೋರ್ಟ್– 2021
6. ಫ್ರೀಡಂ ಆಫ್ ದ ವರ್ಲ್ಡ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ –ಫೆಬ್ರವರಿ, 2022
7. https://thewire.in/agriculture/farm-laws-supreme-court-committee-report-released21/03/2022, 2pm
8. https://indianexpress.com/article/india/farm-laws-repealed-member-of-supreme-court-panel-report-public-7637044/ 21/03/2022,3pm

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಡಾ. ಮಂಜುಳಾ ಹೆಚ್. ಪೂಜಾರ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಮುಂಡಗೋಡ-581349

ಸಾರಾಂಶ:

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಸಂಬದ್ಧ, ಅಸಂಗತ, ಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ-ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವನತಿಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದದ್ದು ದುರದುಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆದಿಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, ಇವರನ್ನು ದೇವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ತ್ರೀ ಚಂಚಲೆ, ಅಬಲೆ, ಅಸೂಯಾಪರಳು, ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲದವಳು, ಸ್ವತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹಳೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬರಹಗಳೆಲ್ಲವು ನಿಜವು ಆಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರಾಧೀನತೆ ಹಾಗೂ ಪರಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಠಿಕೊಡುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬಹುಶಃ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಗಳು. ಆದರೆ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಇಂದು ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿವೆ. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಕಾಲ, ದೇಶಗಳ ಪರಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. "ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

(**ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು:** ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಸಮಾನತೆ, ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಇದರಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾಸಕ್ತಿಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆ, ವಿಶ್ವ ಸಶಕ್ತೀಕರಣದ ಮಾಪನ, ಮಹಿಳಾ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ವರ್ಷ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ

ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪಾತ್ರದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಕಷ್ಟೇ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. "ಗೃಹಿಣಿ ಗೃಹ ಮುಚ್ಯತೇ" ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಇಂದು ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಹೊರಗಿನ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿರಿಸಿದ್ದ ಯಜಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆಗೆ ಸವಾಲನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತಾ ಗಂಡಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನನಾಗಿ ನಿಂತು ಸಮಾಜದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ಅದಮ್ಯ ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಜಾಗೃತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು 'ಸಬಲೀಕರಣ'ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂಬುದು ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾದ ಹರದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂಬುದು ಸಶಕ್ತತೆಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅಬಲೆ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಬಲಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದು ಸಬಲೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸರಕಾರಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಘಗಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇತ್ತೀಚಿನದು. ಅದುವೇ ಕೇಳಿ ಪಡೆದದ್ದು, ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಇಂದು ಸ್ವಂತ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ, ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಧೃಡಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಹಿಳೆಗೆ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯದ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಆಳ ಅಂತರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. "ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಕಲಿತರೆ ಊರೊಂದು ಕಲಿತಂತೆ" ಹಾಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕವಾದುದಾಗಿರದೆ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಮೌಲ್ಯಯುತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮರೆತಂತಿದೆ. ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣವು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ "ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವೋ ಅಥವಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವೋ" ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

'ಸಶಕ್ತೀಕರಣ' ಎಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಕ್ಕೆಬೇಕಾದ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುವುದು. ಒಬ್ಬರು ಸಬಲಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿನ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅನಾನುಕೂಲತೆ, ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಆತ್ಮಸಮ್ಮಾನದಿಂದ ಬದುಕುವುದು

ಬಹು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಈ ಸಬಲಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಶಕ್ತೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ, ಮನೋಬಲ ಹಾಗೂ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ವತಃ ರೂಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೇಲೆ ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂದಾಚಾರಗಳು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ, ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಬಲ, ಸಶಕ್ತತೆ ಅರ್ಥ "ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕಬಲವಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಬಲಳಾಗುವುದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು:

ಹಿಂದಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ಆದರೂ ನಾಯಕತ್ವದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಲಾವಧಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಧಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರ್ಣಯಕಾರರು, ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೆರಡೂ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಿಗೆ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರಿಣಾಮಾತ್ಮಕ ಮುಖಂಡತ್ವದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅಧಿಕಾರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಸನ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇವರು ಕೇವಲ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ತ್ರೀ ನಾಯಕರು ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಪ್ರೇರಣಾ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರಮಾಬಾಯಿ ರಾನಡೆ, ಪಂಡಿತ್ ರಮಾಬಾಯಿ ಸರಸ್ವತಿ, ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ, ಸುಭದ್ರಕುಮಾರಿ ಚೌಹಾನ್, ಲೇಡಿ ಪ್ರೇಂಲೀಲಾ ಥ್ಯಾಕರೆ, ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಕುಲ್ಸೊನ್ ಸಯ್ಯಾನಿ, ರಾಣಿ ರಾಜವಾಡೆ, ರುಕ್ಮಿಣಿದೇವಿ, ಅರುಂಧತಿ, ಕಸ್ತೂರಿಬಾ ಬಸಂತಿ ದೇಬಿ, ಚಿತ್‌ರಂಜನ್‌ದಾಸ್, ನೆಲ್ಲಿಶೇನಗುಪ್ತಾ, ಅನಸೂಯಾ ಬೆನ್ ಸರಬಾಯಿ, ಸುಚಿತ್ರ ಕೃಪಲಾನಿ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತ್, ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಬೃದುಲಾ ಸಾರಾಬಾಯಿ, ಅರುಣಾಆಸಫ್‌ಅಲಿ, ಇಂದಿರಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎನ್.ಮೇನನ್, ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತಾಕೌರ್, ಮೇದಾಪಾಟ್ಕರ, ಅರುಣಾ ರಾಯ್, ಲೀಲಾ ಭಟ್, ರಾಬ್ರಿದೇವಿ, ಮಾಯಾವತಿ, ಜಯಲಲಿತಾ, ಸುಷ್ಮಾ ಸ್ವರಾಜ್, ವಸುಂದರಾ ರಾಜೆ, ಶೀಲಾ ದಿಕ್ಷಿತ್, ಮೆಹಬುಬಾ ಮುಫ್ತಿ, ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪಾಟೀಲ್, ಮಮತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಮೀರಾ ಕುಮಾರ್, ನರ್ಮದಾ ಪಾಟ್ಕರ್, ಸಾಲುಮರದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ, ಮತ್ತು ಮೇನಕಾಗಾಂಧಿ ಮುಂತಾದವರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಶಾಲೆಯನ್ನು 1848ರಲ್ಲಿ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಪುಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ವಿರುದ್ಧ ಬೃಹದಾಕಾರವಾದ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಕೂಡ ನಡೆಸಿದರು ಇನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮುಖಂಡತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡಂತಹ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ನಾಯಕತ್ವದ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಟ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇನ್ನು ಆಡಳಿತಕಾರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೆನನ್ ಮತ್ತು ಲೇಡಿ ಥ್ಯಾಕರ್ಸೆರವರಿಗೆ ಈ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲ ತಮಗೆ ದಕ್ಕಿದಂತಹ ಅಂತಹ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳು ಶಾಸನಬದ್ಧವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಹ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತು, ವ್ಯವಹಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ತೀರಾ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದನ್ನು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೋಪಿ ಅನ್ನಾನ್ ಇವರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನದಂದು ತಮ್ಮ ಘೋಷ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ ಅನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮಹಿಳೆಯರು ನಾಯಕತ್ವದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವುದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ನಾಯಕತ್ವದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಗತಿಪರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಮತ್ತು ಇವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ಶೇಕಡವಾರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲು, ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಮೊದಲು ನಾವು ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂದು ಆಶಾ ಕಪೂರ್, ಮೆಹ್ತಾ ಮತ್ತು ಇತರರು 2001ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ್ವ, ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವು ಮತ್ತು ಸಮಂಜಸವು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇಶವು, ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಲಿಷ್ಠ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ, ಮತ್ತು ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ, ಎಐಎಡಿಎಂಕೆನ ಜಯಲಲಿತಾ, ತೃಣಮೂಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಮಮತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ,

ಬಿಎಸ್‌ಪಿಯ ಮಾಯಾವತಿ, ಹಾಗೆಯೆ ಭಾರತವು ವಿಶ್ವದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂಸತ್ತಿನ ಲೊಕಸಭೆಯ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಪೀಕರ ಆಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಶೀಮತಿ ಮೀರಾ ಕುಮಾರ್ ಇವರು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸಧೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಕವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಟ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗು ಇತರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಹಿನ್ನಡೆಗೆ ಕಾರಣ:

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ಮತದಾನ' ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೆ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹಾಗು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಿಚೇಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ತೀರಾ ನಗಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಮತದಾರಳನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರಳನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ 'ಜಾತಿಗಳ ಲಾಭಿ', 'ಭಾಷೆಗಳ ಲಾಭಿ, 'ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಲಾಭಿ', ಮತ್ತು 'ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಲಾಭಿ' ಗಳಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರ ಬಹುದಾದ ಹಾಗೂ ಒತ್ತಡ ತರಬಹುದಾದ 'ಮಹಿಳಾ ಲಾಭಿ' ಎನ್ನುವಂತದ್ದಿಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಹಿಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಿಚೇಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ದೂರವಾದಳು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದಂತಹ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಎಂದರೆ ಮತದಾನ ಹಕ್ಕಿನ ಹಾಗೂ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಲವಾರು ಚಿಂತಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಚಿಂತಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳಾವಾದಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೇರಿ ವುಲ್ಲಸ್ಟೋನ್ ಕ್ರ್ಯಾಪ್ಟ್ (1759-1779) ಆಧುನಿಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮಹಿಳೆ 'ವಿಂಡಿಕೇಶನ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್ ಆಫ್ ವೂಮನ್' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (1972) ಇವರು ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲಿಜಾಬಿತ್ ಸ್ಟೆನ್‌ಟೂನ್‌ರವರು (1815-1902) ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಯಸ್ಕ ಮತದಾನವನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1848ರಲ್ಲಿ 'ಡಿಕ್ಲೇರೇಶನ್ ಆಫ್ ಸೆಂಟಿಮೆಂಟ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದರಲ್ಲಿ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆ, ಯೂರೋಪದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿಂತಾಜನಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಮಹಿಳಾ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಸಮಾಜವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೊದಲನೇ ಹಂತ 19 ಮತ್ತು 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾನತೆಗೆ ಹೋರಾಡಿದ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು 1960-1980ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಕಾಲವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 1990 ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಧಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಇದು 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ವಿಚಾರವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದು 71 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕಾನೂನುಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗದಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. 21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಹಿಳೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮಾನಸಿಕ ನೋವುಗಳು, ವಿಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು, ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳು, ಹೀಗೆ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಉರುವಲು ಸಮಸ್ಯೆ, ಶೌಚಾಲಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ಇವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಮಹಿಳೆ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ತೀರ ವಿರಳ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ ಮಹಿಳೆ ಪುರುಷನ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರಿವು, ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಮಹಿಳೆಯೂ ಇಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತು ಅವಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆಯೇ? ಇದರ ನಂತರದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೊ ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತರ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಮಹಿಳೆಗೆ ಅವಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿವೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಬರಹಗಳು ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೂ ಇನ್ನೂ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ:

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಹ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ

ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಸಹ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು:

1. ಪಂಚಾಯತ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 1/3 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ:
2. ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗ 1/3 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ:
3. ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 1/3 ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ:
4. ಪುರಸಭೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡುವ ಕ್ರಮ:

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳು:

ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನುಗಳು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂತಹ ಕೆಲವು ಕಾನೂನುಗಳೆಂದರೆ.

1. ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ 1955 [The Hindu Marriage Act,1955]:
2. ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ: 1954 [The Special Marriage Act, 1954]:
3. ಕನ್ಯೆಯರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಅನ್ಯೆತಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕಾಯ್ದೆ 1956 [The Suppression of Immoral Traffic of Women and Girls Act,[SITA] 1956]:
4. ಪ್ರಸೂತಿಕಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ 1961 [The Maternity Benfit Act, 1961]:
5. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ, 1961 [Dowry Prohibition Act, 1961]:
6. ವ್ಯದ್ಯಕೀಯ ಗರ್ಭ ನಿವಾರಣಾ ಕಾಯ್ದೆ 1971 [Medical Termination of Pregnancy Act, 1971]:

10 ಪ್ರಸವಪೂರ್ಣ ಲಿಂಗ ಪರೀಕ್ಷಗಳ [ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ದುರುಪಯೋಗ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ] ಕಾಯ್ದೆ, 1994 [Pre-Natal Diagnostic Techniques [Regulation and Prevention of Misuse] Act, 1994:

11 ಸಮಾನ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ 1976 [ಖhe equal Remuneration Act, 1976]:

12 ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸಭ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಿಕೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 1986 [Indecent Representation of Women Prohibition Act, 1986]:

13 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಅಯೋಗ ಕಾಯ್ದೆ, 1990: [The National Commission for Women Act, 1990]: F

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಜಾಗತಿಕ ವರ್ಷ: (1975)

1980 ರಲ್ಲಿ ಕೋಪನ್‌ಹೆಗೆನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ U.N ಸಚಿವಾಲಯವು ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು, ಕಲೆ ಹಾಕಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಯಿತು. ಇದು ಮೊದಲನೆ ಬಾರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಅಂತಸ್ತು, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಅವಲೋಖಕನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಯಿತು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದವಾದ Bill of Rights for Womenದ ಸಮ್ಮೇಲನ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಹಿಳಾ ವಿರುದ್ಧದ ಶೋಷಣೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಮುಂದಾಯಿತು.

ಸೆಡಾವ್ Convention on the Elimination of All Forms of Descrimination Against Women (C.E.D.A.W):

STEP- Support to Training and Employment Programme for Women [1986-87]: (ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ):

- The Rajiv Gandhi Scheme for Empowerment of Adolescent Girls (R.G.S.E.A.G): 'Sabla'
- Rajiv Gandhi National Creche Scheme for Children of working Mothers (R.G.N.C.S):
- Indira Gandhi Matritva Sahyog Yojana (I.G.M.S.Y) Conditional Maternity Benfit Scheme-
- ಕಿಶೋರಿ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ (Ministry of Women and Child Development implementing Kishori Shakti Yojana):
- ಉಜ್ವಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆ (Ujjawala):

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು (Major Programmes of Government of India for Women Empowerment):

1. ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧ (Swayamsiddha):
2. ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ದಿ ಯೋಜನಾ (Balika Samriddhi Yojana):
3. ಸ್ವಾಲಂಬನಾ (Swavlamban):
4. ಸ್ವಧಾರ್ (Swadhar):
5. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ (Stree Shakti Puraskar): ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. (The list of Women Empowerment Programmes):

1. Central Social Welfare Board(C.S.W.B): ಇದು 1953 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
2. Short Stay Home for Women and Girls (S.S.H.W.G): ಈ ಯೋಜನೆಯು 1969 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
3. Integrated Child Development Services (I.C.D.S): ಇದು 1975 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.
4. Development of Women and Childern in Rural Areas (D.W.C.R.A): ಇದು 1980ರ ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
5. Rashtriya Mahila Kosh (R.M.K): ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1993ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.
6. Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (K.G.B.V): ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2004ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ (SC/ST/OBC and Minorities in difficult areas) ಭಾರತ ಸರಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ವಸತಿಯುಕ್ತ ಬಾಲಕಿಯರ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಾಗಿದೆ.
7. Janani Suraksha Yojana (J.S.Y): ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2005ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಾಗ:

1. ಬಲಾತ್ಕಾರ (ಸೆಕ್ಷನ್ 376 ಐಪಿಸಿ).
2. ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಅಪಹರಣ ಮಾಡುವುದು. (ಸೆಕ್ಷನ್ 363-373)
3. ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಸಾಯಿಸುವುದು, ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಾವುಗಳು ಅಥವಾ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ (ಸೆಕ್ಷನ್ 302/304 ಬಿ–ಐಪಿಸಿ),
4. ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ, ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ (ಸೆಕ್ಷನ್ 498–ಎ ಐಪಿಸಿ),
5. ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಕೆಡಿಸುವುದು (ಸೆ.354 ಐಪಿಸಿ),
6. ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡುವುದು (ಸೆ.509 ಐಪಿಸಿ).

ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ದೇಶದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸಶಕ್ತ ಆಡಳಿತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡುವುದು. ಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಕ ಸಾಫ಼ಲ್ಯವೇ ವಿನಹ ಅಗಾಧ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಪುರುಷರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 1/2 ರಷ್ಟಿರುವ (ಮಹಿಳೆ) ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರೀಯೆಯಿಂದ ದೂರವಿರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲಾ. ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸ. ತಾಳ್ಮೆ, ಸಂಯಮ, ಮಿತವ್ಯಯಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಗುರಿ ನೀಡಬಲ್ಲಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತ’ದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಏನೇ ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಂಶ ಹೊಂದಿರಲಾರವು. ಇಂದಿಗೂ ಮತದಾನದ ಪ್ರಕ್ರೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರ ಪುರುಷಾಧಿಪತ್ಯದ ಆಶ’ಯಕ್ಕೆ ಇದೆಯೇ ವಿನ’ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲಾ.

21 ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕನಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ತೋರದಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಅಣಕ ಎನ್ನಬಹುದು ಸಬಲೀಕರಣದ ಸಾರ್ಥಕತೆ, ಜೀವನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ, ಸಮಾಜ ಮುಖಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಇರಬೇಕೆ ವಿನಃ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ವರ್ಗದವರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.

References:

೧ ಗೋಯಲ್ ಅರುಣ, ”ವುಮೆನ್ ಎಂಪವರಮೆಂಟ: ಮಿಥ್ ಆರ್ ರಿಯಲಿಟಿ”, ಡೀಪ್ ಆಯಂಡ ಡೀಪ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, 2009.

೨ ಹಜೀರಾ ಕುಮಾರ ಆ್ಯಂಡ್ ಜೈಮಾನ್ ವರ್ಗಿಸ್ “ವುಮೆನ್ ಎಂಪವರಮೆಂಟ: ಇಶ್ಯೂಶ್, ಚಾಲೆಂಜ್ ಆಯಂಡ ಸ್ಟ್ರ್ಯಟಿಜೀಸ್”, ರೆಗೆನ್ಸಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, 2009.

೩ ಶರ್ಮಾ ಮನೋಜ, “ಲೊಕಲ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ: ರೂರಲ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಅರ್ಬನ್”, ಅನಮೊಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, 2004.

೪ ಧರ್ಮಲಾ .ಆರ್ .ಆರ್ “ರಿಫ್ಲೇಕ್ಷನ್ ಆನ್ ದಿ ಎಂಪವರಮೆಂಟ ಆಫ್ ವುಮೆನ್” ಇನ್ ರತೀಂದ್ರನಾಥ್ ಪ್ರಮಾಣಿಕ ಆಯಂಡ್ ಅಸೀಮ್ಕುಮಾರ್ ಅಧೀಕಾರಿ “ಜೆಂಡರ್ ಇಕ್ವ್ಯಾಲಿಟಿ ಆ್ಯಂಡ್ ವುಮೆನ್ಸ್ ಎಂಪವರಮೆಂಟ”, ಅಭಿಜೀತ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, 2006.

೫ ಭಾರದ್ವಾಜ.ಆರ್.ಕೆ, ಅರ್ಬನ್ ಡೆವಲಪ್ ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ದೆಹಲಿ, ನ್ಯಾಶನಲ್ ಪಬ್ಲಿಶಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೧೯೭೪

೬ ದೀಕ್ಷಿತ್ ಜಿ. ಎಸ್. ಲೋಕಲ್ ಗವ್ಹರ್ನಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಮೆಡಿವಲ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೬೪

ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರ

*** ಸಂಗಮೇಶ. ಪಾಟೀಲ**
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ.

**** ಪ್ರೊ..ಕಮಲಾಕ್ಷಿ.ಗ.ತಡಸದ**
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (I/C) ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಪ್ರಜಾವಂತ ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಾವು ಉತ್ತಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನೀರಿಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಯಅಗತ್ಯವಿದೆ, ನಾಗರಿಕತನ್ನ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಯಸಿದಂತೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದು ನಾಗರಿಕನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತೆಯೇರಾಜ್ಯವು ಸಹ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆಳ್ವಿಕೆ ಜನರಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇದರಜೊತೆ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯಾ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಧ್ಯಯನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ, ಆಡಳತ, ಆಳ್ವಿಕೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ

ಪಿಠೀಕೆ:

"ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರಕಾರದ ಒಂದು ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಅಥವಾ ತಳಹದಿಯೇ ಆಳ್ವಿಕೆ ಜನರ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಮಾಜದ ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿರುವ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. "ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತದೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಆಳ್ವಿಕೆ."

ಆಳ್ವಿಕೆ ಎಂದರೆ (ಯುನೆಟೆಡ್, ನೇಷನ್ಸ್‌ಡೆವೆಲೆಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ಸ) UNDP1997–ರ ಪ್ರಕಾರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಂದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಯಾಮ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು

ಸಂಘಟನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ."

1993 ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್:– ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ವಿಧಾನ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯಿನಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಜನರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ:–

"ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಎಂಬುದು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಆಡಳೀತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದ ಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸಮಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ರಾಜ್ಯೇತರ ಸ್ವಾಯತತ್ತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

"ರಾಜಕೀಯ ವಿವೇಚನೆಯ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆ ಕೇಂದ್ರ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಕಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ನಡುವಿನ ಮಧ್ಯಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೊಂದು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯ' ಎಂದೂ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂದೂ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.'

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಲಾಭದ ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲದ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ನಾಗರಿಕರು ಪರಸ್ಪರ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶನವಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೇಯೇ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವಾಗಿದೆ."

ಉತ್ತಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯತೆ.

"ಭಾರತವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಜನರಿಗಾಗಿ ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆಳ್ವಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡುವೆ ನಿಕಟ ಹಾಗೂ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಆಳ್ವಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಬಗೆಯ ಪರಿಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಬಹುತೇಕ ಕನಿಷ್ಟಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಂದು ನಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಮಸ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ NGOಗಳು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಏಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಮತ್ತುಅಂತಹ NGOಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು

ಲೋಕೋಪಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಏಕೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನ ಗಮನಿಸಿ ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿಗೆCOVID-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗದ ಮುಖಾಂತರ ಭಾರತದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಯಿತು. ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವು ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿದಾಗ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅದರ ನಗರಗಳ ಬಡ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಸೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು COVID-19ರ ಎರಡನೇ ಅಲೆಯು ಭಾರತವನ್ನ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಇದು ಮಾರ್ಚ 2021ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಏಪ್ರೀಲ್ಅತ್ಯಂದ ವೇಳೆಗೆ ದೈನಂದಿನ ಸೋಂಕುಗಳು 4 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿತು.

ನವದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಅಹಮಬಾಧ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ನಗರಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ದುರಂತ ವೈಫಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಗಳು ಖಾಲಿಯಾದವು ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಆಮ್ಲಜನಕದ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆ ಇತ್ತು ಮತ್ತು ವೈರಸರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಔಷಧವು ವಿರಳವಾಗಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕ್ಸಿನೇಷನ್ ದರವು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕೃತ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೂ ಈ ಸವಾಲುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಳಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು NGOಗಳು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ.

“ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದರೆ ಬಡವರು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲರು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮೊದಲ ಅಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 2020ರ ವಸಂತ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರಗಳಿಂದ ವಲಸಿಗರ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ನಿರ್ಗಮನವನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ ಆದಾಗ್ಯೂ ಸೋಂಕಿನ ಎರಡನೇ ಅಲೆಯಿಂದ ವಲಸೆಯ ಎರಡನೇ ಅಲೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಮೌನವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತದುರ್ಬಲ ನಗರ ನಾಗರಿಕರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯಯಂತ್ರದ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಂಪುಗಳು ಕ್ರಮಗಳು ಕೆಲವು ನಗರಗಳು ಬಡ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯದ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿವ್ವಳ

(SWAN) ಸ್ಟ್ರ್ಯಾಂಡೆಡ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ಆಕ್ಷನ್ ನೆಟವರ್ಕ್ ನಂತಹ ಸಿವಿಲ್ ಸೋಸೈಟಿ ನೆಟವರ್ಕ್‌ಗಳು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಜೀವಸೆಲೆಯಾಗಿದೆ SWAN ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಹಾಯದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಡೇಟಾಬೇಸ್ಅನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ತಳಮಟ್ಟದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

SWAN ಈ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಲಿಂಕ್ ಮಾಡಲು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪರಿಕರಗಳನ್ನ ಬಳಸಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾದ ಹಣ–ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವರ್ಗಾವಣೆ–ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿವ್ವಳವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಆನಂದಿತಾ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸ್ವಾನ್ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ, ಟ್ರಕ್ ಸಹಾಯಕರು ಕಾರ್ಗೋ ಲೋಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಔಷದಿಗಳು, ಪಡಿತರ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲು ಹೇಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು ಎಂಬುದರ ನೂರಾರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ದೆಹಲಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುರುಗ್ರಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರ್ತಿ ರಬಿಯಾ ಖಾತುನ್ ಪ್ರಕರಣವು ಅಧಿಕಾರಯೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಒಂಟಿತಾಯಿ, ರಾಬಿಯಾ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡನೇ ತರಂಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ರಾಬಿಯಾ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಹಾರ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳು NGOಗೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನ್ಯಾವಿಗೇಟ್ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. SWAN ಕಳೆದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಬಿಯಾ ಅವರಂತಹ 55,000 ಜನರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿ ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಅದೇ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ–ನ್ಯಾಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಥ ಫಾರೆಲ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಮನೆಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ ಅಡುಗೆಯವರು, ಕ್ಲೀನರ್‌ಗಳು, ದಾದಿಯರು ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಗುರುಗ್ರಾಮನಂತಹ ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ COVID-19 ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಪ್ರತ್ಯಕತೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಈ ಗುಂಪಿನ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಫೌಂಡೇಶನ್ ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪಡಿತರ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಕಿಟ್ ಐದು ಜನರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನವರೆಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಸರ್ಕಾರಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ:–

"ಭಾರತದ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂತರವನ್ನ ತುಂಬಲು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು "ಹೇಮಕುಂಟ್ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವು ಅಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

"ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಮ್ಲಜನಕ ಸಿಲಿಂಡರ ಸಾಂದ್ರಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ

ಹರ್ಶಿರ್ಧಸಿಂಗ್–ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮುಖವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರು, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ್ತ್ಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಎರಡನೇ ತರಂಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ನೂರಾರು ಜೀವಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಸಿಂಗ್ ಹೇಳಿದರು.

"ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಒಂದು ಕಥೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ವೈರಲ್ ಆಗಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅತೀವವಾಗಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಗೆ COVID-19 ಇರುವುದರಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಸಹದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಿವಿಧ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು–ಕೆಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುವ ಮೊದಲು.

"ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಆಳವಾದ ದು:ಖದ ದೃಶ್ಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತುಅಂತರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ SWANನ ಕೆಲಸದ ಕಥೆಗಳು, ಮಾರ್ಥಾಫಾರೆಲ್ ಫೌಂಡೇಶನ ಮತ್ತು ಹೇಮಕುಂಟ ಫೌಂಡೇಶನ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಗುಂಪುಗಳು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಗ್ಗಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬೆಂಬಲ ಅಗತ್ಯವಿದೆ

01) ಅಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವುತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಒದಗಿಸಿದ ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಅದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

02) ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನ ಸೇರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಆಘಾತಗಳು ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಗರ ಬಡವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು NGOಗಳ ನಡುವೆ ಆಳವಾದತಾಂತ್ರಿಕ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.

"ನಗರಗಳ ಬಡವರು, NGOಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಿಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ 'ಸಂಪೂರ್ಣ–ಸಮಾಜದ' ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನ ಆರೋಹಿಸುವುದು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆಅದು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ದಕ್ಷಿಣಾದ್ಯಂತ ನಗರಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

03) ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಲು ನಾಘರಿಕ ಸಂಸ್ಥೇಗಳು ಹಲವಾರು ಸಂಭವನಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಬಹುದು.

04) ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಏಜೆಂಟ್ ಆಗಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃಧ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ಬಡ–ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತುದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಕಾರದ ನೀತಿಗಳನ್ನ ಸುಧಾರಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವವನ್ನ ಬಲಪಡಿಸುವುದು ನೀತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಎ.ಪಿ.ಜೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ, "ಗೌರ್ವನನ್ಸ್ ಫಾರ್‌ಗ್ರೋಥ್‌ಇನ್‌ಇಂಡಿಯಾ", ರೂಪಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ, 2021
2. ಎಮ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ್, "ಗೌರ್ವನನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಎಮ್.ಸಿ. ಗ್ರೋ ಹಿಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಚೆನ್ನೈ ,2021
3. ಡಾ//ಮೀನಾ ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಪ್ರೋ.ಬಿ.ಕೆ.ದತ್ತಾತ್ರೆ, "ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ", ಎಸ್.ಚಾಂದ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2018
4. ಪಿ.ಎಸ್.ಗಂಗಾಧರ, "ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ", ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಮೈಸೂರೂ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 2015
5. ಪಿ.ಎಸ್.ಗಂಗಾಧರ, "ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತುರಾಜಕೀಯ", ಚೈತ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2021
6. ಗೋಪಾಲ್ ಕಡಕೋಡಿ, ರವಿ ಕಣಬೂರ, ವಿಜಯೆಂದ್ರರಾವ್, "ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾದರಿ", ಎಕ್ನಾಮಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪೋಲಿಟಿಕಲ್ ವಿಕ್ಲಿಜರ್ನಲ್, ಫೆಬ್ರುವರಿ 24, 2007.
7. www.ourworldindata.org 4/04/2022 at 4.40pm
8. www.covid19india.org05/04/2022at3.05pm

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಕುಮಾರ ಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಬಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೇ ಕಾಲೇಜು, ಬ್ಯಾಡಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ. ಹಾವೇರಿ.

ಸಾರಾಂಶ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮಹಿಳೆ ಧೃಢ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಿಗಿ ಬಂಧನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸೆಗೆ, ಬಹಿರಂಗ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿತ ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ (ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ) ಅಪಮಾನಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಆಕೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಗಳಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗದ ಹಕ್ಕು ನೀಡಿದರೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ಉದ್ಯೋಗದ ಹಕ್ಕು ಇದ್ದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿರುವುದು ಆಹಾರದ ಭದ್ರತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ, ಹಸಿವು ಹಾಗೂ ಹೆರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ತಾಯ್ತನದ ಸಾವುಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೆಇವೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟನ್ನು ಶಮನಮಾಡಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ೨೦೦೬ ರಿಂದ ದೇಶಾದ್ಯಾಂತ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕ್ರೀಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಜನರಿಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ಈ ಭರವಸೆಗಳು ತಳಮಟ್ಟದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ, ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವಲ್ಲಿ, ಕೂಲಿನೀಡುವಲ್ಲಿ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ, ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿವೆ ಅವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ತಳಮಟ್ಟದ ವರೆಗೂ ಚರ್ಚೆಗಾಗಲೀ ಅನುಷ್ಠಾಕ್ಕಾಗಲಿ ಈ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದು.

(**ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು:** ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ, ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನ)

೧.೧ ಪೀಠಿಕೆ:

ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : (Gender Related Development) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವವಾದದು. ಮಹಿಳೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ದುಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಾನತೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗರ್ಬಿಣಿ ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿ ತಾಯಂದಿರ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಗಮನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತಾಯಂದಿರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು

ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತಡೆಯಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ ಇದೇ ಎಂಬುದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತ? ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಬ್ಯಾಡಗಿ ತಾಲ್ಲುಕಿನ ಬನ್ನಿಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.ಭಾರತ ದೇಶದ ಮಹೀಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಪ್ತವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ 2011 ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರಷ ಸಾಕ್ಷರರು ಶೇ. 82.14 ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರರು 65.46 ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. 2009-10ರಲ್ಲಿನ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪುರುಷರ ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ ಶೇ. 54.6 ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ದರ ಶೇ. 22.8 ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿ ರಹಿತ ಕಲಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರ ಪುರುಷರಿಗೆ ಇರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸರಾಸರಿ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಭಾರತ 940 (ಅತಿ ಕಡಿಮೆ) ಕೇರಳ 1084 (ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು) ಹರಿಯಾಣ 877 (ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಕಡಿಮೆ) ಇರುವುದನ್ನು ಅಧಿಕೃತ ಹಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಬಹುದು .

೧.೨ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಅರ್ಥ :

ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಬಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. 1979 ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತೆಯ ಮಹಿಳಾ ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದು ಮೆಕ್ಸಿಕೊ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನ (1975) ಕೋಪನಹೆಗನ್ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನ (1980) ಎರಡನೇಯ ಮಹಿಳಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ನೈರೋಬಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಮೂರನೇಯ ಸಮ್ಮೇಳನ (1985) ನಾಲ್ಕನೇಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೀಜಿಂಗ್ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (1995) ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಹಲವು ಮಸೂದೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆಯಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವ ಸಮುದಾಯವು ಮಹಿಳೆಗೆ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತವು ಸೇರಿ ಧೃಡ ಸಂಕಲ್ಪ ಕೈಗೊಂಡಿವೆ.ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣದತ್ತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅತೀ ವಿರಳ ಆದರೂ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಹಲವು ಸ್ತ್ರೀ ಆಂದೋಲನಗಳು ನಡೆದವು. 1930 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗಣರಾಜ್ಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ (1950) ರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯಿತು. ಬಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1992 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 11 ಮತ್ತು 12ನೇ ಅನುಚ್ಛೇಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ

ಪೂರಕವಾಗಿ ರಾಜಮಾರ್ಗದಂತಹ ಅಧಿಕಾರದ ವಿಕೇದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 50 ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಗಲ್ಲಿಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿರುವುದು ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರ್ಕಾರ 1993-94 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದು ಶೇ 33ರಷ್ಟು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 50 ಇದ್ದು, ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದು ಶೇ 50 ರಷ್ಟು ಏರಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಬಲೀಕರಣದ ಒಂದು ದಾರಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.

1.3 ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು.

1) ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗಹಿಸುವಿಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

2) ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಟಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವ, ಅನುಷ್ಟಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.

3) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆರು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

1.4 ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಬ್ಯಾಡಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬನ್ನಿಹಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅನುಷ್ಟಾನಗೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆ ಯುವಕರಿಗೆ/ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿದೆ, ಹೇಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಧುಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಡವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

1.5 ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದದು. ಇದು ದೇಶ, ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ಯಾಡಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬನ್ನಿಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಬನ್ನಿಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಬರುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಫಲ ಮತ್ತ ವಿಫಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಹಿತಿ ಹೇಗೆ ದೊರಕಿದೆ, ಮಹಿಳಾ ಭಾಗಹಿಸುವಿಕೆಯ ಆಯಾಮಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೊರಕಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಟಾನವಾಗಿದೆ

ಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಶಿಸಿ ದಾಖಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನವು ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. **1.6 ಅಧ್ಯಾಯನದ ವಿಧಾನ** : ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಆಕಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಈ ಸಂದಂರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಲೋಕನ, ಸಂದರ್ಶನ, ರಚಿತ ಮತ್ತು

ಅರಚಿತ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವರದಿಗಳು, ವಸ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಸಾರಾಂಶ ವರದಿಗಳು, ಯೋಜನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ಪೂರಕವಾದಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಬನ್ನಿಹಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ೪ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ 12 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಂತೆ ಒಟ್ಟು ೪೮ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

1.2 ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅ) ಉದ್ಯೋಗದ ಖಾತರಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ: ಬಾರತದಲ್ಲಿ ತಳಮಟ್ಟದವರ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಆದಾರದ ಮೇಲೆ ಚಿಂತಕರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ರಾ.ಗ್ರಾ.ಉ.ಖಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು ಈ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಹಕ್ಕು ಎನ್ನುವ ನೂತನವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟಲು ಸಾದ್ಯವಾಯಿತು. ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬಂದ ಈ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು. 2006 ರಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೇ 44 ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನ ಹೊಂದಿರುವವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ 30 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ, ಶೇ 57 ರಷ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಮತ್ತು ಶೇ 13 ರಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಂದ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮಹಿತಿ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು. ಈ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 81 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು 3 ರಿಂದ 4 ತಿಂಗಳ ಬೆಳೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಸುಮಾರು 8 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಬಡವನಹಳ್ಳಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ದವಾದಂತಹ ಪುಷ್ಪಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೆಸರಾಗಿರುವುದು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿನ ನಿತ್ಯೆ ಹೂ ಕಟ್ಟಿ ಮಾರುವುದು, ಇಲ್ಲಿಯ ಶೇ 81 ರಷ್ಟು ಮಹಳೆಯರು ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು ಇವರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವರು. ಇವರು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ 5 ಗಂಟೆ ಕಾಲಾವದಿಯಲ್ಲಿ ೩ ಕೆ.ಜಿ ಹೂ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಕೆ.ಜಿ ಗೆ 10 ರೂ ನಂತೆ ಒಟ್ಟು 30 ರೂಪಾಯಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿಯ ಬರವಸೆಗಳು ಬರಿ ಬಸವಸೆಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಬಡವ ಮಹಿಳೆಯಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಲಿಲ್ಲ, ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಶೇ 69 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಇದೊಂದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಿದ್ದಾಂತಗಳು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಅನ್ನ ನೀಡುವುದು ಇದರಿಂದ ಬದುಕಿಗೆ ಬರವಸೆ ತುಂಬುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಬಡವರಿಗೆ ಬಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಾನು ಕಷ್ಟಪಡದೇ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ.

ಆ) ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಕೂಲಿಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ 87 ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ 68 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಪಡೆದಿರತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಬೇಕೆಂದರೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಉದ್ಯೋಗ ಚೀಟಿ ಮೊದಲು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಹೇಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇ 88 ರಷ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಪಡೆದಿರುವರು ತಾನು ಪಡೆದಿರುವ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಮಾಹಿತಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಶೇ 33 ರಷ್ಟು

ಮಾಹಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶೇ 6 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ವಿತರಿಸಿರುವುದು. ಉಳಿದ 6 ರಷ್ಟು ಸ್ವತಃ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೇ ಪಡೆದಿರುವವರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಪಾತ್ರ ಭದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿ ಶೇ 84 ರಷ್ಟು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುವು ಶೇ 9 ರಷ್ಟು ಚೀಟಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುವು ಉಳಿದ ಶೇ 3 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಲ್ಲಿರುವುವು ಕಾಯಿದೆಯ ಅನ್ವಯ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿಗಳು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಹತ್ತಿರವಿರಬೇಕು ಎಂಬುವ Challenges Before Social Science 166 ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಮೂಲಕಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಮೂಲಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತಾವು ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಲ್ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 56 ರಿಂದ 60 ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಇವರೇ ಮಾಡಿಸಿ ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಕೆಂದಾಗ ಬಿಲ್ಲುಮಾಡಿಸಿಕೊತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಚೀಟಿದಾದರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪಾಕೇಟ್ ಮನಿ ಕೊಟ್ಟು ಬ್ಯಾಕಿನಿಂದ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇ) ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀಡಿಕೆ: ಶೇ 91 ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದು ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಭದ್ದತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜನರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಸಹಕಾರ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಬೇಡಿಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವೈಫಲ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶೇ 5 ರಷ್ಟು ಕೆಲಸ ನೀಡದಿರುವುದು ಅಂದರೆ ಸರಾಸರಿ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಒಂದಕ್ಕೆ100 ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ. ಶೇ 8 ರಷ್ಟು ಯುವ/ಮಹಿಳೆ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ನೀಡಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ 20 ರಷ್ಟು ಯುವಕರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ 70 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕೆಲಸ ನೀಡಿರುವುದು, ಶೇ 57 ರಷ್ಟು ಯುವಕರಿಗೆ 90 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿರುವುದು ಇದರಿಂದ ಯುವಕರಲ್ಲಿ/ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಯಾಗದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ) ರಾ.ಗ್ರಾ.ಉ.ಖಾ.ಯೋ ಅಡಿ ಕುಟುಂಬ ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಷರ್ವದಲ್ಲಿ 100 ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಶೇ 5 ರಷ್ಟು ಸಹ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡದಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉ) ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ: ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಜಿಸಲ್ಲಿಸಿದ 15 ದಿನದೊಳಗೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಕೆಲಸ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಯಮ ವಿರುವುದು 15 ದಿನದೊಳಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ನೀಡ ಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮ ವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅನ್ನಾಂಗದ ಕೊರತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೂಲಿ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನ್ನಾಂಗದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ಯಾವ ಯುವಕರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಊ) ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿರಾಸೆ ಮತ್ತು ನಿರುತ್ಸಾಹ ಆಗಬಾರದೆಂದು ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನೆರಳು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗಾಯಗಳಾದರೆ ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, 6 ವರ್ಷದೊಳಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರುಗಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಪಾಯವಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದು ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಋ) ಕಾಮಗಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ನಿಷೇಧ : ಕಾಯಿದೆಯ ಅನ್ವಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 100 ದಿನಗಳ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ ಆದರೂ ಈ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡದೆ ಕೂಲಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇಡಿಕೆ ನೀಡದೇ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಮಣೆಹಾಕಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಮತ್ತುಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಜೆ.ಸಿ.ಬಿ ಯಂತಹ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಶೇ 93 ರಷ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ತನ್ನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಳಪೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಎ) ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳು: ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿಯ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನದ ನಂತರ ಯುವ ಮಹಿಳೆರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಯುವಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಶೇ 1 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬುವಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಯುವಕರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನೆ ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯವಸಾಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಪೂರಕವಾದಂಹ ಅನುಕೂಲಗಳು ಆಗದಿರುವುದು. ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿಯಿಂದ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಗಳಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಬದಲಾಣೆಗಳು ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಗ್ರಾಮಸಭೆ ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಯುವರಿಗೆ/ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಲಿ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಲಿ ಯಾವ ರೂಪದ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಆಗದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೧.೮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳು: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಕಾಯ್ದೆ ಬಂದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆಯ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಅದು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಂತಹ ಅಂಶಗಳು.

ಎ) ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ಶೇ 56 ರಷ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಐ) ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇಡಿಕೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ ವೈಫಲ್ಯ ಕಂಡಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ವೈಫಲ್ಯ ಕಂಡಿರುವುದು.

ಒ) ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾತ್ರ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದು ದೃಡಪಟ್ಟಿವೆ.

ಓ) ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ 15 ದಿನದೊಳಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ 60 ರಿಂದ 90 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇ 5 ರಷ್ಟು ಕೆಲಸ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ವಂಚನೆಗೊಳಗಾಗಿರುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು

ಔ) ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ 15 ದಿನದೊಳಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ನೀಡ ಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಗೂ ಸಹ 90 ದಿನಗಳ ವಿಳಂಬವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿದರೂ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಕ) ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಿ) ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಜೆ.ಸಿ.ಬಿ.ಯಂತಹ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ ಮತ್ತು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳು :

ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಸಿದ್ದಾಂಥಗಳ ನಡುವೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹರಿಕಾರರು ಉದ್ಯೋಗದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಡತನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುವು ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯವನ್ನರಿತ ಅವರು ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದವರು. ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಾಂತ ಅನುಷ್ಟಾನ ಮಾಡಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡೇರಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲೂ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಟಾನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಟಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸು ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿರುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಐ.ಇ.ಸಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್.ಆರ್.ಡಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚು ತಪ್ಪದೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕು. ತಳ ಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಯಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು .

ಆದಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. Akand, A. H. (1999). A study on knowledge and attitude of farm women towards the animal husbandry practices in Dimoria Development Block, Assam. M.V.Sc. Thesis. Submitted to AAU, Khanapara.
2. Anonymous. (2003). 17th Livestock Census all India summary report. Government of India. Ministry of Agriculture,Department of Animal Husbandry and Dairying, Krishibhavan, New Delhi. Pp. a, 19-20.
3. Anonymous (2008). Animal Husbandry at a Glance. htpp://www.jkanimalhusbandry.net
4. Birthal, P. S., Taneja, V. K. and Thorpe, W. (2006). Small holder livestock production in India: Opportunities and challenges.Proceedings of an ICAR – ILRI International Workshop, New Delhi. Pp. v.
5. Chauhan, S. K., Gupta, Monika, Sharma, R. K., Rishi, M. L. and Gupta, M. (1994). An assessment of women participationin dairying. Indian Journal of Dairy Science. 47 (12): 1058 – 1060.
6. Gautam, N. and Meenakshi. (1992). Women participation in farming of Himachal Pradesh. Kurukshetra, March.
7. Grewal, S. S., and Rangi, P. S. (1980). Economics of employment in Dairying in Punjab. Indian Journal of AgriculturalEconomics. 35 (4): 120.
8. Jamal, S. (1989). A study of Role Dynamics of farm women in relation to productivity of dairy Animals, Ph. D. Thesis,submitted to IVRI, Izatnagar.
9. Kaur, S. (1991). Plight of women Agricultural labours, Kurukshetra, June.
10. Malik, S. B. (1997). Farm women their training needs. Discovery publishing house. New Delhi.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹೇ ಕೊಪ್ಪಳ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಸಾರಾಂಶ:

ಸಮಕಾಲೀನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಯುಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವದು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಫಲವಾಗುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷವೆನಿಸಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವು ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಫಲವಾದರೆ ಆಗ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಇಂದು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಅವಧಿ, ಧೋರಣೆಗಳು, ರಚನೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿಯುಳ್ಳ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದು.

(**ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು:** ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ)

ಪೀಠಿಕೆ:

ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಶಾಸಕಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ರಚಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಬಹುಮತ ಬರದಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪಕ್ಷಗಳು ಕೂಡ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವದು. ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಹುಮತ ಸಾಬೀತಿನೊಡನೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡುತ್ತವೆ. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂಬುದು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯುಗ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಇಟಲಿ, ಜರ್ಮನಿ, ಭಾರತ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ದ್ವಿ ಪಕ್ಷ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಬ್ರಿಟನ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅರ್ಥ:

ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ COALITION ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದವಾದ COALITIO ದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಎಂದರೆ ಕೂಡಿ ಹೋಗುವದು ಅಥವಾ ಬೆಳೆಯುವದು (To go or Grow together) ಎಂದರ್ಥ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಎಂದರೆ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯಚರಿಸುವದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಥ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಗುಂಪಿನ ಜನರು ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಗೂಡುವದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿದೆ.

ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಒಂದುಗೂಡಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವದು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದರೆ " ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯ ಬಳಿಕ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಹುಮತ ಪಡೆಯದಿದ್ದಾಗ ಹಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ". ಎಫ್ ಎ ಆಗ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವೆಂದರೆ "ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಒಂದುಗೂಡಿ ರಚಿಸುವ ಸರ್ಕಾರ".

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಚುನಾವಣೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚುನಾವಣೆ ನಂತರ ಕೆಲವೊಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧೋರಣೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೈತ್ರಿಕೂಟದ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ, ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ನಂತರ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸರಳತೆ, ಸಹಕಾರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರದ ಆಯುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ:

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಸಹಜವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವು ಏಕಪಕ್ಷದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ 1977 ರ ವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ವಿಫಲತೆ ಹಾಗೂ ಭ್ರಷ್ಟ ಆಡಳಿತ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ 1977 ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮುಂದೆ 1983 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

1983 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ 7ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಗೆದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಠಕದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ–1983

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ	ಗೆದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳು
ಜನತಾ ಪಕ್ಷ	95
ಷಕಾಂಗ್ರೆಸ್	82
ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	18
ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ ಪಕ್ಷ	03
ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ ಪಕ್ಷ (ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್)	03
ಎ.ಐ.ಎ.ಡಿ.ಎಂ.ಕೆ	01
ಪಕ್ಷೇತರರು	22
ಒಟ್ಟು	224

1983 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಷೇತರರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಬಾಹ್ಯ ಬೆಂಬಲದೊಡನೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಬಳಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪಕ್ಷ 1983 ರಿಂದ 2004 ರವರೆಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಒಂದು ಅವಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಇನ್ನೊಂದು ಅವಧಿಗೆ ಬಹುಮತದೊಡನೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ–2004

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ	ಗೆದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳು
ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	79
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	65
ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾದಳ	58
ಸಂಯುಕ್ತ ಜನತಾದಳ	05
ಇತರರು	17
ಒಟ್ಟು	224

2004 ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ 12ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಪಕ್ಷವೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳ ನೇತೃತ್ವದ

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. 2006 ರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳ ಪಕ್ಷವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ತಲಾ 20 ತಿಂಗಳ ಆಡಳಿತದ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಚ್ ಡಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿದ 20 ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಆಡಳಿತ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯ ವರೆಗೆ ಜಾರಿಯಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ–2018

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ	ಗೆದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳು
ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ	104
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್	80
ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾದಳ	37
ಪಕ್ಷೇತರರು	01
ಬಹುಜನ ಸಮಾಜ ಪಕ್ಷ	01
ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ	01
ಒಟ್ಟು	224

2018 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ 15ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಹುಮತ ಗಳಿಸಲು ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಕೋಮುವಾದಿ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ದೂರವಿಡಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು

ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವು. ಎಚ್ ಡಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಎರಡನೇಯ ಬಾರಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದರು. ಆದರೆ 14 ತಿಂಗಳೊಳಗೆ 2019 ರಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರ ಪಕ್ಷ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ 12 ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಜನತಾ ದಳದ 3 ಸದಸ್ಯರು ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದರ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಪತನಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಪಕ್ಷವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಏಕ ಪಕ್ಷದ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು:

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮನವರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಕಾಶವಾದಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು

ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಶಾಶ್ವತ ಸ್ನೇಹದ ಬಗೆಗೆ ಎಂದೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ ಒಪ್ಪಂದ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅನ್ಯ ಪಕ್ಷಗಳೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸುವ ಆತಂಕ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ವಿರೋಧಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದು. ಇದೊಂದು ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಾತ್ಪೂರ್ತಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗಗನ ಕುಸುಮವೆಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಹೆಚ್ ಎಂ ರಾಜಶೇಖರ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ

2. ಪಿ ಎಸ್ ಗಂಗಾಧರ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ

3. M Laxmikant, Indian Polity

4. D D Basu, Introduction to the Constitution of India

5. Vijayavani

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

*** ದಿಲಾವರ ಕುದರಿ**
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ.

**** ಪ್ರೊ.. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ.ಗ.ತಡಸದ**
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು (I/C) ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಏಕೆಂದರೆ ವಂಚಿತ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ವಂಚಿತ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

(**ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು:** ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಸಮುದಾಯ, ಹಕ್ಕುಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಇದು ವಿಭಜಿತ ಮತ್ತು ಉಪ-ವಿಭಜಿತ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳ ಮತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. “Civilization can be judged by the way it treats its Minorities”–Mahatma Gandhi.

ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಬಹುಜನರ ಮತ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ-ಜಾತಿ, ಆಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಒಂದು ತೆರನಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಿರುವ ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಜನ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಧರ್ಮ ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಅನುಸಿರಸಬೇಕು ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮತ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಅವರಿಗೇಕಿರಬೇಕೇ..? ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ದೇಶಗಳ ವಿಭಜನೆ ಆಗಿರುವುದುಂಟು, ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೊಡನೆ ಬೆರೆಯದೇ ತಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನವು ರಾಷ್ಟ್ರಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಲಕಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿ 25-30ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಹಿತಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ಇರುವುದು. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರೂ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಜನಾಂಗೀಯ ಮತ್ತು ಆಚಾರ–ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚರ್ಚೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಭಾಷಾ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಜನಾಂಗೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಮನ್ನಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಹರಳುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುವ ಕೆಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ ನೇರವಾದ ಬೇಧಭಾವ, ಆರ್ಥಿಕ ಅನಾನುಕೂಲ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹೊರಗಿಡುವುದು. ಭಾಷೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಅನೇಕ ನಿರ್ಬಂಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ತಾರತಮ್ಯ, ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ, ಬಡತನ, ದ್ವೇಷ ಭಾಷಣಗಳು, ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳು ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಎಲ್ಲ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತರುವ ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿ ರಾಷ್ಟ್ರವು ವಿಭಿನ್ನ ಜನಾಂಗೀಯ ಭಾಷಾ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಗುಂಪನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಪಾಡುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸವಾಲಿನ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗೀಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಇತಿಹಾಸ :–

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಲವಾರು "ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಲೀಗ್ ಆಫ್ ನೇಷನ್ಸನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1945ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕೂಡ ಕ್ರಮೇಣ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿತು. 1966ರ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಒಪ್ಪಂದ ಮತ್ತು 1992ರ ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದರನ್ವಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಯ್ದೆ 1992ರ ಅಡಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನವನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗವು ಆಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೯೨ರ ಡಿಸೆಂಬರ ೧೮ ರಂದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಭಾಷಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರುತನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಅದು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸುದಾರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷಾ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕ್ರತಿಕ, ಗುರುತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

- **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗ :–**

  ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಾಯ್ದೆ 1992ರ ಅಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಐದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂಮರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಬೌದ್ಧರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ 27 ಜನವರಿ 2014ರ ಅಧಿಸೂಚನೆ ವಿವರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಜೈನರನ್ನು ಸಹ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವಾಗಿಯೂ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸಕಾಂಗಗಳು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಯೋಗದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. 1992ರಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ 1993 ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಆಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಸರ್ದಾರ ಅಲಿಖಾನರವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದು ಈ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

- **2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.**

  ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯರ ಶೇಕಡಾ 20.2ರಷ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಶೇ 14.23 ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಶೇ 2.3 ರಷ್ಟು, ಸಿಖ್ಖರು 1.72ನೇ,

ಬೌದ್ಧ 0.7ಶೇ, ಜೈನ ಶೇ 0.4 ಮತ್ತು ಇತರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ 0.7 ಪಾರ್ಷಿ, ಸಮುದಾಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ 70 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇದ್ದಾರೆ.

2011 ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ

ಕೋಷ್ಟಕ 1.1

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

	ಶೇಕಡಾವಾರು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ
ಮುಸ್ಲಿಮರು	ಶೇ 14.23	17.22 ಕೋಟಿ
ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು	ಶೇ 2.30	2.78 ಕೋಟಿ
ಸಿಖ್ಖರು	ಶೇ 1.72	2.08 ಕೋಟಿ
ಬೌದ್ಧರು	ಶೇ 0.70	84.43 ಲಕ್ಷ
ಜೈನರು	ಶೇ 0.37	44.52 ಲಕ್ಷ
ಪಾರ್ಸಿ	ಶೇ 0.7	57.264 ಸಾವಿರ

source : https://www.census2011.co.in/religion.php 24/03/2022 at 8.pm

- **ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಇತಿಹಾಸ :–**

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮತೀಯ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕಡು ಬಡವರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಮಜಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಸುದಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಕಾಯ್ದೆ 1992 ಅಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.ಅದೇ ರೀತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ನಿಮಗವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮದ ಉದ್ಯಮವಾಗಿದ್ದು 1956 ರ ಕಂಪನಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ 1880 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಿಸಲಾತಿ ಪದ್ದತಿಯನ್ನ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಿ ವರ್ಗದವರಿಗು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಜಾತಿ ಪದ್ದತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜರು ಒಂದು ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸರ್ ಲೆಸ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲರ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರ ಇವರ ಶಿಪಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ 1918 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು 25% ಶೇ ಮಿಸಲಾತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮನದವಲ್ಲದ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು..

ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮತಿಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೆಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿತು ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ, ಬೌದ್ದರು, ಸಿಖ್ಖರು ಪಾರ್ಸಿಯರು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿತು ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 16.28% ರಷ್ಟು 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆ ಹಾಗು ಜಾತ್ಯತಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂವಿದಾನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಕಸಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಆಯೋಗವು commission of inquiry act 1952ಅಡಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

- **2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.**

2011ರಜನಗಣತಿಪ್ರಕಾರ

ಕೋಷ್ಟಕ1.2

ಕ್ರಮ.ಸಂಖ್ಯೆ	ಸಮುದಾಯಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾವಾರು	ಶೇಕಡಾವಾರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು
1	ಮುಸ್ಲಿಂರು	78.94	12.92%	82.25
2	ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು	11.43	1.87%	11.92
3	ಜೈನರು	4.40	0.72%	4.60
4	ಸಿಖ್ಖರು	0.28	0.05%	0.24
5	ಬೌದ್ಧರು	0.95	0.16%	0.98
6	ಪಾರ್ಸಿಗಳು	0.011	0.01%	0.01
	ಒಟ್ಟು	96.01	16.28	100

Source:https://www.census2011.co.in/religion.php24/03/2022 at 8.pm

ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 16.25% ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನರು, ಜೈನರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಭೌದ್ದರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ SWD-225 BCA-2000 ದಿನಾಂಕ 30.03.2002ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ವಿವಿಧ ಹಿಂದುಳಿದ

ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗಿಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಂವಿದಾನದ15(4)ಮತ್ತು16(4) ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಿಸಲಾತಿಯನ್ನು ನಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಿಸಲಾತಿ

ಕೋಷ್ಟಕ1.3

ಪ್ರವರ್ಗ 1	ನಧಾಪ್, ಪಿಂಜಾರ, ಚಪ್ಪರಬಂದ,ಕಸಬ್ ಪುಲ್ಮಲಿ (ಮುಸ್ಲಿಂ) ನಲಬಂದ ಕಸಾಯಿ, ಅತಾರಿ, ಶಿಕ್ಕಲಿಗರು,ಸಾಲಬಂದ, ಜೋಹಾರಿ, ಪಿಂಜಾರಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಂಡವರು.	4%
ಪ್ರವರ್ಗ2A	ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೌದ್ದರು.	15%
ಪ್ರವರ್ಗ2B	ಮುಸ್ಲಿಮರು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ)	4%
ಪ್ರವರ್ಗ3B	ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು,ಜೈನರು,ದಿಗಂಬರರು,ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ	5%

Source: http://dom.Karnataka.gov.in24/03/2022, 11 00 pm

- **ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ನಿಬಂದನೆಗಳು:–** ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಪದವನ್ನು ಭಾರತಿಯ ಸಂವಿದಾನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ, ಅದಾಗ್ಯೂ ಸಂವಿಧಾನವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

–15ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಧರ್ಮ ಜನಾಂಗ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಅಥವಾ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು.

–16ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೇಮಕಾತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ.

–25(1) ನೆ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಒಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಆಚರಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ.

–26ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು

–28ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೋದನೆಗೆ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೂಜೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

–29ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

–30ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ:– ಎಲ್ಲಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕುನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

- **ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು:**

ಬ್ರಿಟಿಷರು ದೇಶವನ್ನು ತೊರೆದ ನಂತರ ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಅನುವಂಶೀಯವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ 1951ರಲ್ಲಿ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಟಾನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯ ತಂತ್ರವು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪ್ರದೇಶಗಳು, ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ವಿಭಾಗಗಳಾದ್ಯಂತ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದರು. ಆಗಿನ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು 11ನೇ ಯೋಜನಾ ಅವಧಿಯಿಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಹೊಸ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. 12ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು 12 ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯು ಸುಸ್ಥಿರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಯು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

** **ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಥಿತಿ:–**

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 16.25% ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಸ್ತರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ನಂತರ ಪ್ರಮುಖ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪು. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಬೆಂಗಳೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಸನ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೌದ್ಧರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಿಖ್ಖ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀದರ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ಸಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.ಇಡೀ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು

ದಕ್ಷಿಣ–ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಮದುಳಿದಿವೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

1) ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಬೌದ್ಧರು, ಜೈನರು ಮತ್ತು ಸಿಖ್ಖರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸಿಖ್ಖರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು 42.5% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಬೌದ್ಧರಲ್ಲಿ 47.66% ಆಗಿದೆ.

2) ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿವಾಹದ ಸರಾಸರಿ ವಯಸ್ಸು ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ಸರಾಸರಿ ವಯಸ್ಸೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

3) ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಬೌದ್ಧರು ಮತ್ತು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹಿಂದೂಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ.

4) ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಸಿಖ್ಖರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

**** ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ:–**

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಸಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಬೌದ್ಧರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದವರ ಸ್ಥಿತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ, ಜೈನರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಅವರ ಪುರುಷ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಡಿಮೇಯಾಗಿದೆ. 5-29 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗದ ಪ್ರಮಾಣವು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ಕೆಳಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

**** ಜೀವನೋಪಾಯದ ವಿಧಾನಗಳು:–**

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಹೀನತೆ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿರುವವರು ಕನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೈತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಒಳಹರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕಡಿಮೆ ಇಳುವರಿಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಾಭಾಂಶಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇತರರಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಉಳುಮೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಗೇಣಿದಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಭೂರಹಿತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿ ಅಥವಾ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಒಲವು ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೋರೇಟರ್ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಯಮಿತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಭಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ಅವಧಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯಂತಹ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಈ ಜೀವನೋಪಾಯದ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಆದಾಯವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗುಂಪುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಆದಾಯವು ಅತೀ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು 10-15 ವಯಸ್ಸಿನ ವರ್ಗದ ಕಾಮಿಕರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನುಪಾತವು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರು ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಳವಳಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

** **ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ:–**

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಥಿಕ ತಳಹದಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ಭಂದಿತ ಪ್ರವೇಶವು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಅವರ ಮನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆಯು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಕ್ಯಾತರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಸಣ್ಣ ನೆಲದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಮದಿರುವ ಅರೆ–ಪಕ್ಕ ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ದೂರದಿಂದ ತರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ಶೌಚಾಲಯದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :–

1) **ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ :–**

ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ರೂಢಿ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ದ್ವೇಷ ಭಾವನೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿರುದ್ದದ ತಾರತಮ್ಯವು ಈ ಕ್ರಮವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇದು ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವು ಭಾಷಣಗಳು, ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳು, ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು, ತಾರತಮ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಳುಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿದ ಕಾನೂನು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಭಯದ ಹೊರತಾಗಿಯು ಅವರು ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

2) **ಗುರುತಿನ ಸಮಸ್ಯೆ :–**

ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಗುರುತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆದೋರಿದೆ.

3) **ಭದ್ರತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ :–**

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವಿಭಿನ್ನ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವರ ಜೀವನ, ಸ್ವತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭದ್ರತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಳಸಿರುವಾಗ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಅಭದ್ರತೆಯ ಭಾವನೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣಬಹುದು.

4) **ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ :–**

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವು ಅಸಮಾತೆಯ ತಾರತಮ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಕಾಶಗಳ ಪ್ರಯೋಜನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗುರುತಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವು ಅಸಮಾನತೆಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

5) **ಕೋಮು ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ :–**

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಕೋಮುಗಲಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳು ನಡೆದಾಗ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:– ಶಾಹೀನ ಬಾಗ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಗೋದ್ರಾ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ.

6) ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿದ್ಯದ ಕೊರತೆ :–

ಸಂವಿಧಾನವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಸೇರಿದಂತೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯ ಅಂದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂರು ತಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಜೈನರು ಮತ್ತು ಭೌದ್ಧರಂತಹ ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಭಾವನೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಅಥವಾ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

7) ರಕ್ಷಣೆ ಅಗತ್ಯತೆ :–

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಮುಗಲಭೆ, ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಾಗ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾ ಗುಂಪುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೋಲಿಸ್ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ.

8) ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆಯ ಬದ್ಧತೆಯ ಕೊರತೆ :–

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವು ಜಾತ್ಯಾತೀತಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು "ಜಾತ್ಯಾತೀತ" ದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವೇ ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾದುದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತತೆಗೆ ಬದ್ದತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಕೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

9) ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ :–

All India surrey on Higher Education {AISHE} 2018-19 ರ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿನ ಅಖಿಲಭಾರತ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವರದಿಯನ್ನು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. 2010-2011 ರಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ವಾರ್ಷಿಕ ವೆಬ್– ಆಧಾರಿತ ಪ್ಯಾನ ಇಂಡಿಯಾ ಕೈಗೊಂಡ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ದೇಶದ ಶಿಕ್ಷಕರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಣಕಾಸು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹಲವರು

ನಿಯತಾಂಶಗಳ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ಬರುವಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. 2011ರ ಜನಗನತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣಗಳು :– ಜೈನ 94.88%, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ 84.53%, ಬೌದ್ಧ 81.28%, ಸಿಖ್ 75.39% ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ 68.53% ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿ 72.98% ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

10) ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆ:–

ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮುಂದುಡುವ ಕೆಲವು ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರರ್ಹವಾಗಿರಲ್ಲಾ ಇದ ಅವರ ಮತ್ತು ಇತರರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದದ್ದು ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಳು :– ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಇತರರಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರರ್ಹವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ ಮಿಜೋರಾಂ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್‌ರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಬೇಡಿಕೆಗಳು "ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದವನ್ನು" ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕಾನುನೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

11) ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆ:–

ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಡಚಣೆಯಂದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಡು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಾದಾದ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ ಜಾರಿಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ವಾದವಿದೆ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಶರಿಯತ"ಗೆ ವಿರುದ್ದವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯ ಹೇರಿಕೆಯು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿಷಯ ಇಂದು ವಿವಾದಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

12) ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:–

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನಿಂದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುರಿತು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ವಿಧವಾ ಶೋಷಣೆ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಿವಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಜಾಗೃತಿ,ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ರೋಗ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಈ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆದರೆ ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನುಸುಳುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವು ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಆಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಅದು ಹೋರಾಡುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಸಹಕಾರ ಸಹನುಭೂತಿ, ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಜಿವಂತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಶಿಸ್ತು ಸಮಾನತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಭಾತೃತ್ವ ಸಮರ್ಥ ಮುಖಂಡತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೌರವ, ತಾಳ್ಮ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವ ನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮೊದಲಾದ ಧ್ಯೇಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಜೀವನವೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಂವಿದಾನಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು.

References:-

1) ANIL BHUIMALI "MINORITIES IN INDIA" serial publications New Delhi 2008.
2) Dr. Pabitra Mohan Nayak, "Minority Education and Social change in contemporary India." Rajat publications New Delhi 2009.
3) Dr. B R Ambedkar, "State and Minorities." What are their Rights and how to secure them in constitution of Free India, publications Gaurav Book Centre Pvt. Ltd, New Delhi 2021.
4) Zoya Hasan, "Politics of Inclusion: caste, Minorities and Alternative Action." Oxford University Press.
5) The central Government through following five groups as Minorities Commission Act 1992 notified the following five groups as Minorities under section 2 (C) namely Muslims, Chiristians, Sikhs, Buddhists and Parsis. In January 2014 Jains were included in the list of Minorities.
6) The plight of Religious Minorities in India. Tom Langtos Human Rights Commission testimony by Human Rights Watch.
7) Rights of Minorities Act Human rights Commission.
8) Saika Sabir, "Constitutional Rights of Minorities, Critical Analysis.
9) Vikas K Chodhary, "the religious Minorities and social cohesion in India's constitutions Reflections of the Indian experience publication MDPI.
10) Government of Karnatka State plaining conditions of Minorities in Karnataka." 2015

Websites:

- http;//ncm.nic.in20/03/2022 3.00 pm
- http://dom.Karnataka.gov.in21/03/2022 8.00 pm
- karmin.in21/03/2022 8.00 pm
- http://www.ohchr.orq20/03/2022 7.00 am
- insightsonindia.Com/socialjustice-minorities23/03/2022 7.00 am
- dyeyaias.com23/03/2022 10.00 am
- egyankosh.ac.in 24/03/2022, 8.00 pm
- www.indiacode.nic.in19/03/2022, 10.00 am
- . www.cencus 2011.co.in24/03/2022 8.00 pm

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ

ನಿಂಗಪ್ಪ ಕಮತಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ ಎಸ್.ಎ.ವಿ.ಟಿ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಕೂಡ್ಲಿಗಿ, ವಿಜಯನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಸ್ವರಾಜ್ ಕಲ್ಪನೆಯು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಡಳಿತ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿರುವ ಈ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣವು ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರದ ಪುನರ್‌ರಚನೆ/ ಮರುಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಸಹ–ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ – ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೋಳಿಸುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಂವಿದಾನಬದ್ದವಾಗಿ ೧೯೯೩ ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಎರಡು ಹಂತದ (ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ & ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು) ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ೧೯೯೩ ರ ನಂತರ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೂರು ಹಂತದ (ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು & ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು) ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

(ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ಸಂವಿಧಾನ, ಆಡಳಿತ, ಸರ್ಕಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ೭೩ ಮತ್ತು ೭೪ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಾಯಿದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಜಾರಿಗೆ ಗೋಳಿಸಿದ್ದುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

೧೯೫೯ ರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು & ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ' ಕಾಯಿದೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು. ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತರೂಢ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನೆಯಾದ ನಂತರ ೧೯೬೦ ರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೫೯ ರ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು & ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ' ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆಗೊಳಿಸಲಾಯ್ತು.

೧೯೫೯ರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆಯನ್ವಯ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ (ಮೂರು

ಹಂತದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದವು. ಗ್ರಾಮ & ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯಾಗಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ೧೯೮೩ ರವರೆಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

'೧೯೮೩ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ & ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ' ಕಾಯಿದೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಿ. ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರಸಾಬ್ ಮ್ಮತು ಆಗಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಬಾವವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತರಲು ೧೯೫೯ ರ ಕಾಯಿದೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಿತಿ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿ & ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ' ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ೧೯೮೫ ರಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯ್ತು. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೮೭ ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಮಿತಿಯು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು..

ಮಂಡಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಇದು ೮೦೦೦-೧೨೦೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ೧೯೯೩ ಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೨೫೦೦ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿದ್ದವು. ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿ ೫ ವರ್ಷ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ, ಶೇ.೧೮ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ. ೨೫ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು.

ಶೇ.೮೦ ರಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಖರ್ಚುಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ೨೭ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ಆಡಳಿತ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಧ್ಯರ ಲಭ್ಯತೆ, ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಸೇವೆ ಲಬ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಯಿತು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದಂತೆ ರಚಿಸಲಾದ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಶೋಕ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿಯು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿತು. ವರದಿ ಆಧರಿಸಿ ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನ-ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪಿ.ವಿ.ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ೭೩ & ೭೪ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಂದರು.

ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ & ೭೪ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ

೭೩ & ೭೪ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು (ಗ್ರಾಮೀಣ & ನಗರ ಸರ್ಕಾರಗಳು) ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಸಧೃಡಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮೈಲುಗಲ್ಲು. ಇದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಪಂಚಾಯತ ರಾಜ್ ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು.

ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ೨೪ ನೇ ಎಪ್ರಿಲ್ ೧೯೯೩ ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮೂರು ಹಂತದ (ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್) ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸರದಿ ಮೂಲಕ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿತು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ & ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಶೇ.೨೩ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ.೩೩ ರಷ್ಟು ಮಿಸಲಾತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಜೊತೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಭವಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯು ಗ್ರಾಮ ಸಭಾ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ತಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಬೇಕು. ಸಮಿತಿಯು ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಟಾನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಹೆಳಿಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯ ಪಂಚಾಯತ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತಿತ್ತು ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಇದರತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸಮಾರೋಪ:

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ & ಅನುಷ್ಟಾನದಲ್ಲಿ ವೀಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಬೇತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ & ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳಲು, ಬೇರು ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬಲಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ –೨೦೧೮
೨. ಹರೀಶ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ., ಎಸ್.ಎಸ್.ಪಟಗುಂದಿ., & ಎಸ್.ಹೆಚ್ ಪಾಟೀಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತು ರಾಜಕಾರಣ, ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್, ನ್ಯೂ ದೆಲ್ಲಿ, ೨೦೦೭
೩. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
೪. ದಿ ಹಿಂದೂ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ

*** ಗೀತಾ ಮಲ್ಲಾಪೂರ**
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ,ಕರ್ನಾಟಕ.

**** ಪ್ರೊ..ಕಮಲಾಕ್ಷಿ.ಗ.ತಡಸದ**
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಮತ್ತುಮುಖ್ಯಸ್ಥರು(I/C) ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ
ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ವರ್ಣ, ಪ್ರದೇಶ ಬೇಧವಿರದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. 'ವಸುದೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ' ಎಂಬ ಮೂಲ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ವಿಶ್ವ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲಾಗಿದೆ. ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಉಲ್ಲಂಘಣೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದ ವಿಫಲತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘಣೆಗಳಾದ ವರದಕ್ಷಣೆ ಪಿಡುಗು, ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

(ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಮಾನತೆ, ಮಹಿಳೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ರಾಜಕೀಯ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ)

ಪಿಠೀಕೆ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ, ಸಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಢಾಚಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು, ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದೇವದಾಸಿ, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಢಾಚರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಂತಹ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ, ಕೋವಿಡ್–೧೯ ಮಾಹಾಮಾರಿ ರೋಗದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತುರೋಗದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವರದಕ್ಷಣೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಾವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಅಪಹರಣ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ವಿವಿಧರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಅಂಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧನಾತ್ಮಕ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 1947 ಅಗಸ್ಟ 15 ರಂದು ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೂಂಡಿತು. 1950 ಜನೇವರಿ 26ರಂದು ಜಾರಿಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಡಾ॥ಬಿ,ಆರ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಭಾಗ 4 (ವಿಧಿ 12 ರಿಂದ 35)ರ ವರೆಗಿನ ವಿಧಿಗಳು 6 ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು–

- ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕು (14 ರಿಂದ 18)
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (19 ರಿಂದ 33)
- ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಹಕ್ಕು (23 ಹಾಗೂ 24)
- ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕು (25 ರಿಂದ 28)
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕು (29 ಮತ್ತು 30)
- ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಹಕ್ಕು (32)

ಸಂವಿಧಾನದ ಭಾಗ 4 ವಿಧಿ 36 ರಿಂದ 51 ರ ವರೆಗಿನ ವಿಧಿಗಳು ರಾಜ್ಯನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ[1]. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಆಯೋಗ ಮೂಲಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ, ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 33% ರಷ್ಟು ಅವಕಾಶ, ಮತದಾನ ಹಕ್ಕು, ವೃತ್ತಿಆಯ್ಕೆ, ಸಮಾನ ವೇತನ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘಣೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಸಂವಿಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಪುರುಷ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಗಳು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು[2].

ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯ ವಿಧಗಳು:

- ವರದಕ್ಷಣೆ
- ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ
- ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ

- ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆ
- ದೇವದಾಸಿ
- ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ
- ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ[3]

ವರದಕ್ಷಣೆ ಕಿರುಕುಳ:

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ವರದಕ್ಷಣೆ ನೀಷೇಧಕಾಯ್ದೆ(2018) ಜಾರಿತಂದರು ಕೂಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ವರದಕ್ಷಣೆ ಕಿರುಕುಳ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾದ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2017ರಲ್ಲಿ 851 ವರದಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು, 692 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಂದ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದವು. 53ಪ್ರಕರಣಗಳು ವರದಕ್ಷಣೆ ಸಾವು ಹೊಂದಿರುವ ಪರಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 2021ರಲ್ಲಿ20 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೋಲಿಸ್ ಆಯೋಗದ 2021ರ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವರದಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ವರದಕ್ಷಣಾ ನೀಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ:

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪ್ರತಿಭಂಧಿಸುವ ಕಾಯ್ದೆ 1992,1995 ಜಾರಿಗೊಂಡು ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ತಂದರೂ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಮುಕ್ತಿಗೊಂಡಿಲ್ಲ. 2020-21ರ ಕೋವಿಡ್19 ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಎನ್‌ಸಿಆರ್‌ಬಿ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ 2018-19ರಲ್ಲಿ 119 ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2019-20ರಲ್ಲಿ 156 ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2020-21ರಲ್ಲಿ 296 ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಎನ್‌ಸಿಆರ್‌ಬಿ ವರದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.[4]

ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ:

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೋಲಿಸ್ ಆಯೋಗದ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2018ರಲ್ಲಿ 485 ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2019ರಲ್ಲಿ 497 ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2020ರಲ್ಲಿ 472 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ದಿನವು ಲೈಂಗಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕ ಹಾಗು ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದನಿಯವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ:

ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳು ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಗ್ಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬಿಎ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆದಿರುವುದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. 2020ರ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ 44 ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದು ರಾಜ್ಯ ಪೋಲಿಸ್ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. 2018 ರಿಂದ 2021ರವರೆಗಿನ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ 13000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಶಂಕಿತರ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡಲಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಐಪಿಸಿ ಸೆಕ್ಷನ್ 376ಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2019ರಲ್ಲಿ 32,032 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮತ್ತು 2020ರಲ್ಲಿ 28,046 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆ

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವು ಎಷ್ಟೆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ಆಸ್ತಿ, ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಬದಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಆಚೆಬಂದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಹಿಂದುಳುವಿಕೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಬಲತೆ ಪ್ರಮಾಣಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.[5]

ದೇವದಾಸಿ: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಹೆಸರನಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವರು. ದೇವದಾಸಿಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ನಿಗಮದ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ 9,733 ದೇವದಾಸಿಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದ ಬೀದರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಹಾವೇರಿ, ಗದಗ, ರಾಯಚೂರು, ಬೆಳಗಾವಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ದೇವದಸಿಯರು ಕಂಡು ಬರುವರು. 2008ರಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ನೀಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿತಂದಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ: ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯ ನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೊಂಡರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣವು ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆಯನ್ನುತಡೆಯಲು, ಗರ್ಭಧಾರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಸವ ಪೂರ್ವರೋಗ ನಿದಾನ ತಂತ್ರಗಳು (ಲಿಂಗ ಆಯ್ಕೆ ನಿಷೇಧ) ಅಧಿನಿಯಮ1994ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ: ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಮುಖ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿರುವಳು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಆಸ್ಸಾಂ (32%), ಮಾಹಾರಾಷ್ಟ್ರ (25.07%), ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ (27%), ಬಿಹಾರ (40.7%), ತೆಲಂಗಾಣ (36.9%) ರಷ್ಟು ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಾಸ್ತವಗೊಂಡಿವೆ. ಅಂತೆಯೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯೂ

ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಒಂಟಿತನವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಗಾತಿಯಿಂದ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ NFHS-5 (National Family Health survey)ರ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ 2019-20 ರಲ್ಲಿ 44% ರಷ್ಟು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ವೈವಾಹಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ ತಡೆಯುವ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘಣೆಗೆ ಭಾರತದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯ ನಿಯಮದನ್ವಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು. ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು;

- ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಕಾಯ್ದೆ 1961: ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಅಪಹರಣ, ವೆಶ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತಳ್ಳುವಅನೈತಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕಾಯ್ದೆಯಾಗಿದೆ. ಜುಲೈ 26 2018 ರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ 7 ವರ್ಷಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಜೀವಾವದಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು[6].
- ವರದಕ್ಷಣೆ ಕಿರುಕುಳ ಮತ್ತು ಮರಣ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ವರದಕ್ಷಣೆ ನಿಷೇಧಕಾಯ್ದೆ1961 ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ತಂದಿದೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡಿನ ಸೆಕ್ಷನ್ 304ಡಿ ಪ್ರಕಾರ ವರದಕ್ಷಣೆ ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೆಕ್ಷಣ ಪ್ರಕಾರ ವರದಕ್ಷಣೆ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಅಪರಾಧಿಗೆ ಜೀವಾವದಿ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಟ 7 ವರ್ಷಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು.[7]
- ಭ್ರೂಣ ಲಿಂಗ ಪತ್ತೆ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು 1994ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿತರಲಾಗಿದೆ. 2003 ಮತ್ತು 2011ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಮೂಲಕ ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ತಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭ್ರೂಣ ಲಿಂಗ ಪತ್ಯೆ ಮಾಡುವ ಅಪರಾಧಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ 50000ರೂ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 2005: ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ವರದಕ್ಷಣೆ ಕಿರುಕುಳ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿತರಲಾಗಿದೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡಿನ 498ಎ ಅನ್ವಯ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿ ಅಪರಾಧಿಗೆ 3 ವರ್ಷ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.
- ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿ ನಿಷೇಧ 1982: ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ದತಿಯು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. **2007** ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 30000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದೇವದಾಸಿಯರಿದ್ದರು ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ದೇವದಾಸಿ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡಿನ 370ಎ ಹಾಗೂ 372 ಸೆಕ್ಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ 1990, ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ 2006, ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ2013, ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ 1954 ಮುಂತಾದ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನುಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘಣೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೆಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಅವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಕೂಡಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.ಮಹಿಳಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಜಾಗೃತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲವೊಂದು ಶೋಷಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚೆ ತಂದು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಪಾರ್ವತಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ, "ಹುಮನ್‌ರೈಟ್ಸ, ಜೆಂಡರ್ ಇಕ್ವಿಟಿ ಆಂಡ್ ಎನ್ವಿರಾನ್ಮೆಂಟಲ್ ಸ್ಟಡಿಸ" ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂಗಳೂರು 2012.
2. ನಾರಾಯಣ, "ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು", ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015
3. ಶರ್ಮ ಕೆ. ಕೇಶವ, "ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಗಳು", ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು 2010
4. ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತುಎನ್. ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ, " ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ", ಶ್ರೀ ವಿಶಾಲ್‌ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು 2009
5. ಮನೋಹರಕೆ.ಎಮ್, ಸೋಶಿಯೊ–ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಟೆಟಸ್‌ಅಫ್‌ಇಂಡಿಯನ್ ವುಮೆನ್", ಸೀಮಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, 1983.
6. ಕುಮಾರ, ರಾಕೇಶ, "ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಂಡ್ ಲ಼ಾ", ಕ್ರಿಸೆಂಟ್ ಪಬ್ಲಿಶಿಂಗ್ ನವದೆಹಲಿ,2015.
7. ಡಾ॥ ಹೆಚ್. ಎಂ ರಾಜಶೇಖರ, "ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ" ಪ್ರಬೋಧ ಪಬ್ಲಿಕೆಷನ್, ಮೈಸೂರು 2019.

ಗ್ರಂಥಋಣ:

- ಅರ್ಜುನ್ ದೇವ್, ಸುಪ್ತ ದಾಸ್ ಮತ್ತು ಕೆ. ಹೆಚ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, "ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು", ನ್ಯಾಷನರ್ಲ ಬುಕ್‌ಟ್ರಸ್ಟ ಇಂಟಿಯಾ2003.
- ಉಷಾ ಎಂ, "ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ವಿಷಯಗಳು." ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ 2004.
- ಮನೋಹರಕೆ. ಎಮ್, ಸೋಶಿಯೊ–ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಟೇಟಸ್ ಅಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ವುಮೆನ್", ಸೀಮಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, 1983.
- ಒಡೆಯರ್ ಡಿ. ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತುಎನ್. ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ, " ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ", ಶ್ರೀ ವಿಶಾಲ್‌ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು 2009.
- ಶರ್ಮ ಕೆ. ಕೇಶವ, "ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಗಳು", ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು 2010
- ಪಾರ್ವತಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ, "ಹುಮನ್‌ರೈಟ್ಸ, ಜೆಂಡರ್ ಇಕ್ವಿಟಿ ಆಂಡ್ ಎನ್ವಿರಾನ್ಮೆಂಟಲ್ ಸ್ಟಡಿಸ" ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂಗಳೂರು 2012.
- ಕುಮಾರ, ರಾಕೇಶ, "ವುಮೆನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಂಡ್ ಲ್ಹಾ", ಕ್ರಿಸೆಂಟ್ ಪಬ್ಲಿಶಿಂಗ್ ನವದೆಹಲಿ,2015.
- ಕ್ರೈಮ್‌ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ೨೦೧೯ ಸ್ಟಟೆಸ್ಟಿಕ್ ವ್ಯಾಲುಮ್೧, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕ್ರೈಮ್ ರೆರ್ಕಾಡ್ಸ ಬುರಿಯೊ ಮಿನಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಹೊಮ್ ಅಫೀಯರ್ಸ2019.
- ಡಾ॥ ಹೆಚ್. ಎಂ ರಾಜಶೇಖರ, "ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ" ಪ್ರಬೋಧ ಪಬ್ಲಿಕೆಷನ್, ಮೈಸೂರು2019.
- ಅಮಿತ್‌ಕುಮಾರ, "ಹುಮನ್‌ರೈಟ್ಸ ಸ್ಟಡಿಸಆಂಡ್ ಸೋಶಿಯಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್", ಅನಾಮಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೆಷನ್ ನವದೆಹಲಿ 2011.
- ಕೆ. ಪಿ. ಅನುರಾಧ, " ಹುಮನ್‌ರೈಟ್ಸ ಇಸಿವ್ಸ ಇನ್‌ಇಂಡಿಯಾ", ಅದ್ಯಯನ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ ನವದೆಹಲಿ, 2010.

ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಾಹಿತಿ:

- https://ncrb.gov.in/sites/default/files/crime_ins_india_table_additional_tablchapter_reports/Table%203A.3_2.pdf1/04/2022,2.08 pm.
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/bengaluru/karnataka-sees-rise-in-rape-cases-but-convictions-of-offenders-fall/articleshow/85756436.cms 28/03/2022 ,5pm.
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/bengaluru/karnataka-tops-country-in-child-marriages/articleshow/86385291.cms/03/04/2022,10.35am.
- https://blog.ipleaders.in/mahadevappa-v-state-karnataka-deceaseds-parents-natural-witness-dowry-death-cases/Date:04/04/2022,2.40pm.
- https://ksp.karnataka.gov.in/storage/pdf-files/May_removed.pdfhttps://nhrc.nic.in/sites/default/files/Women%E2%80%99s%20Rights%20in%20India%20complete_compressed.pdf,04/04/2022,3.30pm.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನದಿ ನೀರು (ಜಲ) ಮತ್ತು ಗಡಿ ವಿವಾದ

ಶ್ರೀ. ನಾರಾಯಣ ರಾಯಚೂರ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಬೆಂಗಳೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಾರಾಂಶ:

ಭಾರತ ದೇಶವು ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ನಡುವೆಯು ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಇಡಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಏಕತೆಗೆ ಎದುರಾಗಿರುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಂತರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿ ವಿವಾದವು ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಕಲಹಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

(ಮುಖ್ಯಪದಗಳು: ಗಡಿ ವಿವಾದ, ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸರ್ಕಾರ, ಜಲ ವಿವಾದ, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಪರದಾಡುತ್ತಿದೆ. ನೇರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗೋವಾ, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಡಿ ವಿವಾದ ಹಾಗೂ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಲ ವಿವಾದ

ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು

- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳು
- ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು
- ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು
- ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹವಾಮಾನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮಳೆಯಾಗುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅಂತರ್–ರಾಜ್ಯ ಜಲ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನದಿಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಕೃಷಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನಿಡುವುದು ನೀರಿನ ಕೋರತೆ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರು ವಿವಾದ:

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ನದಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ನದಿ ಗಂಗಾ ನದಿಎಂಬಂತಾಗಿದೆ. ಸರಿಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ಕುರಿತು ವಿವಾದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಇನ್ನು ಬಗೆಹರಿಯುವ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ ನದಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯಗೆ ಸಿಮಿತವಾಗದೆ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ವಿವಾದವು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುವ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಹಲವರ ವಾದವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸಚಿವರು ಈ ವಿವಾದದ ಹೇಸರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ,ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಹಲವು ಅಮಾಯಕರು ಸಾವಿಗಿಡಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಹರಿಯುವ ಮಾರ್ಗವು ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಿಂದ ಉಗಮ ಹೊಂದಿ ಸುಮಾರು 87900 ಚದರ ಕಿ.ಮಿ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 3%, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 41%, ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 55% ದಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ 44000 ಚದರ ಕಿ.ಮಿ. ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ 32000 ಚದರ ಕಿ.ಮಿ. ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜಲ ವಿವಾದ ಮಂಡಳಿಯ ಶಿಪಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ 419TMC,ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ 270 ಟಿಎಮ್ಸಿ, ಮತ್ತು ಕೇರಳಕ್ಕೆ 30ಟಿಎಂಸಿದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಲಹೆ ನಿಡಿದೆ.

ಫೆಬ್ರವರಿ 15, 2018ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಲಯದ ಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯ ಮೂರ್ತಿ ದೀಪಕ್ ಮಿಶ್ರರವರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದ ನ್ಯಾಯ ಪೀಠದ ತಿರ್ಪಿನಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ 177.25 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 14.75 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ 404.2 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿ ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯಲಿದೆ. (The Indian Expressಫೆಬ್ರವರಿ 15, 2018[1])ಈ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ, ತಮಿಳುನಾಡು ಸರಕಾರ ಮರುಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ.ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ 1892 ಮತ್ತು 1924 ಅಂದಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಮತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇರೆಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರನ್ನು ಬಿಡುವ ತಿರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶತಮಾನ ಕಳೆದರೂ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರಕಾರ ಈ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಇಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದುದು. ಕಾರಣ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಧಿಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು, ಜೋತೆಗೆ ಬೇಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.ಈಗಾಗಲೆ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೇರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಅವರನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.ಆದರೆ ತಮಿಳು ನಾಡು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯವು ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಲ್ಬಣವಾಗುವಂತೆ

[1]The Indian Express ಫೆಬ್ರವರಿ 15, 2018

ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.ಹಲವು ಬಾರಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪರಿಹಾರಸೂಚಿಸಿದರೂ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಧನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಜೆ. ಜಯಲಲಿತಾ ಅವರು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಬಳಸಿ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೂಕುಲವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಇವರುಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಿಯಂ ರವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪತ್ರಕಾರರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಾಗ, "ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನದಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕೋರತೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ನದಿ ನೀರಿನ ಕೋರತೆ ಇರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆ ಬೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಂಕರ್ ನೀರಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ಯಯನ್ನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ ನೊಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿರುವುದು ಆಲೋಚಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನೀರಿನ ಕೋರತೆ ಇರುವ ಅಂಶ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಪ್ರಾಧನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಕಂಟಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಂಥನ ಮಾಡುವುದು ಸಕಾಲವಾಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಾನದಿ ಜಲವಿವಾದ

ಕೃಷ್ಣ ನದಿಯು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ದಿನಾಂಕ 04-2004ರ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಸ್ಒ 451 (ಈ) ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ,ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಜಿತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕೃಷ್ಣಾ ಜಲವಿವಾದಗಳ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ (ಕೆಡಬ್ಲ್ಯೂಡಿಟಿ)ನ್ನು ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯ ನದಿ ನೀರಿನ ವಿವಾದದ ಸೆಕ್ಷನ್ 4 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ (ಕೆಡಬ್ಲ್ಯೂಡಿಟಿ) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.ಐಎಸ್‌ಆರ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಡಿ ಕಾಯಿದೆ, 1956. ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್ ತನ್ನ ವರದಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 5 (2) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 30.12.2010 ರಂದು ನೀಡಿದೆ. ಪಕ್ಷದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 5 (2) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವನ್ನು ಕೋರಿತು. ಅದಾಗ್ಯೂ,ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯವು ಮಾರ್ಚ್, 2011 ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ರಜೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು (ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಪಿ (ಸಿವಿಲ್) ಸಂ.10498/2011) ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ 139 ನೇ ವಿಧಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸರ್ವೋಚ್ಚನ್ಯಾಯಲವು ಈ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಚಾರಣೆಯ ತಿರ್ಪನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದೆ.(jalshakti-dowr.gov.in 01- 08-2021[2])

[2]jalshakti-dowr.gov.in 01- 08-2021

1969 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಲವಿವಾದ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್ (ಕೆಡಬ್ಲ್ಯೂಡಿಟಿ)ನ್ನು ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯ ಜಲವಿವಾದ ಕಾಯಿದೆ, 1956 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. 1973 ರಿಂದ ಕೆಡಬ್ಲ್ಯೂಡಿಟಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. 1973 ರ ವರದಿಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ನೀರನ್ನು ಒಟ್ಟು 2060 ಟಿಎಂಸಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ 560 ಟಿಎಂಸಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಅವಿಭಾಜಿತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 700 ಟಿಎಂಸಿ ನೀರನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿತು. 2010ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ 81 ಟಿಎಂಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ 177 ಟಿಎಂಸಿ ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಜಿತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 190 ಟಿಎಂಸಿ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.ಆದರೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣ ಸರಕಾರ2014 ರಲ್ಲಿ ಮರು ವಿಚಾರಣೆಯ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ತಿರ್ಪು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.ಹಾಗೆಯೆ2-4 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿ ನೀರು ಪಡೆಯಲು 204-2016 ರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 20 ಕೋಟಿ ರೂ. ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂತಿಮ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಹೆದ್ದಾರಿ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವ ಮಾನ್ಯ ನಿತಿನ್ ಗಡ್ಕರಿ- "ನಾನು ಕೇಂದ್ರ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವನಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ 13 ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ-ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ವಿವಾದ ಮೂರು ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ",ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈ ವಿವಾದವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ(ದಿ ಹಿಂದೂ, ಫೆಬ್ರುವರಿ 28.2022).

ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ವಿವಾದ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ 1950 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಆಣೆಕಟ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬರಪೀಡಿತ ಆರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ರಾಯಾಚೂರು ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಅನಂತಪುರ, ಕಡಪ ಮತ್ತು ಕರ್ನೂಲುಗಳಿಗೆ ಜೀವನಾಡಿಯಂತೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾಲಕಳದಂತೆ ವಿವಾದವು ಗಂಬೀರ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದಂತೆ 1976 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಲವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಾಮಂಡಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು65.35 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿತು. ಆಣೆಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು134 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣವು230 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿಯಷ್ಟನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿತು.ಇದರಲ್ಲಿ 18 ಟಿಎಂಸಿ ಅಡಿಯಷ್ಟನ್ನು ಭಾಷ್ಪಿಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೇಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲು ಮಿಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಈ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಎರಡು ಭಾರಿ ಮಾನ್ಸೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಮಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ತಿರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳು ಈ ತಿರ್ಪನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿರುವುದು. ಆದರೂ ಆಗಿಗಾಗ ಕರ್ನೂಲು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರು ತಮಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಪಾಲಿನ

[3]deccan.chronicle sept.27,2016

ನೀರನ್ನು ಕರ್ನಾಟ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಆಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ ಬೇರೆಯದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೂಳು ಶೇಖರಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆಣೆಕಟ್ಟಿನ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಈ ಸಮಸ್ಯಯನ್ನು ಗಂಬೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಲ್ಬಣವಾಗುವ ಸಾದ್ಯತೆಯಿದೆ. (deccan.chronicle sept.27,2016)3

ಮಹಾದಾಯಿ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ

ಈ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದವು 1980 ರ ದಶಕದಿಂದಿಚಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮಲಪ್ರಭ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಣೆಕಟ್ಟು, ಕಾಲುವೆ, ಬ್ಯಾರೇಜ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ,ಗದಗ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿರುವುದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಗೋವಾ ಸರಕಾರವು 2006 ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಸುಪ್ರಿಂ ಕೊರ್ಟ್‌ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಗೋವಾ ಸರಕಾರದ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನವೆಂಬರ್ 16, 2010 ರಲ್ಲಿ ಮಹಾದಾಯಿ ಜಲ ವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ವಾದದಂತೆ ಇಡಿ ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯವು ಈ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹರಿಯುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ತಡೆ ನಿಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಲ ಪರಿಸರವ್ಯವಸ್ಥೆ(Ecosystem)ಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯವು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಗೊವಾ ಸರಕಾರ ಆಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗದಂತೆ, ಬಳಕೆಯಾಗದ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಿರುವ ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ, ನಿರಾವರಿಗೆ, ಕೃಷಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸದ್ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ ವಿನ: ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಇರಾದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗೋವಾ ಸರಕಾರ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಕರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲಿ. ಸರ್ವೊಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಈ ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಯುವವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ತಡೆಹಿಡಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ 7.56 ಟಿಎಂಸಿ ಈ ನದಿ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುಪ್ರಿಂ ಕೊರ್ಟ್‌ನ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾದಾಯಿ ಅಥವಾ ಮಾಂಡೊವಿ ನದಿಯೇ ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸ/ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯ ನದಿ ನೀರು ಹಂಚಿಕೆ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಆಯಾ ನ್ಯಾಯಾಮಂಡಳಿಯ ತೀರ್ಮಾಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ಪ್ರಕರಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯದ(ಭಾರತ ಸರಕಾರ) ವರದಿಯಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯ ಜಲ ವಿವಾದಗಳು

1. ಗೋದಾವರಿ ಜಲ ವಿವಾದಗಳ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಒಡಿಶಾ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಏಪ್ರಿಲ್ 1969

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ಜುಲೈ 1980 ರಂದು ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2.ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ-1

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಏಪ್ರಿಲ್ 1969

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ಮೇ 1976 ರಂದು ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

3.ನರ್ಮದಾ ಜಲ ವಿವಾದಗಳ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ರಾಜಸ್ಥಾನ,ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ.

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1969

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ಡಿಸೆಂಬರ್ 1976 ರಂದು ಇತ್ಯರ್ಥ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

4.ರಾವಿ ಮತ್ತು ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ಜಲ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಪಂಜಾಬ್, ಹರಿಯಾಣ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಏಪ್ರಿಲ್ 1987

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ಏಪ್ರಲ್ 1987 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ವರದಿಯು ಉಪನ್ಯಾಯಾಂಗವಾಗಿದೆ(ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.)

5.ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದಗಳ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಕೇರಳ,ಕರ್ನಾಟಕ,ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಪುದುಚೇರಿ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಜೂನ್,1990

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: 2018 ರ ತಿರ್ಪು ಮರುವಿಚಾರಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

6.ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ಜಲವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ-2

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಎಪ್ರಿಲ್ 2004

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

7.ವಂಶಧಾರ ನದಿ ಜಲವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಒಡಿಶಾ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ಫೆಬ್ರವರಿ 2010

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: 2014 ರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ತಿರ್ಪು ಮರುವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ

8.ಮಹದಾಯಿ ನದಿ ಜಲವಿವಾದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಗೋವಾ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವರ್ಷ: ನವೆಂಬರ್ 2010

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ: ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯಿಂದ ವರದಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಭಾರತಿಯ ಸಂವಿಧಾನದ 246 ನೇ ವಿಧಿಯು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಸಕಾಂಗದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನದಿಗಳು ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನದಿಗಳ ನೀರಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿವಾದಗಳ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ವಿಷಯವು ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 17 ರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯ 56 ರ ವಿಷಯದಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯ ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ನದಿ ಕಣಿವೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ತಿರ್ಮಾನಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಸಲು ಒಟ್ಟು 8 ಜಲ ವಿವಾದ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಜಲ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ (1956) ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ನದಿಯು ಹರಿಯುವ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕೆಳಗಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆ ಅಥಾವಾ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ನದಿಯ ಕೆಳ ಹರಿಯುವ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮೇಲ್ಭಾಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನದಿಯ ಉಗಮ ರಾಜ್ಯಗಳು (ಮೇಲ್ಭಾಗದ ರಾಜ್ಯಗಳು) ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ನೀರಾವರಿ, ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಅಂತರ ಜಲದ ಮರು ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನದಿ ಜಲಾನಯನದ ಹೊರ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ನದಿ ಹರಿಯುವ ಕೆಳಭಾಗದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ನದಿಯ ನೀರೇನು ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನದಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಳಪೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನದಿ ನೀರಿನ ಉಪಯೋಗ ಅಷ್ಟೋಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಂತರ–ರಾಜ್ಯಗಳ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 262 ರ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಜಲ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಎರಡು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿಡಿದೆ.

1. ಸಂಸತ್ತು ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಜಲ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಅಂತಿಮ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.

2. ಸಂಸತ್ತು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೊರಡಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅಥವಾ ಪುನರ್ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೆಲಿನ ವಿಧಿಯಂತೆ ಸಂಸತ್ತು ಎರಡು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ.

a.ನದಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ 1956 ಮತ್ತು b. ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯ ಜಲ ವಿವಾದ ಕಾಯಿದೆ-1956

ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 263 ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸತ್ತು ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನದಿ ವಿವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಧಿ 263(2) ರಂತೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಹುದು ಅದರೆ ಸಂಸತ್ತಿನ ತಿರ್ಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ವಿಧಿ 261 ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಈ ವಿವಾದವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಸಲು ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಸಂವಿಧಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ 4 ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 3 ಕಾಯಿದೆಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳೆಂದರೆ

(1) 1956 ರ ನದಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ

(2) ಬೆಟ್ವಾ ನದಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ 1976

(3) ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾಯಿದೆ 1980

ಹಾಗೂ ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ-1956 ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 262 ರ ಪ್ರಕಾರ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನೀರಿನ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯ 17 ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ವಿವಾದವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿಯ 17ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 56 ನೇ

ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯಗಳ ನದಿಗಳ ಮತ್ತು ನದಿ ಕಣಿವೆಗಳ ವಿವಾದವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದೆ.

- ನದಿ ಜಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಕೃತಿ ದತ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಿತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.
- ನದಿ ಜೋಡಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಲವು ಜಲ ತಜ್ಞರು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆಯೆ ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ನದಿ ಜೋಡಣೆ ಯೋಜನೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ದೊರೆತಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತಾದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಆಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನದಿ ಜೋಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮಳೆ ಬಿಳುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಷ್ಪಿಕರಣಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನದಿ ಜೋಡಣೆಯಂತಹ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಾಣ ನಡೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪರಸ್ಪರ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸದೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಬೇಡುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಹಲವು ಬಾರಿ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ರಾಜ್ಯದ ಪರವಾಗಿರುವಂತೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯಗಳು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ವಿವಾದಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ೬ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಗೋವಾಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಡಿಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗವು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿ ವಿವಾದ

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದ ಬೆಳಗಾವಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಈಶಾನ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೀದರ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ (ಕಲಬುರಗಿ) ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೊಂದಿಗೆ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದು, 1956 ರ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡನೆ ಕಾಯ್ದೆ (ಆಯೊಗ) ದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯವು ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 21 (2) (ಬಿ) ಅನ್ನು ಉಲ್ಲೆಖಿಸಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಖಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ, ಕಾರವಾರ ಮತ್ತು ನಿಪ್ಪಾಣಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟು 814 ಹಳ್ಳಿಗಳೊಳಗೊಂಡ 2806 ಚದರ ಮೈಲುಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ 6.7 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ವಾದಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾದವು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರ ವಾದವಾಗಿದೆ.ಆದರೂರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡಣೆ ಕಾಯ್ದೆ 1956 ರ ಪ್ರಕಾರಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ವಿವಾದಿತ ಗಡಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಅಂತಿಮ ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ತನ್ನ ಗಡಿಯನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷತೆ, ಸಾಪೇಕ್ಷ ಭಾಷಾ ಬಹುಮತ ಮತ್ತು ಜನರ ಇಚ್ಛೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮರುಹೊಂದಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮೆಲೆ ಒತ್ತಡ ತರುತ್ತಲಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷಾ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ (ಕಾರವಾರ) ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಬಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ವಿಧಾನವೆಂದು ತನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು:

1960 ಸಮಿತಿ

1960ರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತ ತೊರೆದು ಸಮಿತಿ ಸರ್ವಾನುಮತದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸುಮಾರು 3.25 ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು 1160 ಚದರ ಮೈಲುಗಳ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು.

1960 ಮತ್ತು 1980 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಗಡಿ ವಿವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಸಭೆ ಸೇರಿದರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ:

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು 1966 ರಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಮಿತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದರು. 1967 ರಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಾರವಾರ, ಹಳಿಯಾಳ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ಣ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಬೆಳಗಾವಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿತ್ತು. ಈ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಗಳನ್ನು ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು.

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಆದೇಶಗಳು:

ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು 2006 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾನದಂಡವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿತು. ಕಾರಣ ಭಾಷೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದೆಂದ್ದು ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆ ಇನ್ನೂ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಸರಗೋಡ ಗಡಿ ವಿವಾದ

1956 ರ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ ವಿಂಗಡಣೆ ಕಾಯ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಸರಗೋಡ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕವು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ,ಭೌಗಳಿಕ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಹಿನ್ನಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ತನ್ನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಿಕರಣ ನಿಡುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಾಧಾರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಮನೆತಗಳಾದ ಕ್ರಿ.ಶ. 2 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 14 ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ಅಳುಪಾಸ್ ಮನೆತನ, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ12 ನೇ–16 ನೇ ಶತಮಾನ), ಇಕ್ಕೇರಿಯ ನಾಯಕರು (1499-1763) ಹಾಗೂ ಹೈದರ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ (1776-1789) ಆಳ್ವಿಕೆಯವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದುವರೆದು ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ಆಡಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿ ಕಾಸರಗೋಡ ಹಳೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು (1789-1956).

ಕೈಯಾರ ಕಿಞ್ಞಾರೈ ಮತ್ತಿತರರು ಕಾಸರಗೋಡನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲು ನಿರಂತರ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಭಾವವಿದ್ದು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿಂದ ಹಿಂದುಳಿಯುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಕೇರಳ ಸರಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆ ಗಳಿಗೆ ಮಲೆಯಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿರುವುದು.

ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಭಾಕರನ್ ಆಯೋಗದ[4]ವರದಿಯಂತೆ ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡಲು ಹಾಗೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಸರಕಾರದ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

[4]. ಪ್ರಭಾಕರನ್ ಆಯೋಗದ

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋವಿಡ್–19 ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ) ಜಿಲ್ಲೆ ಗಡಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಬಂದ್ ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಉದ್ಭವವಾಯಿತು. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು.

ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಜನರು ಕೆಲಸ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಗಡಿ ದಾಟುತ್ತಾರ.ಆದರೆ ಕೋವಿಡ್–19 ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಂಡಿತು.

ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕನ್ನಡ ಪರ ಹೋರಾಟಗಾರ ಬಿ. ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ "ರಾಜ್ಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ತಡೆಗೋಡೆ ಇರಲಿಲ್ಲಿ. ಈಗ ಕೋವಿಡ್ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಎರಡು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾಗಳು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸಂವೇದನಾಶೀಲವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು".

ಭಾಷೆ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಒಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೋಬಗು ಆಗಿದ್ದರು ಸಹ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯೆತೆಯೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಿಮಿತವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕೇರಳ, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ, ಮಣಿಪುರ–ಅಸ್ಸಾಂ–ನಾಗಲ್ಯಾಂಡ–ತ್ರಿಪುರ–ಮಿಜೋರಾಂ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ–ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಹಿಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಭಾಷೆಯೇ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನಾಗರೀಕರು ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಸರ್ವೆಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಭಾಷೆಯೊಂದೆ ಗಡಿವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ದುರಂತ ಘಟನೆ. ಪರಸ್ಪರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದ್ಭುತ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ನಾಗರೀಕರನ್ನು ದೂರಮಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಕೀಯದ ಮುಖ್ಯ ಅಸ್ತ್ರವಾಗುತ್ತರುವುದು ಚಿಂತೆಗಿಡು ಮಾಡಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ:

ನಾಗರೀಕರು ಸಂವೇದನಾ ಶಿಲತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಧ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ಮುಗ್ಧ ಮತ್ತು ಅಮಾಯಕ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಎರಡು ಕಡೆಯಿಂದ ಪಾಲನೆಯಾಗಬೇಕು.ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನದಿ ಜಲ ವಿವಾದ ಹಾಗೂ ಗಡಿ ವಿವಾದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದರು ಸಹ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕವೇ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಅದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈ ವಿವಾದದ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ದೇಶವೇ ಪ್ರಶಂಸಿದೆ. ಅನೇಕ ವಿಧ್ವಾಂಸರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು,

ಕಾನೂನು ತಜ್ಞರುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೇಲಿನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿದ್ದಾರೆ.ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದೇಶದ ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುವುದು ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತ್ಯವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರಗಳು (References)

- *Cauvery Water Issue*-Members' Reference Service Larrdis Lok Sabha Secretariat, New Delhi (No. 42/RN/Ref/October/2016)
- The Report of Cauvery Water Dispute Tribunal with the Decision, Vol. 1-5., 2007.
- Integrated Hydrological Data Book 2015, Central Water Commission, New Delhi.
- India- WRIS, Water Resources Information System of India (http://www.India-wrs.nrsc.gov.in/wrpinfo/index.php/title-Cauvery)
- The Krishna Water Disputes Tribunal with the decision, Volume 1, New Delhi, 2010
- Manoggnya Reddy '*An Overview of Krishna River Water Dispute',* Law Insider, August 20, 2021.
- The Report of the Krishna Water Disputes Tribunal with the Decision, Volume -2, New Delhi,1973
- Mahadayi-Water Disputes Tribunal 8th Report part -2, volume-6th, 2018
- Dr. Ganesh Shetty, Summary of the Minor research project on *"Border Disputes in between Karnataka and Kerala states- recent trends and developments since- 2005*, Canara College, Mangalore-3
- Belgavi border dispute between Maharashtra and Karnatak-journalsofindia.com, December 22,2021
- Report of The States Reorganization Act 1956, Indian Govt. New Delhi, 31stAugust 1956
- https://indiankanoon.org
- Explained: what is Belagavi border dispute between Karnataka and Maharashtra, Times of India, Jan 28,2021
- Vijaykumar Patil, 'Suggestion on out-of-court solution to border dispute welcomed', The Hindu, January 20, 2016.
- The Indian Express ಫೆಬ್ರವರಿ 15, 2018
- jalshakti-dowr.gov.in 01- 08-2021
- deccan.chronicle sept.27,2016

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

ಡಾ. ರಮೇಶ ವಾಯ್. ಮಾಳಗಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಇಲಕಲ್ಲ
Mobile No.– 9449948338; Email. ID- rameshmalagi22@gmail.com

ಸಾರಾಂಶ:

ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕಾಲಾವಧಿ ರಚನೆ, ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುವುದು.ಇಂತಹ ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬಹುಮತ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರ ರಚಿಸಲು ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡನು ಕೂಡ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದು. ಬಹು ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರವು ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸರಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು: ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ:

ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರಗಳು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನೇತೃತ್ವ ಇತ್ತು. 2004ರ ತನಕ ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಪರಿವಾರದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು 1983 ಮತ್ತು 2004ರ ವರೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಶ್ರೀ.ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಇತರರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಯನ ಏರಿಕೆಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತದಾರರು ಬಿಜೆಪಿ ಒಲವು ತೋರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟಿಗೆ (ಜಾತ್ಯಾತೀತ) ಜನತಾದಳದ ಹಂತದವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತೂರಿಕೊಂಡು ಇದು 2004 ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2004 ರಿಂದ 2009ರ ಅವಧಿಯ ವರೆಗೆ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು (1) ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತುಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್ (2) ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ. (3) ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಮತ್ತು ಜೆ.ಡಿ.ಎಸ್. ಅವು ಯಾವ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಪೂರ್ಣ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸರಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ ಒಂದಾದ ನಂತರ ಒಂದು ಸರಕಾರಗಳು ಉರುಳುತ್ತಾ ಹೋದವು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 29 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಹ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಗೋವಾಗಳನ್ನು ಪಂಚದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಜೀವನ–ಕ್ರಮ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಸಂಸದೀಯ ಮಾದರಿಯ ಸರಕಾರವು ಹೊಂದಿದ್ದು ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯನವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು 1983–2013 ವರೆಗಿನ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿರುವಂತಹವು.

1. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು.
2. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿಚರ್ಚಿಸುವುದು.
3. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಲಿಸುವುದು.
4. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು.
5. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಪಕ್ಷದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈಪಲ್ಯ, ಅಂದರೇಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷದ ವೈಫಲ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು.
6. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು.
7. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧ್ಯಾಯನವು ಯಾವುದೇ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೇಯು ಸಂಕೀರ್ಣ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿವಾದದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಆಗಿದೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಣಾ, ಪರಿಸರರಕ್ಷಣೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬಹುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾರತದ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಮತ್ತುರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ರೂಪಗೊಂಡು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತದ ಇಂದಿನ ಬಹುಪಕ್ಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಕೆಲವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಅಥವಾ ಕೆಲಸವು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ತನ್ನದೆ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲ ಆಧಾರ ಅಥವಾ ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವ್ಯಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.

- **ಪ್ರೋ.ಎನ್.ಬಿ.ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಪ್ರೋ.ಜಿ.ಬಿ.ಶೀಲವಂತ "ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಮತ್ತುರಾಜಕೀಯ"** ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೋರಾಟಗಳು, ಸರಕಾರದ ರಚನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು, ಅಂತರ್‌ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಗಡಿ ಕಲಾಪಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.
- Dr. S.H.Patil, "Failed Experiments in Coalition Governments" ಇವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ 1983 ರಿಂದ 2004ರ ತನಕ ನಡೆದಿರುವಂತೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ 2004 ರಿಂದ2007ರ ತನಕ ಮೂರು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಲು ಜಾತಿರಾಜಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.
- N. Jose Chander, "Coalition Politics the Indian Exprerience" ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸದೀಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯವು ಒಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯವು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪರಮಾರ್ಶಿಸಿದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಸದೀಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೀರಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೇವಲ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.
- Dr.V.L.Yerande, "Political Ideologies of Political parties" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಬಹುಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರಕಾರವು ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸರಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯನದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳು

1. ಸೈದ್ಧಾಂತೀಕವಾಗಿ, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಪಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯ ಮೈತ್ರಿ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾದರೆ ಅದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು.

2. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯಚುನಾವಣಾ ಪೂರ್ವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೈತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅನುಕೂಲ ಮೈತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.
3. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸಕಾರದಲ್ಲ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡ, ನಾಯಕ ಅಥವಾ ವರಿಷ್ಠ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಲ್ಲ.
4. ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷಿಯವಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ಇದು ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಸೃಷ್ಠಿಸುತ್ತದೆ.
5. ಕೋಮುವಾದಿ ಪಕ್ಷವೆಂದು ಬಿಜೆಪಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜೆಡಿಎಸ್ ಮತ್ತೆ ಬಿಜೆಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೈ ಜೊಡಿಸಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ್ದು ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ಪ್ರತಿಕವಾಗಿದೆ.

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳು:

1. ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು
2. ಬಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿಯೇ ಬಗಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
3. ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನುಗೌರವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು
4. ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖ್ಯ ನಾಯಕನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಪರನಾಗಿಬೇಕು.
5. ಪ್ರತಿ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
6. ಪಕ್ಷಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ ಸಾಮಾನ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಮುನ್ನೆಡಸಬೇಕು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಬಹುಪಕ್ಷ ಪದ್ಧತಿಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದ ಆಡಳಿತದ ಬದಲಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಅಂತರ ಸಂಬಂಧ ಮಧ್ಯಮರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ, ಜೋತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಮೈತ್ರಿಗಳು ಕೆಲವು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಆಟಗಾರರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ರೀತಿಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರಗಳು ಆಗಿಹೋಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜೆಡಿಎಸ್ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸರಕಾರವು ಮೊದಲನೇಯ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ಜೆಡಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ರಚನೆಯಾಗಿರುವದು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಜೆಡಿಎಸ್ ಸೇರಿ ಮೂರನೇ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಸರಕಾರಗಳು ಅವಧಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಪತನಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

2004 ರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬಹುಮತದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಕರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗೊಂದಲವಿತ್ತು. ಜೆಡಿಎಸ್ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ

ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದರೂ ರಾಜಕೀಯ ಚದುರಂಗದಾಟದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ತಿಂಗಳ ಈ ಮೂರು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

REFERENCES

1. Dr: S.H.Patil, "Failed Experiments in Coalition Governments", mohit publications, NewDelhi,2011.
2. ಪ್ರೋ.ಎನ್.ಬಿ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಜಿ.ಬಿ ಶೀಲವಂತರ, "ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತುರಾಜಕೀಯ,"ಅರುಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಿಜಾಪೂರ,2013.
3. Bhambhri C P, "Coalition Government and Politics", shipra publications, Newdelhi,2014.
4. Dr.MallikarjunI.Minch, "coalition government in india",third concept,vol-17,No-195 May 2003,
5. ಸಂಯುಕ್ತಕರ್ನಾಟಕ(2004–2005, 2006–2007 & 2008)
6. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ(2004-05, 2006-2007 & 2008)
7. Times of India(2004-05 & 2006-07)
8. Deccan herald(2004-05 & 2006-07)
9. www.google.com
10. Karnataka politics
11. www.ourkarnataka.com
12. http://www.indianelections.com
13. http://en.wikipiedia.org/wiki/listofchiefministersofkarnataka

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪಾತ್ರ

ಅಶ್ವಿನಿ ಹೆಗಡೆ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ
ಕೆ.ಎಲ್.ಇ.ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಕಾಲೇಜು
ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸಾರಾಂಶ

ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಬಲೀಕರಣವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಯ ತ್ತು ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ 75 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅನುಭವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾಕರಾಗಿ ದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬಬ್ಬು ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಹಿಳಾ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಉನ್ನತಿಗೆ ದಾರಿತೋರಿಸಿದರು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಕುರಿತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೇವೆ ಮೊತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನಾವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

(**ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು:** ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ, ಶೋಷಣೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ.)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆ ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಪತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಚರಿಯೂ, ಸಹಭಾಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. 'ಮಾತೃ ದೇವೋ ಭವ' ಎಂಬ ನುಡಿಯು ಆಗ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಿತ್ತು. ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವೇದಾಂತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದವಳು ಕಾಲ ಚಕ್ರದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಾಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರ್ಶ ಮಾತೆ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ರಚನಗಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಂತಹ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸೇವಕಿಯೂ ದಾಸಿಯೂ ಆಗಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಭಾರತದ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂತಿತು. ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಳಿಯುವಂತೆ

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆಕೆ ವಂಚಿತಳಾದಳು. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಭಾರತೀಯರು ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಯಿಸಿದರು. ಡಾ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್, ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ, ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ಅವರಂಥ ಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನ ಆಶಾಂಕುರವನ್ನು ಮೊಳೆಯಿಸಿದರು. ಈ ಆಶಾಂಕುರಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದು ಪೋಷಿಸಿದರು– ರಾಷ್ಟ್ರ ಪಿತಾಮಹ ಪೂಜ್ಯ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು.

ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸ್ವಂತ ಜೀವನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಸಬಲೀಕರಣ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಹಿಳಾ ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಕಟ್ಟಾ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಕರಾಗಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಾರರಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮಾಜವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿಸಲು ಬಸಿದರು. ಅವರು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಾಹಸ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಸಮಾಜವು ವೇಗವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಉನ್ನತಿಗಾಘಿ ಬಹಳ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಪದ್ಧತಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪರ್ದಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲದ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಜನಾಂಗದ ತಾಯಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದು ಮಹಿಳೆಯರು ಆನಂದದ ಸಾಧನವಾಗಬಾರದು ಅವರನ್ನು ಸಹಾಯಕರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾಗೃತಿ ನಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆ ತಂದರು.

ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವು ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ ನಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭೀಕರ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ಅವಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಅವರ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿಂತನೆಗಳು ಆ ಕಾಳದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಕೃತಿಗಳು, ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗೆಗಿನ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಿಧಾನ:

ಅಧ್ಯಯನವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನವನ್ನು, ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಗಾಂಧಿಯವರು ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಗಾಂಧಿ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಅತಿರೇಕಗೊಂಡವು. ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು.

ಲಿಮಗ ಸಮಾನತೆ:

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ ಪಾಲು ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿವರು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸದಾ ಸಹನಶೀಲತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗೆಗೆ ಆದರಭಾವ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ದಾಸ್ಯಭಾವವೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಿರಿಮೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ತಾನು ಪುರುಷನ ಭೋಗದ ವಸ್ತು, ಅಲಂಕಾರದ ಗೊಂಬೆ ಎಂದು ತನ್ನತನವನ್ನು ಮರೆತಾಗ ಅವರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಗಾಂಧೀಜಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶ, ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ.

ನಾನೇನಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆಟಿಗೆಯ ವಸ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗಂಡಿನ ಮೇಲೆ ದಂಗೆಯನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದರು.

ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ:

ಹೆಣ್ಣು ಯಾವತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವವಳು ಎಂಬ ತಾತ್ಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಅರಿವಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪಾಲಕರು ಹೊರೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಉ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು, ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಷ್ಟೇ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೂ ಪಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕೇವಲ ಮಾರಾಟದ ಸರಕಾಗಿದ್ದರೆ ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರ ಘನತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಂಟಿರುವ ಶಾಪವೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಮಹನಂತೆ ಸಮಾನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸುಶೀಕ್ಷಿತಳನ್ನಾಗಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಆದರೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಡುವ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಗಾಂಧೀಯವರು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳುವ ಪುರುಷರನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಘನತೆಯನ್ನು ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕೆಲವರು ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಮದರೆ ಆ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ತರುಣಿಯರು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳುವ ಪುರುಷ ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೂ ಅಗೌರವ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಎಂದು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವಿವಾಹ ಹೃದಯಹೀನ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಮದುವೆಯ ಆಧಾರವು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವವಾಗಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು.

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ:

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮಹಾ ಪಾಪವೆಂದು ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡುವ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. “ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಈಜುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ” ಎಂದು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅವರು ಟೀಕಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ:

ಪತ್ನಿ ಯಾವತ್ತೂ ಪತಿಯ ಗುಲಾಮಳಲ್ಲ. ಅವಳು ಆತನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ. ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗೆಳತಿ. ಪತನಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹಾಗೂ ಈಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರಬೇಕು. ಪತಿ ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಪತ್ನಿಯು ಹೊಣೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರುಷನೊಬ್ಬ ಹಲವಾರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು.

ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ:

ದುರ್ಜನರ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೈಹಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದರು ಮಹಾತ್ಮ. ಯಾರಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕಿರುಕುಳ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂಥಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪಾಳಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವುದೇ ಕರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಸರಿ ಎನ್ನುವುದು ಗಾಂಧಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಗಾಂಧಿಯವರ ಧ್ವನಿ:

ಮಹಾತ್ಮರು ದೇಶದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಕೆಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ

ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅವರು ಅರಿತುಒಂಡರು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಅವರ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ನೈತಿಕ ಅನಿಷ್ಟದಷ್ಟೇ ದೈಹಿಕ ಅವನತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅವರ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಗಮನಿಸದೆ ಹಾದು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹರಿಜನರು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಜನರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ವಿಧವೆಯರ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಾಲವಿಧವೆಯರ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ ತುಂಬಾ ವಿಚಲಿತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಧವೆಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವರು ದೇಶದ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು. ಪರ್ದಾ ಪದ್ಧತಿಯು ಗಾಂಧಿಯವರ ದಾಳಿಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರು ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಅವರು ಪರ್ದಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು **"ಕೆಟ್ಟ, ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ಅನಾಗರಿಕ"** ಎಂದು ದೂಷಿಸಿದರು. ಸಮಾಜದ ಕೆಳಸ್ತರದ, ಅಸ್ಪೃಶ ವಿಭಾಗದ ಭಾಗವಾದ ದೇವದಾಸಿಯರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಮಹಾತ್ಮರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಳಿಸಲಾಗದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಬಾಲ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಅಗಾಧವಾಗಿ ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸಿದವು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ, ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತ ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ದೇವದಾಸಿಯರ ಅಥವಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ವೇಶ್ಯಾಗೃಹಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವುದು.

ಮಹಿಳೆ ಅಂದು ಇಂದು:

ವೇದ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ಮಾತೆ ಹಾಗೂ ದೇವಿ ಎಂಬ ಉನ್ನತ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಸ್ಮೃತಿಯ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಆಗಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ ಅವಳಿಗೆ ಮೊದಲು ತಂದೆ ರಕ್ಷಣೆಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅವಳ ಮಗ ಅವಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸರಕನ್ನಾಗಿ ಬದಲಿಸಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರವಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆ, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕತೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ, ಪೀಡಿಸುವುದು, ಬಲತ್ಕಾರದ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಒಬ್ಬ ಭಾರತಿಯ ವಿಧವೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಂದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ತಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿ ಭಯಾನಕ ಏಡ್ಸನಂತಹ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಣೆ:

ಮದುವೆಯೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ವರನಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾದರೆ ವಧುವಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಖರ್ಚಿನದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಧುವು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಸಾಯಿಸಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು ಆಯೋಗದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ಅಪರಾಧಗಳು

ಆತಂಕಕ್ಕೃಇಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ಬಾಲಕಿಯರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವರದಿಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ವೇದನೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾನೂನಿನ ಅಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಅಸಭ್ಯ ಇಚಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅವರ ನೈತಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ಅಸಹ್ಯ ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಅವರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕದೆ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯ ಬಲತ್ಕಾರದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ವೇಳೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಕರ್ಲ್ಯಾಂಡ್ ರಾಯಭಾರಿ ಕಚೇರಿಯ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯೋಗಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯ ಅಂಗರಕ್ಷಕರೇ ಬಲತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೆಲಿಯಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಯುವತಿಯನ್ನು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಚಾಲಕರು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಲತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಚಾಲಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೂಡ ವಿಧಿಸಿದೆ. ಬಲತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯ ಬಲತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವಳು ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶೋಷಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಿಳೆ ದನಿ ಎತ್ತಬೇಕು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಿ ಹೋರಾಡಬೇಕು, ಆರೋಪಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವಂತೆ ಕಾನೂನಿನ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳು:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಬರೆದ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಅನೇಕ ಉದಾತ್ತ ಆತ್ಮಗಳಂತೆ, ರಆಷ್ಟ್ರ ಪಿತಾಮಹ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಮಹಿಳಾ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಮಹಿಳೆ ಅಬಲೆಯಲ್ಲ ಸಬಲೆ ಎಂದರು. ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಜ್ಞಾನ, ನಮ್ರತೆ, ಸಹನೆ, ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಂತಹ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮೂರ್ತ ರೂಪವಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮರ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಕಟದ ಗುಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಂದಿಗೂ ದುರ್ಬಲರಾಫಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ದ್ರೌಪದಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸೀತೆ ಮತ್ತು ದಮಯಂತಿಯಂತಹ ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾದರಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಾಂಧಿಯವರು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಪುರುಷರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಇರುವಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂದರು.

ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ, ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧವನ್ನು

ನಡೆಸುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದರು. ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು, ವಿದೇಶಿ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು, ಖಾದಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅವರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪೊಲೀಸರ ಲಾಠಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕಂಬಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋದರು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲುಗಾಂಧಿಯವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈಡಿದ ಉಪದೇಶವು ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಆಭಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದರು. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೇಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪಟ್ಟುಬಿಡದೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪಾಲು ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಹೊರಗಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಮಹಿಳೇಯರಾರ್ಥಿಕ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಅವರು ಗೃಹ ಮತ್ತು ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದು ದೇವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದು, ಆತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆದಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಅಂತಃ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ನಾರಿ ಶಕ್ತಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆಳಲಿದೆ ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳೀದ್ದು ಇಂದು ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ:

ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ತಾಳ್ಮೆ, ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ ಶಕ್ತಿ, ದ್ರವಪದಿಯ ಕಾರ್ಯಶಕ್ತಿ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೂಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಧೈರ್ಯ, ಸರಳತೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಬೇಕು. ಮಹಿಳೆ ತಮ್ಮ ವೇಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯದೆ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶವಿತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೇ ಅಲಂಕಾರದ ಗೊಂಬೆಯಾಗದೆ ಆತ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯು ಭೊಗದ ವಸ್ತುವಾಗದೆ ಸೇವೆ ತ್ಯಾಗಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು, ಧರ್ಮರಕ್ಷಕಳಾಗಬೇಕು, ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವೀರ ಪತ್ನಿಯಾಗಬೇಕು, ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ, ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಬೇಕು, ಭಾವಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಆದರ್ಶ ಮಾತೆಯಾಗಬೇಕು. ಎಂಥ ಗಂಡಾಂತರ ಬಂದರೂ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ

ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಈ ಸಂದೇಶವು ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಹಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ಬಾಲ ವಿಧವೆ, ಸತಿಪದ್ಧತಿ, ಪರ್ದಾ ಪದ್ಧತಿಯಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಡಿಮೆ ಆಗಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಈಗ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಟೀಸಿಂಗ್, ಕಿರುಕುಳ, ಆಸಿಡ್ ದಾಳಿ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯಲಾರಂಬಿಸಿವೆ. ಇದು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕನಸನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವು ಕೇವಲ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆಗಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಈ ಸಮಯದ ನಿಜವಾದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ನೈತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಸಹನೆ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವವು ವಿಶ್ವನಾಗರೀಕತೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಸುಭದ್ರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಋಣ:

1. ಗಾಂಧಿ ಚಿಂತನೆಗಳು– ಕು. ಶಿ. ನಾಗಸುಂದರ
2. ಮಹಾತ್ಮರ ಮಾರ್ಗ– ವಿ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣರಾವ್
3. ಗಾಂಧಿಯವರ ದಕ್ಷಿಣ ಯಾತ್ರೆ– ಗೆರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್
4. ಮಹಾತ್ಮರ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು– ಮೇಮಗಲ್ ಸೋಮಶೇಖರ್
5. ಗಾಂಧಿ– ಡಾ. ಟಿ. ಸಿ. ಪೂರ್ಣಿಮಾ
6. ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಮಾಜವಾದ – ಎಮ್. ಕೆ. ಗಾಂಧಿ
7. ಸಮಾಜಧರ್ಮ– ಎಮ್. ಕೆ. ಗಾಂಧಿ
8. ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿ ಅಂದು–ಇಂದು – ಡಾ. ವರದಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್
9. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳು– ಕೆ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ
10. The Role of Women by M. K. Gandhi
11. Women and Social Justice - M. K. Gandhi
12. Understanding Gandhi – Anil Dutta Mishra
13. Gandhi and Modern World – Anil Dutta Mishra and Nuti Namita
14. Gandhi on Women- Pushpa Joshi
15. Internet

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

***ಸುರೇಖಾ.ಕ.ಕಾಂಬಳೆ**
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ರಾಣಿಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ,ಕರ್ನಾಟಕ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಈ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ (ರಾಜಕೀಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ) ಅರಿವು ಇದೆಯಾ?, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಆಂತರಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೆ?. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತದ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವುದೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ವ್ಯಕಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ಧೇಶವಾಗಿದೆ.

(**ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು:** ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ, ಕರ್ನಾಟಕ, ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ.)

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಚಲಿತ ಸ್ಥಿತಿ ಅರಿತು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವರೆಂದು ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತಿಳಿಯಲು ಅವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕುರಿತು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವು ಈ ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೋಷ್ಟಕ ನಂ 1.1, 1.2, ರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

2011ರಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ

ಕೋಷ್ಟಕ 1.1

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಅ.ನಂ	ಪ್ರದೇಶ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾವಾರು
1	ಗ್ರಾಮೀಣ	11,23,43,797	18.04%
2	ನಗರ	25,08,79,480	11.99%
	ಒಟ್ಟು	13,82,23,277	16.48%

ಮೂಲ:https://www.census2011.co.in 28/03/2022 at 8.pm

2011ರಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ

ಕೋಷ್ಟಕ 1.2

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಅ.ನಂ	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಸಾಕ್ಷರತೆ
1	5264545	5210447	10474992	65.33%

ಮೂಲ:https://www.census2011.co.in 28/03/2022 at 8.pm

ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾತ್ರವು ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ರಾಜಕೀಯವು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ:

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಿಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಈವರೆಗೂ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ಈ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ, ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಿತ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುಕೆಯು ಕಾರ್ಯ ವಿಕಸನೆಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಿಸುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.[1]

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿ:

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಇದು ಜನರನ್ನು ಅವರ ಧರ್ಮ, ಉದ್ಯೋಗ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯು ಸೇರಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.[2]

ಭಾರತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ:

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೀರಿದ ನಿಂಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 45ನೇ ವಿಧಿಯು "ರಾಜ್ಯವು ಈ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ 10 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವವರೆಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ".[3] ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರಾಜ್ಯವು ಈ ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಕೊರತೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆ, ಅನೂಕುಲಕರ ವಾತಾವರಣದ ಕೊರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ತೊಂದರೆಗಳಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರ ಪ್ರೇರಿತ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬಿರುತ್ತವೆ.[4]

ದಲಿತ ಮಕ್ಕಳು ಬಡವರಾಗಿದ್ದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು 14 ವರ್ಷದ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. 1993ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ದಲಿತ ಮಕ್ಕಳ ಕೇವಲ 16.2% ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದರು, 83.8% ರಷ್ಟು ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟೇತರ ಜಾತಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಜ್ಯುಕೇಷನ್ ವರದಿ' ಪ್ರಕಾರ 1993-94ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಹಾಜರಾತಿ 64.3% ದಲಿತ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು 46.2% ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು 74.9% ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು 61% ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಶೇಕಡಾ 15ರಷ್ಟು ಹಿಂದಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 1999ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 24% ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು.[5] ಶಿಕ್ಷಣವು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಂಕಟದ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಮಿಸಲಾತಿ:

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತುರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ, ಅವರಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ 73ನೇ ಮತ್ತು 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತಳಮಟ್ಟದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 1999ರ ವೇಳೆಗೆ, ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 2,27,698 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಬ್ಲಾಕ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 5,906 ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 474

ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸುಮಾರು 3,586 ನಗರ ಸ್ಥಳಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 2.5 ಮಿಲಿಯನ್ ಸದಸ್ಯರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಗಳಿಗೆ, 1,20,871 ಸದಸ್ಯರು ಬ್ಲಾಕ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ 12,671 ಸದಸ್ಯರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. 1999ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 7,68,582 ಮಹಿಳೆಯರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು 38,582 ಮಹಿಳೆಯರು ಪಂಚಾಯತ್ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ 4,030 ಮಹಿಳೆಯರು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು.[6]

ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅಥವಾ ಮಹಿಳಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಜನಪರ ಕ್ರಮವೇ ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿ ಇಡೀ ವಿಷಯವು ರಾಜಕೀಯ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. 1993ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 73 ಮತ್ತು 74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 33 ಪ್ರತಿಶತ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಅವಶ್ಯಕ.[7]

ಮಿಸಲಾತಿ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿಡುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವಿನ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ನಿರಂತರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಮನವಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪಗಳು, ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಹಿಳೆ ತಾನು ಇರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಸಂಮಜಸವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕ್ಕೋಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಹಿಳೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ

ಜಾತಿ ಮಹಿಳೆ ರಾಜಕೀಯ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಸಹ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.[8]

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯದ ಅರಿವು ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಇವರುಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿಸುವದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕು (ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು), ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯದ ಪ್ರತಿಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದದು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅವರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದುಅವಶ್ಯಕ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಮಮತಾ ರಾಜವತ್, "ಶೆಡ್ಯೂಲ್ ಕಾಸ್ಟಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಅನಮೊಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ, 2003.
2. ರಾಜಕುಮಾರ್. "ವುಮೆನ್ ಆ್ಯಂಡ ಎಜುಕೇಶನ್", ಅನಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ–2000
3. ಸುಂದರಕನ್ನಾ, "ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು", ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, 2011
4. ಶೈಲೆಂದ್ರ ಸೆಂಗರ. "ಕಾಸ್ಟ, ಕ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ಸೊಶಿಯಲ್ ಇನ್ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಅನಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ, ನ್ಯೂದೆಹಲಿ–2007
5. ಸುಂದರಕನ್ನಾ, "ದಲಿತ ವುಮೆನ್ ಆ್ಯಂಡ ಹ್ಯೂಮನ್‌ರೈಟ್ಸ್", ಸ್ವಸ್ತಿಕ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ, ದೆಹಲಿ, 2011
6. ರಮೇಶ ಕ. ಅರೋರಾ ಮತ್ತು ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಹೂಜಾ "ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಶನ್ ಆ್ಯಂಡ ಡಿಸೆಂಟ್ರಲೈಜೇಶನ್", ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ , ಜಯಪುರ–2009
7. ಡಾ. ಪಿ.ಬಿ.ರಾಥೊಡ. "ದಿ ರೋಲ್ಆಫ್ ವುಮೆನ್ಇನ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಪೋಲಿಟಿಕ್ಸ", ಕರೆಂಟ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ, ಆಗ್ರಾ (ಇಂಡಿಯಾ)–2009
8. (ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಭೈರಪ್ಪ, "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ", ಸ್ವಪ್ನಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ, ಬೆಂಗಳೂರು. 2008)

ಗ್ರಂಥಋಣ :

- ಡಾ. ಪಿ.ಬಿ.ರಾಥೊಡ." ದಿ ರೋಲ್ಆಫ್ ವುಮೆನ್ಇನ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಪೋಲಿಟಿಕ್ಸ",ಕರೆಂಟ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ, ಆಗ್ರಾ(ಇಂಡಿಯಾ)–2009

- ಎನ್.ಎಸ್.ನಾಗರ. "ವುಮೆನ್ಆ್ಯಂಡ ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ" ವಿಸ್ತಾ ಇಂಟರನ್ಯಾಶನಲ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ, ಯಮುನಾ ವಿಹಾರ, ಡೆಲ್ಲಿ–2008
- ರಮೇಶ.ಕ.ಅರೋರಾ ಮತ್ತು ಮಿನಾಕ್ಷಿ ಹೂಜಾ"ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್, ಪಾರ್ಟಿಸಿಪೇಶನ್ ಆ್ಯಂಡ ಡಿಸೆಂಟ್ರಲೈಜೇಶನ್", ರಾವತ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ , ಜಯಪುರ–2009
- ರಾಜಕುಮಾರ್. "ವುಮೆನ್ ಆ್ಯಂಡ ಎಜುಕೇಶನ್", ಅನಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ–2000
- ಚಂಕ್ರಂದರ ಸತಪತಿ. "ಎಂಪವರಮೆಂಟ ಆಫ್ ವುಮೆನ್", ಅಗ್ರೋಬಿಸ್ (ಇಂಡಿಯಾ) ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ–2009
- ಶೈಲೆಂದ್ರ ಸೆಂಗರ. "ಕಾಸ್ಟ, ಕ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ಸೊಶಿಯಲ್ ಇನ್‌ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ", ಅನಮೋಲ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ, ನ್ಯೂದೆಹಲಿ–2007
- ಫ್ರೋ. ಎಸ್.ಎ. ಪಾಲೆಕರ್. "ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಸೊಸಿಯಾಲಜಿ", ಮ್ಯಾಗಲಮ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ಡೆಲ್ಲಿ–2010
- Mamata Rajawat, 'Scheduled Castes in India', Anmol publications, New Delhi, 2003.
- Dr. Narayan Das, 'Scheduled Castes in Rural India', Anmol Publications, New Delhi, 2014.
- Nirupama Prakash, 'Scheduled Castes: Socio-Economic Changes', Chugh Publications, Allahabad, 1989.
- Prof. S.A. Palekar, 'Political Sociology', Maglum Publications, Delhi, 2010.
- G.S. Gurre, 'Caste and Race in India', Popular Prakashan, Bombay 1950.
- Shailendrasengar, 'Caste, Class And Social In Equality In India', anmol publications, New Delhi 2007
- S.M. Michael, "Dalits in Modern India", sage publications, Delhi, 2011.
- Surinder Khanna, "Dalit Women and Human Rights", swastika publications, Delhi, 2011.
- Devidas G. Rathod, "Human Rights and Constitution", Current publicatons, Agra, 2016
- Nirupama Prakash, "Scheduled Castes: Socio-economic Changes", Chugh publications, Allahabad, 1989.

<u>ಅಂತರರ್ಜಾಲಗಳು:</u>

1. http://ijsw.tiss.edu>assoc>doc26 /03/ 2022 ,12.00 pm
2. https://en.m.wikipedia.org/wiki/sheduled_caste 27/10/2021,3pm
3. https://kn.m.wikipedia.org>wiki 26/10//2021, 2pm
4. https://en.m.wikipedia.org>wiki 27/10/21, 3 pm
5. https://courses.lumenlearning.com> 31/10/2021, 5pm
6. https://en.m.wikipedia.org>wiki 31/10/21, 5pm
7. https://www.socialcapitalresearch.com> 1/11/21, 10.50 pm

ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ

ಡಾ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಬಿದ್ನಾಳ
ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಪೀಠಿಕೆ :

**"ಹೋರಾಡು ಬೀಳ್ವನ್ನ ಮೊಬ್ಬೊಂಟಿಯಾದೊಡಂ ।
ಧೀರ ಪಥವನೆ ಬೆದಕು ಸಕಲ ಸಮಯದೊಳಂ ॥
ದೂರದಲಿ ಗೊಣಗುತ್ತ ಬಾಳ್ವ ಬಾಳ್ಗೇನು ಬೆಲೆ ?
ಹೋರಿ ಸತ್ವವ ಮರೆಸು – ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ॥"**

ಮೇಲಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕವಿ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗದ ರಸಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಧೀರನಾಯಕನ ಕ್ಷಣ ಹೇಳಿದೆ. ವಿಜಯಶ್ರೀಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಧೀರನಿಗೆ, ಸಾಹಸಿಗೆ ಒಲಿಯುವಳು, ಸತ್ಯದೊಡನೆ ಬದುಕುವವರು ಯಾರಿಗೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರದೇ ಎಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ವವನ್ನೇ ಮರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾಂಪಿಯನ್ನರು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧಿಸಿತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಇತರರು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಗದ ನೊಂದವರ ನೋವಿನ ನೊಗ ಹೊತ್ತು ಮುನ್ನಡೆಸಬಯಸಿದ ನಾಯಕ ಮಣಿ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್.

∗ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ

ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಒಬ್ಬ ಮೇಧಾವಿಯ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವ ನಾಯಕರು ಉದಯಿಸಿ ಒಂದು ಚೈತನ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಳಕು ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರವರು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿಸಮನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರು. ಭಾರತದ ಮಾಜಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಫಕ್ರುದ್ದೀನ್ ಅಲಿ ಅಹಮ್ಮದ್ – "ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಂತ್ರಮಂಡಲ ರಚನೆಯಾದಾಗ 1937 ರಿಂದ 1952ರ ವರೆಗೆ ನೆಹರು ಅವರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಖಾತೆ ಸಚಿವರಾದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ 33ನೇ ಏಷಿಯನ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಭೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪದಕ್ಕೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ Industrial Employment Act-1946, Industrial Dispute Act-1947,

Factories Act-1948, The Employee Provident Funds Act-1952 ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಕಾರ್ಮಿಕನು ದೇಶದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ದೇಶಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

1952ರ ಮೇ ಯಿಂದ 1956ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ವರೆಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಖಾತೆಯ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿವಾದ ಅಧಿನಿಯಮ, ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ಅಧಿನಿಯಮ, ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯನಿಧಿ (P.F.) ಇವು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಅವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಅಧೋಗತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಾರೀರಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವಿಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು.

ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಎರಡನೇಯ ಬಾರಿ 1966ರ ಜನೇವರಿ 24 ರಿಂದ 1967ರ ಮಾರ್ಚ್ 12ರ ವರೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗಳ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ 1969ರ ನವೆಂಬರ್ 19 ರಿಂದ 1970ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ 17ರ ವರೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ರವರ ಇಂತಹ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಆರನೇಯ ಜಾರ್ಜ್‌ರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅವರು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಚಿವರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಣಿಸಿದ್ದಿತು.

a) ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗಳಿರುವವರು ಎಂದೂ ಏಕಾಂಗಿಗಳಲ್ಲ. ಬಹುಮುಖ ಆಲೋಚನೆಗಳ ನಾಯಕರಿಗೆ ಲೋಕದ ಚಿಂತೆಯೇ ಅವರ ನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ, ಜನಸೇವೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ 1962 ರಿಂದ 1963ರ ವರೆಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಸಚಿವರಾಗಿ, ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂತಿ ಸೇವೆಯು ದೇಶದ ಮಹತ್ವದ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂದು ಬಹುಬೇಗನೆ ಅರಿತುಕೊಂಡರು ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ರವರು. 2000 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅವರ ಇಂತಹ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಂದ 1956 ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐದು ಸಾವಿರ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ 77 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. 7300 ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಗಳು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಇದು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಫಲವಾಗಿದೆ.

b) ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ನಾಳೆಯು ನಮ್ಮದಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಇಂದೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಯಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಿದ್ಧತೆಯೇ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ರಚನಾತ್ಮಕ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತವು ತೀವ್ರವಾದ ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ನರಳುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕವಾದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಕತೆ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅದೃಷ್ಟವೂ ಎಂಬಂತೆ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. 1967ರ ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

"ಸರಿಯಾದ ಬೀಜೋಪಚಾರ, ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ನೀರನ ಪೋಷಣೆಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಳುವರಿ ಸಾಧ್ಯ" ಎಂದರು. ಕೃಷಿತಜ್ಞರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

c) ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು :

ಮನುಷ್ಯ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದರೆ ಅದು ಅಧರ್ಮ, ಪರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದರೆ ಅದು ಧರ್ಮ. ಗುಲಾಮರು ತಮಗಾಗಿ ಬದುಕಿದರೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. 1975 ರಲ್ಲಿ ದಿ.ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ದಿ.ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್‌ರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸದಸ್ಯಕ್ಕೆ ಫೆಬ್ರುವರಿ 02, 1977 ರಂದು ರಾಜೀನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಅದೇ ದಿನ "The Congress for Democracy" ಎಂಬ ಹೊಸ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಿ.ಎನ್. ರಾಚಯ್ಯ ನವರು The Congress for Democracy ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಫೆಬ್ರುವರಿ 08, 1977 ರಂದು The Congress for Democracy ಗೂ ಮತ್ತು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ "ನೇಗಿಲಹೊತ್ತ ರೈತ"ನ ಚಿನ್ಹೆ ಬಳಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಾಗಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಯಿತು.

1979ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವುಂಟಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು. 1979ರ ಜುಲೈ 15 ರಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಸಂಜೀವ ರೆಡ್ಡಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಲ್ಪಮತಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಈ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ರಾಜಕೀಯ ಆವಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ರವರು ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಗಷ್ಟ್ 20 ರಂದು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚರಣ ಸಿಂಗ್‌ರ ಸರ್ಕಾರ ಬಹುಮತ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್ ಪಕ್ಷವು ಚರಣ ಸಿಂಗ್‌ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ದೇಶದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ಶ್ರಮಿಸಿದ ಧೀರ ನಾಯಕ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ರವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶವು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಯಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿವಾದಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪಿತೂರಿ ಫಲವಾಗಿ 1977 ಮತ್ತು 1979 ರಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಸಲ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಹುದ್ದೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ "ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಭಾರತದ ಜನತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡವಾಯಿತು."

ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮದೇ ಆದ "Indian National Congress (J)" ಎಂಬ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ 1985 ರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರ ಸುರೇಶಕುಮಾರನ ಆಕಸ್ಮಿಕ ನಿಧನದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋದರು. ಇದೇ ಕೊರಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತ 1936 ರಿಂದ 1986ರ ವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ವಿವಿಧ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾಂಗ್ರೇಸ್‌ನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಧುರೀಣರಾಗಿ 11 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ "ಜಗತ್ತಿನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಗಳಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ

ಜನರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಕಂಡರಿಯದ ಅಪ್ಪಟ ರಾಜಕಾರಣಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನ ರಾಮ್‌ರವರ ಜುಲೈ 06, 1986 ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 79ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ನಿಧನರಾದರು. ಅವರ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸಮಾಧಿಯಿರುವ ಸ್ಥಳ ರಾಜಘಾಟ್‌ನಲ್ಲೇ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಗಾಂಧೀವಾದಿಯನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಲೀನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ :

1. ಡಿ.ಕೆ. ಕುಮಾರಯ್ಯ, **"ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ದರ್ಶನ"**, ಗೋಕುಲ್ ಪ್ರಕಾಶ, ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ, 2010.
2. ಟಿ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬೂತಯ್ಯ, **"ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್ ಜೀವನ–ವಿಚಾರ"**, ಆದಿಭಾರತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರ, 1991.
3. ಸಿ.ಎಮ್. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ, **"ಹಸಿರುಕ್ರಾಂತಿಯ ಹರಿಕಾರ ಡಾ.ಬಾಬು ಜಗಜೀವನರಾಮ್"**, ಕಳ್ಳಿಮನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2005.
4. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಿ.ಆರ್. (ಅನು) ರಾಹು, **"ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಗಮ, ವಿಕಾಸ, ವಿನಾಶ"**, ಸುಮೇಧ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, 2010.
5. ಎಚ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, **"ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ"**, ದಲಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಹೊಸಪೇಟೆ, 2010.
6. ರಾಮ್ ಜಗಜೀವನ (ಮೂಲ) ರಾಹು (ಅನು), **"ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಸವಾಲುಗಳು"**, ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, 2013.
7. Bakshi S.R. "Jagajivan Ram : The Harijan Leader", Anmol Publications Pvt. Ltd., New Delhi, 1992.
8. Bhatnagar S., "Social Justice and Equality in India", ISS Publication, New Delhi, 1997.
9. Andre Betrille, "Caste Old and New", Assian Publishing House, Bombay, 1969.
10. C.B. Raju, "Social Justice and the Constitution of India", Serials Publications, New Delhi, 2006.
11. Chandra Ramesh and Sang Mittra, "Dalit Identity in the New Millennium", [Vol-05] Common Wealth Publication, New Delhi, 2003.
12. Chitkara M.G., "Dr. Ambedkar and Social Justice", APH Publication, New Delhi, 2002.

13. Chanchreck K.L., “Jagajivan Ram : A Select Bibliography 1908-1975”, S. Chand and Co. Pvt. Ltd., New Delhi, 1975.
14. Chaudhuri Mirad C., “Hinduism”, Oxford University Press, Delhi, 1979.
15. Chester D.N., “Central and Local Government”, MacMillon Company Limited, London, 1951.
16. Chopra J.K., “Indian Society, Structure and Change”, Unique Publishers, New Delhi, 2010.
17. Dasari S., “Socio-Politic Background of Babu Jagajivan Ram”, New Delhi, 1975.
18. Durlab Sing, “Jagajivan Ram Success Story : Principle of Success in Politics: Biography”, New Delhi, 1980.
19. Datt K.K., “History of the Freedom Movement in Bihar”, (Vol-I, III) Govt. of Bihar, 1957.
20. D.K. Sharan, “Scheduled Castes in Freedom Struggle in India”, Classical Publishing Company, New Delhi, 1999.
21. Das Harihara, “Indian Government and Politics”, Himalaya Publishing House, New Delhi, 2001.
22. Dharshankar A.Y., “Leadership in Panchayati Raj”, Panchashila Publication, Jaipur, 1979.
23. Dakkamalai S.S., “Rural Development and Social Change in Idnia”, D.K. Publications, New Delhi, 1983
24. Dyanee S.N., “International Labour Organization and India; In pershute of Social Justice”, National Publishing House, New Delhi, 1977.
25. Gruthu G.S., “Jagajivan Ram On Labour Problems”, Anantram Publication, Delhi, 1951.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳೂವಳಿ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾರುತಿ ಕೆ. ಡಂಬಳ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ

ಸಾರಾಂಶ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೆನೆಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಯುಗದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಜಾತಿಪಿಡುಗುಗಳಿಂದ ನಲುಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದು ನಿಜ. ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಾನತೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಶಾಂತಿ–ನೆಮ್ಮದಿಗಳು ನೆಲಸುತ್ತವೆನ್ನುವುದುಂಟು; ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮಾಯವಾಗಿ ಜಾತಿರಹಿತ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದುಂಟು. ಇದು ಕೇವಲ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೇ ವಿನಃ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದುಹೋಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಾಸ್ತವತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವವರೆಗೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ; ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ವಿನಃ ಸುಧಾರಣೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೇಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂರೈಕೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ಹೋರಾಟ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವೆನ್ನಬೇಕು. ಚಲನರಹಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವೆಂದರೆ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ–ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗದೆ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರಗೊಳ್ಳದೆ ಪಟ್ಟಭದ್ರರ, ಬಲಾಢ್ಯರ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಅಡಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇಂಥವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳು ಸತತವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾರತಮ್ಯವಾಗಲಿ, ದೌರ್ಜನ್ಯವಾಗಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಪದಗಳು :

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಚಳುವಳಿ, ಮೀಸಲಾತಿ, ಅಸ್ಮಿತೆ, ಸಂವಿಧಾನ, ಹೋರಾಟ, ತಳಸಮುದಾಯ.

ಪೀಠಿಕೆ :

ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಜಾತಿಯತೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಜನಸಮುದಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿ, ಪಂಗಡ–ಉಪಪಂಗಡ, ಮತ–ಪಂಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ ಈ ಸಮಾಜ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಈ ಸಮಾಜದ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೂ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ, ತಾರತಮ್ಯ ಇದರ ಮೂಲಗುಣವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವಷ್ಟರ

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೀಪಗಳಂತೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇದು ಈ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ ಶ್ರುಪಡುವ ಕಟುವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಇಂಥಾ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವು ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿವೆ.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅರ್ಥ :

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷಿಕ ಪದ ಸದ್ಯದ ಭಾರತದ ಬ್ರಹತ್ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಜಿಸಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವಂಥವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ವಿಷಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗವೆಂಬುದು ಈ ಶತಮಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬುದು ನಿಜ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಈ ಶತಮಾನದ ಎರಡನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಜಾಗೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧ ರೂಪಗೊಂಡ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದ ಲಿಂಗಾಯಿತರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಮುಖ ಜಾತಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ, ಅಬಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದುಗೂಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ವಿರೋಧವು ರಾಜಕೀಯ ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಇಂಥಾ ಸಂಘಟಿತ ವಿರೋಧವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳೆಂದರೆ ಏನು? ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳಿದಂತೆ 'ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲ, ಅವರೊಂದು ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳ ಸಮೂಹ. ಸಂವಿಧಾನವು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವಹಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚನೆಯಿದೆ. 1. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೀತಿಗಳು, ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುವುದು; 2. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅರ್ಥವಿರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು. ಸಂವಿಧಾನದ 340 ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂವಿಧಾನದ 15(4) ಮತ್ತು 16(4) ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು; ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥಾ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಹಿಂದೂಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಸಹಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೇ, ಇದು ತೀರಾ ಜಟೀಲವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಏಕರೀತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ–ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿ :

ಕ್ರಿ.ಶ. 20 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಜರುಗಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿಯು ಒಂದು. ಇದು ಮುಂದೆ ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಚಳುವಳಿಯು ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಶೋಷಿತರ ಸಂಘಟನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕೈಹಾಕಿದವರು ಸರ್ ಲೆಸ್ಲೀ ಮಿಲ್ಲರ್. 1919 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಪಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಜನಗಣತಿ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಶೇ. 5 ಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೊಡಕುಗಳು ಹಲವಾರು. ಇದು ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೊಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಲಿ ಇಂಥಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ದೇಶದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿವೆ; ತರುತ್ತಲಿವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಹಲವಾರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು, ತೀರ್ಪು–ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರೊಡನೆ ಅದಕ್ಕನುಸಾರ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಯಸುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ರಚಿಸಿದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗಗಳು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಶಿಪಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಒಪ್ಪುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆಯೋಗಗಳು ತಮ್ಮ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಗೆ ನೀಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದುವಲ್ಲ. ಅವು ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ನಂಬಲರ್ಹವಾದಂಥಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಂಥವು ಎಂತಲೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಜಸ್ಟಿಸ್ ಚಿನ್ನಪ್ಪ ರೆಡ್ಡಿಯವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅರ್ಹವೆಂದಾಗಲಿ, ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಲಹೆ–ಸೂಚನೆಗಳ ವಿನಃ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವುವೆಂದಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಅವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಅವು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನಿನ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಗಿರುವ ತಾರತಮ್ಯದ ಪದರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನಂತೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳೆರಡೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸುವುದನ್ನು ನೀತಿ–ನಿರ್ಧಾರ–ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಡುವ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದನ್ನು ಸಹಜವೆನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದರೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ನೀಡುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ; ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದು; ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರೂ ಬಲಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಮುಂದುವರೆದ ಜಾತಿಗಳವರು ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಕಬಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜಾತಿ–ಉಪಜಾತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಮೀಸಲಾತಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಲುಕಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವುದು; ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳವರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನರಳಲು ಜಾತಿಯಾದಾರಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು 'ತಪ್ಪಾಗಿ' ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅವದಿಯನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬದುಕು ನಡೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಗೌತಮಬುದ್ಧನ ನಂತರವೂ, ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 2500 ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯವೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆಯೆಂಬುದು ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಚಳುವಳಿಗಳು :

1970–80ರ ದಶಕ ಮತ್ತು 1990 ರಿಂದ ಬಹುತೇಕ 2000 ರದವರೆಗೆ ಜನರು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಹೋರಾಟಗಳು ಯಾಕೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲಾ? ಇದು ಅನೇಕ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರನ್ನು ಕಾಡದೆ ಇರದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಣ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಸಮಸ್ಯೆಗಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾರಂಗ, ಚಿಂತಕರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳು ಬೀದಿಗಿಳಿದು ಹೋರಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನೆನಪು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೆ. ಆವತ್ತು ನಾಡು ನುಡಿಗೆ, ಭಾಷೆಗೆ, ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಜನ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಬೂಸಾ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ತಿರುವು ಆಗಿರಬಹುದು. ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ, ದಲಿತರಿಗೆ ಮಲ ತಿನ್ನಿಸಿದರ ವಿರುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳ ಇವತ್ತಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ನೆನಪುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 60–70 ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಮೇಲೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಮಲು ಏರಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಚಳುವಳಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಲೆನೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಇದನ್ನ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮೆದುಳಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅನೇಕ ಊಹೆಗಳು ಅವಾಸ್ತವಿಕ ಎನಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಇಂದು ಅವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಬದ್ದತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ವಾರಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪಾರ್ಟಿ ಬದಲಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬದ್ದತೆಯಾಗಲಿ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅನೇಕ ವೈಪರಿತ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಗಿರುವ ಬದುಕು ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆಯೇ? ಕೆಲಮಂದಿ ಬುರುಡೆ ಬಿಡುವ ನಾಯಕರು, ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು, ಸ್ವಯಂ

ಘೋಷಿತ ಬುದ್ದಿಜೀವಿಗಳು ಹೇಳುವುದು ಒಂದು ಮಾಡುವುದು ಇನ್ನೊಂದಾದರೆ ಜನರನ್ನು ನಂಬಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಚಳುವಳಿಗಳು ಕೂಡಾ ಇದೇ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅನುಕೂಲಸಿಂದು ರಾಜಕಾರಣ, ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕ್ಷುಲ್ಲಕತೆ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಅಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಸ್ಮಿತೆ :

ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದಿರುವ ತಳವರ್ಗದವರ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅಥವಾ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪುವ ಲಕ್ಷಣ ತೋರಿವೆ. ಆದರೂ ಹೊಸ ಅಡ್ಡಿ–ಆತಂಕಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡು, ಇಂಥಾ ಹೋರಾಟ ನಿರಂತರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತಾದರೆ, ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೊಸ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಜಾತಿ–ಮತ–ಪಂಥಗಳು ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಚಹರೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ಹೊಸ ವೇಷದೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಯಾವಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಜಾತಿವಿನಾಸವೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರ ಐಕ್ಯಮತ್ಯ ಎಂದು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳಿದುದು ನಿಜವೆನಿಸಿದರೂ, ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಣಲಾದೀತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿಯು ಒಂದು ನಿರಂತರವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಅದು ಸದಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾ ನದಿ ಇದ್ದಂತೆ ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಶತ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿತು. ಅವರು ತಮಗೆ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವರದಾನವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕನಿಷ್ಟ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದು ಮುಂದುವರೆದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕೈ ಬಿಡಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸರಕಾರಗಳು ಹಿಂದೂಳಿದ ವರ್ಗದವರ ವಿರುದ್ದವಾದ ತಿರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ, ಹಿಂದೂಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಹಿಂದೂಳಿದ ವರ್ಗದ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅಣಿಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು–ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, 1999.
2. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಒಂದು ಅವಲೋಕನ – ಶೂದ್ರಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ– 2006.
3. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಡಾ. ಕೆ.ಜೆ. ಸುರೇಶ ಶಿವರಂಜನಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ ಮೈಸೂರು, 2020.
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊರತಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2010.
5. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಕಾರರೇಖೆ, ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಆರ್. ವಾಸವಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, 2015.
6. ಜಾತಿ ಸಂವಾದ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, 2015.
7. ಜಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜಕೀಯ, ಬಿ. ಸುಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, 2018.
8. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನುಸಂಧಾನ ರಾಜೀವ ನಾಯ್ಕ ಎಸ್. ರಚನಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, 2014.

Chanakya Alumni Office Bearers

Honorary President
Prof. M. Yariswamy
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

President
Prof. M. G. Khan
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Vice-President
Sri. N. R. Balikai
Principal (Retd)
SJMV's Mahant Arts and Commerce College, Rayapur, Dharwad

Prof. B. M. Ratnakar
Chairman
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Secretary
Prof. Harish Ramaswamy
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Joint Secretary
Prof. Kamalaxi G. Tadasad
Department of Political Science, Rani Channamma University, Belagavi.

Treasurer
Prof. M. Yariswamy
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

Women Representative
Dr. Ratna N. Marreppagoudra
Department of Political Science, J.S.S. College, Dharwad.

Representative from among the Research Scholars
Dr. Basappa Athani
Department of Political Science, Karnatak University, Dharwad.

SUBSCRIPTION FORM

	PRINT ONLY (✓)
INDIVIDUAL (Annual Subscription)	500/-
INSTITUTION/ORGANISATION (Annual Subscription)	1000/-
OTHER COUNTRIES	$ 500
Loose Copies (Per Copy)	₹ 250

Name of the Individual / Institution: ………………………………………………………

Address: ………………………………………………………………………………………..

…………………………………………………………………………………………………

………………………………………………………………………………………………

City: ……………………………….. State: ……………………………………………….

Pin Code: …………………………………..   Tel : …………………………………….

Email: …………………………………………………………………………………………

D.D Drawn on Bank: ………………………………………………......................................

Date: ………………………… Amount: …………………

Note: Remittance to be made in favor of Chanakya Alumni Association, Department of Political Science, Karnatak University, payable at Dharwad- 580003 by Cheque/ DD. The above rates are inclusive of postage

Publisher :
Chanakya Alumni Association
Department of Political Science
Karnatak University
Pavate Nagar, Dharwad
KARNATAKA, INDIA.

Advertisement Tariff

"Chanakya" will accept a limited number of corporate and institutional advertisements. The size of the journal will be 9.75"x 7.25" The tariff for the advertisement in each issue are as follows:

Position	Colour	Black and White
Back Cover	Rs 10,000	NA
Inside Cover	Rs 6,000	NA
Full Page	Rs 5,000	Rs 4,000

Request for advertisement in the journal may be sent to the Executive Editor in the Advertisement Request Form given below.

Advertisement Request Form

Dear Sir/ Madam,

We wish to advertise in "Chanakya" for __________issue(s) in_______________position in Black and White/ Colour. Accordingly, a Demand Draft/ cheque, Bearing No.____________________________dated______________________for Rs/$ _________________drawn in favor of Chanakya Alumni Association, Department of Political Science, Karnatak University, payable at Dharwad-580003 The above rates are inclusive of postage. The Advertisement content along with soft and hard copies of the art work are enclosed herewith. Please effect this from the next issue onwards.

Name____

Address____

____

City_____________________Pin____________________Country___________________

Phones____

E-mail Address____

Signature

NOTES FOR CONTRIBUTORS

Submission of Manuscripts :

Two identical copies of the manuscript each fully numbered and typed in double spacing throughout, on one side only of white A-4 size paper, plus a disk version of the article should be sent to the Executive Editor. The title of the article and the author's name and address should be typed on separate page of the beginning of the article. The second page should contain an abstract of 100-150 words and the title of the article, but not the author's name. Manuscripts over 25 pages are not encouraged. Papers may be submitted as e-mail but should necessarily be followed by one hard copy. Manuscripts should normally not exceed 6000 words. Manuscripts once submitted will not be returned. Manuscripts which are not in the style specified by the journal will be returned to the authors. The cover page of the paper should bear only the name(s) of the author(s), designation, official address, telephone number and e mail, title of the paper and brief curriculum vitae of the author(s) as the articles are subjected to anonymous pre-review by a peer group before being accepted for publication. Five off prints of each paper shall be supplied to the principal author along with a copy of the journal on payment.

Duplicity :

Dual submissions are not accepted. Please attach to every submission a covering letter confirming that all the authors have agreed to the submission and that the article/paper is not currently being considered for publication by any other Journal. Submission of an article/ book review of other item implies that it has not been published or accepted for publication elsewhere. When an article has been accepted for publication the author is strongly encouraged to send a copy of the final version on a rewritable computer disk, together with the hard copy 'typescript, giving details of the work processing software used.

References :

At the end of the paper, all references should be consolidated in a single alphabetical list starting on a new page. References to publications should be placed in the text, Reference should be indicated in the typescript by giving author's name, with the year of publication in parentheses. Authors are particularly requested to verify that each text references appear in the list, and vice versa. In addition to author's surname and first name(s) and intial(s), and the title of the book or article, references to books should always include the place of publication and publisher, and for journal articles, the volume number and page numbers.

Footnotes :

If there are a few points that require discussion in the article but not in the body of the text, numbered footnotes may be used. Numbered footnotes should be typed consecutively, double spaced, at the end of the paper, starting on a new page. Jargon should be avoided, technical terms not widely understood should be clearly defined; and the conclusions of statistical analysis should be clear as well as supported by

quantitative information in tables, footnotes and text as appropriate.

Note : A declaration to the effect that the article/research paper/opinion in it is solely the responsibility of the author should be enclosed.

plagiarism is seriously discouraged. If found guilty author is solely responsible.

Process charges of Rs. 1500/- shall be paid by the author/s subject to the acceptance of the article.

Book Reviews:

Authors/Publishers desirous of their book(s) to be reviewed in the journal should send two copies of the book to the Executive Editor.

All Submission may be sent to :

Executive Editor, 'Chanakya' Department of Political Science, Karnatak University, Pavate Nagar,

Dharwad-580 003.

Tel. (Off) : 0836-2215223 (Mob) 9448379350

E-mail : harishramas1960@gmail.com

Read, Publish
and Advertise
in Chanakya

APPICATION FOR MEMBERSHIP

1. Name : ______________________

2. Present Position : ______________________

3. Year in which you were a : ______________________

   Student in the Department : ______________________

4. Present Postal Address : ______________________
   (Any Change in this Address ______________________
   Should be communicated to
   the Secretary) ______________________

5. Permanent Address : ______________________

6. Details of Membership : ______________________

Patron Rs.10, 000/-		Donor Rs.5, 000/-		Life Member Rs.1, 000/-	

7. Mode of Payment

DD Cheque Challan

Date: Signature of the Applicant

- -

For Office Use

Signature of the Secretary

Signature of the Treasurer

Signature of the President/Honorary President